

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 2. júla 2008

o opatreniach C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 a CP 133/05), ktoré Grécko prijalo v prospech Helénskych lodeníc

[oznámené pod číslom K(2008) 3118]

(Iba grécke znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

(2009/610/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 88 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po vyzvaní zainteresovaných strán, aby predložili pripomienky v súlade s uvedenými ustanoveniami⁽¹⁾ a so zreteľom na tieto pripomienky,

keďže:

1. POSTUP

(1) Listom z 9. septembra 2003 grécke orgány predložili Komisii žiadosť Helénskych lodeníc S.A. (ďalej len „HSY“) o zmeny a doplnenia investičného plánu na ich reštrukturalizáciu, v prospech ktorého bola pomoc povolená rozhodnutím Komisie z 15. júla 1997 vo veci N 401/97⁽²⁾ (ďalej len „rozhodnutie N 401/97“). V súlade so zmeneným a doplneným plánom z novembra 2002 podala spoločnosť HSY žiadosť o dokončenie realizácie investičného plánu do 30. júna 2004, ktorú grécke orgány schválili. Podľa zmeneného a doplneného plánu navyše pomoc schválená Komisiou v roku 1997 nebola ešte spoločnosti HSY vyplatená.

(2) Listom z 31. októbra 2003 grécke orgány vysvetlili, že zmenený a doplnený plán bol oznámený Komisii „na jej informáciu“ a nebol myslený ako notifikácia.

(3) Listom z 18. novembra 2003 Komisia požiadala grécke orgány, aby vysvetlili, či zamýšľajú poskytnúť alebo vyplatiť spoločnosti HSY pomoc v rámci zmeneného a doplneného investičného plánu. V tom istom liste Komisia pripomenula gréckym orgánom, že v tom prípade a v súlade s nariadením Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúcim podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES⁽³⁾ [ďalej len „nariadenie (ES) č. 659/1999“] by sa táto pomoc mala notifikovať Komisii a nemala by sa implementovať skôr, než Komisia prijme v tejto veci konečné rozhodnutie.

(4) Listom zo 16. januára 2004 grécke orgány uviedli, že pomoc, ktorú chceli poskytnúť, bola „existujúcou pomocou“, na ktorú sa vzťahujú podmienky rozhodnutia Komisie o schválení pomoci z roku 1997, a že grécke orgány boli oprávnené schváliť zmeny a doplnenia plánu reštrukturalizácie vrátane predĺženia harmonogramu implementácie plánu.

(5) Listom z 20. februára 2004 Komisia oznámila gréckym orgánom pochybnosti o platnosti uvedených vyjadrení.

(6) Listom z 27. februára 2004 grécke orgány uviedli, že do daného dátumu nebola spoločnosť HSY poskytnutá žiadna pomoc.

(7) Rozhodnutím K(2004) 1359 z 20. apríla 2004⁽⁴⁾ (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“) Komisia začala konanie podľa článku 88 ods. 2 zmluvy v súvislosti so zmenami a doplneniami investičného plánu, ktorý je sčasti financovaný investičnou pomocou povolenou rozhodnutím N 401/97. V rozhodnutí o začatí konania sa tiež uvádza, že štátom vlastnená Helénska banka priemyselného rozvoja (ďalej len „ETVA“) poskytla HSY viaceré úvery a záruky a že grécke orgány neposkytnú výročné správy tak, ako to mali vykonať.

(8) Po tom, ako Grécko podalo žiadosť o predĺženie lehoty na predloženie pripomienok, ktorej bolo vyhovené, predložilo listom z 20. októbra 2004 pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania.

(9) Rozhodnutie Komisie o začatí konania bolo uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie⁽⁵⁾. Komisia vyzvala zainteresované strany, aby predložili pripomienky k opatreniam.

(10) Po tom, ako spoločnosť HSY podala žiadosť o predĺženie lehoty na predloženie pripomienok, ktorej bolo vyhovené, zaslala listom z 18. októbra 2004 pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania. Tieto pripomienky sú rovnaké ako pripomienky, ktoré Grécko predložilo 20. októbra 2004. Spoločnosť Elefsis, ktorá v Grécku konkuruje spoločnosti HSY, predložila pripomienky listom z 10. septembra 2004. Tieto pripomienky boli zaslané Grécku listami zo 16. decembra 2004 a 23. decembra 2004, Grécko odpovedalo

listami z 20. januára 2005 a 26. januára 2005. Listom z 29. marca 2005 zaslala Komisia Grécku dodatočné pripomienky spoločnosti Elefsis, Grécko odpovedalo listom z 23. mája 2005.

- (11) Od roku 2002 začala Komisia dostávať od Elefsis písomné sťažnosti, v ktorých táto spoločnosť tvrdila, že HSY získala prospech z viacerých neoprávnených a nezlučiteľných opatrení pomoci a zneužila pomoc schválenú Komisiou. Tieto listy boli z 23. mája 2002, 28. mája 2002, 14. augusta 2002, 24. apríla 2003, 3. februára 2004, 4. marca 2004, 30. júna 2004, 8. apríla 2005, 27. apríla 2005, 24. mája 2005, 10. júna 2005, 15. júla 2005, 28. júla 2005, 13. septembra 2005, 16. septembra 2005, 21. októbra 2005, 12. decembra 2005, 23. decembra 2005, 6. januára 2006, 10. januára 2006, 12. januára 2006, 18. januára 2006, 23. januára 2006, 3. februára 2006, 9. februára 2006, 23. marca 2006, 28. marca 2006, 6. apríla 2006, 20. apríla 2006, 24. mája 2006 a 2. júna 2006. Komisia zaslala listy navrhovateľovi 27. júna 2002, 22. júla 2004 a 12. augusta 2005.
- (12) Tieto sťažnosti boli zaevidované pod číslami CP 71/02 a CP 133/05.
- (13) Komisia požiadala Grécko o informácie listami z 30. januára 2003, 30. júla 2004, 2. mája 2005, 24. mája 2005, 24. marca 2006, 24. mája 2006 a 29. mája 2006. Grécko odpovedalo listami z 31. marca 2003, 21. októbra 2004, 17. decembra 2004, 20. júna 2005, 25. apríla 2006, 30. mája 2006 a 1. júna 2006.
- (14) Komisia sa stretla s gréckymi orgánmi 22. marca 2006 (grécke orgány pri tejto príležitosti sprevádzali zástupcovia spoločnosti HSY, ako aj Piraeus Bank-y, a poskytli Komisii niektoré ďalšie dokumenty), s navrhovateľom 10. januára 2003, 14. januára 2005, 10. marca 2005, 20. mája 2005, 19. októbra 2005, 8. novembra 2005 a 23. marca 2006, a s Thyssen Krupp Marine Systems AG (ďalej len „TKMS“) 21. marca 2006.
- (15) Rozhodnutím K(2006) 2983 zo 4. júla 2006⁽⁶⁾ (ďalej len „rozhodnutie o rozšírení konania“) Komisia rozšírila konanie podľa článku 88 ods. 2 zmluvy s cieľom zahrnúť viaceré ďalšie opatrenia v prospech HSY. V tomto rozhodnutí o rozšírení konania sa tiež dospelo k záveru, že viaceré nenotifikované opatrenia buď patria do pôsobnosti článku 296 zmluvy, alebo nepredstavujú pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy.
- (16) Toto rozšírenie konania vo veci C 16/04 sa uskutočnilo bez toho, aby bolo dotknuté akékoľvek existujúce alebo

pripravované konanie vo veci štátnej pomoci týkajúce sa HSY, najmä konanie C 40/02.

- (17) Po tom, ako Grécko podalo žiadosť o predĺženie lehoty na odpoveď, ktorej bolo vyhovené, odpovedalo na rozhodnutie o rozšírení konania listom z 5. októbra 2006.
- (18) Rozhodnutie Komisie rozšíriť konanie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* (?). Komisia vyzvala zainteresované strany, aby predložili pripomienky k opatreniam.
- (19) Komisia dostala pripomienky od nasledujúcich zainteresovaných strán. HSY predložila pripomienky listom z 30. októbra 2006. Greek Naval Shipyard Holding (ďalej len „GNSH“) a TKMS spoločne predložili pripomienky listom z 30. októbra 2006. Piraeus Bank predložila pripomienky listom z 27. októbra 2006 a po stretnutí s Komisiou dňa 15. novembra 2007 listom z 27. decembra 2006. Po tom, ako spoločnosť Elefsis podala žiadosť o predĺženie lehoty na odpoveď, ktorej bolo vyhovené, predložila pripomienky listom zo 17. novembra 2006.
- (20) Komisia listom z 22. februára 2007 zaslala tieto pripomienky Grécku, ktoré k nim zaslalo pripomienky listami zo 7. marca 2007 a 19. marca 2007. Listom z 27. apríla 2007 Komisia zaslala Grécku prílohy k pripomienkam tretích strán, ktoré zabudla zaslať listom z 22. februára. Listom z 27. apríla 2007 Komisia tiež položila viaceré otázky Grécku, ktoré odpovedalo listom z 29. júna 2007. Listom z 23. augusta 2007 Komisia položila otázky spoločnosti HSY, ktorá odpovedala listom z 9. októbra 2007. Listom z 13. novembra 2007 Komisia požiadala Grécko o ďalšie informácie a postúpila mu odpovede spoločnosti HSY z 9. októbra 2007. Grécko odpovedalo listami zo 4. decembra 2007 a 14. decembra 2007. Komisia sa stretla s gréckymi orgánmi 16. októbra 2007 a 21. januára 2008. Komisia zaslala ďalšie otázky Grécku 12. februára 2008, Grécko odpovedalo listom z 3. marca 2008.
- (21) Dňa 8. mája 2007 sa uskutočnilo stretnutie medzi Komisiou, TKMS/GNSH a právnikom spoločnosti HSY. TKMS/GNSH predložili ďalšie pripomienky listom z 21. júna 2007. Komisia 11. septembra 2007 postúpila tento list Grécku, ktoré predložilo pripomienky listom z 11. októbra 2007. Po druhom stretnutí, ktoré sa konalo 9. januára 2008 medzi Komisiou a tými istými osobami, TKMS/GNSH predložili ďalšie pripomienky listom z 18. januára 2008, ktoré boli postúpené gréckym orgánom listom z 12. februára 2008.

- (22) Komisia sa stretla so spoločnosťou Elefsis 15. marca 2007 a 7. augusta 2007. Po tomto druhom stretnutí zaslala Elefsis listom z 8. novembra 2007 ďalšie pripomienky, ktoré boli predložené Grécku listom z 17. januára 2008. Grécko sa k nim vyjadrilo listom z 15. februára 2008.
- (23) Piraeus Bank predložila dodatočné pripomienky listom z 22. októbra 2007, ktoré boli zaslané Grécku listom z 13. novembra 2007. Piraeus Bank požiadala 12. februára 2008 o opätovné stretnutie s Komisiou. Toto stretnutie sa konalo 5. marca 2008.
- (24) V článku 6 nariadenia (ES) č. 659/1999 sa uvádza, že členský štát a ostatné zainteresované strany majú mesačnú lehotu na predloženie pripomienok a že „v riadne odôvodnených prípadoch Komisia môže predĺžiť predpísané obdobie“. V tomto prípade po uplynutí tohto obdobia strany naďalej predkladali pripomienky (a žiadali o stretnutie s Komisiou). Komisia zo začiatku zasielala tieto pripomienky Grécku na vyjadrenie, čím Grécku signalizovala, že akceptovala tieto pripomienky zaslané po uplynutí mesačnej lehoty. Komisia zo začiatku prijíma žiadosti zainteresovaných strán o stretnutie a počas týchto stretnutí prijímala žiadosti zainteresovaných strán o povolenie predkladať pripomienky s cieľom poskytnúť ďalšie informácie o otázkach prerokúvaných počas stretnutia. Komisia však nikdy nenaznačila zainteresovaným stranám, že ich pripomienky predložené po uplynutí mesačnej lehoty budú prijaté. Komisia najmä nikdy nenaznačila zainteresovaným stranám, že môžu časovo neobmedzene predkladať pripomienky, alebo že ich bude Komisia informovať, keď ich prestane prijímať.
- (25) Komisia zastáva názor, že predĺženie stanovenej lehoty nad rámec jedného mesiaca bolo v tomto prípade odôvodnené, keďže rozhodnutie o rozšírení konania zahŕňa veľké množstvo opatrení. Posudzovanie viacerých týchto opatrení si vyžaduje okrem toho zložitú právnu analýzu a objasnenie skutočností až za uplynulých desať rokov.
- (26) Niektoré zainteresované strany však viac ako rok po uverejnení rozhodnutia o rozšírení konania naďalej predkladali Komisii pripomienky. Ak by sa Komisia nerozhodla ignorovať pripomienky predložené po určitom dátume, toto pokračujúce predkladanie pripomienok by zabránilo Komisii dospieť v primeranej lehote ku konečnému rozhodnutiu⁽⁸⁾. V niektorých pripomienkach sa niektoré strany okrem toho znovu vyjadrovali k otázkam, ku ktorým sa vyjadrili už v predchádzajúcich pripomienkach, bez prínosu nových

faktických prvkov. To nemôže byť účelom predĺženia lehoty na predkladanie pripomienok.

- (27) Komisia sa preto rozhodla, že všetky pripomienky doručené po 5. marci 2008 (t. j. po dátume, ku ktorému bol Komisii doručený štvorstranový list z 3. marca 2008, ktorým Grécko odpovedalo na list Komisie z 12. februára 2008), sa budú považovať za predložené po uplynutí lehoty na predkladanie pripomienok. Týka sa to pripomienok spoločnosti Elefsis predložených 7. marca 2008, 24. apríla 2008 a 2. júna 2008⁽⁹⁾ a pripomienok GNSH/TKMS predložených 2. apríla 2008. To znamená, že tieto pripomienky neboli zaslané Grécku na vyjadrenie a neboli zohľadnené v tomto rozhodnutí.

2. PREDCHÁDZAJÚCE ROZHODNUTIA KOMISIE A RADY

- (28) Zariadenia spoločnosti HSY patria medzi najväčšie vo východnom Stredozemí. Lodenice sa nachádzajú v oblasti Skaramanga, na západ od Atén, v regióne Attica. V roku 1939 spoločnosť HSY založilo grécke námorníctvo a v roku 1957 ju kúpila skupina Niarchos. Dlhá kríza v odvetví lodnej dopravy, ktorá nasledovala po prvej ropnej kríze, mala negatívny vplyv na úroveň činnosti HSY. V apríli 1985 bola situácia taká kritická, že spoločnosť skončila činnosť a začal sa proces likvidácie. V septembri 1985 kúpila spoločnosť štátom vlastnená banka ETVA. Po tomto predaji sa činnosť obnovila. Činnosť podniku však nebola dostatočná vzhľadom na veľkosť zariadení a veľký počet pracovníkov⁽¹⁰⁾.
- (29) V roku 1990 Rada venovala Grécku osobitné ustanovenie v smernici Rady 90/684/EHS z 21. decembra 1990 o pomoci pre stavbu lodí (ďalej len „smernica 90/684/EHS“)⁽¹¹⁾, ktorým sa povoľuje prevádzková pomoc na reštrukturalizáciu v rámci privatizácie viacerých lodeníc.
- (30) V roku 1992 bola spoločnosti HSY nariadená likvidácia z dôvodu finančných záväzkov a nahromadených strát. V novembri 1993, po dvoch neúspešných pokusoch predaj HSY, bol proces likvidácie zrušený. Na základe záväzkov poskytnutých gréckou vládou, že sa jej štátne lodenice budú privatizovať do 31. marca 1993, Komisia 23. decembra 1992⁽¹²⁾ schválila pre HSY odpis dlhu. Keď grécka vláda nedodržala konečný termín marec 1993, Komisia začala 10. marca 1994 konanie (C 10/94) vo veci zneužitia schválenej pomoci⁽¹³⁾. Dňa 26. júla 1995 sa Komisia rozhodla⁽¹⁴⁾ ukončiť konanie zamietavým rozhodnutím, pokiaľ ide o pomoc pre HSY. Na žiadosť gréckej vlády, ktorá tvrdila, že predaj sa už pripravuje, sa však Komisia rozhodla pozastaviť oznámenie tohto rozhodnutia. Grécke orgány napokon informovali Komisiu, že 49 % akcií HSY bolo predaných jej zamestnancom a Grécko využilo možnosť ponechať si majoritné vlastníctvo v jednej z jeho lodeníc, na čo je v súlade s ustanoveniami článku 10 ods. 3 smernice

90/684/EHS oprávnené z dôvodov národnej obrany. Komisia 31. októbra 1995 zrušila konečné zamietavé rozhodnutie pre HSY⁽¹⁵⁾. Výška dlhu medzitým rástla a reštrukturalizácia sa nerealizovala. Komisia preto 8. januára 1997 rozšírila konanie začaté vo veci C 10/94⁽¹⁶⁾. Potom bolo prijaté nariadenie Rady (ES) č. 1013/97 z 2. júna 1997 o pomoci poskytovanej určitým reštrukturalizovaným lodeniciam⁽¹⁷⁾ vrátane HSY [ďalej len „nariadenie Rady (ES) č. 1013/97“].

- (31) Dňa 15. júla 1997 Komisia schválila pomoc pre HSY v dvoch osobitných rozhodnutiach:

— v prvom rozhodnutí⁽¹⁸⁾ (ďalej len „rozhodnutie C 10/94“) Komisia ukončila konanie C 10/94 začaté v roku 1994 schválením odpisu dlhu vo výške 54,5 miliardy GRD (160 miliónov EUR) podľa nariadenia Rady (ES) č. 1013/97,

— v rozhodnutí N 401/97 Komisia schválila v nadväznosti na notifikáciu gréckych orgánov z 20. júna 1997 dotáciu vo výške 7,8 miliardy GRD (22,9 milióna EUR) na investičný program vo výške 15,6 miliardy GRD (45,9 milióna EUR) zameraný na reštrukturalizáciu lodeníc.

- (32) V roku 2001 sa vláda rozhodla úplne sprivatizovať HSY. Grécky štát vyhlásil otvorenú verejnú súťaž, pre ktorú sa vypracovala dokumentácia verejnej súťaže. ETVA a zamestnanci HSY predali 31. mája 2002 svoje akcie v HSY konzorciu zloženému z HDW a Ferrostaal⁽¹⁹⁾ (ďalej len „HDW/Ferrostaal“). Toto konzorcium zriadilo GNSH s cieľom zastrešiť majetkovú účasť v HSY. HDW a Ferrostaal mali v GNSH rovnaké podiely. Spoločnosť ThyssenKrupp prevzala v januári 2005 HDW⁽²⁰⁾ a v novembri 2005 získala akcie GNSH, ktoré boli vo vlastníctve spoločnosti Ferrostaal⁽²¹⁾. Od konca roka 2005 je preto ThyssenKrupp stopercentným vlastníkom spoločnosti HSY a má nad ňou stopercentnú kontrolu. GNSH a HSY patria do TKMS, divízie ThyssenKrupp, ktorá sa špecializuje na systémy námorných plavidiel a špecializovaných obchodných lodí.

- (33) V auguste 2001, počas procesu predkladania ponúk na predaj HSY, grécky štát prijal zákon č. 2941/2001, ktorý obsahuje viaceré opatrenia zamerané na uľahčenie predaja HSY. Po prvé, tento zákon poskytuje pracovníkom stimuly na dobrovoľný odchod zo spoločnosti. Po druhé, grécky štát prevezme niektoré jednorazové dôchodkové náklady HSY. Po tretie, zákon umožňuje HSY využiť viaceré rezervy oslobodené od daní, ak predstavujú kompenzáciu strát z predchádzajúcich rokov. Po štvrté, zákon obsahuje ustanovenie o kompenzácií pracovníkov, ktorí boli akcionármi HSY pred privatizáciou. Konkrétne, grécky štát preplatí pracovníkom sumy, ktoré investovali do HSY v rámci navýšenia kapitálu, ktoré sa uskutočnili v predchádzajúcich rokoch. Komisia prijala

5. júna 2002 dvojité rozhodnutie (ďalej len „rozhodnutie N 513/01“) (22) týkajúce sa viacerých opatrení zahrnutých v zákone č. 2941/2001, ktoré Grécko notifikovalo v roku 2001 (notifikácia zaevidovaná pod číslom N 513/01). Komisia sa rozhodla schváliť pomoc na ukončenie činnosti vo výške 29,5 milióna EUR v prospech HSY a začať konanie vo veci formálneho zisťovania (vec C 40/02) podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES, pokiaľ ide o: 1) zaplatenie niektorých jednorazových nákladov na odchod zamestnancov HSY do dôchodku štátom; 2) prevod viacerých bilančných rezerv súvahy bez zaplatenia povinnej 10 % dane. V konečnom rozhodnutí prijatom 20. októbra 2004⁽²³⁾ (ďalej len „rozhodnutie C 40/02“) sa dospelo k záveru, že tieto dve opatrenia predstavujú nezlučiteľnú štátnu pomoc, ktorú je potrebné vrátiť.

3. POSÚDENIE HORIZONTÁLNYCH OTÁZOK

- (34) Toto rozhodnutie sa týka šestnástich opatrení. Pred tým, ako ich Komisia posúdi jedno po druhom, musí vysvetliť niektoré základné otázky, ktoré sú dôležité pre posudzovanie viacerých týchto opatrení.

3.1. Horizontálna otázka 1: Úverová schopnosť a prístup k finančnému trhu v období od roku 1997 do roku 2002

- (35) Pri posudzovaní väčšiny opatrení, ktoré sú predmetom tohto rozhodnutia, je potrebné určiť, aká bola hospodárska a finančná situácia HSY počas obdobia rokov 1997 – 2002 a či bolo možné odôvodnene očakávať, že podnik znovu nadobudne rentabilitu z dlhodobého hľadiska. Okrem toho je potrebné určiť, či za týchto okolností by investor v trhovom hospodárstve súhlasil poskytnúť pre HSY úvery a záruky podobné tým, ktoré poskytol štát a štátom vlastnená banka ETVA. Tieto dva subjekty boli jediné inštitúcie, ktoré počas toho obdobia poskytli HSY finančné prostriedky.
- (36) Komisia začne analýzou situácie v roku 1997 a bude pokračovať analýzou vývoja do roku 2002.

3.1.1. Situácia v roku 1997

- (37) Na začiatku tejto analýzy je potrebné overiť, či sa Komisia už vyjadrila k tejto otázke v predchádzajúcich rozhodnutiach. Po prvé, Komisia pripomína, že v rozhodnutiach N 401/97 a C 10/94, ktoré prijala 15. júla 1997, nespochybnila opodstatnenosť obchodného plánu predloženého Gréckom. Komisia preto implicitne uznala, že realizáciou tohto plánu je možné obnoviť rentabilitu HSY. Po druhé, v opisnej časti rozhodnutia N 401/97 sa uvádza, že lodenice budú financovať časť plánu reštrukturalizácie bankovými úvermi vo výške 4,67 miliardy GRD, ktoré získajú za trhových podmienok bez štátnych záruk. Komisia

nespochybnila realizovateľnosť tohto financovania a tým uznala, že podnik by mal byť schopný získať prístup k úverovému trhu, aspoň pokiaľ ide o príslušnú sumu. Ak by Komisia zastávala názor, že lodenice nie sú schopné získať úvery vo výške aspoň 4,67 miliardy GRD, mala uviesť, že plán reštrukturalizácie je nerealizovateľný, a mala zakázať veľké sumy pomoci na reštrukturalizáciu (vrátane investičnej pomoci). Komisia preto nemôže v tomto rozhodnutí poprieť tieto dve predchádzajúce posúdenia.

- (38) Napriek tomu, že Komisia nepopiera uvedené posúdenia, pripomína, aká zlá bola situácia lodeníc v období rokov 1996 – 1997.
- (39) Po prvé, pokiaľ ide o fyzickú infraštruktúru, v rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že vybavenie používané v lodeniach je staré a nemoderné a že investičný plán je prvý investičný plán od vybudovania lodeníc⁽²⁴⁾. V rozhodnutí C 10/94 sa tiež uvádza, že táto modernizácia infraštruktúry je potrebná na obnovenie konkurencieschopnosti a ziskovosti. Preto možno dospieť k záveru, že návrat k ziskovosti bol podmienený realizáciou investičného plánu.
- (40) Po druhé, pokiaľ ide o obchodné činnosti HSY a objem jej zákaziek, grécke orgány sami uznali, že „v čase predloženia investičného plánu podnik neuzavrel žiadne zmluvy na stavbu lodí a činnosť lodeníc bola charakterizovaná veľkou neistotou budúcnosti, absenciou jasnej

obchodnej stratégie a nedostatkom investícií. Jedinou významnou činnosťou bolo dokončenie fregát typu MEKO pre grécke námorníctvo“⁽²⁵⁾. Keďže neexistovali žiadne zmluvy na stavbu lodí a lodenice potrebovali dostatočnú úroveň činností v oblasti lodného staviteľstva, aby boli schopné prežiť v budúcich rokoch, Komisia zastáva názor, že návrat k ziskovosti závisel od rýchleho podpísania (t. j. uzatvorenia) výnosných zmlúv na stavbu civilných alebo vojenských lodí.

- (41) Po tretie, pokiaľ ide o finančnú situáciu HSY, v tabuľke 1 sa uvádzajú hlavné účtovné údaje. Pokiaľ ide o platobnú spôsobilosť podniku v roku 1997, konštatuje sa, že podnik mal veľký objem vlastného imania⁽²⁶⁾. Táto pozitívna situácia však bola v plnej miere dôsledkom značných odpisov dlhov štátom v roku 1996. Štát odpísal dlhy vo výške 54,52 miliardy GRD (160 miliónov EUR), týkajúce sa civilných činností (tento odpis dlhov bol schválený rozhodnutím C 10/94) a dlhy vo výške 46,35 miliardy GRD (136 miliónov EUR), týkajúce sa vojenských činností. Zdanlivo zdravá súvaha zaznamenaná k 31. decembru 1996 bola dosť „umelá“, a najmä vôbec nepredstavovala dôkaz, že lodenice obnovili svoju konkurencieschopnosť a že sa analyzovali príčiny závažných problémov, s ktorými sa spoločnosť stretávala za posledných dvadsať rokov. Bez úplnej realizácie plánu reštrukturalizácie by lodenice s najväčšou pravdepodobnosťou zaznamenali straty, ktoré by rýchlo vyčerpali tieto vlastné zdroje (t. j. čisté vlastné imanie). Je potrebné brať do úvahy, že spoločnosti HSY bola v predchádzajúcich dvanástich rokoch dvakrát nariadená likvidácia. Toto pozitívne vlastné imanie by preto nestačilo, aby presvedčilo banku poskytnúť spoločnosti HSY úver za bežnú úrokovú sadzbu, t. j. za akú by úver poskytla zdravým podnikom.

Tabuľka 1

Údaje o tržbách, zisku a čistom vlastnom imaní HSY od roku 1997 do roku 2005

	(v mil. EUR)								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Akciový kapitál	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Čisté vlastné imanie	82	88	54	17	- 4	- 78	- 83	- 111	- 182
Tržby	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Zisk	7	1	- 36	- 42	- 21	- 115	- 1	- 45	- 71

(1) Účtovný rok 2003 trval od 1.1.2003 do 30.9.2003

(42) Komisia preto zastáva názor, že v roku 1997 boli lodenice stále v ťažkostiach a neboli konkurencieschopné, ale že návrat k ziskovosti sa mohol očakávať, ak by sa v plnej miere a včas realizoval investičný plán a ak by lodenice dokázali rýchlo uzatvoriť výnosné zmluvy na stavbu lodí. Keďže návrat k ziskovosti bol podmienený týmito dvoma neistými faktormi, poskytnutie úverov pre HSY v roku 1997 a v nasledujúcich rokoch predstavovalo „osobitné riziko“. Súkromná banka by súhlasila s poskytnutím úverov alebo záruk pre HSY, ale za cenu, ktorá by odrážala osobitné riziko. V oznámení Komisie o metóde určenia referenčných a diskontných sadziieb⁽²⁷⁾ sa uvádza, že v situácii predstavujúcej „osobitné riziko“ je primeraným východiskovým bodom na určenie existencie a výšky štátnej pomoci referenčná sadzba pre Grécko (t. j. ATHIBOR plus 300 základných bodov do 31. decembra 2000 a od 1. januára 2001 sadzba päťročného swapu v eurách plus 75 základných bodov), zvýšená o rizikovú prímiiu aspoň 400 základných bodov (t. j. ATHIBOR plus aspoň 700 základných bodov do 31. decembra 2000 a od 1. januára 2001 sadzba päťročného swapu v eurách plus aspoň 475 základných bodov). Pokiaľ ide o záruky na úvery, Komisia posúdi existenciu pomoci na základe tej istej metódy, t. j. porovnaním celkových nákladov na zaručený úver (t. j. úroková sadzba zaplatená zo strany HSY banke plus poplatok za záruku zaplatený zo strany HSY ručiteľovi) s nákladmi, ktoré by spoločnosť HSY znášala, ak by uzatvorila tento úver na trhu (t. j. referenčná sadzba pre Grécko plus aspoň 400 základných bodov).

3.1.2. Vývoj od roku 1997

(43) Ako sa objasní ďalej v texte, Komisia nemôže vylúčiť, že do 30. júna 1999 bola spoločnosť HSY ešte schopná získať úver na trhu za úrokovú sadzbu stanovenú v predchádzajúcom oddiele⁽²⁸⁾.

(44) Spoločnosť HSY zaznamenala v rokoch 1997 a 1998 mierny čistý zisk⁽²⁹⁾. Počas týchto dvoch rokov sa jej však nepodarilo uzatvoriť žiadne zmluvy na stavbu lodí⁽³⁰⁾, vojenských ani civilných; čo by bolo potrebné na zabezpečenie dostatočnej úrovne činnosti v nasledujúcich rokoch a na zabránenie vzniku strát. Prvá zmluva na stavbu lodí, ktorá sa podarila lodeniciam uzatvoriť, sa týkala stavby dvoch trajektov pre spoločnosť Strintzis. Zmluva bola podpísaná až na začiatku roku 1999⁽³¹⁾. Okrem toho sa od začiatku vedelo, že predajná cena je príliš nízka na pokrytie nákladov a že táto zmluva preto spôsobí stratu⁽³²⁾. Grécke námorníctvo

zadalo v júli 1999 spoločnostiam HSY a HDW zákazky na stavbu troch ponoriek. Tri ponorky mali byť podľa plánu postavené v priebehu takmer desiatich rokov a celková výška zmluvy predstavovala približne 350 miliárd GRD (1 miliardu EUR), z čoho približne tri štvrtiny mali ísť v prospech spoločnosti HDW, ktorá mala dodať strojové zariadenia, tlakové komponenty a citlivé elektronické systémy. Okrem toho prvá ponorka mala byť postavená v lodeniciach HDW v Kieli⁽³³⁾. Tento projekt by preto počas prvých rokov nepriniesol HSY dostatok činnosti a príjmov⁽³⁴⁾.

(45) Keďže sa v rokoch 1997, 1998 a v prvých mesiacoch roku 1999 nepodarilo získať veľké a ziskové zákazky, manažment a každý investor, ktorý analyzoval situáciu lodeníc, si musel uvedomiť najneskôr v prvých mesiacoch roku 1999, že lodenice nebudú mať v rokoch 1999 a 2000 dostatočnú úroveň činnosti na pokrytie nákladov a že v týchto rokoch lodenice zaznamenajú veľké straty, ktoré znížia ich vlastné čisté imanie na nízku hodnotu⁽³⁵⁾. Za tejto situácie už nebolo možné očakávať návrat k ziskovosti⁽³⁶⁾. Ako doplňujúcu skutočnosť Komisia poznamenáva, že z prvej správy o realizácii investičného plánu vypracovanej gréckymi orgánmi vyplynulo, že do 30. júna 1999 sa dokončila len malá časť plánu. Preto okrem obchodných neúspechov bola aj modernizácia zariadení pomalá⁽³⁷⁾. Napokon Komisia poznamenáva, že rysujúce sa finančné ťažkosti spôsobili spor medzi nezávislým manažmentom lodeníc (t. j. Brown & Root, ktorý bol vymenovaný v septembri 1996) a zamestnancami/akcionármi. Konkrétne, manažment trval na nutnosti ďalej znížiť stav pracovných síl v dôsledku nízkej úrovne činnosti. Predáci odborov sa postavili proti takejto reforme a podarilo sa im odstrániť manažment⁽³⁸⁾. Táto udalosť, ktorá prerušila kontinuitu manažmentu a ukázala na ťažkosti v realizácii dostatočných reforiem v lodeniciach, predstavovala ďalšiu skutočnosť, ktorá by odradila investora v trhovom hospodárstve od poskytnutia úveru v prospech HSY.

(46) Na základe uvedených skutočností Komisia dospela k záveru, že od 30. júna 1999 nebolo primerané očakávať návrat k ziskovosti. Komisia sa preto domnieva, že od tohto dátumu by žiadna banka nesúhlasila s poskytnutím úveru lodeniciam, ani za vysokú úrokovú sadzbu, a žiadna banka by nesúhlasila s poskytnutím záruky, ani za vysoké poplatky za záruku. Keďže spoločnosť HSY by na trhu nedostala úver ani záruku, každý úver alebo záruka poskytnuté po 30. júni 1999 automaticky predstavujú pomoc. Ak sa zistí, že záruka alebo

úver sú nezlučiteľné a ich platnosť ešte neskončila, záruka sa musí okamžite ukončiť a každý úver sa musí okamžite splatiť. Splatenie – podľa štandardného splátkového kalendára stanoveného v úverovej zmluve a podľa tohto rozhodnutia – každého úveru poskytnutého po 30. júni 1999 však nestačí na obnovenie pôvodnej situácie, keďže až do dátumu splatenia mala HSY k dispozícii finančné prostriedky, ktoré by za normálnych okolností nebola získala na trhu. Na obnovenie pôvodnej situácie je preto potrebné tiež vrátiť túto výhodu, ktorej veľkosť možno len aproximovať použitím úrokovej sadzby vysoko rizikového úveru. Za obdobie od vyplatenia úveru v prospech HSY do jeho splatenia zo strany HSY musí preto Komisia nariadiť vrátenie rozdielu medzi úrokovou sadzbou, ktorú HSY skutočne zaplatila, a úrokovou sadzbou, ktorá teoreticky zodpovedá úveru predstavujúcemu veľmi vysoké riziko. S cieľom určiť túto úrokovú sadzbu Komisia poznamenáva, že v oznámení Komisie o metóde určenia referenčnej a diskontnej sadzby sa uvádza, že riziková prémie môže byť vyššia o viac než 400 bázických bodov ako referenčná sadzba, „ak by žiadna súkromná banka nepristúpila k poskytnutiu príslušného úveru“, čo je v tomto prípade splnené. Komisia dospela vo viacerých rozhodnutiach k záveru, že poplatok 600 bázických bodov nad referenčnú sadzbu predstavuje primerané minimum, ktoré odráža situáciu vysokého rizika⁽³⁹⁾. Komisia zastáva názor, že v tejto situácii to predstavuje minimum pre úvery. Pokiaľ ide o štátne záruky poskytnuté po 30. júni 1999, Komisia uplatní rovnaký prístup: za obdobie od vyplatenia zaručeného úveru do skončenia záruky – či podľa regulárneho časového plánu stanoveného v záručnej zmluve, alebo podľa tohto rozhodnutia – Komisia nariadi vrátenie rozdielu medzi nákladmi na zaručený úver (úroková sadzba zaplatená banke plus zaplatený poplatok za záruku) a referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 bázických bodov.

a grécky štát (prostredníctvom ETVA) boli akcionármi HSY, grécke orgány tvrdia, že úvery a záruky by sa mohli považovať za vnútrokupinové transakcie. V súvislosti s tým Grécko vyslovuje tieto dve tvrdenia:

- Po prvé, pre materskú spoločnosť je obvyklé požičať svojej dcérskej spoločnosti za výhodných podmienok. Výhoda poskytnutá dcérskej spoločnosti zvyšuje hodnotu akcií vlastnených materskou spoločnosťou. Preto aj keby Komisia zastávala názor, že ETVA a štát poskytl úvery a záruky za nižšiu cenu ako trhová cena, bolo by to akceptovateľné pre investora v trhovom hospodárstve v podobnej situácii. Tieto úvery a záruky nebudú preto predstavovať pomoc.
- Po druhé, pre materskú spoločnosť je obvyklé požičať svojej dcérskej spoločnosti v ťažkostiach. Cieľom takéhoto požičavania je vlastne zachovať hodnotu akcií vlastnených materskou spoločnosťou. Preto aj keby Komisia zastávala názor, že žiadna súkromná banka by nepožičala HSY počas určitého obdobia z dôvodu, že situácia lodeníc bola zlá, úvery a záruky poskytnuté zo strany ETVA a štátu sa majú aj tak považovať za prijateľné pre súkromného investora za podobných okolností. Tieto úvery a záruky nebudú preto predstavovať pomoc.

(47) Spoločnosť HSY predložila prvú správu spoločnosti Deloitte⁽⁴⁰⁾, aby podporila svoje tvrdenie, že úvery a záruky poskytnuté štátom a bankou ETVA mohla poskytnúť za rovnakých podmienok aj súkromná banka. V oddiele 5 tejto správy Deloitte analyzuje úverovú schopnosť HSY v roku 1999 a v nasledujúcich rokoch. Dospela k záveru, že „spoločnosť si počas skúmaného obdobia mohla alternatívne vypožičať prostriedky alebo dostať záruku od inej neprepojenej finančnej inštitúcie (t. j. bez žiadneho iného vzťahu ako bežnej obchodnej spolupráce)“⁽⁴¹⁾. Komisia poznamenáva, že v správe sa nevysvetľuje, ako možno tento záver zladíť so skutočnosťou, že pokusy HSY získať finančné prostriedky od iných finančných inštitúcií zlyhali⁽⁴²⁾. Komisia okrem toho poznamenáva, že analýza obsahuje viaceré chyby⁽⁴³⁾, ktoré výrazne skresľujú tento záver.

3.1.3. Vnútrokupinová analýza

(48) Všetky úvery a záruky, ktoré sú predmetom tohto konania, poskytla banka ETVA alebo štát. Keďže ETVA

(49) Komisia sa domnieva, že závery Grécka nie sú správne.

(50) Po prvé, Komisia upozorňuje na tieto dve skutočnosti. V prvom rade, žiadny investor v trhovom hospodárstve by sám seba nedostal do situácie banky ETVA. Je potrebné napríklad pripomenúť, že keď ETVA kúpila HSY v roku 1985, bola rozvojovou bankou konajúcou na príkaz vlády s cieľom zabrániť zatvoreniu spoločnosti veľmi dôležitej pre grécke hospodárstvo⁽⁴⁴⁾. V záujme zachovania HSY poskytla ETVA v roku 1986 kapitálovú dotáciu, o ktorej Komisia rozhodla, že predstavuje pomoc⁽⁴⁵⁾. V roku 1995 si ETVA ponechala „51 % väčšinovú účasť“ v HSY, keďže Grécko tvrdilo, že bola „odôvodnená záujmami národnej obrany“ v súlade s článkom 10 smernice 90/684/EHS. Po druhé Komisia poznamenáva, že keď sa zohľadnia všetky opatrenia v prospech HSY, ktoré prijal štát (vrátane opatrení, ktoré prijala ETVA, keďže, ako sa preukáže neskôr v tomto rozhodnutí, tieto možno pripísať štátu) – a najmä opakované veľké štátne pomoci poskytnuté HSY v období do roku 2002 – zdá sa zjavné, že počas obdobia do roku 2002 štát nekonal ako investor v trhovom hospodárstve. Neustále poskytoval veľkú finančnú podporu potrebnú na zachovanie

HSY, čo bolo veľmi nákladné. Keďže štát (prostredníctvom ETVA) sa ocitol v situácii akcionára HSY len preto, lebo konal ako verejný orgán, ktorý chcel zachovať činnosti HSY za každú cenu a keďže nikdy nekonal ako investor v trhovom hospodárstve, ktorý chce zarobiť peniaze prostredníctvom majetkovej účasti v HSY, nemožno veriť tvrdeniu, že ETVA a štát konali spôsobom prijateľným pre investora v trhovom hospodárstve, pretože nedostatočné úrokové sadzby (alebo poplatky za záruku) účtované za finančné zdroje (úvery a záruky), ktoré poskytli v prospech HSY, boli kompenzované zvýšením hodnoty majetkovej účasti v HSY. Keďže štát (vrátane ETVA) nikdy nekonal ako investor, ktorý sa pokúša dosiahnuť zisk, ale naopak, pristúpil k zachovaniu HSY za takú vysokú cenu, Grécko a HSY by mali aspoň podporiť svoje tvrdenie podrobnou analýzou, ktorou preukážu, že štát a ETVA ako akcionári HSY mohli skutočne očakávať kapitálový zisk (t. j. zvýšenie hodnoty akcií) vyšší ako „zmarené výnosy“ (t. j. nedostatočná úroková sadzba alebo nedostatočný poplatok za záruku). Keďže takáto analýza nebola poskytnutá a HSY a Grécko vyslovili svoje sporné a hypotetické tvrdenie bez podporných dôkazov, Komisia zamietla bez ďalšej analýzy ich tvrdenie, že štát (vrátane ETVA) konal ako investor v trhovom hospodárstve, keďže finančné zdroje poskytnuté za výhodných podmienok spôsobili zvýšenie hodnoty akcií v HSY, ktoré bolo dostatočne významné na kompenzáciu „zmarených výnosov“.

(51) Po druhé, aj keby sa uvedené dôvody odmietli a mali by sa analyzovať vnútroskupinové aspekty (t. j. potenciálne zvýšenie hodnoty akcií HSY), existuje mnoho dôkazov, že transakcie, ktoré vykonala ETVA, by neboli prijateľné pre investora v trhovom hospodárstve, ktorý by vlastnil 51 % majetkovú účasť v HSY.

(52) Na konci roku 1995 bolo 49 % vlastníctva HSY prevedené na zamestnancov HSY. O cene, ktorú zamestnanci zaplatia za získanie tohto 49 % podielu, bolo rozhodnuté v tom čase. V nasledujúcich rokoch, keď ETVA a štát poskytovali HSY finančné zdroje za nižšiu cenu ako cena, ktorú by účtovala (neprepojená) súkromná banka, 49 % zo zvýšenia hodnoty HSY vyplývajúcej z tejto úspory (t. j. HSY platila nižšie úrokové sadzby) prinášalo výhody ostatným akcionárom HSY. Len 51 % výhody (zníženie účtovaných úrokových

sadzieb a účtovaných poplatkov za záruky), ktorú ETVA a štát poskytli HSY, sa im vracalo vo forme zvýšenia hodnoty HSY. Žiadny investor v trhovom hospodárstve by nepristúpil k poskytnutiu takéhoto daru ostatným akcionárom HSY. S cieľom zabrániť strate peňazí v prospech týchto ostatných akcionárov by investor v trhovom hospodárstve účtoval úrokovú sadzbu, ktorá je podobná sadzbe účtovanej (neprepojenými) súkromnými bankami. Prvé tvrdenie gréckych orgánov preto nie je podložené.

(53) Pokiaľ ide o obdobie po 30. júni 1999, v čase, keď by žiadna súkromná banka neposkytla HSY finančné zdroje z dôvodu, že riziko konkurzu bolo príliš vysoké, platí rovnaká logika. Konkrétne, racionálny investor, ktorý vlastní len 51 % podniku, by aspoň požadoval od ostatných akcionárov, aby zabezpečili financovanie, ktoré by zodpovedalo ich podielu akcií v HSY. Ak by títo ostatní akcionári nemohli zabezpečiť toto financovanie, racionálny investor by aspoň vyjednal, že poskytne financovanie v prospech HSY za navýšenie svojho podielu akcií v HSY. Poskytnutie značného financovania v prospech HSY bez spolufinancovania alebo bez ústupkov zo strany ostatných akcionárov sa podobalo vystaveniu vlastných peňazí vysokému riziku s cieľom zachrániť hodnotu akcií vlastnených niekým iným. Žiadny investor v trhovom hospodárstve by za podobných okolností nepristúpil k poskytnutiu takéhoto daru ostatným akcionárom⁽⁴⁶⁾. Druhé tvrdenie gréckych orgánov sa preto musí zamietnuť.

3.2. Horizontálna otázka 2: Pripísateľnosť správania ETVA štátu

(54) Viaceré zo šestnástich opatrení analyzovaných v tomto rozhodnutí neposkytol priamo štát. Poskytla ich štátom vlastnená banka ETVA. Keďže Grécko, HSY a TKMS/GNSH popierajú pripísateľnosť týchto opatrení štátu, kým Elefsis a Piraeus Bank ju potvrdzujú, tento sporný bod sa musí analyzovať.

(55) ETVA poskytla tieto opatrenia v období od roku 1996 do roku 2002. Podľa judikatúry možno takéto opatrenia kvalifikovať ako štátnu pomoc podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES, len ak bol štát schopný kontrolovať ETVA a ak orgány verejnej moci „boli určitým spôsobom zapojené do prijímania týchto opatrení“⁽⁴⁷⁾.

- (56) ETVA, ktorej plný názov znamená Priemyselná rozvojová banka Grécka, bola zriadená v roku 1964 po zlúčení troch organizácií (Organizácia priemyselného rozvoja, Organizácia financovania hospodárskeho rozvoja a Organizácia pre úverovanie turistického ruchu). Zákonom č. 1369/1973 sa zmenila na akciovú spoločnosť. Od roku 1973 preto pôsobila ako banka vo vlastníctve štátu. Podľa Grécka⁽⁴⁸⁾ „hlavným cieľom stanoveným v štatúte ETVA ako rozvojovej banky bola podpora rozvoja krajiny financovaním výrobných činností v gréckom hospodárstve (turizmus, priemyselná výroba atď.)“. ETVA bola jediná rozvojová banka v Grécku, a preto sa snažila hrať rozhodujúcu úlohu v hospodárskom a regionálnom rozvoji krajiny financovaním podnikov, rozvojom regionálnej infraštruktúry krajiny, poskytovaním rizikového kapitálu a účasťou v podnikoch strategického významu pre grécke hospodárstvo. V roku 1995, po finančných ťažkostiach vyplývajúcich z týchto činností, sa rekapitalizácia, reštrukturalizácia a modernizácia banky stala hlavnou prioritou gréckej vlády. To sa uskutočnilo na základe päťročného programu v rámci zákona č. 2359/95. Cieľom reštrukturalizácie bolo, okrem poskytnutia kapitálu vo výške 427 miliárd GRD vládou, zaviesť novú strategickú orientáciu, zmeniť organizačnú štruktúru a vypracovať moderné obchodné postupy, ktoré zodpovedajú dnešným podmienkam hospodárskej súťaže. Preto „ETVA okrem svojich rozvojových aktivít rozvíjala komerčné bankové služby, najmä od roku 1997“⁽⁴⁹⁾.
- (57) V roku 1999 sa štát, ktorý vlastnil 100 % akcií ETVA, rozhodol prikrčiť ku kótovaniu ETVA na Aténskej burze cenných papierov a ponúkol 24 % jej akciového kapitálu verejnosti. Štát sa rozhodol ešte viac postúpiť s privatizáciou banky a znížiť účasť štátu na menej ako 50 %. Uskutočnila sa verejná súťaž a vybraná bola Piraeus Bank. Dňa 20. marca 2002 boli na Piraeus Bank prevedené akcie reprezentujúce 57,7 % kapitálu ETVA⁽⁵⁰⁾.
- (58) Pokiaľ ide o možnosť štátu kontrolovať ETVA, Komisia poznamenáva, že do konca roku 1999 bola ETVA v úplnom vlastníctve gréckeho štátu. Štát mal väčšinovú majetkovú účasť až do prevodu väčšiny akcií na Piraeus Bank 20. marca 2002. Štát bol preto schopný kontrolovať ETVA aspoň do 20. marca 2002. To tiež dokazuje, že v opatreniach, ktoré prijala ETVA, došlo k použitiu štátnych zdrojov.
- (59) Pokiaľ ide o účasť štátu pri prijímaní rôznych opatrení, Komisia uvádza tieto skutočnosti:
- Po prvé, Komisia poznamenáva, že tri najdôležitejšie rozhodnutia týkajúce sa majetkovej účasti ETVA v HSY neboli prijaté samostatne manažmentom ETVA: tieto rozhodnutia prijala vláda a realizovala ich ETVA. Keď ETVA kúpila v roku 1985 spoločnosť HSY v úpadku, bolo to vlastne rozhodnutie vlády⁽⁵¹⁾. ETVA jednoducho realizovala toto rozhodnutie štátu a rýchlo uskutočnila rozsiahlu kapitálovú dotáciu do HSY, ktorú Komisia považovala za štátnu pomoc⁽⁵²⁾. To dokazuje, že vzťah medzi ETVA a HSY bol od začiatku vzťahom štátnej podpory v prospech spoločnosti, ktorá bola dôležitá pre grécku vládu z hľadiska zamestnanosti a činností. Druhým významným rozhodnutím, ktoré bolo prijaté zákonom č. 2367/1995, bol predaj 49 % kapitálu spoločnosti HSY zamestnancom uskutočnený zo strany ETVA⁽⁵³⁾. Okrem toho tento zákon ukladá spoločnosti HSY prijať významné reštrukturalizačné opatrenia⁽⁵⁴⁾ (a poskytuje lodeniciam veľmi rozsiahle sumy pomoci). Tretou významnou udalosťou bola privatizácia HSY v rokoch 2001 – 2002 (t. j. ETVA musela predať 51 % majetkovej účasti v HSY). Táto privatizácia bola prijatá rozhodnutím č. 14/3-1-2001 príslušného medzirezortného privatizačného výboru a uskutočnila sa v rámci gréckeho zákona o privatizácii č. 2000/91. To bolo viackrát zdôraznené v dokumentácii verejnej súťaže, ktorú predložila zainteresovaný investor/uchádzačom Alpha Finance, banka organizujúca predaj HSY v mene štátu a predávajúcich (banky ETVA a zamestnancov). V dokumentácii verejnej súťaže z 2. apríla 2001 sa tiež uvádza, že štát bude vyberať uprednostneného uchádzača spolu s predávajúcimi. Tri rozhodujúce rozhodnutia týkajúce sa majetkovej účasti ETVA v HSY preto prijímal štát.
 - Štát okrem priamej účasti v týchto troch udalostiach poskytol v období rokov 1995 až 2002 veľmi rozsiahle sumy pomoci. Odpísal dlhy vo výške 54,52 miliárd GRD (160 miliónov EUR) týkajúce sa civilných činností – tento odpis dlhov bol schválený rozhodnutím C 10/94 – a dlhy týkajúce sa vojenských činností vo výške 46,35 miliardy GRD (136 miliónov EUR). Ako sa uvádza v rozhodnutí N 401/97, štát mal tiež v úmysle poskytnúť investičnú pomoc vo výške 7,8 miliardy GRD (22,9 milióna EUR). Počas procesu predkladania ponúk v roku 2001 prijal grécky štát zákon č. 2941/01, ktorý obsahoval veľký objem finančnej podpory zameranej na uľahčenie privatizácie HSY (pozri

odôvodnenie 33 tohto rozhodnutia). Ako Komisia uviedla v rozhodnutí N 513/01, štát sa napríklad zaviazal zaplatiť 118 miliónov EUR ako stimul motivujúci zamestnancov dobrovoľne odísť zo spoločnosti. Vláda poskytnutím veľkých a opakovaných opatrení pomoci jasne signalizovala, že prežitie HSY považuje za politicky veľmi dôležité⁽⁵⁵⁾.

— Na záver Komisia poznamenáva, že štát zadal spoločnosti HSY počas týchto rokov strategické zmluvy v oblasti národnej obrany, napríklad na stavbu ponoriek. Štát mal preto priamy záujem na monitorovaní činnosti HSY a na zabezpečení ich kontinuity.

(60) Grécka vláda stanovením veľkosti majetkovej účasti ETVA v HSY, poskytovaním stálej a výraznej finančnej podpory pre HSY a zadaním vojenských zmlúv značného významu pre bezpečnosť Grécka veľmi jasne signalizovala, že prikladá veľkú dôležitosť činnostiam HSY, a pozorne monitorovala situáciu lodeníc. Komisia v tomto všeobecnom kontexte zastáva názor, že až do privatizácie ETVA v marci 2002 nemožno spochybniť pripísateľnosť správania ETVA štátu. Za týchto okolností nebolo teda pre manažment ETVA možné budovať voči HSY úverovú politiku, ktorá by nebola v súlade s politikou stálej podpory, ktorú prijala vláda. Konkrétne, pre ETVA by nebolo možné prijať rozhodnutie, ktoré by spôsobilo HSY finančné problémy. ETVA nemohla napríklad účtovať vysokú úrokovú sadzbu (t. j. vysoké „rozpätie“ nad úrovňou medzibankovej sadzby) pre úvery poskytnuté v prospech HSY, keďže by to zhoršilo finančnú situáciu HSY, čo by bolo politicky neprijateľné pre vládu. ETVA podobne nemohla odmietnuť poskytnúť úver požadovaný spoločnosťou HSY na financovanie jej činnosti⁽⁵⁶⁾. Inými slovami, ETVA nemala inú voľbu ako zostať v línii s politikou poskytovania výraznej a trvalej podpory voči HSY, ktorú prijal štát. Komisia preto dospela k záveru, že všetky opatrenia, ktoré prijala ETVA voči HSY (úvery, záruky, kapitálové dotácie atď.), boli automaticky pripísateľné štátu, a že nie je potrebné predkladať ďalšie dôkazy zapojenia štátu v čase, keď ETVA prijala každé z týchto opatrení. Komisia preto zastáva názor, že rôzne opatrenia vykonané zo strany ETVA sú pripísateľné štátu.

(61) Ako doplnujúce dôvody poukazuje Komisia aj na tieto skutočnosti, ktoré potvrdzujú pripísateľnosť správania ETVA štátu.

(62) Po prvé, v roku 1995 ETVA predala zamestnancom len 49 % (teda nie 100 %) akcií HSY. „Grécko sa pri odôvodnení zostávajúcich 51 % lodeníc odvoláva na svoje vojenské potreby v lodnom staviteľstve, ako to povoľuje článok 10 smernice“. V článku 10 ods. 3 smernice Rady 90/684/EHS sa skutočne ustanovuje, že „bez ohľadu na povinnosť vzdať sa lodeníc predajom uvedenú v odseku 2 si grécka vláda môže ponechať 51 % väčšinové vlastníctvo v jednej z lodeníc, ak je to odôvodnené záujmami v oblasti obrany“⁽⁵⁷⁾. To dokazuje, že cieľom 51 % podielu ETVA v HSY bolo umožniť štátu kontrolovať HSY s cieľom chrániť obranné záujmy Grécka. Je zrejmé, že v tejto situácii nemohol manažment ETVA rozvíjať s HSY vzťah založený na obchodných podmienkach. Žiadne rozhodnutie týkajúce sa poskytnutia financovania HSY ani podmienky tohto financovania nemohli smerovať proti obranným záujmom Grécka. Konkrétne, Komisia nerozumie, ako by manažment ETVA mohol odmietnuť poskytnúť financovanie HSY alebo mohol účtovať vysokú úrokovú sadzbu za toto financovanie. Okrem toho, ak bolo cieľom Grécka chrániť obranné záujmy, možno predpokladať, že vláda v skutočnosti uplatňovala priamy dohľad nad každým významným rozhodnutím manažmentu HSY a nad každým rozhodnutím ETVA o poskytnutí financovania v prospech HSY.

(63) Po druhé, keďže mandát ETVA ako „rozvojovej banky“ bol určený štátom, možno dospieť k záveru, že všetky činnosti ETVA realizované v rámci tohto mandátu boli pripísateľné štátu. Podobne z judikatúry vyplýva, že pri posudzovaní pripísateľnosti opatrení prijatých podnikom môže byť dôležitý „charakter jeho činností a ich vykonávanie na trhu za bežných podmienok hospodárskej súťaže so súkromnými hospodárskymi subjektmi“⁽⁵⁸⁾. V tejto súvislosti grécke orgány uznali, že „ETVA od svojho zriadenia nepôsobila ako zvyčajná komerčná banka, ale ako špeciálna rozvojová úverová inštitúcia aktívna najmä v oblasti dlhodobých úverov, ktorá hrá rozhodujúcu úlohu v hospodárskom a regionálnom rozvoji krajiny“⁽⁵⁹⁾. V tomto kontexte Komisia pripomína, že banka ETVA kúpila spoločnosť HSY v roku 1985. Angažovanosť ETVA v HSY sa preto rozvíjala v rámci tohto mandátu „rozvojovej banky“, nie v rámci jej komerčných činností, ktoré začali až v roku 1997. Keďže ETVA musela dovtedy podporovať HSY v rámci svojho mandátu „rozvojovej banky“, ETVA nemohla od roku 1997 zrazu skončiť poskytovanie úverov a záruk, o ktoré žiadala HSY, a nechať lodenice zbankrotovať. V tejto súvislosti Komisia pripomína, že v druhej polovici deväťdesiatych rokov bola ETVA oprávnená rozvíjať obchodné činnosti navyše k svojim rozvojovým činnostiam, a nie namiesto svojich rozvojových činností, ktoré mali pokračovať.

- (64) Po tretie, podľa judikatúry môže byť pre preukázanie pripísateľnosti dôležité „právne postavenie podniku (v zmysle, či je upravený verejným právom, alebo bežným právom obchodných spoločností)“⁽⁶⁰⁾. Keďže v tejto súvislosti bolo hlavným cieľom ETVA ako rozvojovej banky vo vlastníctve štátu podporovať rozvoj krajiny financovaním gréckeho hospodárstva, nevzťahovali sa na ňu bankové smernice⁽⁶¹⁾. Až keď jej akcie boli 12. januára 2000 zaregistrované na Aténskej burze cenných papierov, bola ETVA podriadená bežne platným normám dohľadu pre komerčné banky.
- (65) Po štvrté, Komisia poznamenáva, že počas obdobia rokov 1996 – 2002 štát venoval činnosti ETVA mimoriadnu pozornosť. Štát prijal zákon č. 2359/95 s cieľom reštrukturalizovať ETVA a v rámci toho jej poskytol dotáciu vo výške stoviek miliárd drachiem. V roku 1999 sa rozhodol zaregistrovať časť kapitálu na Aténskej burze cenných papierov. O rok neskôr sa rozhodol sprivatizovať väčšinu kapitálu ETVA. Táto privatizácia bola dokončená v roku 2002. To dokazuje, že počas obdobia rokov 1996 – 2002 bol štát hlboko zainteresovaný na činnosti ETVA. Úvery a záruky poskytnuté pre HSY boli také rozsiahle⁽⁶²⁾, že rozhodnutia o poskytnutí nemohol prijímať manažment ETVA bez schválenia alebo priameho príkazu jediného akcionára ETVA.
- (66) V predchádzajúcich odôvodneniach Komisia preukázala, že v období pred predajom ETVA v prospech Bank Piraeus v marci 2002 došlo vo všetkých opatreniach, ktoré prijala ETVA, k použitiu štátnych zdrojov, a všetky opatrenia, ktoré prijala ETVA voči HSY, boli pripísateľné štátu. Komisia preto v individuálnom posúdení každého opatrenia prijatého zo strany ETVA už nebude dokazovať tieto dva body.
- (67) Komisia bude tieto dva body znovu preberať až pri posúdení opatrenia E18c, keďže niektoré strany tvrdia, že toto opatrenie poskytla ETVA v máji 2002, t. j. po kúpe ETVA zo strany Piraeus Bank.
- (69) Komisia musí preto posúdiť, či by niektoré opatrenia mohli čiastočne alebo úplne patriť do pôsobnosti článku 296 zmluvy.
- (70) Žiadny z účastníkov tohto konania nepopiera, že HSY rozvíja civilné a vojenské činnosti. Počas posledných pätnástich rokov bola hlavnou civilnou činnosťou oprava obchodných lodí. Spoločnosť HSY vyrábala aj materiály pre koľajové vozidlá a trupy obchodných lodí. Vojenské činnosti HSY pozostávali zo stavby a opravy vojenských lodí a ponoriek pre grécke námorníctvo.
- (71) Komisia pripomína, že v rozhodnutí o rozšírení konania už boli určené opatrenia, ktorými sa podporujú výhradne vojenské činnosti lodeníc. V rozhodnutí o rozšírení konania sa dospelo k záveru, že tieto opatrenia v plnej miere patria do pôsobnosti článku 296 zmluvy a nevzťahujú sa na ne pravidlá štátnej pomoci. Rozhodnutie o rozšírení konania nebolo napadnuté na súde.
- (72) Niektoré štátne podpory, ktoré sú predmetom tohto rozhodnutia, neboli priradené na konkrétne činnosti, t. j. neboli vyčlenené na financovanie daného projektu. Komisia musí preto určiť, v akej miere tieto štátne podpory zvýhodňovali vojenské činnosti a v akej miere civilné činnosti. Tento výpočet komplikuje skutočnosť, že HSY nevedla osobitné účtovníctvo pre civilné činnosti a pre vojenské činnosti. Komisia za týchto okolností založí svoju analýzu na relatívnej veľkosti týchto dvoch činností. Musí preto vyhodnotiť relatívnu váhu každej činnosti. Komisia poznamenáva, že každá štátna podpora (napr. financovanie, kapitálová dotácia) poskytnutá pre HSY (a nepriradená na financovanie konkrétnej činnosti) pokrývala straty z minulosti (t. j. straty vytvorené minulými zmluvami) a súčasne umožnila lodeniciam financovať budúce činnosti. V záujme určenia, v akej miere daná štátna podpora prinášala prospech pre civilné a pre vojenské činnosti, Komisia preto zastáva názor, že analýza sa nesmie obmedziť na rozdelenie na civilné a vojenské činnosti (t. j. relatívnu váhu každej činnosti) v roku, v ktorom bola podpora poskytnutá, ale je potrebné vypočítať priemerné rozdelenie medzi týmito dvoma činnosťami počas dostatočne dlhého obdobia. Skutočnosť, že relatívna váha týchto dvoch činností sa v jednotlivých rokoch výrazne mení, tiež dokazuje odôvodnenosť používania priemeru za viac rokov. Daný rok skutočne nemusí reprezentatívne vyjadrovať priemerné rozdelenie medzi týmito dvoma činnosťami v strednodobom a dlhodobom horizonte.

3.3. Horizontálna otázka 3: Opatrenia pomoci čiastočne financujúce vojenské činnosti HSY

- (68) Grécko v odpovedi na rozhodnutie o rozšírení konania tvrdí, že viaceré opatrenia prešetrované Komisiou podporovali vojenské činnosti lodeníc. Grécko preto tvrdí, že sa na ne vzťahuje článok 296 zmluvy a nemožno ich posudzovať – a tým menej vymáhať ich vrátenie – podľa pravidiel štátnej pomoci.

(73) V rámci konania vo veci vrátenia pomoci, ktorá bola rozhodnutím C 40/02 uznaná za neoprávnenú a nezlučiteľnú, Grécko tvrdilo, že civilné činnosti tvorili 25 % a vojenské činnosti 75 % činností HSY. Grécko na podporu tohto tvrdenia poskytlo údaje týkajúce sa pracovných hodín a tržieb (t. j. predajnej hodnoty) týchto dvoch činností za roky 1997 až 2005⁽⁶³⁾. V súvislosti s týmto konaním Grécko nepoprelo tieto údaje. Okrem toho Komisia akceptovala rozdelenie 25 % (civilné činnosti) ku 75 % (vojenské činnosti) už v rozhodnutí N 513/01, ktoré nebolo napadnuté na súde. Na základe uvedeného bude Komisia zastávať názor, že civilné činnosti tvorili 25 % a vojenské 75 % činností HSY.

(74) Pokiaľ ide o vojenské činnosti HSY, Komisia v predchádzajúcich rozhodnutiach jednotne akceptovala, že podpora poskytnutá na ne nepatrí do pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci⁽⁶⁴⁾. Komisia zopakovala toto posúdenie v bodoch 86 až 90 rozhodnutia o rozšírení konania. Keďže opatrenia, ktoré sú predmetom tohto rozhodnutia, boli poskytnuté HSY (t. j. HSY ako celku) počas tohto istého obdobia, ako je obdobie analyzované v týchto predchádzajúcich rozhodnutiach, musí sa dospieť k záveru, že časť týchto opatrení, ktorými sa podporovali vojenské činnosti HSY, patrí aj do pôsobnosti článku 296 zmluvy a je oslobodená od pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci.

(75) Komisia pri individuálnom posudzovaní každého opatrenia určí, či sa ním podporovali výhradne civilné činnosti HSY, alebo či bolo poskytnuté HSY bez vylúčenia na konkrétne použitie⁽⁶⁵⁾:

— Ak boli podporované len civilné činnosti, Komisia zastáva názor, že článok 296 zmluvy sa neuplatňuje a celé opatrenie možno posudzovať podľa článku 87 zmluvy.

— Ak bola spoločnosť HSY podporovaná ako celok, Komisia zastáva názor, že keďže 75 % činností lodeníc sa týka vojenskej výroby, 75 % štátnej podpory zvýhodňovalo vojenské činnosti a patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy. Zvyšných 25 % štátnej podpory možno posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4. OPATRENIA: OPIS, DÔVODY NA ZAČATIE KONANIA, PRIJATÉ PRIPOMIENKY, POSÚDENIE A ZÁVER

(76) Pokiaľ ide o pripomienky Grécka a tretích strán, Komisia poznamenáva, že zahŕňajú širokú škálu argumentov. Tak

napríklad navrhovateľ, spoločnosť Elefsis, vo svojich pripomienkach predložených Komisii tvrdil, že existuje mnoho dôvodov, na základe ktorých by sa opatrenia mali považovať za nezlučiteľnú pomoc. Podobne Grécko, HSY a TKMS/GNSH vo svojich pripomienkach postupne predkladaných Komisii tvrdili, že existuje mnoho dôvodov, na základe ktorých by sa opatrenia mali považovať za zlučiteľné so spoločným trhom.

(77) Podľa článku 253 zmluvy musí Komisia vo svojom rozhodnutí uviesť dôvody, z ktorých vychádza. Komisia však nie je povinná odpovedať na každý z argumentov predložených stranami. Toto rozhodnutie sa preto bude zaoberať len hlavnými bodmi predloženými stranami. Rozhodnutie sa nebude zaoberať najmä niektorými dôvodmi predloženými stranami, ktoré sú jednoznačne nezlučiteľné s faktami a ktoré sú v rozpore s tvrdeniami predloženými tou istou stranou v iných pripomienkach alebo ktoré možno jednoznačne zamietnuť na základe faktov a posúdenia uvedeného v tomto rozhodnutí.

(78) Keďže predmetom tohto prešetrovania je značný počet opatrení, je dôležité očíslovať ich s cieľom uľahčiť čítanie a zabrániť nedorozumeniam. Štyri opatrenia, ktoré sú predmetom rozhodnutia o začatí konania, budú mať preto číslovanie P1 až P4. Dvanásť opatrení, ktorými sa zaoberá rozhodnutie o rozšírení konania, budú mať číslo, ktoré je každému z nich pridelené v danom rozhodnutí, ale s písmenom E pred nimi.

4.1. Zneužitie investičnej pomoci schválenej v roku 1997 (opatrenie P1)

4.1.1. Opis opatrenia

(79) Komisia rozhodnutím N 401/97 povolila investičnú pomoc vo výške 7,8 miliardy GRD (22,9 milióna EUR), ktorú Grécko notifikovalo 20. júna 1997. V uvedenom rozhodnutí sa táto pomoc posudzovala na základe článku 6 „Investičná pomoc“ kapitoly III „Pomoc na reštrukturalizáciu“ smernice Rady 90/684/EHS, v ktorom sa uvádza, že „Investičná pomoc [...] sa nesmie poskytnúť [...], ak nie je spojená s plánom reštrukturalizácie, ktorý sa netýka zvýšenia stavebnej kapacity lodeníc [...]. Takáto pomoc sa nesmie poskytnúť opravovniam lodí, ak nie je spojená s plánom reštrukturalizácie, ktorý vedie k zníženiu celkovej kapacity opravovní“. V rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že bol vypracovaný

obchodný plán, ktorého cieľom je obnova konkurencieschopnosti lodeníc zvýšením produktivity a modernizáciou. Prvým pilierom tohto plánu je rozsiahla reorganizácia a zníženie počtu pracovných síl. Konkrétne, počet pracovníkov sa do konca roku 1997 zníži na 2 000 a zavedú sa pružnejšie metódy práce. V rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že najväčšia časť zníženia počtu pracovných síl sa realizovala už v čase daného rozhodnutia, čo prispeje k zvýšeniu produktivity. Druhým pilierom plánu reštrukturalizácie je investičný program, ktorého cieľom bola náhrada starých a nemoderných zariadení novou modernou technológiou. V rozhodnutí sa uvádza, že lodenice sa podľa plánu vrátia k ziskovosti do konca obchodného plánu, t. j. do roku 2000. Celkové náklady na investičný program boli odhadnuté na 15,62 miliardy GRD (45,9 milióna EUR). V opisnej časti rozhodnutia sa uvádza, že tento program bude financovaný takto: 7,81 miliardy GRD (22,9 milióna EUR) zo štátnej pomoci, 3,13 miliardy GRD (9,2 milióna EUR) navýšením akciového kapitálu a 4,67 miliardy GRD (13,7 milióna EUR) bankovými úvermi. Navýšenie kapitálu sa uskutoční v rovnakom pomere ako rozdelenie kapitálu, t. j. 51 % cez ETVA a 49 % cez zamestnancov HSY. V rozhodnutí sa ďalej uvádza, že bankové úvery sa získajú za bežných trhových podmienok bez štátnych záruk. Komisia vo svojom posúdení pomoci poznamenáva, že podľa plánu reštrukturalizácie nenastane zvýšenie kapacity stavby lodí a dôjde k zníženiu kapacity opravy lodí. Komisia tiež uvádza, že intenzita pomoci (50 %) zostáva v hraniciach intenzity regionálnej pomoci povolenej pre Grécko. Táto intenzita je odôvodnená aj rozsahom s tým spojenou reštrukturalizácie.

4.1.2. Dôvody na začatie konania

- (80) Výmena listov medzi Gréckom a Komisiou, ktorá predchádzala začatiu konania, bola opísaná v kapitole 1 „Postup“ tohto rozhodnutia.
- (81) V rozhodnutí o začatí konania Komisia vyjadrila pochybnosti, že investičná pomoc schválená rozhodnutím N 401/97 mohla byť zneužitá. Po prvé, Komisia poznamenala, že investičný plán bol vykonaný len čiastočne a so značnými omeškami. Grécke orgány poskytli po 31. decembri 1999 viaceré predĺženia lehoty na vykonanie investičného plánu bez konzultácie s Komisiou. Po druhé, kým v rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že investičný program bude financovaný bankovými úvermi získanými za bežných trhových podmienok bez štátnej záruky, spoločnosť pravdepodobne získala úvery od štátom vlastnenej banky za úrokové sadzby, ktoré nezodpovedajú trhovým sadzbám, a jeden z úverov bol pravdepodobne krytý štátnou zárukou. Po tretie, grécke

orgány nezaslali výročné správy o vykonávaní plánu, ako sa vyžaduje v rozhodnutí N 401/97. V dôsledku týchto troch porušení rozhodnutia N 401/97 sa zdá, že investičná pomoc bola zneužitá.

4.1.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (82) Spoločnosť Elefsis zdôrazňuje, že zemetrasenie, ktorým sa zdôvodnilo meškanie, bolo v septembri 1999. To znamená štyri mesiace pred skončením lehoty na vykonanie investičného plánu, ktorou bol 31. december 1999. Spoločnosť HSY zrealizovala do konca roku 1999 len malú časť investičného plánu. Z toho vyplýva, že HSY vykazovala už pred zemetrasením rad výrazných omeškaní v plnení plánu a že nemohla dokončiť načas investičný program, aj keby zemetrasenie nenastalo. Podobne privatizácia HSY, ktorou sa zdôvodnilo jedno omeškanie, sa uskutočnila až neskôr po roku 1999, preto nemohla byť dôvodom pre nedodržanie rozhodnutia N 401/97 zo strany HSY. Elefsis napokon tvrdí, že HSY porušila podmienky stanovené v rozhodnutí N 401/97, keďže dostala úver zaručený štátom a úvery za iných podmienok, ako medzi nezávislými a rovnocennými partnermi. Táto dodatočná pomoc, ako aj investičná pomoc, by sa mali preto vrátiť.
- (83) Spoločnosť HSY predložila tie isté pripomienky ako Grécko; zhrnuté sú v nasledujúcom oddiele.

4.1.4. Pripomienky Grécka

- (84) Grécke orgány listom z 20. októbra 2004 potvrdzujú, že na dokončenie investičného plánu pôvodne stanovili dátum 31. december 1999. V decembri 1999 vykonali prvé kontroly realizácie plánu, ktoré sa týkali výdavkov vynaložených spoločnosťou HSY do 30. júna 1999. Zistilo sa, že výdavky dosiahli 2,7 miliardy GRD (8,1 milióna EUR), čo predstavuje 17,7 % celkových výdavkov investičného programu. Grécke orgány povolili 27. júna 2001 jedno predĺženie do 31. decembra 2001 na dokončenie investície, keďže zemetrasenie zo 7. septembra 1999 spôsobilo škody na zariadeniach lodeníc a oddialilo realizáciu investičného plánu. Rozhodnutím z 28. decembra 2001 povolili grécke orgány druhé predĺženie do 30. júna 2002, lebo proces privatizácie, ktorý začal v januári 2001 (a definitívne bol dokončený 31. mája 2002), si vyžiadala zmrazenie investičného plánu. Keď grécke orgány vykonali druhú kontrolu v máji 2002, zistili, že výdavky vynaložené spoločnosťou HSY do 31. decembra 2001, dosiahli 9,8 miliardy GRD (28,9 milióna EUR), respektíve 63 % celkových investičných nákladov. Rozhodnutím zo 14. júna 2002 sa poskytlo nové predĺženie do 30. júna 2004. Rozhodnutím z 23. júla 2003 povolili grécke orgány úpravu investičného plánu. Pri tejto príležitosti spoločnosť

požiadala, aby sa vylúčili niektoré investičné výdavky potvrdené pri príležitosti druhej kontroly. Tieto výdavky sa týkali zálohových platieb na investície, ktoré sa spoločnosť rozhodla vylúčiť z investičného plánu. Celková suma potvrdená po druhej kontrole sa preto znížila na 23,3 milióna EUR, respektíve 50,75 % celkovej sumy. Listom z 30. júna 2004 požiadali lodenice o nové predĺženie do 31. decembra 2004. K dnešnému dátumu nebola investičná pomoc lodeniciam ešte vyplatená.

- (85) Grécke orgány tvrdia, že pri poskytovaní predĺžení sa v dobrej viere domnievali, že konajú v rámci obmedzení stanovených v rozhodnutí Komisie o schválení pomoci a že sa predĺženia týkali existujúcej pomoci, pre ktorú nebola potrebná nová notifikácia. Domnievali sa, že nie je realistické neposkytnúť možnosť predĺženia investičného plánu takej veľkosti a s takým rámcom pôsobnosti, o to viac pre lodenice, ktoré nemali skúsenosti s realizáciou takéhoto plánu, ako uznala samotná Komisia v svojom rozhodnutí o schválení pomoci. Tvrdia tiež, že informovali Komisiu o predĺžení v novembri 2002. Úprava investičného plánu, ktorú povolili v roku 2003, nezmenila povahu, podstatu ani účel schválenej pomoci. Bola zameraná len na prispôbienie obsahu plánu novým okolnostiam: privatizácii lodeníc, novým zmluvám nepredvídanej povahy (ponorky), zemetraseniu z roku 1999 a technologickému pokroku. Grécke orgány tiež nerozumejú, ako by mohli tieto predĺženia vplývať na povahu pomoci, a tým na jej zlučiteľnosť. Napokon tvrdia, že Komisia by mala posudzovať zlučiteľnosť predĺženia investičného plánu na základe bodu 52 usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach⁽⁶⁶⁾ (ďalej len „usmernenia na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999“). V tomto prípade by sa pomoc mala považovať za zlučiteľnú, keďže revidovaný plán stanovuje návrat k ziskovosti v primeranej lehote, a to do 30. júna 2004. Grécke orgány predovšetkým tvrdia, že omeškanie nie je spôsobené podnikom, ale vyššou mocou (zemetrasením z roku 1999 a privatizáciou podniku). Na záver dodávajú, že zásada jednorazovej pomoci sa neporuší, keďže pomoc sa bude uplatňovať v rámci úpravy existujúceho plánu reštrukturalizácie.

- (86) Pokiaľ ide o nepredloženie výročných správ o vykonávaní investičného plánu, Grécko zastáva názor,

že táto skutočnosť nie je dostatočne dôležitá, aby bránila úprave plánu.

4.1.5. Posúdenie

4.1.5.1. Článok 296 zmluvy

- (87) Pred vykonaním posúdenia zlučiteľnosti podľa článku 87 a 88 zmluvy je potrebné preskúmať uplatniteľnosť článku 296 zmluvy. V tejto súvislosti pripomína Komisia tieto skutočnosti. Po prvé, investičnú pomoc notifikovalo Grécko v roku 1997 v súlade s postupom podľa článku 88 ods. 3 zmluvy. Notifikovaním pomoci Grécko uznalo, že investičný plán sa týkal najmä civilných činností HSY (t. j. oprava a stavba lodí), pretože v prípade, ak by sa plán týkal vojenských činností a bol by dôležitý pre národnú bezpečnosť, Grécko mohlo v tom čase uplatniť článok 296 Zmluvy o ES a nemuselo by túto investičnú pomoc notifikovať⁽⁶⁷⁾. Grécko navyše nenapadlo rozhodnutie o schválení pomoci, v ktorom Komisia posudzovala notifikovanú pomoc podľa pravidiel štátnej pomoci. Napokon Grécko neuplatnilo článok 296 v reakcii na rozhodnutie o začatí konania. Predchádzajúce skutočnosti sú dostatočné, aby bolo možné dospieť k záveru, že investičný plán nemal vplyv na bezpečnostné záujmy Grécka a každú pomoc na financovanie investičného plánu možno posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci stanovených v článkoch 87 a 88 zmluvy.

4.1.5.2. Existencia zneužitia pomoci

- (88) Postupne budú analyzované tri pochybnosti uvedené v rozhodnutí o začatí konania.
- (89) Pokiaľ ide o porušenie podmienky, že úvery musia byť získané na základe trhových sadziieb a bez štátnej záruky, Komisia zastáva názor, že toto porušenie má vplyv na zlučiteľnosť uvedených opatrení, a nie na zlučiteľnosť investičnej pomoci. Účelom tejto podmienky je zabrániť poskytnutiu dodatočnej pomoci v prospech investičného programu (t. j. zabrániť akumulácii pomoci nad úroveň intenzity stanovenú v rozhodnutí N 401/97). V každom prípade, ako je zdôvodnené ďalej v tomto rozhodnutí,

Komisia rozhodla na základe iných právnych dôvodov, že štátna záruka poskytnutá pre HSY predstavuje nezlučiteľnú pomoc, ktorú je potrebné vrátiť. Pokiaľ ide o úvery, Komisia tiež rozhodla, že prvok pomoci sa musí vrátiť. Keďže sa prvky pomoci vrátia, obnoví sa začiatková situácia a náklady HSY na financovanie nebudú nižšie ako trhová sadzba. Inými slovami, prostredníctvom týchto vrátení sa splní cieľ podmienky stanovenej v rozhodnutí N 401/97, t. j. zamedzí sa poskytnutiu dodatočnej pomoci prostredníctvom financovania HSY za nižšiu ako trhovú sadzbu. Komisia preto odmieta uvedené tvrdenie spoločnosti Elefsis, že sa musí vrátiť prvok pomoci v úveroch a v záruke, ako aj investičná pomoc schválená rozhodnutím N 401/97.

(90) Pokiaľ ide o chýbajúce podávanie výročných správ, ktoré bolo uvedené v rozhodnutí o začatí konania, Komisia zastáva názor, že nepredloženie výročných správ ako také nepredstavuje zneužitie pomoci. V skutočnosti nemení vlastnosti pomoci, jej vplyv, ani vlastnosti investičného programu. Keďže však Grécko neposkytlo tieto informácie v stanovenej lehote, a tým neinformovalo Komisiu o meškaniach v čase, keď nastali, zabránilo Komisii prijať rozhodnutie o týchto problémoch vo vhodnom čase. Toto chýbajúce podávanie správ preto znamená, že dôkazné bremeno pripadá na Grécko – Grécko musí dokázať, že Komisia by súhlasila s postupnými predĺženiami lehoty na realizáciu investičného programu.

(91) Pokiaľ ide o meškanie pri realizácii investičného plánu, ktoré predstavovalo hlavnú pochybnosť uvedenú v rozhodnutí o začatí konania, Komisia dospela k tomuto záveru. Rozhodnutím N 401/97 povolila Komisia pomoc na podporu investícií, ktoré boli „spojené s plánom reštrukturalizácie“, ako sa to vyžaduje v kapitole III „Pomoc na reštrukturalizáciu“ smernice 90/684/EHS. Ako sa uvádza v opise obchodného plánu v rozhodnutí N 401/97, investičný plán nebol v skutočnosti jednoducho spojený s reštrukturalizáciou; bol jedným z dvoch pilierov reštrukturalizácie, keďže lodenice nevykonali v predchádzajúcich rokoch žiadne investície a potrebovali nahradiť „staré zastarané zariadenia novou technológiou“, aby obnovili svoju konkurencieschopnosť. Grécke orgány v oddiele 2.1. svojho listu z 20. októbra 2004 potvrdzujú, že cieľom investičného programu bolo obnoviť konkurencieschopnosť lodeníc HSY zvýšením produktivity a modernizáciou, aby sa stali konkurencieschopným podnikom na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Grécko tiež potvrdzuje, že účelom bolo nahradiť zastarané a nepoužívané zariadenia novými zariadeniami s modernou technológiou. Zo samotného rozhodnutia N 401/97, ako aj z listov Grécka sa preto zdá, že investičný program mal rozhodujúcu

úlohu v pláne reštrukturalizácie a v obnovení ziskovosti⁽⁶⁸⁾. Keďže bol „spojený s plánom reštrukturalizácie“ a bol rozhodujúci pre návrat k ziskovosti, je zjavné, že realizácia investičného programu nemohla mať výrazné meškanie. Jeho realizácia bola v skutočnosti naliehavá, aby sa mohla obnoviť ziskovosť. Komisia preto povolila pomoc na podporu investičného programu, ktorý sa mal realizovať v presne stanovenom období; nepovolila pomoc na podporu akéhokoľvek investičného projektu realizovaného v budúcnosti.

(92) Pokiaľ ide o presný čas realizácie tohto investičného programu, rozhodnutie N 401/97 neobsahovalo stanovený harmonogram. V rozhodnutí N 401/97 sa len uvádza, že „ziskovosť lodeníc bude obnovená na konci obchodného plánu, v roku 2000“. Grécke orgány v liste z 20. októbra 2004 uvádzajú, že podľa ministerského rozhodnutia z decembra 2007, ktorým sa poskytuje dotácia, musí byť investičný program dokončený do 31. decembra 1999⁽⁶⁹⁾. Tento dátum sa však nenachádza v rozhodnutí N 401/97. Komisia dospela k záveru, že na základe rozhodnutia N 401/97 mal byť investičný program dokončený najneskôr na konci roku 2000.

(93) Na základe uvedeného dospela Komisia k záveru, že dodržanie termínu 31. december 2000 bolo dôležité na zabezpečenie úspešného splnenia plánu reštrukturalizácie. Okrem toho žiadna investícia realizovaná výrazne neskôr po roku 2000 by sa nemohla považovať za spojenú s plánom reštrukturalizácie, ktorý je uvedený v rozhodnutí N 401/97, ako sa to vyžaduje v smernici 90/684/EHS.

(94) Komisia musí po tejto analýze rozhodnutia N 401/97 určiť, či by poskytla predĺženie lehoty na vykonanie investícií, ak by Grécko o ňu požiadalo a korektne informovalo Komisiu o meškaniach. Zemetrasenie v septembri 1999 čiastočne poškodilo tieto zariadenia lodeníc: steny, strechy, okná, konštrukciu troch budov, potrubia, elektrické siete, nábrežia a koľajnice žeriavových dráh. Grécko tvrdí, že zemetrasenie prinútilo lodenice zastaviť investičný plán a sústrediť sa na opravu týchto škôd.

(95) Lodnice požiadali s odôvodnením, že zemetrasenie spôsobilo omeškanie, v novembri 2000 o prvé posunutie dátumu dokončenia investičného programu do 31. decembra 2001. Otázkou je, či by Komisia schválila

túto žiadosť, ak by ju bola dostala. Komisia poznamenáva, že v prípade, ak by uplatnila odsek 52 usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999, neschválila by prvé predĺženie, keďže plán reštrukturalizácie schválený v roku 1997 sa zjavne stal nedostatočný na obnovenie ziskovosti z hľadiska situácie existujúcej v novembri 2000 a žiadny ďalší plán reštrukturalizácie umožňujúci návrat k ziskovosti nebol v tom čase k dispozícii. Komisia však pochybuje, že by uplatnila odsek 52 usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999, keďže pomoc nebola schválená na základe týchto usmernení, neexistovala „zmena a doplnenie“ obsahu plánu, ale len posun dátumu dokončenia investícií, a v rozhodnutí N 401/97 a v smernici 90/684/EHS neexistovali jasné ustanovenia týkajúce sa zmeny dátumu dokončenia investícií. Okrem toho, keďže silné zemetrasenie je udalosť presahujúca rámec zodpovednosti lodeníc a gréckych orgánov, ktorá je výnimočná a nesúvisí s hospodárstvom a podnikaním, Komisia by pravdepodobne dospela k záveru, že opodstatňuje posun o niekoľko mesiacov. Realizácia investičného plánu je navyše náročnou záležitosťou, ktorá môže vyžadovať niekoľko mesiacov navyše. Preto aj keď jeden rok je dlhé oneskorenie, je primerané domnievať sa, že Komisia by mohla súhlasiť s týmto predĺžením.

- (96) Pokiaľ ide o druhé predĺženie poskytnuté gréckymi orgánmi, Grécko a HSY ho odôvodnili privatizáciou lodeníc, počas ktorej bol investičný plán zmrazený⁽⁷⁰⁾. Inými slovami, posun realizácie investičného programu vyplýval z vedomého rozhodnutia pozastaviť realizáciu. Komisia určite nemôže schváliť predĺženie lehoty na realizáciu investičného programu, keď sa vedome prijalo rozhodnutie zastaviť realizáciu na niekoľko kvartálov roka. V súlade s už prijatým záverom dodržanie časového plánu stanoveného na realizáciu plánu reštrukturalizácie bolo rozhodujúce. Komisia povolila pomoc na podporu konkrétneho plánu reštrukturalizácie realizovaného v danej lehote. Ako doplnujúci argument Komisia poznamenáva, že v prípade, ak by sa predĺženia po 31. decembri 2001 schválili, obdobie reštrukturalizácie by bolo také dlhé, že investície vykonané po tomto dátume by sa nemohli považovať za „spojené“ – v zmysle smernice 90/684/EHS – s reštrukturalizáciou, ktorá začala už v roku 1996. Plán reštrukturalizácie schválený v roku 1997 nebol dostatočný na riešenie ťažkej finančnej situácie lodeníc v období po roku 2001. V rokoch 2001 – 2002 sa navyše prijali významné

reštrukturalizačné opatrenia, ktoré boli nové a neboli zahrnuté do plánu reštrukturalizácie uvedeného v rozhodnutí N 401/97 (napríklad dodatočné zníženie stavu pracovníkov). Z hľadiska uvedených dôvodov Komisia zastáva názor, že by neschválila predĺženie investičného obdobia po 31. decembri 2001.

- (97) Na záver Komisia zastáva názor, že žiadna pomoc na podporu investičných výdavkov vynaložených po 31. decembri 2001 nepatrí do pôsobnosti rozhodnutia N 401/97.
- (98) Grécko tvrdí, že aj keby sa Komisia domnievala, že pomoc pre niektoré investičné výdavky nepatrí do pôsobnosti rozhodnutia N 401/97, táto pomoc by sa mala napriek tomu považovať za zlučiteľnú ako pomoc na reštrukturalizáciu na základe usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999. Komisia musí preto analyzovať, či by sa pomoc na podporu investičných výdavkov, ktoré HSY vynaložila po 31. decembri 2001, mohla považovať za zlučiteľnú. Komisia poznamenáva, že niet pochybností, že HSY bola po 31. decembri 2001 podnikom v ťažkostiach. Napríklad straty naakumulované počas predchádzajúcich rokov boli také veľké, že čisté vlastné imanie bolo záporné. Preto každá pomoc poskytnutá podniku, a najmä pomoc na podporu modernizácie zastaraného zariadenia, by sa mala považovať za pomoc na reštrukturalizáciu. Komisia však zastáva názor, že podnik nesplnil podmienky na získanie pomoci podľa usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999. Zásada jednorazovej pomoci stanovená v odseku 48 týchto usmernení bola napríklad porušená, keďže Grécko už poskytlo pomoc na reštrukturalizáciu HSY ministerskou vyhláškou z decembra 1997. Investičná pomoc schválená rozhodnutím N 401/97 bola vlastne pomocou na reštrukturalizáciu podľa smernice 90/684/EHS a podľa samotného rozhodnutia N 401/97. V odseku 48 usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999 sa povoľuje výnimka zo „zásady jednorazovej pomoci“ pri „výnimočných a nepredvídateľných okolnostiach“. Komisia nedokáže určiť, aké výnimočné a nepredvídateľné okolnosti by mohli odôvodniť poskytnutie pomoci na reštrukturalizáciu v prospech investičných výdavkov vynaložených po 31. decembri 2001. Najmä zemetrasenie zo septembra 1999 môže, ako sa už usúdilo, oprávniť obmedzený posun realizácie investičného plánu. Nepredstavuje však dôvod na posun realizácie investičného plánu po 31. decembri 2001. Pokiaľ

ide o zmrazenie plánu počas procesu privatizácie, nespĺňa definíciu „výnimočných a nepredvídateľných okolností“. Grécko tvrdí, že zásada jednorazovej pomoci by sa neporušila, keďže pomoc by sa poskytla ako súčasť úpravy existujúceho plánu reštrukturalizácie. Ako sa už dôkladne vysvetlilo, Komisia zastáva názor, že investície realizované po 31. decembri 2001 nie sú súčasťou investičného programu uvedeného v rozhodnutí N 401/97. Okrem toho sa v odseku 52 usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999 uvádza, že „z revidovaného plánu musí stále vyplývať návrat k ziskovosti v primeranom časovom horizonte“. Podľa pôvodného plánu by sa ziskovosť lodení mala obnoviť do roku 2000. Komisia preto zastáva názor, že plánované obnovenie ziskovosti v júni 2004 predstavovalo príliš dlhé oneskorenie v porovnaní s pôvodným plánom a už nebolo v primeranom časovom horizonte. Na záver Komisia poznamenáva, že schválenie takého dlhého predĺženia obdobia reštrukturalizácie by bolo podobné obídeniu zásady jednorazovej pomoci.

- (99) Komisia preto zastáva názor, že pomoc v prospech investičných výdavkov vynaložených do 31. decembra 2001 a súvisiacich s investičným programom uvedeným v rozhodnutí N 401/97 možno považovať za patriacu do pôsobnosti rozhodnutia N 401/97. Žiadna ďalšia pomoc nepatrí do pôsobnosti rozhodnutia N 401/97. Okrem toho je každá ďalšia pomoc v prospech ostatných investičných výdavkov, ktoré vynaložila spoločnosť HSY, nezlučiteľná so spoločným trhom. Keďže Grécko uviedlo, že investičná pomoc ešte nebola vyplatená v prospech HSY, HSY nemusí vracať žiadnu pomoc.

4.2. Úver vo výške 4,67 miliardy GRD (13,72 milióna EUR) poskytnutý v roku 1999 a krytý štátnou zárukou (opatrenie P2)

4.2.1. Opis opatrenia

- (100) Grécko uvádza, že tento osemročný úver vo výške 4,67 miliardy GRD (13,72 milióna EUR) poskytla ETVA na financovanie investičného programu⁽⁷¹⁾. Rozhodnutím z 8. decembra 1999 poskytla vláda záruku a účtovala ročné poplatky za záruku vo výške 100 bázičných bodov. Úver bol uzatvorený 29. decembra 1999 a bol vyplatený v prospech HSY v postupných tranžiach od daného dátumu do 26. októbra 2000 v celkovej výške 12,76 milióna EUR⁽⁷²⁾. Úroková sadzba bola ATHIBOR (od 1. januára 2001 EURIBOR) plus 25 bázičných bodov. Dňa 31. mája 2002 boli štátna záruka a úver predĺžené do 30. júna 2009 a úroková sadzba sa zvýšila o 100 bázičných bodov. Splácanie kapitálu začalo prvou platbou v decembri 2003.

4.2.2. Dôvody na začatie konania

- (101) V rozhodnutí o začatí konania sa uvádza, že štátna záruka by mohla predstavovať štátnu pomoc, ktorej

zlučiteľnosť je sporná. Okrem toho, aj keby sa nebrala do úvahy oprávnenosť pomoci, v rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že na účel financovania investičného programu sa bankové úvery budú získavať za bežných trhových podmienok bez štátnej záruky. Zdá sa preto, že štátne záruky ako také boli zakázané rozhodnutím N 401/97.

4.2.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (102) Spoločnosť Elefsis zaslala tieto pripomienky týkajúce sa opatrení P2, P3 a P4. Pripomína, že rozhodnutie N 401/97 vyžadovalo, aby bankové úvery na financovanie HSY boli získané za bežných trhových podmienok bez štátnej záruky. Možno dokázať, že tieto tri úvery neboli poskytnuté v rámci vzťahov medzi samostatnými a rovnocennými partnermi. Po prvé, tieto úvery boli poskytované po roku 1999, keď finančná situácia HSY bola katastrofická a hrozilo riziko, že spoločnosti bude odobraté povolenie na prevádzku. Po druhé, úvery boli poskytnuté v čase, keď bolo jasné, že HSY neuskutočnila svoj plán reštrukturalizácie/investičný plán a nedodrжала podmienky rozhodnutia N 401/97. Po tretie, vzhľadom na katastrofickú finančnú situáciu HSY a chýbajúcu možnosť zabezpečenia založeného na vzťahu medzi samostatnými a rovnocennými partnermi by HSY nebola schopná získať tieto úvery od súkromného bankového sektora.

4.2.4. Pripomienky Grécka

- (103) Grécke orgány (ako aj HSY) tvrdia, že štátna záruka nepredstavuje štátnu pomoc a bola poskytnutá za bežných trhových podmienok. Svoju analýzu zakladajú na týchto skutočnostiach:

— Lodenice mohli uzatvoriť podobný úver s ktoroukoľvek inou bankou poskytnutím iných druhov zabezpečenia ako štátnej záruky. Konkrétne, spoločnosť mohla poskytnúť ako zabezpečenie niektoré pohľadávky týkajúce sa veľkých kontraktov alebo niektoré záložné práva na svoje aktíva.

— Ročný poplatok za záruku vo výške 1 % predstavuje trhovú sadzbu. Navyše nie je selektívny, keďže grécky štát poskytol viaceré záruky počas daného obdobia a v niektorých prípadoch bol poplatok účtovaný štátom oveľa menší.

— Aj keby sa Komisia domnievala, že poplatky za záruku sú nižšie ako trhovú sadzbu, štát aj tak konal ako investor v trhovom hospodárstve, keďže bol akcionárom HSY (prostredníctvom ETVA) a mal by prospech z návratu k ziskovosti vyplývajúceho z realizácie investičného plánu.

— Skutočnosť, že cieľom úveru bolo financovanie investičného plánu, ktorý bol schválený Komisiou, mala predstavovať dostatočne spoľahlivý základ pre veriteľskú banku a ručiteľa z hľadiska očakávania, že HSY bude schopná splatiť úver.

— Úver a poplatky za záruku sa pravidelne splácajú.

4.2.5. Posúdenie

4.2.5.1. Článok 296 zmluvy

(104) Pred vykonaním posúdenia zlučiteľnosti podľa článku 87 zmluvy je potrebné preskúmať uplatniteľnosť článku 296 zmluvy. Komisia poznamenáva, že na základe rozhodnutia o poskytnutí pomoci bola HSY povinná použiť na financovanie investičného programu zaručený úver, ako aj dva ďalšie úvery, ktoré boli predmetom rozhodnutia o začatí konania (t. j. opatrenia P3 a P4) ⁽⁷³⁾. Podľa záveru, ku ktorému sa dospelo v posúdení opatrenia P1, investičný program nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy. Komisia preto zastáva názor, že na tieto tri úvery vyčlenené na financovanie investičného programu sa vzťahujú pravidlá štátnej pomoci a nevzťahuje sa na ne článok 296 zmluvy.

4.2.5.2. Existencia pomoci

(105) Najprv je potrebné overiť, či štátna záruka spĺňa podmienky, podľa ktorých predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy.

(106) Na posúdenie existencie pomoci v rôznych zárukách prešetrovaných v tomto rozhodnutí použije Komisia oznámenie Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o štátnej pomoci vo forme záruk ⁽⁷⁴⁾ (ďalej len „oznámenie o zárukách“), ktoré bolo uverejnené v marci 2000. Ako sa však uvádza v jeho oddiele 1.4., nepredstavuje zmenu politiky, ale skôr podrobnejšie vysvetľuje metódu, ktorú Komisia dovtedy používala na posudzovanie záruk. Zásady uvedené v oznámení o zárukách možno preto použiť aj na posudzovanie záruk poskytnutých pred marcom 2000. V súlade s týmto záverom v rozhodnutí o začatí konania použila Komisia oznámenie o zárukách na posúdenie opatrenia P2. Grécko nenamietalo proti tomuto uplatneniu. Naopak, Grécko ho tiež uplatnilo na posúdenie opatrenia P2 ⁽⁷⁵⁾.

(107) Po prvé, na to, aby opatrenie patrilo do pôsobnosti článku 87 ods. 1, musí sa týkať štátnych zdrojov. To je splnené v prípade opatrenia P2, keďže poskytnutím tejto záruky štát vystavil riziku štátne zdroje.

(108) Po druhé, je potrebné zistiť, či opatrenie je selektívne. Grécko tvrdí, že štát poskytol viaceré záruky iným podnikom a tiež účtoval poplatky za záruku vo výške 1 %. Grécko predložilo zoznam týchto podnikov. Komisia zastáva názor, že táto skutočnosť nedokazuje, že toto opatrenie bolo všeobecným opatrením. Na to, aby opatrenie bolo všeobecným opatrením, musí byť prístupné pre všetky hospodárske subjekty pôsobiace v členskom štáte. Musí byť účinne prístupné pre všetky podniky na základe rovného prístupu a jeho rozsah pôsobnosti nesmie byť *de facto* znížený, napríklad prostredníctvom právomoci štátu poskytnúť ho podľa vlastného uváženia, alebo prostredníctvom iných faktorov, ktoré obmedzujú jeho praktický vplyv. Toto opatrenie nemožno preto považovať za všeobecné opatrenie. Najmä skutočnosť, že niektoré podniky dostali štátnu záruku, neznamená, že všetky podniky ju mohli dostať. Grécko nepreukázalo, že poskytnutie štátnej záruky je prístupné pre všetky hospodárske subjekty na základe rovného prístupu. Okrem toho všetky podniky, ktoré sa nachádzajú na zozname predloženom Gréckom, sú podniky vo vlastníctve štátu alebo podniky vykonávajúce niektoré vojenské činnosti. Zdá sa preto, že súkromné podniky nemohli dostať takúto záruku na financovanie svojej bežnej činnosti. Grécko v skutočnosti neuvádza právny základ, na základe ktorého minister financií rozhodol 8. decembra 1999 o poskytnutí záruky. Je pravdepodobné, že je ním zákon č. 2322/1995, ktorý predstavuje selektívne opatrenie, ako bude vysvetlené v posúdení opatrenia E12b.

(109) Po tretie, musí byť dokázaná existencia výhody. V súlade s bodom 2.2.2. oznámenia o zárukách, keďže záruka bola poskytnutá pred poskytnutím úveru, a nie dodatočne, nemožno predpokladať, že ide o pomoc v prospech veriteľa. Prešetriť je preto potrebné pomoc dlžníkovi v zmysle bodu 2.1.1. oznámenia o zárukách. Grécko tvrdí, že neexistuje žiadna výhoda, keďže spoločnosť HSY mohla získať podobný úver, ak by poskytla banke namiesto štátnej záruky iné zabezpečenie. Komisia zastáva názor, že nie je potrebné prešetriť, či by HSY mohli získať tento úver poskytnutím iného zabezpečenia. Komisia musí v skutočnosti posúdiť, či príslušná transakcia realizovaná štátom, a to poskytnutie záruky na úver bez krytia akýmkoľvek zabezpečením, by bola prijateľná pre investora v trhovom hospodárstve. Záruka na

úver zabezpečená záložným právom na niektoré aktíva alebo postúpením pohľadávok predstavuje inú transakciu. Ako sa uvádza v oddiele 2.1.1. oznámenia o záruke, jednou z potenciálnych výhod štátnej záruky je možnosť dlžníka „poskytnúť menšie zabezpečenie“. Okrem toho, aj keby sa musela posudzovať možnosť získať financovanie poskytnutím väčšieho zabezpečenia, Komisia už dospela k záveru v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia, že po 30. júni 1999 by HSY nedostala úvery ani záruky od súkromných bánk, ani keby poskytla banke zabezpečenie. Komisia dospela k záveru, že keďže štátna záruka bola poskytnutá v decembri 1999, zvýhodnila spoločnosť HSY tým, že jej zaobstarala financovanie, ktoré by HSY na trhu nezískala.

- (110) Grécko tiež tvrdí, že poplatky za záruku vo výške 1 % predstavovali trhovú cenu, a preto neexistuje žiadna výhoda. Komisia poznamenáva, že Grécko neposkytlo žiadne trhové údaje, z ktorých by vyplývalo, že banky boli ochotné poskytnúť záruku za túto cenu. Grécko predložilo len zoznam záruk poskytnutých štátom počas toho istého obdobia za tú istú cenu. Komisia nerozumie, ako by tento zoznam štátnych záruk mohol dokazovať, že poplatky za záruku požadované od HSY sú v súlade s trhom a nepredstavujú pomoc. Tento zoznam hlavne nemožno považovať za „štátnu záručnú schému, [ktorá] nepredstavuje štátnu pomoc podľa článku 87 ods. 1“, keďže, ako dokazuje záruka v prospech HSY, nespĺňa viaceré z podmienok stanovených v oddiele 4.3. oznámenia o zárukách. Okrem toho, aj keby poplatky za záruku vo výške 1 % zodpovedali trhovým podmienkam pre iné (zdravé) spoločnosti, neznamenalo by to automaticky, že to platí pre podnik v ťažkostiach, akým je HSY.
- (111) Pokiaľ ide o tvrdenie, že poplatky za záruku, ktoré sú nižšie ako trhová cena, by mohli byť prijateľné pre súkromného investora za podobných okolností z dôvodu, že Grécko bolo akcionárom HSY, Komisia ho zamietla už v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia.
- (112) Z oddielu 3.1. tiež vyplýva, že 30. júna 1999 boli k dispozícii dostatočné informácie pre prijatie záveru, že HSY sa nepodarilo uzatvoriť dostatok zmlúv na stavbu lodí, aby obnovili svoju ziskovosť, a že v rokoch 1999 a 2000 utrpia ťažké straty. Preto fakt, že investičný plán schválený v roku 1997 Komisiou bol financovaný úverom, by uspokojil potenciálneho veriteľa v rokoch 1997 a 1998, nie však banku v decembri 1999, keďže bolo jasné, že obchodný plán zlyhal. Príslušné tvrdenie Grécka sa preto musí zamietnuť.
- (113) Na záver, pokiaľ ide o fakt uplatnený Gréckom, že úver sa spláca v súlade s podmienkami zmluvy, Komisia nerozumie, ako by to mohlo dokázať, že súkromná banka by

poskytla predmetný úver. Na čom skutočne záleží, je situácia podniku a informácie dostupné v čase, keď bola záruka poskytnutá⁽⁷⁶⁾. Komisia uvádza ako doplňujúcu skutočnosť, že v súlade s informáciami dostupnými v čase poskytnutia záruky a na základe ktorých sa mohlo očakávať, že lodenice zaznamenajú veľké straty v nasledujúcich rokoch, lodenice skutočne zaznamenali v nasledujúcich rokoch veľké straty a ich čisté vlastníctvo naozaj vykazovalo vysoko zápornú hodnotu. Okrem toho spoločnosť HSY prežila (a preto je schopná splácať úver) len z dôvodu pokračujúcej podpory vo forme štátnej pomoci.

- (114) Na základe uvedeného Komisia zastáva názor, že toto opatrenie poskytuje pre HSY výhodu.
- (115) Táto selektívna výhoda narušá hospodársku súťaž, keďže poskytuje financovanie v čase, keď by HSY nebola získala financovanie na trhu a bola podnikom v ťažkostiach. Opatrenie preto prispelo k zachovaniu HSY a k financovaniu jej činností. Keďže niektorí konkurenti HSY pôsobia v iných členských štátoch⁽⁷⁷⁾, toto narušenie hospodárskej súťaže má vplyv na obchod medzi členskými štátmi⁽⁷⁸⁾.
- (116) Keďže táto záruka spĺňa všetky podmienky stanovené v článku 87 ods. 1 zmluvy, predstavuje štátnu pomoc. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 Zmluvy o ES bola poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.
- (117) Keďže Komisia práve dokázala, že selektívna výhoda poskytnutá pre HSY narušá hospodársku súťaž a obchod, Komisia nebude vo svojom posúdení zostávajúcich opatrení opakovať analýzu existencie narušenia hospodárskej súťaže a obchodu.

4.2.5.3. Zlučiteľnosť pomoci

- (118) Pokiaľ ide o zlučiteľnosť pomoci podľa článku 87 ods. 2 a 3 zmluvy, Komisia poznamenáva, že sa neuplatňuje žiadne z ustanovení článku 87 ods. 2 a článku 87 ods. 3 písm. b) a d). Pokiaľ ide o zlučiteľnosť pomoci podľa článku 87 ods. 3 písm. a), c) a e), pomoc lodnému staviteľstvu bola od 1. januára 1999 upravená nariadením Rady (ES) č. 1540/98 z 29. júna 1998, ktorým sa stanovujú nové pravidlá pomoci pre stavbu lodí⁽⁷⁹⁾ [ďalej len „nariadenie (ES) č. 1540/98“]. Keďže cieľom zaručeného úveru bolo financovanie investičného plánu, ktorý bol súčasťou plánu reštrukturalizácie, a keďže HSY sa okrem toho nachádzala v ťažkostiach, štátna záruka by sa mala posudzovať na základe článku 5 nariadenia (ES) č. 1540/98. Je jasné, že opatrenie nespĺňa podmienky stanovené v tomto článku. Konkrétne, v článku 5 sa uvádza, že pomoc na reštrukturalizáciu „sa môže výnimočne považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom za

predpokladu, že dosahuje súlad s usmerneniami Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach“. Usmerneniami uplatniteľnými v čase poskytnutia pomoci boli usmernenia na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev 9. októbra 1999⁽⁸⁰⁾ a nadobudli účinnosť v ten istý deň. Viaceré z podmienok schválenia pomoci stanovené v oddiele 3.2.2. týchto usmernení nie sú splnené. Pokiaľ ide napríklad o podmienku b) „Obnovenie ziskovosti“, Komisia poznamenáva, že štátnou zárukou sa financoval investičný plán, ktorý bol súčasťou plánu reštrukturalizácie a ktorý už bol v decembri 1999 absolútne nepostačujúci na obnovenie dlhodobej ziskovosti HSY. Pokiaľ ide o podmienku d) „Pomoc obmedzená na minimum“, Komisia už v rozhodnutí N 401/97 rozhodla, že štátna pomoc môže dosiahnuť maximálne 50 % investičných nákladov a zostávajúcich 50 % sa bude financovať z prostriedkov získaných od akcionárov a z bankových úverov získaných za trhových podmienok. Preto sa nemohla poskytnúť žiadna dodatočná pomoc v prospech investičného plánu, inak by sa porušila maximálna intenzita pomoci vo výške 50 %. Štátnou zárukou sa porušila aj zásada jednorazovej pomoci stanovená v oddiele 3.2.3. usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999, keďže rozhodnutím N 401/97 Komisia schválila investičnú pomoc, ktorá podľa smernice 90/684/EHS predstavovala druh pomoci na reštrukturalizáciu. Táto pomoc bola spoločnosti HSY poskytnutá ministerskou vyhláškou z decembra 1997 (ale, ako sa uvádza v odôvodnení 84 tohto rozhodnutia, Grécko tvrdí, že ešte nebola lodeniciam vyplatená).

(119) Na základe uvedeného Komisia zastáva názor, že štátna záruka predstavuje neoprávnenú a nezlučiteľnú pomoc, ktorá sa musí vrátiť. Ak doba platnosti štátnej záruky ešte neskončila v čase tohto rozhodnutia, musí sa okamžite ukončiť. To však nestačí na obnovenie situácie, ktorá by existovala bez poskytnutia pomoci, keďže HSY počas viacerých rokov profitovala z úveru, ktorý by nebola získala bez zásahu štátu. S cieľom vykompenzovať túto výhodu Komisia v súlade so záverom, ktorý sa dosiahol v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia, zastáva názor, že rozdiel medzi celkovými nákladmi zaručeného úveru (úroková sadzba a poplatok za záruku) a referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 bázických bodov sa musí vrátiť za roky, počas ktorých bola záruka platná.

(120) Komisia sa domnieva, že to obnoví situáciu, ktorá by existovala bez štátnej záruky. Tým sa anuluje porušenie zákazu štátnych záruk a financovania za sadzbu nižšiu

ako trhovú sadzbu, ktorý je stanovený v rozhodnutí N 401/97.

4.3. Úver poskytnutý v roku 1999 vo výške 1,56 miliardy GRD (4,58 milióna EUR) (opatrenie P3)

4.3.1. Opis opatrenia

(121) V roku 1999 získala HSY úver vo výške 1,56 miliardy GRD (4,58 milióna EUR) od ETVA, ktorá dostala ako zabezpečenie právo na platbu prvej tranže investičnej pomoci povolenej rozhodnutím N 401/97. Tento úver bol uzatvorený 28. júla 1999 a v plnej výške bol vyplatený spoločnosti HSY nasledujúci deň. Pôvodná dĺžka trvania úveru bola do 31. marca 2001. Po následných predĺženiach bol úver splatený 2. augusta 2004. Úroková sadzba bola ATHIBOR (od 1. januára 2001 EURIBOR) plus 100 bázických bodov⁽⁸¹⁾.

4.3.2. Dôvody na začatie konania

(122) V rozhodnutí o začatí konania Komisia uvádza, že úver mohol predstavovať pomoc, ktorej zlučiteľnosť je sporná. Ak by sa navyše zistilo, že tento úver bol krytý štátnou zárukou, predstavovalo by to porušenie rozhodnutia N 401/97, v ktorom je uvedené, že na financovanie investičného programu sa bankové úvery budú získavať za bežných trhových podmienok bez štátnych záruk.

4.3.3. Prípomienky zainteresovaných strán

(123) Spoločnosť Elefsis okrem pripomienok uvedených v súvislosti s opatrením P2 tvrdí, že keďže opatrenia P3 a P4 boli poskytnuté v čase, keď bolo jasné, že HSY sa nepodarilo vykonať jej plán reštrukturalizácie/investičný plán a nedodržala podmienky rozhodnutia N 401/97, existovalo značné riziko, že záruky poskytnuté na tieto úvery, t. j. platba schválenej investičnej pomoci, boli neoprávnené, a tým neplatné a nevyvratiteľné.

4.3.4. Prípomienky Grécka

(124) Grécke orgány (a HSY) tvrdia, že tento úver bol poskytnutý za trhových podmienok. Konkrétne, úroková sadzba je podobná sadzbe niektorých úverov, ktoré počas tohto obdobia poskytla ETVA iným podnikom. HSY mohla získať úver od inej banky, ale logicky uprednostnili ETVA, ktorá bola jej akcionárom. Okrem toho zabezpečenie vo forme postúpenia pohľadávok na prvú tranžu investičnej pomoci predstavovalo kolaterál prijateľný pre každú banku. Na záver Grécko poznamenáva, že úver bol v plnej miere splatený banke.

4.3.5. Posúdenie

4.3.5.1. Článok 296 zmluvy

- (125) Komisia už v posúdení opatrenia P2 dospela k záveru, že opatrenie P3 nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy. Musí sa preto posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

Gréckom by aj tak nepostačoval na vyvodenie záveru, že táto úroková sadzba predstavovala trhovú cenu. Zoznam predložený Gréckom obsahuje len úvery poskytnuté zo strany ETVA, ktorá bola bankou vo vlastníctve štátu (a navyše rozvojovou bankou), a je preto možné, že ostatné úvery tiež obsahujú prvok pomoci. Preto zoznam neposkytuje dôkaz, že by boli prijateľné pre súkromnú banku.

4.3.5.2. Existencia pomoci

- (126) Po prvé, Komisia poznamenáva, že úver poskytla banka ETVA a nebol krytý štátnou zárukou.

- (127) Pokiaľ ide o selektivnosť opatrenia, Grécko poznamenáva, že iné podniky dostali od ETVA úvery za podobné úrokové sadzby. Ako sa už však vysvetlilo v posúdení opatrenia P2, opatrenie je všeobecným opatrením, len ak spĺňa prísne podmienky, ktoré v tomto prípade evidentne nie sú splnené. Opatrenie napríklad nie je prístupné pre všetky podniky na základe rovného prístupu, keďže úrokové sadzby sú u jednotlivých dlžníkov rôzne a závisia od rozhodnutia ETVA, či poskytne úver a za akých podmienok. Opatrenie je preto selektívne.

- (128) Pokiaľ ide o existenciu výhody, Komisia poznamenáva, že tento úver bol poskytnutý po 30. júni 1999 v čase, keď spoločnosť už nemala prístup k úverovému trhu, ako sa vysvetľuje v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia. Skutočnosť, že ETVA účtovala počas daného obdobia za niektoré úvery iným podnikom podobnú úrokovú sadzbu, nedokazuje, že táto úroková sadzba by bola prijateľná pre súkromnú banku za podobných okolností. Po prvé, úroková sadzba, ktorú požaduje súkromná banka za konkrétny úver, závisí od úverovej schopnosti dlžníka. Grécko nepreukázalo, že riziko úpadku ostatných dlžníkov v zozname bolo podobné riziku úpadku HSY. Komisia pripomína, že situácia HSY bola v tom čase veľmi zlá. Je preto pravdepodobné, že investor v trhovom hospodárstve by žiadal za úvery pre HSY vyššiu úrokovú sadzbu ako za úvery pre zdravé podniky. Po druhé, aj keby bolo riziko úpadku ostatných dlžníkov také vysoké ako v prípade HSY, zoznam predložený

- (129) Grécke orgány tiež tvrdia, že zabezpečenie vo forme postúpenia pohľadávok na prvú tranžu investičnej pomoci predstavovalo kolaterál, pre ktorý by bol úver prijateľný pre každú súkromnú banku. Komisia poznamenáva, že podľa rozhodnutia vlády, ktorým bola schválená investičná pomoc, sa platba prvej tranže pomoci uskutoční, keď príslušný kontrolný orgán zaregistruje, že investičné výdavky dosiahli 2,73 miliardy GRD. Okrem toho sa platba mala uskutočniť do 31. decembra 1999. Ako sa zistilo kontrolami vykonanými gréckymi orgánmi v decembri 1999 (pozri pripomienky Grécka k opatreniu P1), suma 2,73 miliardy GRD sa dosiahla presne 30. júna 1999. Keďže úver bol poskytnutý v júli 1999 a keďže v tom čase sa už pravdepodobne mohlo odhadnúť, že hranica 2,73 miliardy GRD sa dosiahla alebo sa čoskoro dosiahne, pravdepodobnosť prijatia prvej tranže pomoci sa preto mohla na prvý pohľad považovať za veľmi vysokú. Stále však mohli nastať rôzne problémy brániace vyplateniu pomoci. Po prvé, v prípade, ak by sa HSY dostala do úpadku, nebolo isté, či by grécke orgány súhlasili s vyplatením investičnej pomoci podniku, ktorý zbankrotoval⁽⁸²⁾. Banka by potom musela začať nákladné a zdĺhavé právne kroky na vymáhanie vrátenia peňazí. Po druhé, nie je isté, či by príslušné kontrolné orgány schválili vynaložené investičné výdavky s tým, že minimálna hranica by sa nedosiahla v stanovenej lehote. Po tretie, mohli by sa vyskytnúť ďalšie administratívne problémy. Presne to sa aj stalo⁽⁸³⁾, keď grécke orgány niekoľko rokov neplatili prvú tranžu pomoci. Ako sa uvádza v kapitole 1 „Konanie“ tohto rozhodnutia, keď sa Komisia neskôr dozvedela o posune realizácie investičného plánu, požiadala o pozastavenie platby pomoci, ktorá ešte nebola vyplatená v prospech HSY. Komisia dospela k záveru, že platba prvej tranže investičnej pomoci štátom bola pravdepodobná, ale nie istá. Z hľadiska ťažkej situácie HSY by súkromná banka bola žiadala zabezpečenia, ktoré by sa mohli uplatniť rýchlo a s istotou, a nebola by spokojná so zabezpečením, ktorého hodnota by za určitých okolností mohla byť nulová. Komisia preto dospela k záveru, že súkromná banka by nepristúpila k poskytnutiu tohto úveru. Ako sa už uviedlo, toto potvrdzujú neúspešné pokusy HSY získať finančné prostriedky od investorov v trhovom hospodárstve.

(130) Grécko tiež tvrdí, že keďže ETVA bola akcionárom spoločnosti HSY, poskytnutie tohto úveru spoločnosti HSY slúžilo jej záujmom. Komisia toto tvrdenie už zamietla v oddiele 3.1.3. tohto rozhodnutia.

(131) Napokon, pokiaľ ide o skutočnosť, že úver bol splatený, Komisia už v posúdení opatrenia P2 vysvetlila, prečo táto skutočnosť nedokazuje, že súkromná banka by bola prístupila v danom čase k poskytnutiu tohto financovania pre HSY.

(132) Z uvedených dôvodov dospela Komisia k záveru, že úver poskytuje spoločnosti HSY výhodu, keďže by tento úver nebola získala na trhu.

(133) Komisia dospela k záveru, že opatrenie P3 predstavuje pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bolo opatrenie poskytnuté bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.3.5.3. Zlučiteľnosť pomoci

(134) Tak ako v prípade opatrenia P2, zlučiteľnosť tohto opatrenia sa musí posudzovať podľa nariadenia (ES) č. 1540/98. Keďže tak, ako v prípade opatrenia P2, bolo cieľom tohto úveru financovanie investičného plánu, ktorý bol súčasťou plánu reštrukturalizácie, a keďže bol poskytnutý podniku v ťažkostiach, mal by sa tiež považovať za pomoc na reštrukturalizáciu, na ktorú sa vzťahuje článok 5 nariadenia (ES) č. 1540/98. Je jasné, že toto opatrenie nespĺňa podmienky stanovené v tomto článku. Konkrétne, v článku 5 sa uvádza, že pomoc na reštrukturalizáciu „sa môže výnimočne považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom za predpokladu, že dosahuje súlad s usmerneniami Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizácia firiem v ťažkostiach“. Usmerneniami uplatniteľnými v čase poskytnutia pomoci boli usmernenia, ktoré boli uverejnené v *Uradnom vestníku Európskych spoločenstiev* 23. decembra 1994⁽⁸⁴⁾ a nadobudli účinnosť v ten istý deň (ďalej len „usmernenia na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1994“). Viaceré podmienky povolenia pomoci stanovené v oddiele 3.2.2. týchto usmernení nie sú splnené. Napríklad pokiaľ ide o podmienku i) „Obnovenie ziskovosti“, Komisia pozna-

menáva, že štátnou zárukou sa financoval investičný plán, ktorý bol súčasťou plánu reštrukturalizácie a ktorý už v júli 1999 nestačil na obnovenie dlhodobej ziskovosti HSY. Pokiaľ ide o podmienku iii) „Pomoc úmerná nákladom na reštrukturalizáciu a získaným výhodám“, Komisia už v rozhodnutí N 401/97 stanovila, že štátna pomoc môže dosiahnuť maximálne 50 % investičných nákladov a zostávajúcich 50 % sa bude financovať finančnými prostriedkami získanými od akcionárov a bankovými úvermi získanými za trhových podmienok. Žiadna ďalšia pomoc v prospech investičného plánu preto nemohla byť poskytnutá, inak by bola porušená uvedená hranica 50 % a Komisia by nemohla dospieť k záveru, že pomoc je úmerná „nákladom na reštrukturalizáciu a získaným výhodám“.

(135) Na základe uvedeného Komisia zastáva názor, že úver predstavuje neoprávnenú a nezlučiteľnú pomoc, ktorá sa musí vrátiť. Keďže po 30. júni 1999 nemohla HSY získať žiadny úver na trhu, musí sa úver splatiť v celej výške. To však nepostačuje na obnovenie situácie, ktorá by existovala bez poskytnutia pomoci, keďže spoločnosť HSY počas viacerých rokov profitovala z úveru, ktorý by nebola získala bez zásahu štátu. S cieľom vykompenzovať túto výhodu Komisia zastáva názor, v súlade so záverom, ku ktorému sa dospelo v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia, že za každý rok od vyplatenia úveru HSY do jeho splatenia sa musí vrátiť rozdiel⁽⁸⁵⁾ medzi úrokovou sadzbou úveru a referenčnou sadzbou Grécka zvýšenou o 600 bázických bodov.

(136) Komisia poznamenáva, že v marci 2002 štát predal väčšinu akcií ETVA v prospech Piraeus Bank. ETVA preto už nebola vlastnená štátom počas posledných dvoch rokov úveru, ktorý bol splatený v roku 2004. Mohla by sa preto nastoliť otázka (pre tento úver a pre ostatné úvery a záruky poskytnuté bankou ETVA pred marcom 2002, ktorých trvanie presahuje marec 2002), či by sa časť pomoci týkajúca sa obdobia po marci 2002 nemala splatiť banke ETVA namiesto štátu. S cieľom zodpovedať túto otázku Komisia pripomína, že keď štát poskytne úver s úrokovou sadzbou nižšou, ako je trhová sadzba, pomoc je poskytnutá v čase uzatvorenia úveru, aj keby sa výhoda naplnila vždy až v dobe platby úrokov, keď dlžník platí nižšiu úrokovú sadzbu⁽⁸⁶⁾. Tým istým spôsobom sa trhová hodnota úveru s úrokovou sadzbou, ktorá primerane neodráža ťažkosti dlžníka, znižuje okamžite⁽⁸⁷⁾ po podpise úverovej zmluvy (t. j. nie od budúcich dátumov, keď dlžník platí úrokovú sadzbu nižšiu, ako je trhová úroková sadzba). Hodnota banky zasa závisí od hodnoty jej aktív, a najmä od jej portfólia existujúcich úverov. Poskytnutie úverov za podmienok, ktoré nie sú v súlade s trhom, preto znížilo hodnotu ETVA a znížilo cenu, ktorú štát neskôr dostal, keď predal akcie ETVA⁽⁸⁸⁾. To dokazuje, že náklady na tieto opatrenia pomoci znáša štát, a to aj po marci 2002.

4.4. Úver vo výške 13,75 milióna EUR poskytnutý v roku 2002 (opatrenie P4)

4.4.1. Opis opatrenia

- (137) Úverová zmluva medzi ETVA a HSY bola uzatvorená 31. mája 2002. Výška úveru bola 13,75 milióna EUR, dĺžka trvania dva roky a úročenie EURIBOR plus 125 bazických bodov. Úver mal byť použitý ako preddavok druhej a tretej tranže investičnej pomoci. Bol zabezpečený postúpením platby druhej a tretej tranže investičnej pomoci ⁽⁸⁹⁾.

4.4.2. Dôvody na začatie konania

- (138) Komisia v rozhodnutí o začatí konania uvádza, že úver mohol predstavovať pomoc, ktorej zlučiteľnosť je sporná. Ak by sa ďalej ukázalo, že tento úver je krytý štátnou zárukou, došlo by pravdepodobne k porušeniu rozhodnutia N 401/97, v ktorom sa uvádza, že na financovanie investičného programu sa bankové úvery budú získavať za bežných trhových podmienok bez štátnej záruky.

4.4.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (139) Pripomienky spoločnosti Elefsis k tomuto opatreniu sú podobné pripomienkam k opatreniu P3.

4.4.4. Pripomienky Grécka

- (140) Grécke orgány tvrdia, že tento úver bol poskytnutý za trhových podmienok. Konkrétne, úroková sadzba je podobná úrokovej sadzbe niektorých úverov, ktoré ETVA poskytla iným podnikom počas tohto obdobia. Spoločnosť HSY si mohla požičať od ktorejkoľvek inej banky, ale logicky uprednostnila ETVA, ktorá bola jej akcionárom. Okrem toho zabezpečenie vo forme postúpenia pohľadávok na druhú a tretiu tranžu investičnej pomoci predstavovalo kolaterál prijateľný pre ktorúkoľvek banku. Napokon úver nikdy nebol vyplatený v prospech HSY, preto nemohol predstavovať pomoc pre HSY. Okrem toho skutočnosť, že ETVA odmietla vyplatiť úver, keď zistila, že platba investičnej pomoci bola „zmrazená“ z formálnych dôvodov a že platba pomoci bola neistá, dokazuje, že ETVA konala tak, ako by konala akákoľvek iná banka.

4.4.5. Posúdenie

4.4.5.1. Článok 296 zmluvy

- (141) Komisia už pri posúdení opatrenia P2 dospela k záveru, že opatrenie P4 nepatrí do pôsobnosti článku 296

zmluvy. Musí sa preto posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.4.5.2. Existencia pomoci

- (142) Po prvé, Komisia poznamenáva, že úver poskytla ETVA a nebol krytý štátnou zárukou.
- (143) Komisia poznamenáva, že keďže ETVA odmietla vyplatiť úver v prospech HSY, HSY nikdy nedostala žiadne peniaze na základe úverovej zmluvy. Preto neexistuje žiadna výhoda pre HSY a Komisia môže okamžite dospieť k záveru, že opatrenie nepredstavuje pomoc.
- (144) Nasledujúce dve skutočnosti týkajúce sa opatrenia P4, aj keby boli irelevantné pre jeho posudzovanie, môžu vrhať pochybnosti na platnosť posudzovania ostatných opatrení. Komisia ich bude preto analyzovať.
- (145) Po prvé, Grécko tvrdí, že skutočnosť, že sa ETVA z dôvodu rizika nezaplata investičnej pomoci rozhodla nevyplatiť úver v prospech HSY, dokazuje, že ETVA konala ako bežný súkromný veriteľ a neposkytla HSY výhodné zaobchádzanie. Komisia poznamenáva, že v tvrdení Grécka nie je zohľadnená skutočnosť, že keď ETVA odmietla vyplatiť úver, nebola už viac pod kontrolou štátu, ale pod kontrolou Piraeus Bank. Odmietnutie zaplatiť úver preto nemožno brať ako názorný príklad správania ETVA v čase, keď bola pod štátnou kontrolou. To naopak potvrdzuje, že súkromná banka by sa vyhla poskytnutiu úveru v prospech HSY.
- (146) Po druhé, Komisia poznamenáva, že opatrenie P4 má ten istý druh kolaterálu ako opatrenie P3. Opatrenie P4 bolo podpísané, keď Piraeus Bank už prevzala kontrolu nad ETVA. To však nedokazuje, že opatrenie P3 bolo v skutočnosti prijateľné pre súkromnú banku. Tieto dve situácie nie sú porovnateľné z viacerých dôvodov. Komisia napríklad poznamenáva, že keď bola úverová zmluva podpísaná 31. mája 2002, bolo už známe (bezpochyby aj banke ETVA, ktorá bola akcionárom HSY do toho dátumu) že platba investičnej pomoci bola „zmrazená“ z administratívnych dôvodov ⁽⁹⁰⁾. Keď ETVA podpisovala zmluvu 31. mája 2002, bola preto už v stave odmietnuť vyplatiť úver ⁽⁹¹⁾. Vedela, že má možnosť odmietnuť vyplatiť úver. To je rozdiel oproti situácii, keď ETVA podpisovala úverovú zmluvu v júli 1999. Ďalším rozdielom v porovnaní s opatrením P3 je, že keď bola úverová zmluva podpísaná 31. mája 2002, dve medzinárodné spoločnosti zavřili kúpu HSY a chceli do nej investovať. Touto kúpou sa zvýšili šance podniku na prežitie. Takúto kúpu nebolo možné predpokladať v júli 1999.

4.5. Zneužitie pomoci vo výške 54 miliárd GRD (160 miliónov EUR) schválenej v roku 1997 (opatrenie E7)

4.5.1. Opis opatrenia

- (147) Komisia prijala 15. júla 1997 okrem rozhodnutia N 401/97 o schválení investičnej pomoci aj rozhodnutie C 10/94. Týmto rozhodnutím sa ukončilo konanie podľa článku 88 ods. 2 schválením odpisu dlhov na základe nariadenia (ES) č. 1013/97 vo výške 54 miliárd GRD (160 miliónov EUR), ktoré sa týkali civilného sektora lodeníc. Súbežný odpis dlhov týkajúcich sa vojenského sektora lodeníc nebol posudzovaný podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.5.2. Dôvody na začatie konania

- (148) V rozhodnutí o rozšírení konania Komisia vyjadrila pochybnosti o plnení dvoch podmienok stanovených v rozhodnutí C 10/94. Po prvé, povolenie odpisu dlhov bolo podmienené realizáciou plánu reštrukturalizácie, ktorého jedným z dvoch pilierov bol investičný plán. Ako Komisia vysvetlila v rozhodnutí o začatí konania (pozri opis opatrenia P1), má pochybnosti, že tento investičný plán bol vykonávaný správne. Po druhé, rozhodnutie C 10/94 zakazuje poskytnúť dodatočnú prevádzkovú pomoc na účely reštrukturalizácie. Komisia poznamenáva, že rôzne opatrenia obsiahnuté v rozhodnutí o rozšírení konania pravdepodobne predstavujú dodatočnú pomoc na reštrukturalizáciu. Zdá sa preto, že táto podmienka bola porušená.

4.5.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (149) Spoločnosť Elefsis tvrdí, že porušenie dvoch podmienok uvedených v rozhodnutí o začatí konania predstavuje právoplatný základ na vyvodenie záveru, že pomoc bola zneužitá. Elefsis ďalej tvrdí, že privatizácia z roku 1995 nikdy nepredstavovala skutočnú privatizáciu. Konkrétne, zamestnanci nikdy neznášali žiadne finančné riziko ako akcionári, keďže zaplatili len malú časť toho, čo mali zaplatiť, a keďže sumy, ktoré skutočne zaplatili, im štát v plnej výške preplatil v čase privatizácie v období rokov 2001 – 2002. Komisia by mala zohľadniť absenciu skutočnej privatizácie, ktorá bola podmienkou odpisu dlhov, ako ďalšie porušenie rozhodnutia C 10/94.

4.5.4. Pripomienky Grécka

- (150) Grécko a HSY vo svojich pripomienkach k rozhodnutiu o rozšírení konania ⁽⁹²⁾ tvrdia, že zákaz dodatočnej

pomoci na reštrukturalizáciu vedie len k tomu, že každá nová pomoc sa stáva neoprávnenou. Porušenie tohto zákazu nevedie k tomu, že pomoc povolená rozhodnutím C 10/94 sa stáva zlučiteľnou. Grécko ďalej zdôrazňuje, že rozhodnutím sa zakazuje dodatočná „prevádzková pomoc“ (vymedzená v článku 5 smernice Rady 90/684/EHS) na reštrukturalizáciu. Preto odmieta tvrdenie, že po roku 1997 nesmeli poskytnúť spoločnosti HSY pomoc na reštrukturalizáciu.

- (151) Pokiaľ ide o investičný plán, Grécko a HSY tvrdia, že rozhodnutie C 10/94 neobsahovalo podmienku týkajúcu sa realizácie investičného plánu. Okrem toho nemohlo obsahovať takúto podmienku, keďže smernica 90/684/EHS a nariadenie (ES) č. 1013/97, ktoré predstavovali právny základ tohto rozhodnutia, neobsahovali takúto podmienku. Jedinou podmienkou bola čiastočná privatizácia HSY a predloženie (teda nie realizácia) investičného plánu.

4.5.5. Posúdenie

4.5.5.1. Článok 296 zmluvy

- (152) Článok 296 sa nevzťahuje na toto opatrenie, keďže sa týka odpisu dlhov spojených s výhradne civilnými činnosťami lodeníc. Okrem toho rozhodnutie C 10/94 sa zakladalo na pravidlách štátnej pomoci, a nie na článku 296 zmluvy.

4.5.5.2. Realizácia investičného plánu

- (153) Pokiaľ ide o realizáciu investičného plánu, Komisia zastáva názor, že predstavovala podmienku stanovenú v rozhodnutí C 10/94. V treťom odseku od konca sa uvádza: „Investičný plán ešte nezačal [...]. Keď sa vykoná, prebiehajúca reštrukturalizácia by sa mala dokončiť a lodenice by sa mali vrátiť k ziskovosti“. V predposlednom odseku Komisia pripomína zákaz ďalšej pomoci na reštrukturalizáciu. A napokon v poslednom odseku sa uvádza: „Z hľadiska uvedeného sa Komisia rozhodla ukončiť konanie podľa článku 93 ods. 2 povolením pomoci pri dodržaní podmienok uvedených v tomto liste. Ak by Komisia dospela k záveru, že ktorákolvek z týchto podmienok nebola splnená, môže požiadať o zastavenie a/alebo vrátenie pomoci“. Skutočnosť, že Komisia použila slovo „podmienky“ v množnom čísle, znamená, že okrem

zákaz dodatočnej pomoci na reštrukturalizáciu existovala aspoň druhá podmienka. Na základe štruktúry a obsahu rozhodnutia možno dospieť k záveru, že realizácia investičného plánu bola jednou podmienkou. Komisia podrobne posúdila realizáciu investičnej pomoci už pri analýze opatrenia P1. Komisia dospela k záveru, že HSY uskutočnila investičný plán v primeranej lehote. Do 31. decembra 2001 – po jednom predĺžení lehoty na dokončenie investičného plánu – HSY zrealizovala len 63 % plánu. Komisia preto dospela k záveru, že táto podmienka nebola splnená.

- (154) Grécko tvrdí, že realizácia investičného plánu nie je podmienkou stanovenou v nariadení (ES) č. 1013/97, ktoré je právnym základom rozhodnutia C 10/94. Komisia pripomína, že pomoc bola povolená rozhodnutím C 10/94. Podmienky stanovené v danom rozhodnutí sa preto musia dodržiavať. Ak Grécko zastávalo názor, že podmienky stanovené v rozhodnutí C 10/94 nie sú v súlade s podmienkami stanovenými v nariadení (ES) č. 1013/97, malo napadnúť rozhodnutie C 10/94. Nenapadlo ho však v lehote stanovenej v článku 230 zmluvy. Ako doplňujúcu skutočnosť Komisia pripomína, že nariadenie (ES) č. 1013/97 je jednoducho zmenou a doplnením smernice Rady 90/684/EHS a jeho cieľom je zvýšiť výšku pomoci, ktorá môže byť poskytnutá trom skupinám lodeníc. Pokiaľ ide o HSY, v nariadení (ES) č. 1013/97 sa uvádza, že „na tieto lodenice sa vzťahujú všetky ostatné ustanovenia smernice 90/684/EHS“. Komisia pripomína, že v smernici 90/684/EHS sa povoľuje pomoc gréckym lodeniciam, ak „je poskytnutá na finančnú reštrukturalizáciu lodeníc v súvislosti so systematickým a špecifickým programom reštrukturalizácie spojeným s odpredajom lodeníc.“ To znamená, že Rada nemohla byť spokojná len so samotným predložením plánu reštrukturalizácie, ale skutočne potrebovala, aby sa vykonala realizácia plánu. Ako by fakticky mohla byť pomoc poskytnutá „v súvislosti so systematickým a špecifickým programom reštrukturalizácie“, ak by sa tento program nere realizoval?

- (155) Keďže táto podmienka nebola splnená, pomoc bola zneužitá a v súlade s posledným odsekom rozhodnutia C 10/94 sa musí vrátiť.

4.5.5.3. Zákaz „ďalšej prevádzkovej pomoci na účely reštrukturalizácie“

- (156) V predposlednom odseku rozhodnutia C 10/94 sa uvádza, že „Komisia poznamenáva, že Rada prijala naria-

denie (ES) č. 1013/97 s podmienkou, že žiadna ďalšia prevádzková pomoc na účel reštrukturalizácie sa nesprístupní lodeniciam, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia. Týmto lodeniciam sa preto v budúcnosti nemôže poskytnúť žiadna takáto pomoc na reštrukturalizáciu.“ Účastníci tohto konania nesúhlasia s výkladom tejto podmienky. Podľa Grécka a HSY to znamená, že každá prevádzková pomoc na účely reštrukturalizácie poskytnutá po prijatí tohto rozhodnutia bude automaticky nezlučiteľná a mala by sa vrátiť. Podľa Elefsis táto podmienka znamená, že poskytnutie prevádzkovej pomoci na účely reštrukturalizácie po prijatí rozhodnutia bude predstavovať zneužitie pomoci povolenej rozhodnutím C 10/94, a malo by preto okrem vrátenia dodatočnej prevádzkovej pomoci na účely reštrukturalizácie viesť k vráteniu pomoci schválenej rozhodnutím C 10/94.

- (157) Komisia uvádza, že cieľom zákazu ďalšej prevádzkovej pomoci na reštrukturalizáciu je zabrániť akumulácii pomoci nad úroveň stanovenú v rozhodnutí. Komisia zastáva názor, že tento cieľ je dosiahnutý, ak sa vráti každá dodatočná prevádzková pomoc poskytnutá po prijatí rozhodnutia C 10/94. Vrátením dodatočnej pomoci sa obnoví pôvodná situácia a zabráni sa akumulácii pomoci nad úroveň stanovenú v rozhodnutí C 10/94. Komisia preto dospela k záveru, že poskytnutie dodatočnej prevádzkovej pomoci na účely reštrukturalizácie po prijatí rozhodnutia C 10/94 neaktivuje povinnosť vrátiť pomoc schválenú rozhodnutím C 10/94, pokiaľ sa skutočne vráti dodatočná pomoc.

- (158) Komisia uvádza, že na určenie povinnosti vrátenia pomoci povolenej rozhodnutím C 10/94, nie je nutné stanoviť, ktoré z opatrení pomoci neoprávnene realizovaných po prijatí rozhodnutia C 10/94 predstavuje „prevádzkovú pomoc na účely reštrukturalizácie“. Komisia v tomto rozhodnutí v skutočnosti dospeje k záveru, že by sa mali vrátiť všetky opatrenia pomoci neoprávnene realizované po prijatí rozhodnutia C 10/94. Preto sa bude musieť vrátiť každé opatrenie, ktoré by sa potenciálne mohlo považovať za ďalšiu prevádzkovú pomoc na účely reštrukturalizácie. Vrátením sa obnoví pôvodná situácia, a tým sa zabráni každej potenciálnej akumulácii pomoci na reštrukturalizáciu. Preto bude splnený cieľ podmienky stanovenej v rozhodnutí C 10/94.

4.5.5.4. Nezaplatenie kúpnej ceny

(159) V priebehu hĺbkovej analýzy, ktorá sa uskutočnila počas tohto konania vo veci formálneho zisťovania, Komisia zistila ďalšie porušenie rozhodnutia C 10/94: v celom období, počas ktorého sa zamestnanci – ako vlastníci 49 % podielu v HSY – podieľali na riadení HSY, nikdy nezaplatili kúpnu cenu, ktorú mali uhradiť podľa zmluvy o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995.

(160) Pre pochopenie tohto porušenia rozhodnutia C 10/94 je potrebné najprv analyzovať text tohto rozhodnutia a právnych aktov, z ktorých vychádza.

(161) V preambule smernice 90/684/EHS sa uvádza: „Keďže krátkodobá finančná reštrukturalizácia lodného staviteľstva v Grécku je potrebná, aby jeho štátni vlastníci mohli obnoviť jeho konkurencieschopnosť predajom novým vlastníkom“. Na tomto základe sa v článku 10 smernice uvádza: „2. Počas roku 1991 možno prevádzkovú pomoc na stavbu, prestavbu a opravu lodí, ktorá nesúvisí s novými zmluvami, považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom, ak je poskytnutá na finančnú reštrukturalizáciu lodeníc v spojitosti so systematickým a špecifickým programom reštrukturalizácie spojeným s odpredajom lodeníc. 3. Bez ohľadu na povinnosť odpredať lodenice uvedené v odseku 2 si grécka vláda smie zachovať 51 % väčšinové vlastníctvo akcií v jednej z lodeníc, ak je to odôvodnené obrannými záujmami.“ Komisia poznamenáva, že v smernici sa používajú slová „predaj [...] novým vlastníkom“ a nie „odovzdanie“ novým vlastníkom. Predpokladalo sa teda, že noví vlastníci zaplatia za vlastníctvo lodeníc určitú cenu. Vlastníctvo nemožno poskytnúť bezplatne. Veta „na obnovenie ich konkurencieschopnosti odpredajom novým vlastníkom“ vysvetľuje účel tejto podmienky. Keď sa lodenice nachádzali vo vlastníctve štátu, neprijali potrebné opatrenia na obnovenie svojej konkurencieschopnosti. Preto neustále potrebovali štátnu pomoc. Na nápravu tejto situácie, ktorá bola neprijateľná na základe článku 87 zmluvy, Rada poslednýkrát povolila pomoc (t. j. pomoc mohla byť poskytnutá v roku 1991), ale nariadila predaj lodeníc novým vlastníkom. Logika je preto taká, že noví vlastníci prijímú opatrenia potrebné na obnovenie konkurencieschopnosti, aby lodenice už nepotrebovali prevádzkovú pomoc na reštrukturalizáciu⁽⁹³⁾.

(162) Ako sa uvádza v oddiele 2 „Predchádzajúce rozhodnutia Komisie a Rady“ tohto rozhodnutia, Komisia prijala v júli 1995 zamietavé rozhodnutie vo veci C 10/94, keďže

spoločnosť HSY sa nepredala, ako sa to vyžaduje v smernici 90/684/EHS. Grécko požiadalo o pozastavenie účinnosti tohto rozhodnutia na základe tvrdenia, že predaj má bezprostredne nastať. Grécko potom samo prezentovalo zmluvu zo septembra 1995 ako predaj lodeníc. Na základe toho Komisia zrušila svoje zamietavé rozhodnutie.

(163) V preambule nariadenia (ES) č. 1013/97 sa uvádza: „Keďže napriek úsiliu, ktoré vynaložila grécka vláda na privatizáciu všetkých svojich štátnych lodeníc do marca 1993, boli Helénske lodenice predané až v septembri 1995 združeniu ich pracovníkov, v ktorom si štát ponechal väčšinové vlastníctvo vo výške 51 % na obranné záujmy; keďže finančná ziskovosť a reštrukturalizácia Helénskyh lodeníc vyžaduje poskytnutie pomoci, ktorá umožní spoločnosti odpísať dlh nahromadený pred jej oneskorenou privatizáciou.“ V článku 1 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1013/97 sa uvádza: „Pomoc v drachmách vo forme odpisu dlhov ‚Helénskyh lodeníc‘ do výšky 54 525 miliónov GRD, zodpovedajúcich dlhom týkajúcim sa civilnej zložky lodeníc existujúcim k 31. decembru 1991, spolu s narastenými úrokovými poplatkami a pokutami za obdobie do 31. januára 1996, sa môže považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom. Všetky ostatné ustanovenia smernice 90/684/EHS sa vzťahujú na tieto lodenice.“ Nariadenie (ES) č. 1013/97 sa teda prijalo preto, lebo spoločnosť HSY potrebovala na dosiahnutie ziskovosti väčšiu pomoc, ako bola povolená podľa článku 10 smernice 90/684/EHS. Presnejšie, v predchádzajúcom nariadení bol povolený odpis úrokov a pokút spojených s dlhmi existujúcimi k 31. decembru 1991, ktoré dotedy narástli. Nariadenie (ES) č. 1013/97 bolo uplatniteľné do 31. decembra 1998. Komisia poznamenáva, že Rada opäť použila v súvislosti s HSY slová „predané“ a „privatizácia“. Rada schválila pomoc, lebo sa domnievala, že platná predajná zmluva bola uzatvorená v septembri 1995 v súlade s podmienkou stanovenou v smernici 90/684/EHS. Inými slovami, nebolo potrebné klásť predaj lodeníc ako podmienku, keďže už existovala platná predajná zmluva.

(164) Rozhodnutie C 10/94 začína pripomenutím, že v článku 10 smernice 90/684/EHS sa vyžadoval predaj lodeníc. V rozhodnutí C 10/94 sa potom uvádza, že táto podmienka bola splnená, keďže „49 % akcií lodeníc bolo predaných 18. septembra 1995 združeniu pracovníkov lodeníc.“ Keďže je však objem pomoci vyšší ako objem povolený v smernici 90/684/EHS, „Komisia nemohla dať súhlas na základe ustanovení siedmej smernice“, ktoré boli preto zmenené a doplnené nariadením

(ES) č. 1013/97 s cieľom zväčšiť objem pomoci, ktorá môže byť poskytnutá pre HSY. Keďže podmienky stanovené v nariadení č. 1013/97 a podmienky stanovené v smernici 90/684/EHS boli splnené, rozhodnutím C 10/94 bola pomoc povolená. Komisia poznamenáva, že v rozhodnutí C 10/94 sa opäť použilo slovo „predané“ a domnievala sa, že zmluva medzi ETVA a zamestnancami týkajúca sa predaja 49 % akcií HSY predstavuje právoplatný predaj. Komisia zdôrazňuje, že dostala vyhotovenie predajnej zmluvy pred prijatím rozhodnutia C 10/94, a bola preto informovaná o jej obsahu. Komisia dospela k záveru, že pri prijímaní rozhodnutia C 10/94 nemala dôvod žiadať predaj HSY (t. j. klásť predaj ako explicitnú podmienku, ktorú je potrebné dodržať v budúcnosti), keďže právoplatná predajná zmluva už bola podpísaná v septembri 1995.

- (165) Komisia však pripomína, že zmluva zo septembra 1995 obsahovala nezvyčajné ustanovenia týkajúce sa platby kúpnej ceny: kúpnu cenu vo výške 8,1 miliardy GRD (24 miliónov EUR) nezaplatia zamestnanci okamžite, ale zaplatia ju v trinástich ročných splátkach po toľčanom období dvoch rokov, teda od roku 1998 do roku 2010. Vlastníctvo akcií sa však prevedie na zamestnancov okamžite. Kým zamestnanci zaplatia kúpnu cenu, ETVA bude mať záložné právo na akcie. Na financovanie platby ročných splátok pre ETVA si HSY ponechá časť mesačného a mimoriadneho platu zamestnancov. V mesiacoch po septembri 1995 bola podpísaná zmluva medzi ETVA, HSY, združením zamestnancov a každým jednotlivým zamestnancom HSY (zmluva zo septembra 1995 bola uzatvorená medzi ETVA a združením zamestnancov). Touto zmluvou sa každý zamestnanec zaviazal kúpiť daný počet akcií v súlade s podmienkami zmluvy zo septembra 1995. V týchto zmluvách sa opakuje, že HSY si ponechá časť mesačných miezd a veľkonočného a vianočného platu na financovanie ročných splátok. Komisia teraz zistila, že zamestnanci nikdy nezaplatili ročné splátky.
- (166) To znamená, že nezaplatili žiadne splátky, pritom sa však podieľali na riadení lodeníc ako vlastníci 49 % akcií. Prvé tri splátky určené v zmluve zo septembra 1995 – splátky, ktoré mali byť zaplatené v rokoch 1998, 1999 a 2000, – neboli zaplatené. V roku 2001, v rámci privatizácie HSY, zamestnanci a ETVA uzatvorili zmluvu, ktorou sa zamestnanci vzdávajú svojho nároku na 49 % príjmov z predaja akcií HSY v prospech HDW/Ferrosstaal. Výmenou za to sa ETVA vzdala svojho nároku voči zamestnancom v súvislosti s platbou kúpnej ceny 49 % akcií HSY, ktorú mali zamestnanci zaplatiť podľa zmluvy zo septembra 1995. To znamená, že zamestnanci ako vlastníci neboli nikdy finančne vystavení vplyvu úspechu alebo neúspechu reštrukturalizácie.
- (167) Komisia naznačila Grécku a HSY, že nezaplatenie kúpnej ceny zamestnancami pravdepodobne predstavuje zneužitie rozhodnutia C 10/94, keďže znamená, že čiastočná privatizácia, ktorej cieľom bolo obnoviť konkurencieschopnosť lodeníc, sa nikdy neuskutočnila.
- (168) Grécko a HSY namietajú proti týmto záverom. Na odstránenie pochybností Komisie predkladajú okrem iného tieto tri dôvody.
- (169) Ako prvý dôvod Grécko uvádza, že privatizácia je „skutočná“ a „nepredstieraná“. Konkrétne, grécka vláda zdôrazňuje, že: „Zamestnanci nadobudli postavenie akcionárov v súlade s ustanoveniami gréckeho práva. Boli zaregistrovaní v knihe akcionárov spoločnosti a nadobudli všetky príslušné práva ako akcionári vrátane práva zúčastniť sa a hlasovať na valných zhromaždeniach, a tým uplatňovať svoju kontrolu a vplyv pri každodennej správe lodeníc. Okrem toho nadobudnutie akcií znamenalo riziko, že akcie môžu stratiť hodnotu“. „Zamestnanci uplatňovali svoje predkupné práva ustanovené v príslušných zákonoch a podieľali sa na zvyšovaní akciového kapitálu vo výške zodpovedajúcej svojmu podielu na akciovom kapitáli, čím teda došlo k investovaniu súkromného kapitálu do lodeníc⁽⁹⁴⁾.“
- (170) Ako druhý dôvod Grécko tvrdí, že platba kúpnej ceny nebola podmienkou stanovenou v rozhodnutí C 10/94, a aj keby bola, Komisia ju už považovala za splnenú. Konkrétne, Grécko pripomína, že „Komisia uviedla vo svojom rozhodnutí z 31. októbra 1995, že v rámci konania, ktoré začala, bude neustále skúmať všetky kroky gréckej vlády týkajúce sa uplatňovania dohody o prevode 49 % akcií na združenie zamestnancov, ako aj jej obsahu, kým neprijme konečné rozhodnutie o povolení odpisu dlhov. Konajúc v súlade s tým dospela v roku 1997 ku konečnému kladnému rozhodnutiu, ktorým schválila odpis dlhov bez uloženia privatizácie ako podmienky. Inými slovami, Komisia už v roku 1997 preskúmala obsah dohody a dospela k záveru, že išlo o privatizáciu už pred povolením odpisu dlhov⁽⁹⁵⁾.“

(171) Ako tretí dôvod Grécko poukazuje na to, že ETVA správne uplatňovala predajnú zmluvu. Zamestnanci, v skutočnosti, keď sa už museli podieľať na troch navýšeniach kapitálu zameraných na financovanie investičného plánu⁽⁹⁶⁾, „zistili, že je ťažké splniť svoj záväzok zaplatiť cenu akcií. ETVA nepožiadala o súdne nariadenie na vymáhanie sumy vlastnenej každým z 2 000 zamestnancov, lebo neexistovala reálna šanca priviesť takéto opatrenie k úspešnému koncu [...]. Namiesto zapojenia sa do zložitého, zdĺhavého, nákladného a v konečnom dôsledku márneho súdneho konania na uspokojenie svojich nárokov [...] uplatnila ETVA záložné právo na nesplatené akcie a vymohla svoju pohľadávku z príjmov z predaja akcií patriacich zamestnancom, keďže uvedené príjmy pokryli príslušný dlh⁽⁹⁷⁾.“ Inými slovami, Grécko tvrdí, že keďže ETVA dostala v rámci privatizácie HSY v rokoch 2001 – 2002 od HDW/Ferrostaal 100 % predajnej ceny – namiesto len 51 % – „možno to chápať tak, že cena bola vyinkasovaná. Je evidentné, že splatením ceny za akcie pracovníkov prostredníctvom predaja sa uspokojila požiadavka ETVA na inkaso ceny [...]. [...] otázka nezaplatenia ceny akcií zamestnancami tu preto nevzniká⁽⁹⁸⁾.“ Okrem toho nemožno spochybníť, že predaj v prospech HDW/Ferrostaal predstavuje skutočnú privatizáciu.

(172) Komisia dospela k týmto záverom. Ako sa už uviedlo, v rozhodnutí C 10/94 a v nariadení (ES) č. 1013/97 sa dospelo k záveru, že keďže akcie HSY boli predané zamestnancom zmluvou zo septembra 1995, podmienka

predaja lodeníc stanovená v článku 10 smernice 90/684/EHS bola splnená. Ako sa už uviedlo, účelom tejto podmienky bolo previesť vlastníctvo na vlastníkov, ktorí, keďže ich cieľom bude maximalizovať hodnotu svojej investície, prijmú opatrenia potrebné na obnovenie konkurencieschopnosti lodeníc. V tejto súvislosti Komisia akceptovala zmluvu zo septembra 1995 ako právoplatný predaj, keďže zamestnancov zmluvne zaviazala zaplatiť 24 miliónov EUR výmenou za 49 % podiel v spoločnosti HSY. Táto cena, ktorá sa mala zaplatiť, znamenala, že účasťou na riadení lodeníc sa zamestnanci budú starať, aby zachovali a zvýšili hodnotu svojej investície⁽⁹⁹⁾. Teraz sa zdá, že ETVA, ktorá bola kontrolovaná štátom, sa nikdy seriózne nepokúšala o inkaso tej časti kúpnej ceny, ktorá mala byť podľa zmluvy zo septembra 1995 zaplatená zamestnancami v rokoch 1998, 1999 a 2000. ETVA mala viaceré spôsoby, ako získať inkaso kúpnej ceny. ETVA kontrolovala HSY, ktorá mala právoplatný nárok vybrať tieto sumy z mesačných a mimoriadnych plátov zamestnancov⁽¹⁰⁰⁾. Okrem toho spoločnosť HSY a združenie zamestnancov boli aj zmluvne zaviazané voči ETVA individuálnymi zmluvami podpísanými s každým zamestnancom v mesiacoch nasledujúcich po septembri 1995. ETVA mohla preto podať žalobu na HSY a združenie zamestnancov a nemusela tak žalovať jednotlivých zamestnancov, ako tvrdili grécke orgány. Komisia preto dospela k záveru, že grécke orgány úmyselne nepožadovali platbu ročných splátok od zamestnancov. Týmto správaním Grécko preukázalo, že nemá v úmysle získať od zamestnancov úhradu kúpnej ceny. Tým sa významne zmenila situácia, v ktorej sa zamestnanci nachádzali. Zamestnanci namiesto povinnosti zaplatiť kúpnu cenu nemuseli vystaviť riziku tento objem svojich peňazí. To znamená, že pri účasti na riadení lodeníc prikladali menšiu dôležitosť zachovaniu a zvýšeniu hodnoty akcií a obnoveniu finančnej ziskovosti (a vyššiu zachovaniu zamestnanosti a pracovných podmienok). Keďže neuhrádzali kúpnu cenu, mohlo sa navyše očakávať, že v strednodobom alebo dlhodobom horizonte bude ETVA uplatňovať svoje záložné právo na akcie, a preto zamestnanci už jednoducho nebudú mať žiadnu majetkovú účasť v lodeniach. V tejto súvislosti Komisia nechápe, ako mohli byť zamestnanci zainteresovaní na zachovaní a zvýšení hodnoty HSY a na prijímaní potrebných opatrení na obnovenie jej konkurencieschopnosti. Komisia preto zastáva názor, že skutočnosť, že štát sa nesnažil získať úhradu kúpnej ceny od zamestnancov za podmienok zmluvy zo septembra 1995, výrazne zmenila situáciu zamestnancov pri ich účasti na riadení lodeníc. Keďže ETVA sa nesnažila získať úhradu kúpnej ceny od zamestnancov, zmena vlastníctva, ktorá sa uskutočnila v septembri 1995, preto nepredstavovala skutočný „predaj“, ktorého cieľom bolo obnovenie konkurencieschopnosti lodeníc, ako sa to vyžaduje v smernici 90/684/EHS. Grécko preto nepožadovaním úhrady kúpnej ceny od zamestnancov zneužilo rozhodnutie C 10/94. Toto rozhodnutie prijala Komisia na základe oprávneného predpokladu, že zmluva zo septembra 1995 bude realizovaná štátom vlastnenou bankou ETVA, a najmä že ETVA vyinkasuje platbu kúpnej ceny od zamestnancov HSY v súlade s presnými ustanoveniami stanovenými v zmluve, čím zabezpečí, aby títo noví vlastníci mali finančný záujem na podpore opatrení potrebných na obnovenie konkurencieschopnosti a ziskovosti lodeníc. Komisia nemohla očakávať, že

Grécko po tom, čo prezentovalo zmluvu zo septembra 1995 ako predaj HSY, sa bude zámerne vyhýbať vyinkasovaniu predajnej ceny od kupujúceho napriek existencii viacerých zmluvných a zákonných ustanovení umožňujúcich vyinkasovanie ceny. Komisia zastáva názor, že takéto správanie je podobné predloženiu nesprávnych informácií Komisii a zneužitiu pomoci. Spoločnosť HSY by preto mala vrátiť pomoc povolenú rozhodnutím C 10/94.

- (173) Komisia dospela k záveru, že tri dôvody predložené Gréckom a HSY, ktoré boli zhrnuté v predchádzajúcom texte, by sa mali zamietnuť.

- (174) Pokiaľ ide o prvý dôvod (t. j. že privatizácia bola skutočná a nepredstieraná, lebo zamestnanci získali vlastníctvo akcií a zodpovedajúcu kontrolu nad HSY), Komisia poznamenáva, že prevod vlastníctva bol nutnou, ale nie dostačujúcou podmienkou. Rozhodnutie C 10/94 a nariadenie (ES) č. 1013/97 vychádzajú z faktu, že akcie boli „predané“ zamestnancom v septembri 1995. Inými slovami, vychádzajú z hypotézy, že zamestnanci platia kúpnu cenu v súlade s podmienkami stanovenými v zmluve zo septembra 1995. Nevychádzajú z faktu, že akcie boli „prevedené“ alebo „odovzdané“ zamestnancom. Ako sa už zdôvodnilo, je logické, že Komisia a Rada by mali považovať úhradu kúpnej ceny za rozhodujúcu, keďže nútila zamestnancov prikladať dôležitosť hodnote akcií a zodpovedajúco riadiť lodenice. Ako sa už uviedlo, keďže zamestnanci nemuseli uhradiť túto cenu, boli v odlišnej situácii ako vlastníci v trhovom hospodárstve. Pokiaľ ide o tvrdenie Grécka, že „nadobudnutie akcií znamenalo riziko, že akcie by mohli stratiť hodnotu“, Komisia poznamenáva, že hoci sa nespochybňuje, že zamestnanci sa formálne stali majiteľmi akcií, boli

oveľa menej zainteresovaní na vývoji hodnoty akcií, keďže nemuseli zaplatiť vysokú cenu (t. j. žiadne zníženie mesačných a mimoriadnych plátov počas dvanástich rokov) za ich získanie. Keďže zamestnanci nezaplatili kúpnu cenu, museli ďalej očakávať, že ETVA bude uplatňovať svoje záložné právo na akcie, takže zamestnanci nezostanú vlastníckmi týchto akcií. Na záver, pokiaľ ide o tvrdenia Grécka, že „zamestnanci [...] sa podieľali na navýšení akciového kapitálu vo výške zodpovedajúcej svojmu podielu na akciovom kapitáli, čím teda došlo k investovaniu súkromného kapitálu do lodeníc“, Komisia nespochybňuje, že sa zamestnanci podieľali na navýšení kapitálu (to bolo uvedené v opise a posúdení zlučiteľnosti opatrenia E10). Komisia však pripomína, že podľa zmluvy zo septembra 1995 účasť na navýšení kapitálu neoprávňovala zamestnancov na nové akcie HSY. Komisia preto nerozumie, ako by táto účasť sama o sebe mohla podnecovať zamestnancov, aby riadili lodenice spôsobom, ktorým sa zachová alebo zvýši hodnota akcií, keďže táto účasť im nedávala žiadne nové akcie⁽¹⁰¹⁾. Komisia tiež nerozumie, ako by táto účasť mohla predstavovať „predaj“ HSY, keďže zamestnanci nedostali dodatočné akcie výmenou za svoje investície. Ako doplňujúcu skutočnosť Komisia pripomína, že celková suma investovaná zamestnancami pri príležitosti týchto troch navýšení kapitálu bola omnoho nižšia ako suma, ktorú by museli investovať, ak by sa podieľali na týchto navýšeniach kapitálu a zaplatili by kúpnu cenu podľa podmienok zmluvy zo septembra 1995. Je potrebné pripomenúť, že rozhodnutie C 10/94 a nariadenie (ES) č. 1013/97 vychádzali z hypotézy, že zmluva zo septembra 1995 sa bude vykonávať, t. j. že zamestnanci zaplatia kúpnu cenu a účasť na navýšeniach kapitálu. Keďže objem peňazí, ktorý zamestnanci museli investovať, bol oveľa nižší ako objem, ktorý Komisia oprávnené očakávala, keď prijímala rozhodnutie C 10/94 [a ktorý Rada očakávala, keď prijímala nariadenie Rady (ES) č. 1013/97], Komisia ho považuje za nedostatočný, aby ich podnecoval k prikladaniu dostatočnej dôležitosti hodnote akcií a obnoveniu konkurencieschopnosti HSY.

- (175) Pokiaľ ide o druhý dôvod predložený Gréckom (t. j. že platba kúpnej ceny nebola podmienkou stanovenou v rozhodnutí C 10/94, a aj keby bola, Komisia po preskúmaní zmluvy zo septembra 1995 dospela k záveru, že je už splnená), Komisia už skôr pripomenula, že predaj lodeníc bol podmienkou stanovenou v smernici 90/684/EHS, a vysvetlila dôvod tejto podmienky. Komisia už tiež vysvetlila, že prijala zamietavé rozhodnutie v júli 1995, keďže lodenice neboli predané. Bolo preto pre Grécko zrejmé, že Komisiu neuspokojí len samotný prevod vlastníctva na zamestnancov, a nakoniec prijala zmluvu zo septembra 1995 len preto, že šlo o skutočný predaj, t. j. zamestnanci zaplatia značnú kúpnu cenu, a budú mať preto

skutočný finančný záujem na obnovení konkurencieschopnosti. Komisia tiež pripomína, že nariadenie (ES) č. 1013/97 zmenilo a doplnilo smernicu 90/684/EHS len v súvislosti s výškou prevádzkovej pomoci na reštrukturalizáciu, ktorá môže byť poskytnutá HSY. Keďže zmluva zo septembra 1995 bola predložená Komisii a Rade už v čase prijatia nariadenia (ES) č. 1013/97 a rozhodnutia C 10/94, v týchto právnych aktoch nebolo potrebné opakovať podmienku predaja lodeníc. Jednoducho sa v nich uvádza, že akcie HSY boli „predané“. Na základe toho sa v rozhodnutí C 10/94 dospelo k záveru, že „podmienky stanovené v článku 10 smernice [...] boli splnené“. Inými slovami, v posúdení, ktoré Komisia vykonala pri rozhodnutí C 10/94 (a posúdení, ktoré Rada vykonala pri nariadení Rady (ES) č. 1013/97), sa zohľadňuje existencia zmluvy zo septembra 1995, ktorá bola prezentovaná Gréckom ako predaj HSY a ktorá predovšetkým zmluvne zaväzuje zamestnancov zaplatiť banke ETVA 24 miliónov EUR za získanie 49 % HSY, ako aj presne stanovuje, ako sa má táto kúpna cena od zamestnancov vyberať a vyplatiť banke ETVA. Keďže povinnosti a práva účastníkov boli presne určené v zmluve, keďže Grécko prezentovalo zmluvu ako predaj HSY a keďže samotná grécka vláda prijala zákon, ktorý zaväzuje zamestnancov zaplatiť ETVA kúpnu cenu (pozri poznámku pod čiarou č. 100), Komisia nemala dôvod pochybovať, že štát bude korektné realizovať zmluvu. Komisia nemohla najmä očakávať, že samotný štát sa úmyselne zriekne vyinkasovania kúpnej ceny od kupujúceho. Komisia bola oprávnená domnievať sa, že spoločnosť HSY bola predaná, a nemusela opakovať, že HSY musí byť predaná.

(176) Pokiaľ ide o tretí dôvod, ktorý Grécko uvádza na rozptýlenie pochybností Komisie (t. j. že zmluva zo septembra 1995 bola správne zrealizovaná), Komisia poznamenáva, že v zmluve zo septembra 1995 sa jasne uvádza, ako sa bude platiť kúpna cena. Ročné splátky sa budú platiť od roku 1998 a budú financované zadržaním časti vianočného a veľkonočného platu, ako aj časti mesačného platu. Keďže zamestnanci akceptovali zníženie svojich budúcich plátov a mimoriadnych plátov, ETVA nemusela inkasovať kúpnu cenu od každého zamestnanca: HSY bola schopná priamo zadržať časť ich mesačného platu. Za týchto okolností Komisia nerozumie, ako nezaplatenie ročných splátok možno odôvodniť faktom, že „pracovníci zistili, že je ťažké splniť ich záväzok zaplatiť cenu akcií“. ETVA mala jednoducho zabezpečiť, aby HSY zadržala príslušné sumy z mimoriadnych a mesačných plátov. ETVA ako väčšinový akcionár kontrolovala HSY. Okrem toho sa predpokladalo, že HSY bude zrážať tieto sumy za podmienok dohôd uzatvorených medzi ETVA, HSY, združením zamestnancov a každým jednotlivým zamestnancom. ETVA mohla preto priamo žalovať HSY, ak by nekonala podľa podmienok zmluvy⁽¹⁰²⁾. Komisia preto dospela k záveru, že ETVA, ktorá bola kontrolovaná štátom, sa nepokúsila zaistiť úhradu kúpnej ceny, ako sa od nej predpokladalo podľa ustanovení predajnej zmluvy zo septembra 1995. Ako sa už vysve-

tlilo, táto skutočnosť predstavuje zneužitie rozhodnutia C 10/94, keďže toto nariadenie oprávnené predpokladalo správne plnenie tejto zmluvy. Ako doplňujúci dôvod Komisia poznamenáva, že aj keby bolo pravdivé tvrdenie Grécka, že ETVA by nedokázala vyinkasovať kúpnu cenu od pracovníkov, tiež by sa vyžadovalo vrátenie pomoci povolenej rozhodnutím C 10/94. Ak by toto tvrdenie bolo pravdivé, v skutočnosti to znamená, že Grécko notifikovalo Komisii predajnú zmluvu, ktorá sa od začiatku nemohla splniť (t. j. štát nemohol vyinkasovať kúpnu cenu od kupujúceho)⁽¹⁰³⁾. Komisia by v tom prípade mala dospieť k záveru, že rozhodnutie C 10/94 vychádza zo zavádzajúcich informácií Grécka, a mala by ho preto zrušiť.

(177) V súvislosti s tretím dôvodom, ktorý uvádza Grécko, Komisia odmieta aj tvrdenie, že uplatnenie záložného práva na nezaplatené akcie a ich predaj v rámci privatizácie v rokoch 2001 – 2002 sú podobné získaniu platby splatnej podľa zmluvy zo septembra 1995 od zamestnancov. Po prvé, keďže sa ETVA nesnažila získať úhradu kúpnej ceny od zamestnancov, zamestnanci neočakávali, že musia skutočne investovať príslušný objem peňazí, a teda neriskovali stratu týchto peňazí, ak by sa hodnota akcií znížila. Ako sa už vysvetlilo, je to v rozpore s rozhodnutím C 10/94, v ktorom sa predpokladalo, že spoločnosť HSY bola „predaná“, t. j. že súkromný investor získaním akcií HSY vystavil presný a veľký objem vlastných peňazí riziku, a bude preto stimulovaný riadiť lodenice s cieľom maximalizovať hodnotu svojho podielu. Po druhé, hotovosť, ktorú dostala ETVA – a teda štát – je úplne iná. ETVA uplatnením záložného práva na akcie niesla 100 % rizika súvisiaceho s hodnotou HSY (tým zvrátila čiastočnú privatizáciu). Okrem toho ETVA dostala len 6,1 milióna EUR, keď predala 100 % akcií HSY v prospech HDW/Ferrostaal. To znamená, že ETVA dostala len 3 milióny EUR z predaja 49 % podielu. To je oveľa menej ako suma, ktorú mala ETVA dostať od zamestnancov za podmienok zmluvy zo septembra 1995, a to 24 miliónov EUR zaplatených v ročných splátkach od decembra 1998 do decembra 2010.

(178) Napokon, Komisia nepopiera tvrdenie, že prebehla skutočná privatizácia, keď HDW/Ferrostaal nadobudol 100 % HSY. Pripomína však, že v článku 10 smernice 90/684/EHS sa povolila pomoc len v súvislosti s predajom lodeníc. Podobne v nariadení (ES) č. 1013/97 a v rozhodnutí C 10/94 sa pomoc povolila, lebo lodenice už boli „predané“. Pomoc sa preto mala poskytnúť v súvislosti s predajom lodeníc. Nemohla byť poskytnutá na predaj, ktorý sa uskutoční o niekoľko rokov neskôr. Preto skutočnosť, že spoločnosť HSY bola skutočne sprivatizovaná predajom konzorciu HDW/Ferrostaal, nemení

záver, že rozhodnutie C 10/94 bolo zneužitie. Pripomína sa tiež, že v čase predaja konzorciu HDW/Ferrostaal uplynulo už niekoľko rokov od skončenia účinnosti smernice 90/684/EHS aj nariadenia (ES) č. 1013/97. Spoločnosť HSY by preto nemohla dostať pomoc schválenú rozhodnutím C 10/94 v rámci privatizácie v období rokov 2001 – 2002.

- (179) Komisia dospela k záveru, že žiadny z dôvodov, ktoré uviedlo Grécko, nemôže anulovať predchádzajúci záver, že štátom kontrolovaná ETVA tým, že nevykonalala úsilie na zaistenie úhrady kúpnej ceny od zamestnancov, zneužila rozhodnutie C 10/94. To predstavuje preto druhé zneužitie rozhodnutia C 10/94 – okrem neuskutočnenia investičného plánu – a druhý dôvod na vrátenie pomoci povolenej týmto rozhodnutím.

4.5.5.5. Odôvodnenie voľby Komisie v súvislosti s konaním

- (180) V rozhodnutí o rozšírení konania vyjadrila Komisia pochybnosti o tom, či zamestnanci zaplatili kúpnu cenu za svoj 49 % podiel v HSY. Tieto pochybnosti však boli vyslovené v rámci posúdenia opatrenia E10 (v rozhodnutí o rozšírení konania pomenované ako opatrenie 10). Tieto pochybnosti neboli vyslovené v posúdení opatrenia E7 (v rozhodnutí o rozšírení konania pomenované ako opatrenie 7). V rozhodnutí o rozšírení konania sa preto neuvádza, že nezaplatenie kúpnej ceny by mohlo predstavovať zneužitie rozhodnutia C 10/94. Mohla by sa preto nastoliť otázka, či by Komisia mala podľa článku 6 nariadenia (ES) č. 659/1999 prijať nové rozhodnutie, ktorým sa druhýkrát rozširuje konanie vo veci formálneho zisťovania, aby vyjadrila pochybnosti k tomuto bodu. Grécko tvrdí, že tu práve o to išlo⁽¹⁰⁴⁾.

- (181) Komisia si nemyslí, že v tomto konkrétnom prípade bola povinná rozšíriť druhýkrát konanie vo veci formálneho zisťovania. Po prvé, ako je uvedené, pochybnosti týkajúce sa konkrétnej skutočnosti (t. j. či zamestnanci splatili alebo nesplatili kúpnu cenu) boli uvedené v rozhodnutí o rozšírení konania, čo účastníkom umožnilo vyjadriť sa k nim. Po druhé, pokiaľ ide o právne argumenty, že táto skutočnosť mohla predstavovať zneužitie opatrenia E7,

Komisia dospela k tomuto záveru až v rámci hĺbkovej analýzy všetkých faktov a zákonov, ktorá sa uskutočnila v rámci konania vo veci formálneho zisťovania. V takomto veľkom a zložitom prípade, ktorý sa týka opatrení starých až desať rokov, konanie vo veci formálneho zisťovania takmer automaticky umožní Komisii spresniť jej analýzu, keďže poskytuje lepšiu znalosť faktov a právnych otázok. Po tretie, Grécko dlhý čas poskytovalo zavádzajúce informácie týkajúce sa zaplatenia kúpnej ceny zamestnancami. Grécko a HSY ešte v odpovedi na rozhodnutie o rozšírení konania tvrdili, že zamestnanci začali platiť kúpnu cenu v roku 1998, ako bolo plánované v zmluve zo septembra 1995⁽¹⁰⁵⁾. V rámci konania vo veci formálneho zisťovania však Komisia zhromaždila dôkazy, že to nebola pravda. Preto požiadala Grécko a HSY, aby predložili spoľahlivé dôkazy na podporu svojich tvrdení⁽¹⁰⁶⁾. Napokon HSY a Grécko uznali, že zamestnanci nezaplatili ročné splátky v súlade so zmluvou zo septembra 1995. Keď si Komisia nakoniec objasnila relevantné fakty prípadu, bola v tom momente schopná posúdiť, či došlo k zneužitiu predchádzajúcich rozhodnutí.

- (182) Komisia tiež zdôrazňuje, že s cieľom umožniť Grécku a HSY účinne sa zúčastňovať na konaní a s cieľom ubezpečiť sa, že boli dodržané práva na obhajobu, poskytla Grécku a HSY (t. j. len tým stranám, ktoré predložili pripomienky k opatreniu E10, okrem spoločnosti Elefsis, ktorá však už uviedla vo svojich pripomienkach, že zastáva názor, že keďže kúpna cena nebola zaplatená, Komisia by mala nariadiť vrátenie pomoci schválenej rozhodnutím C 10/94) možnosť vyjadriť sa k jej posúdeniu, že toto nezaplatenie by sa mohlo považovať za zneužitie rozhodnutia C 10/94⁽¹⁰⁷⁾. Grécko aj HSY predložili rozsiahle pripomienky⁽¹⁰⁸⁾.

4.6. Zneužitie pomoci pri ukončení činnosti vo výške 29,5 milióna EUR povolenej v roku 2002 (opatrenie E8)

4.6.1. Opis opatrenia

- (183) Dňa 5. júna 2002 bola rozhodnutím N 513/01 povolená pomoc vo výške 29,5 milióna EUR na stimuláciu časti zamestnancov HSY, aby dobrovoľne odišli z lodeníc. Komisia rozhodla, že pomoc vo výške 29,5 milióna EUR predstavuje zlučiteľnú pomoc pri ukončení činnosti v zmysle článku 4 nariadenia č. 1540/98 a ako platné zníženie kapacity schválila obmedzenie ročnej kapacity lodeníc na opravu lodí na 420 000 priamych osobohodín vrátane subdodávateľov.

4.6.2. Dôvody na začatie konania

- (184) Komisia v rozhodnutí o rozšírení konania vyjadrila pochybnosti, či bolo toto obmedzenie dodržané. Povinnosť predkladať polročné správy nebola dodržaná. Navyše grécke orgány predkladali zavádzajúce údaje, keď boli požiadané o predloženie príslušných informácií.

4.6.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (185) Podľa spoločnosti Elefsis sú tržby HSY a počet lodí ročne opravených v lodeniach také vysoké, že nie sú zlučiteľné s obmedzením 420 000 osobohodín.

4.6.4. Pripomienky Grécka

- (186) Podľa Grécka a HSY lodenice intenzívne využívajú služby subdodávateľov; týchto je potrebné rozdeliť do dvoch

kategórií. Po prvé, „subdodávateľa, ktorých najíma HSY“. Týchto vyberá a platí HSY. Po druhé, „dodávateľa tretích strán“. Týchto vyberá majiteľ lode. Majiteľ lode ich vyberie a dohodne cenu priamo s nimi. Dodávateľa tretích strán platia HSY poplatok za používanie zariadení lodeníc. Podľa Grécka len prvá kategória musí dodržiavať obmedzenie stanovené v rozhodnutí N 513/01. HSY však nevie, koľko hodín odpracujú títo „subdodávateľa, ktorých najíma HSY“, keďže sú platení na základe pevnej ceny. Grécko preto navrhuje metódu na aproximáciu počtu hodín, ktoré odpracovali: po prvé, súčet zmluvných cien, ktoré im boli zaplatené sa zníži o 15 % (zodpovedajúcim ziskovému rozpätiu) a o ďalších 20 %⁽¹⁰⁹⁾ (zodpovedajúcim nepriamo produktívnym osobohodinám). Získaná suma sa potom vydělí „ročným koeficientom nákladov na osobohodinu získanú z účtovných kníh HSY“⁽¹¹⁰⁾. Použitím tejto metódy Grécko získalo celkový počet osobohodín nižší ako 420 000 za každý rok v období od roku 2002 do roku 2006. Grécko preto dospelo k záveru, že toto obmedzenie bolo dodržané. Táto metóda je zhrnutá v tejto tabuľke.

	1.1.2002-31.12.2002	1.1.2003-30.9.2003	1.10.2003-30.9.2004	1.10.2004-30.9.2005	1.10.2005-31.8.2006
A. Priamo produktívne osobohodiny odpracované pracovníkmi HSY	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. Cena zaplatená subdodávateľom, ktorých najíma HSY (v eurách)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (do 30.6.2006)
C. = B po odpočítaní ziskového rozpätia (15 %) a nepriamej práce (20 %)	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. Cena za hodinu (v eurách) priamych pracovníkov HSY	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. Odhad priamo produktívnych osobohodín odpracovaných pracovníkmi subdodávateľov, ktorých najíma HSY (= C delené D)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Celkové priamo produktívne osobohodiny, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie N 513/01 (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Informácie, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti.

4.6.5. Posúdenie

4.6.5.1. Článok 296 zmluvy

- (187) Pokiaľ ide o potenciálne uplatňovanie článku 296 na toto opatrenie, Komisia pripomína, že vojenské činnosti a civilné činnosti už boli rozdelené v rozhodnutí

N 513/01, v ktorom sa zastával názor, že časť štátnej podpory, na ktorú sa vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, predstavuje 25 %. Pomoc vo výške 29,5 milióna EUR preto v plnom rozsahu súvisela s civilnými činnosťami HSY a možno ju posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.6.5.2. Existencia zneužitia pomoci

- (188) Komisia dospela k záveru, že každá z nasledujúcich skutočností sama o sebe postačuje na vyvodenie záveru, že obmedzenie stanovené v rozhodnutí o povolení pomoci nebolo dodržané, a preto bola pomoc zneužitá.
- (189) Po prvé, keďže sa na spoločnosť HSY vzťahovalo obmedzenie počtu osobohodín, musela zaviesť mechanizmus na presný výpočet týchto hodín. Tým, že HSY nezaviedla mechanizmus na presný výpočet počtu osobohodín odpracovaných subdodávateľmi, a tým zabránila presnému výpočtu počtu osobohodín odpracovaných lodeniami, zneužila rozhodnutie N 513/01. Je tomu tak najmä preto, že práve Grécko navrhlo používať ukazovateľ „počet osobohodín“ na dôkaz, že HSY znižuje svoju výrobnú kapacitu.
- (190) Po druhé, Komisia namieta proti tvrdeniu Grécka, že na „dodávateľov tretích strán“ sa obmedzenie počtu hodín nevzťahuje. Grécko tvrdí, že s nimi nemá žiadny zmluvný vzťah, okrem prenájmu zariadení. Po prvé, Komisia zastáva názor, že prijatie tejto argumentácie by poskytlo jednoduchý spôsob, ako obísť toto obmedzenie: HSY by namiesto podpísania zmlúv so subdodávateľmi požiadala vlastníkov lodí, aby ich podpísali oni, aby neexistovala žiadna zmluva medzi HSY a subdodávateľmi. Po druhé, cieľom obmedzenia je zredukovať činnosť v lodeniach. Je preto logické, že keď sa v rozhodnutí N 513/01 uvádza, že „práca zabezpečovaná subdodávateľmi“ je do obmedzenia zahrnutá, zahrnutí sú subdodávatelia HSY, ako aj subdodávatelia majiteľa lode pracujúci v lodeniach. Po tretie, keď Komisia položila podrobné otázky⁽¹¹¹⁾, Grécko uznalo, že HSY riadi platby pre niektorých z týchto „dodávateľov tretích strán“ takto: dodávateľ tretej strany uzatvorí zmluvu s majiteľom lode o úlohách, ktoré sa majú vykonať, a o cene, ale potom majiteľ lode zaplatí spoločnosti HSY, ktorá zasa prevedie peniaze dodávateľom. V takýchto prípadoch existuje zmluvný vzťah medzi HSY a dodávateľmi a sumy zaplatené majiteľom lode za prácu dodávateľa sa objavia vo výkaze ziskov a strát HSY ako výnosy (t. j. sú zahrnuté do tržieb/obratu HSY). Je preto nepochybné, že aspoň tieto zmluvy s „dodávateľmi tretích strán“ patria do rámca obmedzenia. Grécko nevypočítalo ani neoznámilo Komisii počet osobohodín odpracovaných týmito „dodávateľmi tretích strán“. To predstavuje ďalšie porušenie rozhodnutia N 513/01. Navyše Komisia poznamenáva, že obrat HSY z činností opravy sa od roku 2002 rýchlo zvyšoval. Tento trend sa však vôbec neodrazil v celkovom počte osobohodín oznámených Gréckom. Je preto pravdepodobné, že počet osobohodín odpracovaných dodávateľmi tretích strán, ktoré HSY preplácala, sa výrazne zvýšil. Keďže podľa údajov predložených Gréckom bola HSY v roku 2003 tesne pod limitom 420 000 osobohodín, Komisia dospela k záveru, že v prípade, ak sa do celkového počtu osobohodín odpracovaných HSY zahrnú dodávatelia tretích strán, ktorým HSY zaplatila, je odôvodnené predpokladať, že v nasledujúcich rokoch bol tento limit porušený.
- (191) Po tretie, aj keby sa akceptovalo (čo sa však nestalo), že sa na „dodávateľov tretích strán“ nevzťahuje obmedzenie počtu hodín stanovené v rozhodnutí N 513/01 a že osobohodiny odpracované „subdodávateľmi, ktorých najíma HSY“ možno aproximovať vydelením súm zaplatených v ich prospech hodinovými nákladmi na pracovnú silu, toto obmedzenie nie je dodržané. „Ročný koeficient nákladov na osobohodinu získaný z účtovných kníh HSY“, ktorý používa Grécko, v skutočnosti predstavuje nevhodnú metódu na aproximáciu hodinových nákladov pracovníka pracujúceho pre subdodávateľa. Vysoké výkyvy v číselných údajoch (ktoré idú napríklad od 27 EUR po [...] EUR v nasledujúcom roku) v skutočnosti dokazujú, že ročný koeficient nákladov na osobohodinu získaný z účtovných kníh HSY nevyjadruje, aké sú náklady na pracovníka za hodinu⁽¹¹²⁾. Hodinová hrubá mzda v sektore sa v skutočnosti takto nikdy nevyvíja: zvyšuje sa rovnomerne v čase, nikdy sa však z roka na rok nezdvojnásobí. Navyše lodenice využívajú subdodávateľov práve preto, že je to lacnejšie, ako keby samotné najali viac pracovných síl. Využívanie ročného koeficientu nákladov na osobohodinu získaného z účtovných kníh HSY preto nadhodnocuje náklady na osobohodinu pracovníkov zamestnaných subdodávateľmi. Túto skutočnosť potvrdil poradca, ktorého najala Komisia. Keď sa vezmú do úvahy prímenejšie odhady nákladov na hodinu, výrazne to zvyšuje počet osobohodín odpracovaných subdodávateľmi⁽¹¹³⁾, takže obmedzenie 420 000 osobohodín je porušené v roku 2003 a 2005.
- (192) Po štvrté, v metóde navrhnutej Gréckom mal rok 2003 len deväť mesiacov, t. j. do septembra 2003. Grécko tvrdí, že od toho času začal účtovný rok plynúť od októbra do októbra. Nemožno akceptovať, že ročný limit sa aplikuje len na činnosť počas deviatich mesiacov. Komisia požiadala Grécko, aby poskytlo údaje o činnosti počas posledných troch mesiacov roka 2003, ale Grécko žiadané údaje neposkytlo⁽¹¹⁴⁾. Ak sa činnosť počas posledných troch mesiacov kalendárneho roka 2003 aproximuje ako štvrtrok činnosti finančného roka 2004, je zjavné, že došlo k porušeniu obmedzenia počtu osobohodín.

- (193) Keďže existujú viaceré nezávislé dôvody, z ktorých možno dospieť k záveru o zneužití, Komisia dospela k záveru, že pomoc sa musí vrátiť.

4.7. Kapitálová dotácia vo výške 8,72 miliardy GRD (25,6 milióna EUR) od gréckeho štátu alebo ETVA v období rokov 1996 – 1997 (opatrenie E9)

4.7.1. Opis opatrenia

- (194) ETVA poskytla v období rokov 1996 – 1997 spoločnosti HSY kapitálovú dotáciu vo výške 8,72 miliardy GRD (25,6 milióna EUR).

4.7.2. Dôvody na začatie konania

- (195) V rozhodnutí o rozšírení konania sa vyslovujú pochybnosti, či táto kapitálová dotácia zodpovedá správaniu investora v trhovom hospodárstve. Po prvé, Komisia poznamenáva, že Grécko predložilo protirečivé pripomienky, keď najprv uviedlo, že túto sumu poskytol štát na kompenzáciu nákladov na zníženie počtu pracovných síl o 1 000 zamestnancov, a potom v rozpore s týmto vysvetlením tvrdilo, že túto kapitálovú dotáciu poskytla ETVA. Po druhé, Komisia konštatuje, že zamestnanci, ktorí vlastnili 49 % akcií, sa na tomto navýšení kapitálu nepodielali. Navyše je prekvapujúce, že táto kapitálová dotácia zo strany ETVA nezvýšila jej majetkovú účasť v HSY.

- (196) Komisia tiež uviedla, že v prípade zistenia, že toto opatrenie predstavuje štátnu pomoc, je diskutabilné, či by mohlo predstavovať zlučiteľnú pomoc.

4.7.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (197) Spoločnosť Elefsis uvádza, že v roku 1996 patrilo 49 % akcií spoločnosti HSY jej zamestnancom. Ak ETVA poskytla kapitálovú dotáciu bez pomernej účasti zamestnancov, jej majetková účasť sa mala zvýšiť o viac než 51 %, čo bolo zakázané zákonom a v skutočnosti nenastalo. To znamená, že ETVA nedostala žiadne nové akcie náhradou za túto kapitálovú dotáciu. Takýto scenár by bol neprijateľný pre súkromného investora.

4.7.4. Pripomienky Grécka

- (198) Grécko potvrdzuje, že ETVA poskytla v rokoch 1996 – 1997 kapitálovú dotáciu vo výške 8,72 miliardy GRD (25,6 milióna EUR) a dostala rovnocennú sumu od štátu. Grécko tvrdí, že štát konal ako investor v trhovom hospodárstve, keďže zníženie stavu pracovníkov financované kapitálovou dotáciou výrazne zlepšilo efektívnosť lodeníc a ich budúcu ziskovosť. HSY vysvetľujú, že

vložené sumy nevedli k emisii nových akcií a formálne nepredstavovali kapitálovú dotáciu. To vysvetľuje, prečo sa štátna majetková účasť nezvýšila nad úroveň 51 %. Ak by sa Komisia napriek tomu domnievala, že toto opatrenie predstavuje štátnu pomoc, Grécko zastáva názor, že ide o zlučiteľnú pomoc na ukončenie činnosti podľa článku 7 smernice 90/684/EHS.

4.7.5. Posúdenie

4.7.5.1. Článok 296 zmluvy

- (199) Týmto opatrením sa financovala celá činnosť lodeníc a nebolo vyčlenené len na podporu civilných činností. Keďže podľa záveru, ku ktorému sa dospelo v oddiele 3.3. tohto rozhodnutia, 75 % činností lodeníc sa týka vojenských činností a Grécko sa odvoláva na článok 296 zmluvy, len 25 % opatrenia [2,18 miliardy GRD (6,4 milióna EUR)] možno posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.7.5.2. Existencia pomoci

- (200) Komisia uvádza, že štát prostredníctvom ETVA poskytol peniaze pre HSY bez získania nových akcií, aj keď vlastnil len 51 % podiel HSY. Investor v trhovom hospodárstve by neposkytol takýto dar ostatným akcionárom. Požiadaval by o nové akcie alebo o pomernú kapitálovú dotáciu (*pro rata*) od ostatných akcionárov. Súkromný investor by preto za podobných okolností neposkytol túto kapitálovú dotáciu.

- (201) Keďže štát poskytol spoločnosti HSY finančné zdroje, ktoré by nebola získala na trhu, toto opatrenie poskytlo HSY selektívnu výhodu. Opatrenie preto predstavuje pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bolo poskytnuté bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.7.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

- (202) Pokiaľ ide o zlučiteľnosť tejto pomoci, Komisia uvádza, že je nepopierateľné, že stav pracovníkov HSY sa znížil z 3 022 osôb v roku 1995 na 1 977 osôb v roku 1997. Toto zníženie stavu pracovníkov bolo oznámené

aj v dvoch rozhodnutiach prijatých 15. júla 1997 (rozhodnutie C 10/94 a rozhodnutie N 401/97), keďže predstavovalo jeden pilier plánu reštrukturalizácie. Rozhodnutím N 401/97 sa povoľuje investičná pomoc, ktorú možno podľa smernice 90/684/EHS považovať za zlučiteľnú, len ak je „spojená s plánom reštrukturalizácie, ktorý vedie k zníženiu celkovej kapacity opravy lodí“ a „ktorý nemá za následok zvýšenie kapacity v oblasti stavby lodí“. V rozhodnutí N 401/97 sa dospelo k záveru, že došlo k „zníženiu opravárenskej kapacity lodeníc rovnocennému zníženiu počtu zamestnancov, ktoré nebude možné kompenzovať plánovaným zvýšením produktivity, a k zníženiu kapacity pre dokonovanie komerčných plavidiel.“ V tomto rozhodnutí sa tiež uvádza, že došlo k miernemu zníženiu kapacity stavby lodí. Keďže Komisia v rozhodnutí N 401/97 sama uznala, že zníženie počtu pracovných síl v kombinácii s ďalšími opatreniami navrhnutými Gréckom bude viesť k zníženiu kapacity stavby a opravy lodí, Komisia zastáva názor, že došlo k zníženiu kapacity, ako sa to vyžaduje v článku 7 smernice 90/684/EHS. Pokiaľ ide o výšku a intenzitu pomoci, Komisia poznamenáva, že pomoc

dosiahla 25,6 milióna EUR na zníženie stavu pracovníkov o 1 000 osôb. V roku 2002, len o šesť rokov neskôr, považovala Komisia štyrikrát vyššiu sumu na zníženie počtu pracovných síl v menšom rozsahu za zlučiteľnú pomoc. Komisia preto zastáva názor, že výška a intenzita pomoci sú odôvodnené. Na záver, Komisia zastáva názor, že podmienky stanovené v článku 7 smernice 90/684/EHS boli splnené, a preto rozhodla, že táto pomoc je zlučiteľná so spoločným trhom.

4.8. Navýšenie kapitálu v období rokov 1998 – 2000 na financovanie investičného plánu (opatrenie E10)

4.8.1. Opis opatrenia

- (203) V súlade s rozhodnutím N 401/97 došlo v rokoch 1998, 1999 a 2000 k trom navýšeniam kapitálu v celkovej výške 2,98 miliardy GRD (8,7 milióna EUR) s cieľom financovať časť investičného plánu HSY. Financovala ich banka ETVA a zamestnanci HSY v pomere k ich majetkovej účasti v HSY.

[v mil. GRD (v mil. EUR)]

	Spolu	Príspevok ETVA (51 %)	Príspevok zamestnancov (49 %)
20. mája 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24. júna 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22. mája 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) Grécky štát zaplatil v roku 2001 zamestnancom sumu rovnajúcu sa ich príspevku k trom navýšeniam kapitálu (pozri odôvodnenie 33 tohto rozhodnutia, v ktorom sa opisuje zákon č. 2941/2001).

4.8.2. Dôvody na začatie konania

- (205) V rozhodnutí o rozšírení konania vyslovila Komisia pochybnosti, či účasť banky ETVA na navýšeníach kapitálu nepredstavuje nezlučiteľnú pomoc. Aj keď sa v rozhodnutí N 401/97 prijatom 15. júla 1997 dospelo k záveru, že budúcu účasť ETVA na navýšeníach kapitálu možno v rámci realizácie plánu reštrukturalizácie v zásade považovať za neobsahujúcu prvok pomoci, táto účasť však mohla predstavovať pomoc, keď sa uskutočnila v rokoch 1998, 1999 a 2000. Situácia spoločnosti HSY sa najmä medzi týmito dátumami zhoršila. V rozhodnutí o rozšírení konania sa ďalej uvádza, že skutočnosť, že zamestnanci sa podieľali na navýšení kapitálu v pomere zodpovedajúcom ich podielu na kapitáli HSY, nevylučuje pomoc: po prvé, nie je isté, že zaplatili

ETVA cenu za 49 % podiel v HSY v súlade s dohodou o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995. Po druhé, nie je vylúčené, že štát sa tajne zaviazal nahradiť zamestnancom každú sumu, ktorú by vložili do kapitálu HSY. Takýto záväzok by znamenal, že zamestnanci neznášali žiadne riziko.

4.8.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (206) Spoločnosť Elefsis podporuje pochybnosti vyjadrené v rozhodnutí o začatí konania, pripomína judikát vo veci Alitalia⁽¹¹⁵⁾, týkajúci sa účasti zamestnancov na navýšení kapitálu ich vlastného podniku, a dospela k záveru, že účasť banky ETVA na navýšeníach kapitálu predstavuje nezlučiteľnú pomoc.

4.8.4. Pripomienky Grécka

- (207) Grécko pripomína, že účasť ETVA a zamestnancov na navýšení kapitálu bola zmluvne stanovená v dohode o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995.

V rozhodnutí N 401/97 bolo tiež uvedené, že tieto navýšenia kapitálu sa uskutočnia s účasťou ETVA vo výške 51 % a zamestnancov HSY vo výške 49 %, pričom sa účasť ETVA nebude považovať za pomoc. Na záver, Grécko a HSY popierajú domnienku, že zamestnanci nezaplatili banke ETVA kúpnu cenu, ako aj existenciu tajnej dohody, ktorá zamestnancom sľubuje, že štát im preplatí akúkoľvek sumu zaplatenú na financovanie investičného plánu. HSY tvrdí, že v prípade, ak by Komisia považovala opatrenie za pomoc, predstavovalo by zlučiteľnú pomoc na reštrukturalizáciu.

4.8.5. Posúdenie

4.8.5.1. Článok 296 zmluvy

- (208) Pokiaľ ide o potenciálne uplatňovanie článku 296 zmluvy, Komisia uvádza, že cieľom navýšenia kapitálu bolo financovanie investičného plánu. Ako sa už dospelo k záveru v rámci posúdenia opatrení P1, P2, P3 a P4, tento investičný plán a štátnu podporu na jeho financovanie možno posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.8.5.2. Existencia pomoci

- (209) Komisia dospela k týmto záverom. Na základe dohody o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995 bola ETVA zmluvne povinná podieľať sa vo výške 51 % na budúcom navýšení kapitálu HSY a zvyšných 49 % mali prispieť zamestnanci. Navýšenie kapitálu bolo potrebné na čiastočné financovanie investičného plánu. Komisia v rozhodnutí N 401/97 týkajúcom sa investičnej pomoci implicitne dospela k záveru, že táto účasť ETVA na budúcom navýšení kapitálu HSY nebude predstavovať štátnu pomoc. To bolo v súlade s rozhodnutím C 10/94 prijatým v ten istý deň, v ktorom Komisia dospela k záveru, že predaj 49 % akcií spoločnosti HSY jej zamestnancom predstavuje platnú čiastočnú privatizáciu a je možné očakávať návrat k ziskovosti.
- (210) Pokiaľ ide o účasť ETVA na navýšení kapitálu 20. mája 1998, Komisia zastáva názor, že neexistujú dostatočné dôvody odchyliť sa od implicitného posúdenia neexistence prvku pomoci, ktoré bolo vykonané v rozhodnutí N 401/97. Konkrétne, okolnosti v máji 1998 sa v dostatočnej miere neodchyľovali od podmienok predpokladaných v čase prijatia rozhodnutia. Komisia navyše nezistila žiadny dôkaz o (tajnom) záväzku štátu preplatiť zamestnancom akúkoľvek sumu, ktorú by zaplatili v rámci navýšenia kapitálu.

- (211) Na druhej strane, v čase navýšenia kapitálu 24. júna 1999 a 22. mája 2000 už neplatili základné prvky, o ktoré sa opieralo posúdenie neexistence prvku pomoci z 15. júla 1997:

— Po prvé, ako sa už vysvetlilo, obe rozhodnutia prijaté 15. júla 1997 vychádzali zo skutočnosti, že Grécko bude plniť dohodu o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995, a najmä že zamestnanci zaplatia ETVA kúpnu cenu, ako je stanovené v zmluve, a tým preberú na seba finančné riziko, ktoré im poskytne stimuláciu na podporu opatrení potrebných na obnovenie konkurencieschopnosti. Keďže zamestnanci museli zaplatiť prvú splátku kúpnej ceny v prospech ETVA pred 31. decembrom 1998, žiadna platba sa neuskutočnila. Štát sa nesnažil získať platbu. Ako sa uvádza v posúdení opatrenia E7, to znamenalo, že zamestnanci neboli postavení do situácie investorov, ktorí musia zaplatiť spolu 8,17 miliardy GRD (24 miliónov EUR) v priebehu nasledujúcich dvanástich rokov, na rozdiel od toho, čo Komisia očakávala v júli 1997, keď boli prijaté tieto dve rozhodnutia. Toto nezaplatenie tiež znamenalo, že zamestnanci nedodrжали svoju povinnosť podľa zmluvy o čiastočnej privatizácii zo septembra 1995. ETVA už nebola zmluvne viazaná dohodou o čiastočnej privatizácii⁽¹¹⁶⁾, keďže zamestnanci ju porušili. Na záver, v protiklade s tým, čo by sa odôvodnene mohlo očakávať v čase rozhodnutia N 401/97 na základe existujúcich zmlúv, neuskutočnila sa skutočná čiastočná privatizácia a zmluva už nebola záväzná pre ETVA. Komisia zastáva názor, že to sú hlavné rozdiely v porovnaní s tým, čo Komisia očakávala v čase prijatia rozhodnutia N 401/97 na základe zmluvy zo septembra 1995. Táto skutočnosť je preto dostatočným dôvodom na revíziu posúdenia neexistence prvku pomoci vykonaného v tom čase.

— Po druhé, ako sa už podrobne analyzovalo v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia, obchodný a finančný úspech plánovaný v čase rozhodnutia N 401/97 sa nedostavil. Spoločnosti sa nepodarilo získať v rokoch 1997 a 1998 veľké a ziskové objednávky. Preto od konca roku 1998 začalo byť postupne viac a viac isté, že lodenice budú v nasledujúcich rokoch stratové. Komisia stanovila dátum 30. júna 1999 ako dátum, po ktorom už nebolo možné očakávať návrat k ziskovosti. Je isté, že na začiatku júna 1999 bola väčšina zlých správ už známa a návrat k ziskovosti bol na základe existujúceho plánu reštrukturalizácie značne hypotetický.

(212) Komisia na základe uvedeného zastáva názor, že investor v trhovom hospodárstve v tej istej situácii ako ETVA by do HSY už neinvestoval⁽¹¹⁷⁾.

(213) Keďže takáto kapitálová dotácia poskytuje selektívnu výhodu pre HSY, Komisia dospela k záveru, že účasť ETVA v druhom a treťom navýšení kapitálu predstavuje štátnu pomoc v prospech HSY. Pokiaľ ide o dodržanie článku 88 ods. 3 zmluvy, Komisia uvádza, že nikdy neprijala žiadne rozhodnutie, ktorým by explicitne posúdila a schválila účasť ETVA na navýšení kapitálu HSY. Komisia preto zastáva názor, že pomoc bola uskutočnená v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy.

(214) Komisia uvádza, že aj keby sa dospelo k záveru, že toto opatrenie bolo povolené rozhodnutím N 401/97 (v rozhodnutí N 401/97 sa uvádza, že ETVA sa bude podieľať na navýšení kapitálu HSY, a nevyslovením pochybností o súlade s pravidlami štátnej pomoci sa v ňom zastáva názor, že táto účasť nebude predstavovať pomoc), nezmenilo by to perspektívu budúceho záveru, že pomoc sa musí vrátiť. V takom prípade by sa malo dospieť k záveru, že toto rozhodnutie bolo zneužitie štátom vlastnenou bankou ETVA, ktorá nevyinkasovala kúpnu cenu od zamestnancov v súlade so zmluvou zo septembra 1995. V skutočnosti účasť ETVA na budúcich navýšení kapitálu nepredstavovala pomoc, vychádzala z očakávania, že zamestnanci zaplatia kúpnu cenu v súlade so zmluvou zo septembra 1995. Je preto potrebné dospieť k záveru, že časť rozhodnutia N 401/97, ktorým bola účasť banky ETVA schválená, bolo zneužitá, a spoločnosť HSY by preto mala vrátiť výšku účasti banky ETVA.

4.8.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

(215) Grécko tvrdí, že toto opatrenie by mohlo predstavovať zlučiteľnú pomoc na reštrukturalizáciu. Komisia pripomína, že cieľom navýšenia kapitálu bolo financovať investičný plán. Komisia v rámci posúdenia opatrenia P2 a opatrenia P3 už vysvetlila, prečo dodatočnú pomoc na reštrukturalizáciu v prospech investičného plánu nemožno považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom.

(216) Keďže tieto dve navýšenia kapitálu predstavujú nezlučiteľnú pomoc, HSY ich musí vrátiť.

4.9. Štátna protizáruka v súvislosti so zmluvami spoločnosti HSY s OSE a ISAP (opatrenie E12b)

4.9.1. Opis opatrenia

(217) V rámci zmlúv, ktoré spoločnosť HSY uzatvorila s Helénskou železničnou organizáciou (OSE) a Elektrickými dráhami Atény – Pireus (ISAP) o dodávke koľajových vozidiel, poskytla ETVA záruky na zálohové platby a správne plnenie (ďalej len „záruky na preddavky“ alebo „záruky na zálohové platby“). ETVA vydala záruky na zmluvu s ISAP vo februári 1998 a v januári 1999 a záruky na zmluvu s OSE v auguste 1999. ETVA zas získala zodpovedajúce protizáruky od štátu. Záruka v rámci zmluvy s OSE predstavovala 29,4 milióna EUR a záruka v rámci zmluvy s ISAP 9,4 milióna EUR.

4.9.2. Dôvody na začatie konania

(218) Komisia v rozhodnutí o rozšírení konania vyslovila pochybnosti, či by za tých istých podmienok tieto protizáruky poskytla súkromná banka. Z hľadiska ťažkostí, ktorým čelila HSY, by mohlo byť dokonca otáznne, či by ich vôbec nejaká banka poskytla.

4.9.3. Pripomienky zainteresovaných strán

(219) Spoločnosť Elefsis podporuje pochybnosti vyslovené Komisiou. Konkrétne, štát nekonal ako trhový investor, lebo prevzal viacnásobné riziko, keď bol nielen väčšinový akcionár spoločnosti HSY, ale aj jej jediný veriteľ a ručiteľ, ktorý znášal takmer všetko riziko spojené s jej činnosťami.

4.9.4. Pripomienky Grécka

(220) Grécko a HSY tvrdia, že aj keď boli štátne protizáruky oficiálne vydané v decembri 1999, boli sľúbené banke ETVA už vtedy, keď vydala záruky na zálohové platby v súvislosti so zmluvou s ISAP vo februári 1998 a v januári 1999 a záruky v súvislosti so zmluvou s OSE v auguste 1999. Grécko tvrdí, že tieto protizáruky nepredstavovali selektívne opatrenia. V skutočnosti boli poskytnuté podľa zákona č. 2322/1995⁽¹¹⁸⁾ a na základe daného zákona dostali štátne záruky viaceré podniky. Grécko ďalej tvrdí, že ročný poplatok vo výške 0,05 % bol primeraný ako odmena za riziko. Správanie banky ETVA zodpovedalo správaniu súkromnej banky,

keďže dostala protizáruku od štátu a účtovala poplatok vo výške 0,4 %⁽¹¹⁹⁾. HSY predložila správu poradenskej spoločnosti – prvú správu Deloitte – podporujúcu toto tvrdenie. V tejto správe sa tiež tvrdí, že spoločnosť HSY by aj bez štátnej protizáruky mohla získať od súkromnej banky záruku podobnú záruke, ktorú poskytla ETVA, poskytnutím záložného práva na určité aktíva ako zabezpečenie. Napokon, Grécko tvrdí, že príjemcom pomoci zo štátnych protizáruk sú OSE a ISAP, a nie HSY.

4.9.5. Posúdenie

4.9.5.1. Článok 296 zmluvy

- (221) Toto opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy, keďže priamo podporuje civilnú činnosť.

4.9.5.2. Existencia pomoci

- (222) Je potrebné najprv objasniť, ktoré z týchto dvoch druhov opatrení (záruky na preddavky poskytnuté zo strany ETVA a protizáruky poskytnuté štátom v prospech ETVA) by mohlo predstavovať opatrenie pomoci. Keďže Grécko tvrdí, že štátne protizáruky už boli ETVA pevne sľúbené, keď ETVA poskytla záruky na zálohové platby, musí sa prijať záver, že keď ETVA poskytla záruky, bola úplne chránená štátnymi protizárukami. Keďže ETVA nebola vystavená žiadnemu riziku (vďaka štátnym protizárukám) a pritom dostávala poplatok vo výške 0,4 % štvrťročne, toto opatrenie by preto bolo za podobných okolností prijateľné pre investora v trhovom hospodárstve. Na druhej strane štát poskytol protizáruky, ktoré neboli zabezpečené žiadnym kolaterálom a za ktoré dostal poplatok za záruku len vo výške 0,05 %. Toto druhé opatrenie by zjavne nebolo prijateľné pre investora v trhovom hospodárstve. Štátnu pomoc preto predstavuje toto druhé opatrenie. Komisia však poznamenáva, že keďže ETVA bola v 100 % vlastníctve štátu a všetky opatrenia realizované touto bankou sú pripísateľné štátu, oddeľovanie týchto dvoch opatrení (t. j. záruky a protizáruky) je akosi umelé.

- (223) Keďže Grécko tvrdí, že príjemcami pomoci boli OSE a ISAP, je potrebné objasniť, kto je v skutočnosti príjemcom tohto opatrenia. Komisia poznamenáva, že v rámci zmlúv na dodávku materiálov pre koľajové vozidlá musí predávajúci zvyčajne poskytnúť kupujúcemu bankové záruky na jeho zálohové platby. Kupujúci chce mať ubezpečenie, že dostane späť tieto sumy, ak predávajúci nedodá materiál, napríklad z dôvodu, že zbankrotuje. Preto musí predávajúci získať tieto záruky od banky a niesť ich náklady. Inými slovami, sú to bežné náklady, ktoré musí znášať predávajúci materiálov pre koľajové vozidlá. Štátna protizáruka v tomto prípade umožnila HSY získať od ETVA záruky za cenu len 0,4 % štvrťročne. Ako sa preukáže ďalej v texte, bez štátnej protizáruky by súkromná banka účtovala za záruky poskytnuté pred 30. júnom 1999 aspoň 480 bázičkových bodov ročne. Po tomto dátume by takéto záruky neposkytla žiadna súkromná banka. Je preto jasné, že v období pred 30. júnom 1999 štátne protizáruky umožnili HSY získať záruky za nižšiu cenu. V období po 30. júni 1999 štátne protizáruky umožnili HSY získať záruky, ktoré by HSY vôbec nemohla získať na trhu. Záverom vyplýva, že príjemcom pomoci je spoločnosť HSY.

- (224) Pokiaľ ide o tvrdenie Grécka, že opatrenie nie je selektívne, Komisia pripomína, že na to, aby opatrenie bolo všeobecné, musí byť účinne prístupné pre všetky hospodárske subjekty pôsobiace v členskom štáte na základe rovného prístupu, a jeho rozsah pôsobnosti nesmie byť *de facto* znížený, napríklad prostredníctvom právomocí štátu poskytnúť ho podľa vlastného uváženia alebo prostredníctvom iných faktorov obmedzujúcich jeho praktický vplyv. Komisia zastáva názor, že zákon č. 2322/1995 zďaleka nespĺňa toto vymedzenie. Po prvé, v článku 1 zákona sa stanovuje, že záruku poskytuje minister hospodárstva po dohode s tromi ďalšími ministrami. Poskytnutie záruky preto závisí od právomoci orgánov konať podľa vlastného uváženia. Po druhé, štátna záruka môže byť poskytnutá súkromnému podniku, len ak je umiestnený v odľahlej oblasti a s cieľom zlepšiť hospodársky rozvoj oblasti, a nie konkrétneho podniku (článok 1b), alebo ak utrpel škodu v dôsledku prírodných činiteľov (článok 1c). Na druhej strane podnikom, ktoré sú v 100 % vlastníctve štátu alebo v ktorých štát vlastní väčšinu akcií, môže byť poskytnutá štátna pomoc na všeobecné účely, napríklad na úhradu niektorých ich záväzkov (článok 1b). Je preto jasné, že podniky vo vlastníctve štátu majú oveľa širší prístup k štátnym zárukám ako súkromné podniky. Tento záver je potvrdený analýzou zoznamu zaručených

úverov uvedeného v prvej správe Deloitte⁽¹²⁰⁾. Po tretie, záruky nie sú prístupné na základe rovného prístupu. V článku 1 ods. 4 zákona sa uvádza, že štát môže pri poskytnutí záruky vyžadovať určité zabezpečenie (t. j. záložné právo na fixné aktíva podniku). Rozhodnutie požadovať zabezpečenie je ponechané na vlastné uváženie ministra hospodárstva. V tomto prípade štát nepožiadala pri poskytnutí opatrenia E12b o zabezpečenie. Pokiaľ ide o chýbajúcu možnosť prístupu na rovnom základe, Komisia poznamenáva, že poplatky za záruku nie sú rovnaké pre všetky úvery. Poplatok za záruku predstavoval v tomto prípade napríklad len 0,05 %. V prípade opatrenia E14, ktoré bolo tiež poskytnuté na základe zákona č. 2322/1995, poplatok predstavoval 1 %. V zozname zaručených úverov uvedenom v prvej správe Deloitte mali niektoré úvery tiež poplatok vo výške 0,1 % a 0,5 %. Na záver, Komisia odmieta tvrdenie Grécka, že zákon č. 2322/1995 predstavuje všeobecné opatrenie.

- (225) Pokiaľ ide o tvrdenie v prvej správe Deloitte, že spoločnosť HSY mohla dostať tieto záruky na preddavky od súkromnej banky, ak by namiesto štátnej protizáruky poskytli tejto banke ako kolaterál záložné právo na určité aktíva, Komisia zastáva názor, že toto tvrdenie je pre analýzu opatrenia irelevantné. Komisia musí v skutočnosti analyzovať, či podmienky opatrení, ktoré v skutočnosti poskytol štát, predstavovali pomoc lodeniam. Komisia nemusí overovať, či by lodenice poskytnutím vyššieho zabezpečenia mohli dostať na trhu tú istú záruku. Ako sa uvádza v oddiele 2.1.1. oznámenia o záruke, jednou z potenciálnych výhod štátnej záruky je možnosť dlžníka „poskytnúť menšie zabezpečenie“. V tomto prípade nebola žiadna zo štátnych protizáruk zabezpečená záložným právom na niektoré aktíva lodeníc. Protizáruka s aktívom poskytnutým ako zabezpečenie preto predstavuje rozdielnú transakciu, ktorá sa nemusí posudzovať. Ako doplňujúci dôvod Komisia poznamenáva, že aj keby sa tvrdenie v prvej správe Deloitte muselo posudzovať, HSY by poskytnutím zabezpečenia nebola schopná presvedčiť súkromnú banku, aby poskytla takéto záruky na preddavky. Aktíva lodeníc už boli zaťažené a mali malú likvidačnú hodnotu (pozri druhý a tretí bod rozoberaný v poznámke pod čiarou č. 44). Preto by ani zabezpečenie vo forme záložného práva na určité aktíva HSY nebolo dostatočné, aby presvedčilo investora v trhovom hospodárstve poskytnúť úver pre HSY.

- (226) Komisia už v tomto rozhodnutí určila úrokovú sadzbu, ktorú by súkromná banka účtovala za poskytnutie úveru pre HSY. Vzhľadom na osobitné riziko spoločnosti HSY sa prijal záver, že počas obdobia do 30. júna 1999 bolo potrebné pripočítať rizikovú prémie aspoň 400 základných bodov nad úrokovú sadzbu, ktorá by sa účtovala za úvery v prípade zdravých podnikov. S cieľom uplatniť ten istý prístup na záruky na preddavky je potrebné určiť, aký poplatok by investor v trhovom hospodárstve účtoval za poskytnutie záruky na zálohové platby pre zdravý podnik. Žiadny účastník tohto konania neposkytol pre takéto záruky spoľahlivú trhovú cenu. Vo viacerých schémach štátnych záruk zameraných na sektor lodného staviteľstva a schválených Komisiou ako schémy bez prvkov pomoci⁽¹²¹⁾ bol ročný poplatok za záruku pre dlžníka s najnižším úverovým rizikom stanovený na 0,8 %, čiže 80 základných bodov. Ak neexistujú iné spoľahlivé ukazovatele, Komisia bude používať túto sadzbu ako odhad minimálneho ročného poplatku za záruku plateného zdravými spoločnosťami v sektore lodného staviteľstva v Grécku v danom čase. Aj keď sa zmluvy s OSE a ISAP netýkajú lodného staviteľstva, ale stavby koľajových vozidiel, Komisia bude ako referenčnú sadzbu používať 0,8 %, keďže stavba koľajových vozidiel zostala pre HSY okrajovou činnosťou, kým väčšina činností HSY, a preto väčšina rizika HSY, sa týkala stavby a opravy lodí. Pre záruky na zálohové platby poskytnuté HSY pred 30. júnom 1999 sa existencia a výška pomoci bude preto posudzovať porovnaním ročného poplatku, ktorý HSY skutočne zaplatila (vrátane poplatku za protizáruku zaplateného štátu), s poplatkom 480 základných bodov (t. j. 80 základných bodov zvýšených o 400 základných bodov). Pokiaľ ide o obdobie po 30. júni 1999, Komisia v tomto rozhodnutí už dospela k záveru, že lodenice už nemali prístup k finančnému trhu a že prvok pomoci, ktorý je potrebné vrátiť v každom úvere, bude predstavovať rozdiel medzi úrokovou sadzbou, ktorú HSY skutočne zaplatila, a referenčnou sadzbou zvýšenou o 600 základných bodov. V prípade záruk na preddavky sa pomoc, ktorá sa má vrátiť, preto vypočíta porovnaním skutočného poplatku zaplateného spoločnosťou HSY (vrátane poplatku za protizáruku zaplateného štátu) s poplatkom 680 základných bodov (t. j. 80 základných bodov zvýšených o 600 základných bodov).
- (227) Komisia poznamenáva, že Grécko tvrdí, že protizáruky už boli sľúbené, keď ETVA poskytovala záruky na zálohové platby. Protizáruky na zálohové platby ISAP boli preto poskytnuté pred koncom júna 1999. Celkové ročné náklady na tieto záruky (poplatky za záruku zaplatené banke ETVA plus poplatky za protizáruku zaplatené štátu) boli omnoho nižšie ako 480 základných bodov. Obsahujú preto štátnu pomoc, ktorá sa rovná rozdielu medzi uvedeným poplatkom a celkovými nákladmi

na záruky poskytnuté spoločnosti HSY (poplatok zaplattený banke ETVA ⁽¹²²⁾ a poplatok zaplattený štátu). Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola táto pomoc poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

- (228) Protizáruky týkajúce sa zálohových platieb od OSE boli poskytnuté po júni 1999, v čase, keď by už žiadna banka neposkytla záruku. Tieto protizáruky preto v celom rozsahu predstavujú pomoc. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola táto pomoc poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc. Ak sa preukáže, že tieto opatrenia pomoci predstavujú nezlučiteľnú pomoc, a ak ich platnosť ešte neskončila, budú sa musieť okamžite zastaviť. To však nebude stačiť na obnovenie pôvodnej situácie, keďže HSY počas viacerých rokov profitovala zo záruky, ktorú by nebola získala na trhu. Za obdobie do skončenia záruky sa bude musieť vrátiť aj pomoc vo výške rozdielu medzi 680 bázickými bodmi a poplatkami, ktoré HSY skutočne zaplatila.

4.9.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

- (229) Komisia poznamenáva, že táto pomoc predstavuje prevádzkovú pomoc, keďže znižuje náklady, ktoré by mala HSY bežne znášať v rámci obchodných zmlúv. Keďže prevádzková pomoc nebola povolená v sektore výroby materiálov pre koľajové vozidlá, túto pomoc nemožno považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom, a preto sa musí vrátiť.

4.10. Odklad/rozloženie záväzkov a odpustenie sankcií voči OSE a ISAP (opatrenie E12c)

4.10.1. Opis opatrenia

- (230) Spoločnosť HSY nebola schopná splniť svoje záväzky vyplývajúce zo zmlúv týkajúcich sa koľajových vozidiel uzatvorených s OSE a ISAP. Konkrétne, HSY sa nepodarilo vyrobiť koľajové vozidlá podľa dohodnutého harmonogramu. V rokoch 2002 – 2003 boli preto niektoré zmluvy novelizované a dohodol sa nový harmonogram dodávok. Okrem toho sa pravdepodobne upustilo od uplatňovania doložiek o sankciách a úrokoch z omeškania stanovených v pôvodných zmluvách, alebo sa ich uplatňovanie odložilo.

4.10.2. Dôvody na začatie konania

- (231) V rozhodnutí o rozšírení konania vyslovuje Komisia pochybnosti, či počas rokovaní, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2002 – 2003, sa OSE a ISAP, ktoré vlastní štát, správali spôsobom prijateľným pre súkromný podnik za podobných okolností. Je možné, že uplatňovali a/alebo novelizovali zmluvy spôsobom priaznivým pre HSY, čím poskytli HSY štátnu pomoc.

4.10.3. Prípomienky zainteresovaných strán

- (232) Spoločnosť Elefsis tvrdí, že OSE a ISAP sa nesnažili získať úplnú úhradu zmluvných sankcií a úrokov z omeškania, ktoré vznikli v dôsledku oneskorenia dodávok, ani neuplatnili záruky poskytnuté spoločnosťou HSY na riadne plnenie jej zmluvných záväzkov.

4.10.4. Prípomienky Grécka

- (233) Grécke orgány tvrdia, že HSY zaplatila všetky sankcie a príslušné sumy úrokov v súlade so svojimi zmluvnými záväzkami, a každá novelizácia bola vykonaná v súlade s uznávanou obchodnou praxou. OSE a ISAP sa nikdy neodpísali zmluvné sankcie a úroky z omeškania.

- (234) Pokiaľ ide o zmluvy medzi OSE a HSY, na konci roku 1997 bolo uzatvorených nasledujúcich šesť programových dohôd (ďalej len „PD“): PD 33 SD 33, PD 33 SD 33a, PD 35 SD 35, PD 37 SD 37a, PD 39 SD 39 a PD 41 SD 41a. Programové dohody nadobudli účinnosť v auguste a septembri 1999 zaplattením zálohových platieb zo strany OSE, ktoré boli dohodnuté v zmluvách z roku 1997. OSE žiadala včasné plnenie dohôd od roku 2000 po prvých oneskoreniach dodávky materiálu v tom roku. Konzorcium, ktorého súčasťou bola spoločnosť HSY, navrhlo zmeny a doplnenia šiestich zmlúv s týmito podmienkami:

— konzorcium uhradí stanovené zmluvné sankcie a úroky z omeškania v peňažných alebo vecných dávkach podľa preferencií OSE,

— vzorec pre zvyšovanie cien sa bude vyvíjať na základe harmonogramov dodávok dohodnutých v stálych zmluvách, a nie na základe nových harmonogramov dodávok navrhnutých konzorciom, aby boli preňho tieto dátumy dodávok prijateľné,

— spoločnosti OSE sa bez žiadnych úvah dodajú rovnocenné koľajové vozidlá na jej použitie s cieľom na jednej strane dosiahnuť prijateľnosť navrhovaných nových harmonogramov a na druhej strane zastaviť ďalší vývoj objemu pokút a úrokov z omeškania. Programová dohoda PD 39 (elektrické lokomotívy) bola vyňatá z poskytnutia rovnocenných koľajových vozidiel, lebo OSE nedokončila elektrifikáciu na trati Patras – Atény – Solún, a PD 35 bola vyňatá, lebo konzorcium chcelo, aby vývoj sankcií a úrokov z omeškania pokračoval v súlade so zmluvou,

— ak by rovnocenné koľajové vozidlá neboli dodané, alebo ak by sa dodávka (materiálov ustanovených v zmluve) oneskorila, úprava sankcií a úrokov z omeškania sa bude ďalej vyvíjať na základe nového začiatku od bodu, v ktorom sa zastavili 31. decembra 2002.

- (235) Predstavenstvo OSE schválilo 7. januára 2003 navrhované zmeny a doplnenia. Tri programové dohody (33a, 35 a 39) boli zmenené a doplnené v prvých štyroch mesiacoch roku 2003 a príslušné novelizujúce zmluvy boli podpísané v zodpovedajúcom poradí 28. februára 2003, 17. apríla 2003 a 28. februára 2003 ⁽¹²³⁾.
- (236) OSE, ktorá stála pred dilemou vypovedania alebo zmeny a doplnenia programových dohôd, a z hľadiska jej požiadaviek na Olympijské hry v roku 2004 usúdila, že pre jej obchodné záujmy bude najprospešnejšie prijať návrh konzorcia na zmenu a doplnenie dohôd než na ich vypovedanie. Vypovedanie by spoločnosť OSE pripravilo o prijatie dodatočných nových koľajových vozidiel, keďže by trvalo aspoň tri alebo štyri roky, kým by priniesli výsledky akékoľvek nové konania na obstaranie koľajových vozidiel. Zmenené a doplnené zmluvy boli právoplatné a v súlade s pôvodnými.
- (237) Z uvedených informácií podľa názoru Grécka vyplýva, že konzorcium, a tým HSY, sa nikdy nedostalo priaznivejšieho zaobchádzania, ako sa dostalo ostatným dodávateľom OSE, a že sankčné a úrokové sumy boli v každom prípade nárokované a vyinkasované ⁽¹²⁴⁾. V zmluve neboli stanovené úroky z omeškania za oneskorené platby sankčných súm, ale OSE si tieto úroky nárokovala a podľa toho ich konzorcium účtovala.
- (238) To isté sa vzťahuje na sumy pre ISAP, ide o skutočné platby vykonané zo strany HSY, nie zabezpečenia. Zdôrazňuje sa ďalej, že v prípade programovej dohody 1/97 ⁽¹²⁵⁾ sa neuskutočnila žiadna novelizácia, ani zmena

a doplnenie. V tejto dohode bol upravený dizajn, konštrukcia, dodávka a uvedenie do prevádzky štyridsiatich viacvozových jednotiek, z ktorých každú tvoria tri vozidlá. Dodávka jednotiek sa oneskorila, preto sa uložili a zadržali sankcie a úroky stanovené v programovej dohode ⁽¹²⁶⁾.

4.10.5. Posúdenie

4.10.5.1. Článok 296 zmluvy

- (239) Toto opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy, keďže sa výhradne týka civilných činností.

4.10.5.2. Existencia pomoci

- (240) Komisia uvádza, že grécke orgány poskytli podrobné informácie o dotknutých zmluvách, ako sa to vyžaduje v rozhodnutí o rozšírení konania. Na základe týchto informácií boli pochybnosti vyslovené Komisiou rozptýlené. Spoločnosť HSY skutočne zaplatila sankčné a príslušné úrokové sumy v súlade so svojimi zmluvnými záväzkami, a keď sa uskutočňovali novelizácie zmlúv, Komisia nenašla dôkaz, že novelizácie sa neuskutočnili v súlade s uznávanou obchodnou praxou. Ako uznala samotná spoločnosť Elefsis, oneskorenia vo vykonávaní zmlúv stáli spoločnosť HSY desiatky miliónov eur práve z dôvodu, že OSE a ISAP požiadali o zaplatenie sankcií a úrokov z omeškania, alebo alternatívne o dodanie zodpovedajúcich koľajových vozidiel. Pokiaľ ide o tvrdenie Elefsis, že keby OSE a ISAP boli súkromnými podnikmi, odmietli by všetky zmeny a doplnenia navrhnuté konzorciami, žiadali by preto celú platbu sankcií a úrokov z omeškania a rýchlu platbu v hotovosti namiesto rozloženia platieb na dlhšie obdobie, možno konštatovať, že to sa zdá veľmi nepravdepodobným. Ak by OSE a ISAP prijali takýto nepružný prístup pred ukončením predaja HSY, bolo by to pravdepodobne odradilo nového vlastníka od kúpy lodeníc. Bez tejto kúpy by sa lodenice, ako sa objasní v analýze opatrenia E18c, s najväčšou pravdepodobnosťou dostali do úpadku. Dokonca ani po kúpe zo strany HDW/Ferrosstaal sa finančná situácia lodeníc nezlepšila. Preto v prípade, že by OSE a ISAP prijali úplne nepružný prístup, existovalo reálne riziko, že sa HSY dostane do úpadku. To znamená, že by sa plnenie existujúcich zmlúv zastavilo. To znamená, že OSE a ISAP by museli vypísať novú verejnú súťaž, zmluva by sa musela udeliť novému dodávateľovi a dodávka by sa oneskorila o niekoľko rokov. Komisia zastáva za takýchto okolností názor, že kupujúci v trhovom hospodárstve môže pristúpiť k čiastočnej novelizácii, ktorá umožní dokončiť existujúcu zmluvu v primeranom časovom horizonte tak, aby kupujúci napokon dostal objednané koľajové vozidlá s obmedzeným oneskorením. V tejto súvislosti Komisia poznamenáva, že pravdepodobnosť, že zmluvy sa splnia v primeranom časovom horizonte, sa zvýšila, keď sa HSY sprivatizovala, keďže nový súkromný vlastník mal skúsenosti s riadením zložitých projektov a bol súkromným podnikom motivovaným ziskom, a preto ochotným obmedziť meškanie s cieľom obmedziť negatívne finančné dôsledky.

(241) Napokon Komisia zastáva názor, že neexistujú presvedčivé dôkazy, že správanie OSE a ISAP by nebolo prijateľné pre súkromný podnik za podobných okolností. Komisia preto dospela k záveru, že spôsob, akým boli zmluvy s OSE a ISAP plnené a akým boli obmedzené zmeny a doplnenia zmlúv prijaté zo strany OSE v rokoch 2002 – 2003, neobsahuje prvky pomoci.

4.11. Úver poskytnutý bankou ETVA na financovanie zmluvy so spoločnosťou Strintzis (opatrenie E13a)

4.11.1. Opis opatrenia

(242) ETVA poskytla 29. októbra 1999 spoločnosti HSY úver vo výške 16,9 miliardy GRD (49,7 milióna EUR) na financovanie stavby dvoch trajektov objednaných spoločnosťou Strintzis. Úroková sadzba bola LIBOR⁽¹²⁷⁾ plus 100 bazických bodov. V júni 2001 sa zriadilo prednostné záložné právo na dve stavané lode. Úver bol veriteľskej banke splatený v plnej výške 8. októbra 2004.

4.11.2. Dôvody na začatie konania

(243) V rozhodnutí o rozšírení konania boli vyslovené pochybnosti, či postúpenie záložného práva na lode a postúpenie poisťného predstavovali dostatočné zabezpečenie. Navyše sa zdalo, že úver bol vyplatený spoločnosťou HSY okamžite, zatiaľ čo mal byť vyplácaný súbežne so stavebnými nákladmi. Okrem toho úroková sadzba sa zdala byť nepostačujúcou vzhľadom na ťažkosti lodeníc. Kombinácia tohto úveru a nasledujúceho opatrenia (opatrenie E13b) ďalej naznačuje, že podstatnú časť financovania dvoch lodí objednaných spoločnosťou Strintzis podporovala ETVA.

4.11.3. Pripomienky zainteresovaných strán

(244) Spoločnosť Elefsis tvrdí, že žiadne súkromné banky by neposkytli tento úver. ETVA nemala spočiatku pri uzatvorení úveru žiadne zabezpečenie, keďže záložné právo na lode bolo zriadené oveľa neskôr. Elefsis navyše súhlasí, že trhová hodnota stavaných trupov je nízka.

4.11.4. Pripomienky Grécka

(245) Grécko a HSY zdôrazňujú, že podmienky úveru boli pre daný čas zvyčajné. V správe Deloitte sa potvrdzuje, že konkrétna banka (ETVA), ako aj grécke banky vo všeobecnosti poskytovali úvery podnikom za podobnú úrokovú sadzbu. Spoločnosť HSY uvádza podrobnosti o zabezpečeniach, ktoré boli poskytnuté banke ETVA v čase úverovej zmluvy (postúpenie ceny dvoch plavidiel,

poistných náhrad a všetkých nárokov voči tretej strane vyplývajúcich zo zmluvy o prenájme lode alebo vo všeobecnosti z používania lodí) a neskôr (záložné právo na lode), a dospeli k záveru, že boli primerané. Grécko predložilo aj kalendár, podľa ktorého ETVA vyplácala úver pre HSY a z ktorého vyplýva, že bol platený súbežne s tvorbou stavebných nákladov.

4.11.5. Posúdenie

4.11.5.1. Článok 296 zmluvy

(246) Toto opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy, keďže priamo podporuje civilnú činnosť.

4.11.5.2. Existencia pomoci

(247) Komisia dospela k týmto záverom. Tento úver bol uzatvorený po júni 1999, v čase, keď by žiadna banka nepokračovala v poskytovaní úverov pre HSY. Grécko tvrdí, že zabezpečenie pripojené k úveru zmenšilo riziko natoľko, že poskytnutie úveru by bolo prijateľné pre súkromného investora. Toto tvrdenie nemožno prijať. Postúpenie ceny lodí predstavuje spoľahlivé zabezpečenie, len ak lodenice úspešne ukončia stavbu lode, čo nie je isté. Ak sa lodenice dostanú do úpadku počas stavby lode, toto zabezpečenie nemá žiadnu hodnotu, keďže nárok na kúpnu cenu si nemožno uplatňovať od spoločnosti Strintzis, keďže táto nedostala objednané plavidlá⁽¹²⁸⁾. To znamená, že zabezpečenie by bolo bezcenné práve v scenári, v ktorom by bolo potrebné. Pokiaľ ide o zriadenie záložného práva na každú zo stavaných lodí, bolo poskytnuté ETVA až v júni 2001, dlho po vyplatení úveru pre HSY. Komisia ďalej poznamenáva, že hodnota stavaných lodí je relatívne nízka a je ťažké predať ich. To dokazuje tento prípad. HSY sa v skutočnosti nepodarilo dokončiť stavbu týchto dvoch lodí, preto zmluva so Strintzis bola v júli 2002 zrušená. HSY potrebovala viac ako dva roky na predaj trupov vo výstavbe a dostala len 14 miliónov EUR, čo zodpovedá len tretine sumy vypožičanej od ETVA na financovanie stavby.

(248) Pokiaľ ide o tvrdenie Grécka, HSY a Deloitte, že úroková sadzba úveru poskytnutého HSY bola podobná úrokovej sadzbe mnohých ďalších úverov poskytnutých počas toho istého obdobia zo strany ETVA a gréckych bánk, nedokazuje to, že úver poskytnutý spoločnosti HSY nepredstavuje pomoc. Grécko, HSY a Deloitte v skutočnosti neanalyzovali ani nedokázali, že finančná situácia ostatných dlžníkov používaných ako porovnávacie kritérium bola porovnateľná so situáciou HSY, t.

j. že ich finančná situácia bola taká zlá ako situácia HSY. Preto nedokázali, že súkromné banky boli ochotné požičať podnikom v ťažkostiach za úrokovú sadzbu podobnú sadzbe predmetného úveru. Porovnanie úrokovej sadzby úverov poskytnutých rôznym podnikom bez overenia, že riziko, ktoré veriteľské banky nesú, je podobné, nemá zmysel. Komisia preto dospela k záveru, že žiadny investor v trhovom hospodárstve by za podobných okolností neposkytol tento úver spoločnosti HSY, ktorý preto predstavuje pomoc. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bol tento úver poskytnutý bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.11.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

(249) Komisia uvádza, že pomoc predstavuje prevádzkovú pomoc, keďže znižuje náklady, ktoré by HSY štandardne znášala v rámci obchodných zmlúv. Ako sa už uviedlo, úver v skutočnosti umožnil HSY realizovať túto obchodnú zmluvu, ktorú by nemohla financovať získaním finančných prostriedkov na trhu. Komisia uvádza, že podľa článku 3 nariadenia (ES) č. 1540/98 bola zmluvne viazaná prevádzková pomoc povolená v prípade zmlúv na stavbu lodí, ktoré boli podpísané do 31. decembra 2000. Spoločnosť HSY však nebola oprávnená dostať pomoc pre zmluvu so Strintzis, keďže HSY nikdy nedokončila lode, tieto neboli nikdy dodané a zmluva so Strintzis bola zrušená⁽¹²⁹⁾. Okrem toho trupy sa predali novému kupujúcemu až v roku 2004, t. j. niekoľko rokov po 31. decembri 2000.

(250) Keďže pomoc je neoprávnená a nezlučiteľná, musí sa vrátiť. Keďže úver bol splatený, časť výhody, ktorú získala HSY, už bola odstránená. Vďaka tomuto úveru od ETVA však mala HSY pre seba k dispozícii počas viacerých rokov úver vo výške, ktorú by HSY inak nemohla mať k dispozícii počas daného obdobia. Túto výhodu je tiež potrebné vrátiť. Komisia preto zastáva názor, že sa musí vrátiť pomoc vo výške rozdielu medzi úrokovou sadzbou zaplatenou v prospech ETVA a referenčnou sadzbou pre Grécko⁽¹³⁰⁾ zvýšenou o 600 základných bodov za obdobie od vyplatenia úveru HSY po dátum, keď bol úver zabezpečený záložným právom na trupy. Za obdobie po tomto termíne do splatenia úveru predstavuje pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, rozdiel medzi úrokovou sadzbou zaplatenou banke ETVA a referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 400 základných bodov. Zníženie tejto rizikovej prémie o jednu tretinu odráža fakt, že záložné právo na trupy by čiastočne znížilo stratu veri-

teľa v prípade zlyhania HSY, a tým by znížilo riziko úveru pre ETVA. Konkrétne, ako už bolo uvedené, HSY sa podarilo prediť trupy za cenu rovnajúcu sa približne jednej tretine peňazí požičaných od ETVA.

4.12. Záruka banky ETVA na zmluvu so spoločnosťou Strintzis (opatrenie E13b)

4.12.1. Opis opatrenia

(251) Na zabezpečenie zálohových platieb od Strintzis využila HSY v roku 1999 dve záruky banky ETVA vo výške 6,6 milióna EUR. Tieto záruky boli zrušené v júli 2002, keď bola zrušená zmluva na stavbu lodí so Strintzis.

4.12.2. Dôvody na začatie konania

(252) V rozhodnutí o rozšírení konania sa uvádza, že dve záruky, ktorých podmienky neboli známe v čase rozhodnutia, by mohli predstavovať pomoc.

4.12.3. Prípomienky zainteresovaných strán

(253) Spoločnosť Elefsis zdôrazňuje skutočnosť, že štát/ETVA prevzali súčasne úlohu ručiteľa, veriteľa, akcionára a najväčšieho zákazníka HSY. Štát sa tým dostal do situácie závažného finančného rizika. Štát prevzatím tejto viacnásobnej úlohy fakticky poskytoval finančné prostriedky bez zabezpečenia, keďže v prípade úpadku a/alebo platobnej neschopnosti spoločnosti by štát nemal oporu a utrpel by istú stratu, keďže hodnota aktív lodeníc sa považovala za nedostatočnú na splnenie všetkých záväzkov.

4.12.4. Prípomienky Grécka

(254) Grécko uvádza, že prvá záruka bola poskytnutá 4. marca 1999 a druhá 17. júna 1999. Podľa prvej správy Deloitte, ktorú predložila spoločnosť HSY, bola prvá záruka vo výške 3,26 milióna EUR a druhá vo výške 3,38 milióna EUR. Grécko pripomína, že ETVA po zrušení zmluvy so Strintzis v roku 2002 nezaplatila na základe záruk žiadne sumy. To dokazuje, že HSY nebola dlžníkom, ktorého riziko úpadku bolo vysoké. Grécko a HSY ďalej uvádzajú, že ETVA dostala ako zabezpečenie pre túto záruku vo výške 6,6 milióna EUR postúpenie príjmov HSY z dohody 39 s OSE, ktorých zmluvná cena predstavovala pre HSY 8,5 milióna EUR. Poradca potvrdzuje, že HSY mohla získať tieto dve záruky od súkromnej banky.

4.12.5. *Posúdenie*4.12.5.1. *Článok 296 zmluvy*

- (255) Toto opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy, keďže priamo podporuje civilnú činnosť.

4.12.5.2. *Existencia pomoci*

- (256) Komisia poznamenáva, že obe záruky boli poskytnuté pred 30. júnom 1999. Ako sa už vysvetlilo, Komisia zastáva názor, že HSY ešte mala v tom čase prístup k finančnému trhu, ale za cenu, ktorá odzrkadľovala veľmi nestabilnú ekonomickú situáciu HSY.

- (257) Grécko a HSY tvrdia, že postúpenie príjmov z dohody 39 s OSE predstavovalo primerané zabezpečenie, na základe ktorého by poskytnutie záruky bolo prijateľné pre súkromného investora. Komisia poznamenáva, že v prípade, ak by sa HSY dostala do úpadku, by toto zabezpečenie neumožnilo banke získať peniaze späť. Ak by sa HSY dostala do úpadku, stavba koľajových vozidiel by sa skutočne zastavila, žiadna dodávka pre OSE by sa neuskutočnila a žiadna platba by sa nemohla žiadať od OSE na základe danej dohody⁽¹³¹⁾. Komisia preto nerozumie, ako by toto zabezpečenie výrazne znížilo riziko úveru poskytnutého spoločnosti HSY.

- (258) Spoločnosť HSY nebola schopná uviesť buď Komisii, alebo svojmu poradcovi (pozri prvú správu Deloitte, strana 4 – 9), či bola HSY zmluvne povinná zaplatiť banke ETVA poplatok za záruku a aká bola výška tohto poplatku. Ako sa vysvetlilo v posúdení opatrenia E12b, HSY by mala zaplatiť za takúto záruku ročný poplatok aspoň 480 základných bodov. Keď poznáme výšku ostatných poplatkov za záruky, ktoré HSY platila banke ETVA, je vysoko nepravdepodobné, aby poplatok za záruku, ktorý HSY skutočne zaplatila, predstavoval až 480 základných bodov. Komisia preto dospela k záveru, že záruka poskytnutá zo strany ETVA predstavuje štátnu pomoc, ktorej výška tvorí rozdiel medzi ročným poplatkom za záruku skutočne zaplateným banke ETVA a poplatkom za záruku vo výške 480 základných bodov. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola záruka poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.12.5.3. *Zlučiteľnosť so spoločným trhom*

- (259) Ako sa uvádza v posúdení opatrenia E13a, Komisia zastáva názor, že pomoc tohto druhu predstavuje prevádzkovú pomoc, ktorú nemožno uznať za zlučiteľnú na

základe nariadenia (ES) č. 1540/98. Je preto neoprávnená a nezlučiteľná a musí sa vrátiť.

4.13. **Štátna záruka na zabezpečenie úveru vo výške 10 miliárd GRD (29,3 milióna EUR) (opatrenie E14)**4.13.1. *Opis opatrenia*

- (260) Po zemetrasení v septembri 1999 poskytla ETVA 13. januára 2000 spoločnosti HSY úver vo výške 10 miliárd GRD (29,3 milióna EUR), ktorý bol zabezpečený štátnou zárukou poskytnutou rozhodnutím ministra financií z 8. decembra 1999. ETVA účtovala úrokovú sadzbu EURIBOR plus 125 základných bodov⁽¹³²⁾ a štát účtoval poplatok za záruku vo výške 100 základných bodov.

4.13.2. *Dôvody na začatie konania*

- (261) Vzhľadom na finančnú situáciu HSY v tom čase možno pochybovať o tom, že by podmienky záruky boli prijateľné pre investora v trhovom hospodárstve. Pokiaľ ide o zlučiteľnosť na základe článku 87 ods. 2 písm. b), Grécko nepreukázalo, že veľkosť opatrenia bola úmerná k škode, ktorú HSY utrpela.

4.13.3. *Pripomienky zainteresovaných strán*

- (262) Spoločnosť Elefsis zastáva názor, že žiadna banka by v tom čase nepožičala peniaze HSY vzhľadom na jej finančnú situáciu. Záruka by sa mala považovať za zlučiteľnú pomoc, len ak je obmedzená na sumy, ktoré sú nutne potrebné na nápravu škôd spôsobených konkrétnou prírodnou katastrofou.

4.13.4. *Pripomienky Grécka*

- (263) Grécko a HSY popierajú, že opatrenie je selektívne, keďže záruka bola poskytnutá podľa ustanovení zákona č. 2322/1995, v ktorom sú stanovené podmienky poskytovania záruky v mene gréckeho štátu akejkoľvek spoločnosti, ktorá o ňu požiada. Okrem toho tvrdia, že poplatok za záruku vo výške 1 % by bol prijateľný pre súkromného investora. HSY si ďalej mohla vypožičať na trhu bez štátnej záruky použitím iných foriem zabezpečenia, akými je napríklad postúpenie pohľadávok vyplývajúcich z významných zmlúv a zriadenie záložného práva na jej aktíva. Aj keby opatrenie predstavovalo pomoc, je čiastočne zlučiteľné na základe článku 87 ods. 2 písm. b), keďže uvedený kapitál bol poskytnutý ako náhrada za škody, ktoré HSY utrpela zemetrasením, a čiastočne patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy, keďže sa priamo týka vojenských činností HSY.

4.13.5. Posúdenie

4.13.5.1. Článok 296 zmluvy

- (264) Pokiaľ ide o uplatniteľnosť článku 296, text rozhodnutia, ktorým sa ETVA rozhodla poskytnúť zaručený úver, dokazuje, že ETVA bola zainteresovaná okrem iného na pokračovaní vojenských činností HSY. Neexistuje však žiadne zmluvné ustanovenie, ktoré núti HSY použiť zaručený úver na financovanie vojenských činností. Inými slovami, ETVA chcela zachovať HSY s cieľom zabezpečiť pokračovanie vojenských činností, ale nepridelila zaručený úver na financovanie konkrétnej činnosti. HSY mohla použiť peniaze, ako chcela. Ako sa už vysvetlilo, v prípade opatrení, ktoré sú poskytnuté lodeniciam ako celku, Komisia zastáva názor, že 25 % zaručeného úveru sa použilo na civilné činnosti a 75 % na vojenské činnosti. Preto len 25 % štátnej záruky [t. j. pôvodná suma 2,5 miliardy GRD (7,34 milióna EUR)] sa musí posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci a mohlo by sa vymáhať jej vrátenie, ak predstavuje nezlučiteľnú pomoc. 75 % štátnej záruky patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy a nevzťahujú sa na ne pravidlá štátnej pomoci.

4.13.5.2. Existencia pomoci

- (265) Pokiaľ ide o selektívnosť opatrenia, Komisia už v posúdení opatrenia E12b preukázala, že zákon č. 2322/1995 nepredstavuje všeobecné opatrenie.

- (266) Pokiaľ ide o existenciu výhody, Komisia pripomína, že zaručený úver bol poskytnutý v januári 2000, v čase, keď by v súlade so záverom, ku ktorému sa už dospelo, žiadny investor v trhovom hospodárstve neposkytol spoločnosti HSY úver alebo záruku. Bez štátnej záruky by žiadna banka neposkytla spoločnosti HSY úver. Štátna záruka preto priniesla spoločnosti HSY zjavnú výhodu.

- (267) Napokon, časť štátnej záruky, na ktorú sa nevzťahuje článok 296 zmluvy, predstavuje pomoc. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola pomoc poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.13.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

- (268) Pokiaľ ide o zlučiteľnosť tejto pomoci na základe článku 87 ods. 2 písm. b) zmluvy, žiadny účastník nenamieta, že zemetrasenie zo septembra 1999 bolo „prírodnou katastrofou“. Zatiaľ čo úverová zmluva bola podpísaná až 13. januára 2000, HSY požiadala o toto financovanie od ETVA už v prvých týždňoch po zemetrasení. Podľa gréckych orgánov sa škoda pre lodenice rovnala, po prvé, nákladom na opravu fyzických inštalácií, a po druhé, nákladom z oneskorenia plnenia zmlúv. Grécko však nepredložilo žiadny odhad druhého druhu škody. Ak by Grécko chcelo nahradiť spoločnosti HSY tento druhý druh nákladov, malo by sa aspoň pokúsiť vypočítať ich a tento výpočet by sa mal uskutočniť na základe overiteľnej metódy. Keďže sa toto neuskutočnilo a keďže pomoc možno považovať za zlučiteľnú na základe článku 87 ods. 2 písm. b), len ak je presne obmedzená na náhradu utrpenej škody, Komisia zastáva názor, že tieto hypotetické náklady nepredstavujú platný dôvod na zlučiteľnosť pomoci⁽¹³³⁾. Pokiaľ ide o prvý druh nákladov (náprava fyzických škôd), Komisia poznamenáva, že sa neustanovil žiadny mechanizmus s cieľom zabezpečiť, aby sa veľkosť štátnej záruky znížila, keď sa presne určí veľkosť utrpenej škody a poisťovne vyplatia spoločnosti HSY náhradu škôd. Grécko v liste z 20. októbra 2004⁽¹³⁴⁾ odhadlo, že fyzické škody predstavovali približne 3 miliardy GRD (8,8 milióna EUR). Komisia preto zastáva názor, že suma presahujúca dané hodnoty, a to 20,5 milióna EUR, sa netýkala škôd spôsobených zemetrasením. Na druhej strane možno predpokladať, že 8,8 milióna EUR zodpovedá utrpeným škodám, ale len do prvého štvrtroka 2002, keď poisťovne zaplatili náhradu vo výške 3,52 milióna EUR⁽¹³⁵⁾. Od toho dátumu sa štátna záruka mala znížiť o túto sumu. Preto od toho dátumu možno len zostatok (8,8 milióna EUR – 3,5 milióna EUR = 5,3 milióna EUR) považovať za zodpovedajúci čistej utrpenej škode (t. j. utrpená škoda mínus náhrada, ktorú spoločnosti HSY vyplatili poisťovne).

- (269) Ako sa už uviedlo, keďže sa prijal záver, že 75 % zaručeného úveru je určený na financovanie vojenských činností, len 25 % záruky patrí do pôsobnosti kontroly štátnej pomoci a považuje sa za štátnu pomoc. Je však tiež primerané predpokladať, že len 25 % škôd, ktoré HSY utrpela, sa týkalo ich civilných činností, keďže zemetrasenie poškodilo zariadenia HSY bez rozdielu, či ide o vojenské zariadenia, civilné zariadenia, alebo zariadenia používané na obidva druhy činností. Inými slovami, neexistuje dôvod domnievať sa, že 100 % škody, ktorú utrpela spoločnosť HSY, by sa malo financovať

z 25 % štátnej záruky, ktoré predstavujú štátnu pomoc. Preto len 25 % škôd možno brať do úvahy pri posudzovaní, či štátna pomoc je úmerná utrpenej škode. Zlučiteľnú pomoc podľa článku 87 ods. 2 písm. b) preto z celkovej výšky poskytnutej štátnej pomoci predstavuje suma, ktorá sa rovná 25 % podielu štátnej záruky považovanému za úmerný utrpenej škodám (ako je vymedzené v predchádzajúcom odôvodnení). Inými slovami, z časti štátnej záruky, ktorá predstavuje pomoc, je 750 miliónov GRD (2,2 milióna EUR) – t. j. 25 % z 3 miliárd GRD (8,8 milióna EUR) – zlučiteľných, až do platby náhrady poisťovňami v prvom štvrtroku 2002. Po tomto dátume je zlučiteľných len 1,32 milióna EUR – t. j. 25 % z 3 miliárd GRD (8,8 milióna EUR) mínus 3,52 milióna EUR. Zvyšok pomoci nie je zlučiteľný so spoločným trhom.

- (270) Ak doba platnosti štátnej záruky ešte neskončila, časť tejto záruky, ktorá predstavuje nezlučiteľnú pomoc (t. j. 25 % záruky, ktorej doba platnosti ešte neskončila, mínus 1,32 milióna EUR, ktoré sú zlučiteľné) by sa mala okamžite zrušiť. Zrušenie nezlučiteľnej záruky nepostačuje na obnovenie pôvodnej situácie. Vďaka nezlučiteľnej štátnej záruke mala HSY vlastne k dispozícii niekoľko rokov úver, ktorý by inak nedostala. S cieľom vymôcť vrátenie tejto dodatočnej nezlučiteľnej pomoci Komisia zastáva názor, že od poskytnutia zaručeného úveru do konca nezlučiteľnej štátnej záruky sa musí vrátiť pomoc rovnajúca sa rozdielu medzi celkovými nákladmi zaručeného úveru (úroková sadzba plus poplatok za záruku, ktorý Helénske lodenice zaplatili) a referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 základných bodov. Táto suma sa musí vypočítať vo vzťahu k časti štátnej záruky, ktorá predstavovala nezlučiteľnú pomoc.

4.14. Úvery, ktoré ETVA poskytla v rokoch 1997 a 1998 (opatrenie E16)

4.14.1. Opis opatrenia

- (271) Toto opatrenie tvoria tri úvery, ktoré ETVA poskytla HSY v rokoch 1997 a 1998.
- (272) Po prvé, ETVA poskytla 25. júla 1997 úverovú linku vo výške 1,99 miliardy GRD (5,9 milióna EUR) s dátumom ukončenia platnosti 31. októbra 1997. Jej úroková sadzba bola ATHIBOR plus 200 základných bodov a bola poskytnutá na krytie potrieb prevádzkového kapitálu HSY. Bola zabezpečená pohľadávkami voči gréckemu námorníctvu.
- (273) Po druhé, ETVA poskytla 15. októbra 1997 úverovú linku vo výške 10 miliónov USD, tiež na krytie potrieb prevádzkového kapitálu HSY⁽¹³⁶⁾. Úroková sadzba úveru

bola LIBOR plus 130 základných bodov a úver bol zabezpečený pohľadávkami vyplývajúcimi zo zmluvy s gréckym námorníctvom. ETVA dostala 19. mája 1999 dodatočné zabezpečenie na úver postúpením každého nároku vyplývajúceho z programovej dohody 1/97, ktorú HSY uzatvorila s ISAP na stavbu a dodávku 125 motorových železničných vagónov. Tento úver bol splatený v januári 2000.

- (274) Po tretie, ETVA poskytla 27. januára 1998 úverovú linku vo výške 5 miliónov USD, tiež s úrokovou sadzbou LIBOR plus 130 základných bodov. Účelom bolo tiež kryť potreby prevádzkového kapitálu HSY. Pre túto tretiu úverovú linku nebolo poskytnuté žiadne zabezpečenie.

4.14.2. Dôvody na začatie konania

- (275) V rozhodnutí o rozšírení konania sa uvádza, že tieto úvery pravdepodobne predstavujú pomoc, ktorej zlučiteľnosť je sporná. Navyše skutočnosť, že prvé dva úvery boli zabezpečené pohľadávkami voči helénskemu námorníctvu, neznamená automaticky, že tieto úvery patria do pôsobnosti článku 296 zmluvy.

4.14.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (276) Spoločnosť Elefsis tvrdí, že vzhľadom na finančnú situáciu lodeníc by v tom čase žiadna súkromná banka neposkytla HSY tieto úvery.

4.14.4. Pripomienky Grécka

- (277) Grécko a HSY tvrdia, že ETVA získala primerané zabezpečenie postúpením nárokov na pohľadávky voči helénskemu námorníctvu. Grécko uvádza, že tri úvery boli splatené v plnej výške veriteľskej banke, a tvrdí preto, že akákoľvek neoprávnená štátna pomoc, *quod non*, bola vrátená prostredníctvom splatenia úveru. Na záver, grécke orgány tvrdia, že z hľadiska druhu zabezpečení poskytnutých veriteľskej banke a skutočnosti, že spoločnosť HSY bola aktívna najmä v sektore obrany, Komisia nie je oprávnená analyzovať tieto opatrenia na základe článku 88 Zmluvy o ES, ale musí uplatniť postup podľa článku 298 zmluvy.

4.14.5. Posúdenie

4.14.5.1. Článok 296 zmluvy

- (278) Pokiaľ ide o uplatňovanie článkov 296 a 298 zmluvy, Komisia uvádza, že dve úverové linky poskytnuté v roku 1997 boli zabezpečené pohľadávkami vyplývajúcimi zo zmluvy, ktorej predmetom boli obranné zariadenia. Tento samotný fakt však nedokazuje, že umožnenie úveru bolo poskytnuté na financovanie plnenia týchto zmlúv v oblasti obrany. Grécko nepredložilo dôkazy, že existovala zmluvná povinnosť obmedzujúca

využívanie týchto finančných prostriedkov na financovanie plnenia zmlúv v oblasti obrany. Na druhej strane Grécko uvádza, že tieto dva úvery boli poskytnuté na krytie potrieb HSY týkajúcich sa prevádzkového kapitálu. V prvej správe Deloitte sa potvrdzuje, že boli poskytnuté na účely prevádzkového kapitálu, a neuvádza sa, že boli vyhradené na financovanie konkrétnej činnosti. To potvrdzuje fakt, že v súvislosti s úverovou linkou na 10 miliónov USD bolo poskytnuté dodatočné zabezpečenie týkajúce sa zmluvy s civilným zameraním (t. j. zmluvy s ISAP). Komisia preto zastáva názor, že tieto tri úvery financovali lodenice ako celok, a nielen vojenské činnosti. Ako sa uvádza v oddiele 3.3., Komisia preto zastáva názor, že na 25 % úverov, ktorými sa financovali civilné činnosti HSY, sa nevzťahuje článok 296 zmluvy, a môžu sa preto posudzovať podľa pravidiel štátnej pomoci.

4.14.5.2. Existencia pomoci

(279) Pokiaľ ide o poskytnuté zabezpečenia – postúpenie pohľadávok vyplývajúcich zo zmluvy s helénskym námorníctvom a s ISAP – Komisia zastáva názor, že neposkytovali spoľahlivú ochranu proti stratám v prípade úpadku HSY. Ak by HSY zastavila činnosť, plnenie pokračujúcich zmlúv s námorníctvom a s ISAP by sa zastavilo. Keďže žiadny výrobok by nebol dodaný námorníctvu ani ISAP, neboli by povinné zaplatiť kúpnu cenu⁽¹³⁷⁾. Pokiaľ ide o existenciu pohľadávok na výrobky už dodané námorníctvu a ISAP, Grécko nedokázalo, po prvé, že takéto nároky existovali, po druhé, že boli inkasovateľné, po tretie, že predstavovali – po celú dobu trvania úveru – dostatočne veľkú sumu na zmiernenie rizika strát v prípade, že by sa HSY dostala do úpadku.

(280) Podľa záveru, ktorý bol prijatý v oddiele 3.1., by súkromné banky účtovali v rokoch 1997 a 1998 úrokovú sadzbu vo výške referenčnej sadzby plus 400 bazických bodov, a to ATHIBOR plus 700 bazických bodov. Neexistovala referenčná sadzba v dolároch. Keďže však referenčná sadzba v silných menách bola určená navýšením medzibankovej sadzby o 75 bazických bodov⁽¹³⁸⁾ a keďže dva úvery v dolároch mali premenlivú úrokovú sadzbu indexovanú na LIBOR, Komisia to považuje za zlučiteľné s predchádzajúcim prístupom k výpočtu výšky pomoci na základe US LIBOR plus 475 bazických bodov (t. j. US LIBOR plus 75 bazických

bodov na získanie referenčnej sadzby, plus riziková prémie vo výške 400 bazických bodov na zohľadnenie osobitného rizika poskytnutia úveru pre HSY). Na základe uvedeného sa zdá, že poplatok účtovaný za tieto tri úvery je nižší ako sadzba, ktorú by účtoval investor v trhovom hospodárstve.

(281) Komisia dospela k záveru, že časť týchto troch úverov, ktorá nepatrí do pôsobnosti článku 296, a to 25 % týchto úverov, obsahuje štátnu pomoc. Pomoc sa rovná rozdielu medzi úrokovou sadzbou účtovanou zo strany ETVA a úrokovou sadzbou, ktorú by účtoval investor v trhovom hospodárstve, ako už bolo vymedzené. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola pomoc poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.14.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

(282) Tieto tri úvery boli poskytnuté na krytie potrieb HSY týkajúcich sa prevádzkového kapitálu. Predstavujú preto prevádzkovú pomoc, t. j. pomoc poskytnutú na financovanie všeobecnej činnosti lodeníc, a nie konkrétneho projektu. Boli poskytnuté v čase, keď pomoc odvetviu lodného staviteľstva bola ešte upravená smernicou 90/684/EHS. V článkoch 4 a 5 tejto smernice sa ustanovuje, že prevádzková pomoc sa môže poskytnúť na činnosti stavby a prestavby lodí, ktoré sú vymedzené v článku 1 smernice. V rokoch, počas ktorých boli tieto úvery poskytnuté, t. j. 1997 a 1998, však HSY takéto činnosti nevykonávala. Smernica 90/684/EHS zakazuje pomoc na opravu lodí, ktorá v rokoch 1997 a 1998 predstavovala hlavnú civilnú činnosť HSY. Túto pomoc nemožno preto považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom, a keďže bola poskytnutá neoprávnene, musí sa vrátiť.

(283) Ako zdôrazňuje Grécko, úvery boli splatené. Ako už bolo vymedzené, pomoc sa preto musí vrátiť za obdobie od vyplatenia úverov HSY do ich splatenia.

4.15. Krížové dotácie medzi vojenskými a civilnými činnosťami do roku 2001 (opatrenie E17)

4.15.1. Opis opatrenia

- (284) V rozhodnutí o rozšírení konania sa uvádza, že pravdepodobne došlo ku krížovým dotáciám medzi vojenskými a civilnými činnosťami. Konkrétne, uvádzajú sa v ňom dva prípady, v ktorých HSY dostala v rámci vojenských zmlúv veľké zálohové platby presahujúce krátkodobé potreby vyplývajúce z plnenia príslušnej zmluvy, takže HSY bola schopná použiť túto hotovosť na financovanie iných činností. Po prvé, v správe o činnosti HSY za rok 2001 sa uvádza, že „sumy do výšky 81,3 milióna EUR boli prijaté ako zálohové platby za vojenské činnosti, ale boli použité väčšinou na iné činnosti a na prevádzkové náklady spoločnosti.“ Po druhé, konzorcium HDW/Ferrostaal vo svojich pripomienkach predložených v rámci návrhu na začatie konania pred gréckym súdom uvádza, že aspoň časť finančných prostriedkov (predstavujúca podľa odhadu spoločnosti Elefsis viac ako 40 miliónov EUR) poskytnutých pre HSY na stavbu delových člnov (zmluva podpísaná 21. decembra 1999) bola použitá na iné účely.

4.15.2. Dôvody na začatie konania

- (285) V rozhodnutí o rozšírení konania sa tvrdí, že keď sa v dokumentoch explicitne hovorí o využívaní finančných prostriedkov poskytnutých v rámci vojenských zmlúv na „iné činnosti“, Komisia má právo pochybovať o tom, že tieto finančné prostriedky patria do pôsobnosti článku 296 a nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1. V rozhodnutí o rozšírení konania sa tiež odporúča zaviesť oddelené účtovníctvo pre civilné a vojenské činnosti s cieľom zabrániť, aby civilné činnosti boli financované zo štátnej podpory poskytnutej pre vojenské činnosti.

4.15.3. Pripomienky zainteresovaných strán

- (286) Spoločnosť Elefsis tvrdí, že je ťažké odhaliť krížové dotácie, keďže civilné a vojenské činnosti nie sú v účtovníctve HSY oddelené. Pri analýze činností vykonaných lodenicami v roku 2001 sa však zistilo, že vojenské činnosti boli obmedzené. Je preto jasné, že „inými činnosťami“, ktoré boli podľa správy o činnosti financované, budú najmä civilné činnosti.
- (287) TKMS/GNSH, ktoré predložili pripomienky len k tomuto opatreniu a nasledujúcemu opatreniu (opatrenie E18c), zastávajú názor, že článok 296 ods. 1 písm. a) zmluvy potvrdzuje, že niektoré obmedzenia týkajúce sa poskyto-

vania informácií možno uznať ako opodstatnené. Komisia preto nemôže vyžadovať, aby Grécko zverejnilo informácie, ktoré sa týkajú napríklad presných súm vynaložených na rôzne vojenské projekty. Po druhé, TKMS/GNSH tvrdia, že neexistuje právny základ na požiadavku týkajúcu sa vedenia oddeleného účtovníctva medzi civilnými a vojenskými činnosťami.

4.15.4. Pripomienky Grécka

- (288) Grécko tvrdí, že keďže sumy uvedené v sťažnosti boli spojené s činnosťami lodeníc v oblasti obrany, konanie začaté Komisiou podľa článku 88 ods. 2 zmluvy je chybné a presahujúce jej právomoci. Ak sa Komisia domnieva, že opatrenia narušili hospodársku súťaž, mala postupovať podľa článku 298 zmluvy. HSY dodáva, že nemá zákonnú povinnosť viesť oddelené účtovníctvo. Na požiadavku Komisie neexistuje právny základ.

4.15.5. Posúdenie

4.15.5.1. Článok 296 zmluvy

- (289) S cieľom určiť, či články 296 a 298 zmluvy sú uplatniteľné, je potrebné zistiť fakty. Podľa dokumentov citovaných v rozhodnutí o začatí konania počas najmenej niekoľkých štvrtrokov neboli tieto zálohové platby použité na účel plnenia príslušnej vojenskej zmluvy. Grécko ani HSY nepopreli citácie uvedené v rozhodnutí o začatí konania. Účtovná závierka HSY okrem toho potvrdzuje, že HSY dostala v rokoch 2000 a 2001 od námorníctva zálohové platby, ktoré vysoko presahovali finančné prostriedky potrebné na krátkodobé plnenie príslušných vojenských zmlúv. Zo súvahy k 31. decembru 2000 (¹³⁹) napríklad vyplýva, že zálohové platby, ktoré HSY dostala na zmluvu o delových člnoch, predstavovali 49,1 milióna EUR, a na zmluvu o ponorkách 33,1 milióna EUR. K tomu istému dátumu súčet zásob, rozpracovanej výroby, zálohových platieb na zásoby a obchodných dlžníkov (z účtovného hľadiska sa tieto položky označujú ako „krátkodobé aktíva“) týkajúcich sa zmlúv pre námorníctvo predstavovali 14,8 milióna EUR. Inými slovami, zálohové platby prevyšovali o 67,4 miliónov EUR krátkodobé aktíva, ktoré mali byť financované. Keďže sumy citované v úvodnom rozhodnutí o rozšírení konania neboli napadnuté a keďže iný zdroj dokazuje, že sa zdajú byť primeraným odhadom skutočnosti, Komisia dospela k záveru, že aspoň jeden rok neboli tieto zálohové platby použité na účel plnenia príslušných vojenských zmlúv.

(290) Pokiaľ ide o uplatňovanie článkov 296 a 298 Zmluvy o ES, Komisia zamietla argument Grécka, že zálohová platba zaplatená v rámci vojenskej zmluvy bude automaticky patriť do pôsobnosti článku 296. Konkrétne, v tomto prípade samotný manažment HSY uznal, že niektoré zálohové platby vysoko presahovali sumy potrebné na plnenie zmlúv v krátkodobom horizonte, a preto boli dočasne použité na iné účely. Opatrenie patrí do pôsobnosti článku 296, len ak ho Grécko považuje za „nevyhnutné na ochranu svojich základných bezpečnostných záujmov a týka sa výroby zbraní, munície a vojenského materiálu a obchodu s nimi“. Komisia poznamenáva, že Grécko nevysvetlilo, prečo by tá časť zálohových platieb, ktorá presahovala finančné prostriedky potrebné na realizáciu príslušných vojenských projektov, prispievala k „ochrane jej základných bezpečnostných záujmov“. Samotná Komisia nerozumie, prečo by tomu malo tak byť, keďže lodenice ich nepotrebovali na výrobu príslušného vojenského materiálu a nepoužili ich na tento účel. V prípade, ak fakty naznačujú, že článok 296 sa neuplatňuje, Grécko malo vysvetliť, prečo napriek tomu zastáva názor, že tieto nadmerné zálohové platby prispeli k jeho bezpečnosti. Keďže to nevysvetlilo, Komisia dospela k záveru, že tieto zálohové platby v období, počas ktorého neboli potrebné na plnenie príslušných vojenských zmlúv, nepatria do pôsobnosti článku 296 Zmluvy o ES.

(291) Keďže zálohové platby boli pôvodne použité na financovanie všetkých činností lodeníc, Komisia zastáva názor, že 75 % týchto zálohových platieb šlo na vojenské činnosti a 25 % na civilné činnosti. Inými slovami, počas aspoň jedného roka 25 % z 81,3 milióna EUR a 25 % zo 40 miliónov EUR patrí do pôsobnosti praviel štátnej pomoci.

4.15.5.2. Existencia pomoci

(292) Tieto nadmerné zálohové platby predstavujú bezúročné úvery poskytnuté štátom. Prinášajú preto selektívnu výhodu HSY. Možno tvrdiť, že ak štát kupuje výrobky spôsobom, ktorý by bol prijateľný pre súkromný podnik, kúpna zmluva – vrátane jej podmienok, akými sú zálohové platby – nemôže priniesť selektívnu výhodu výrobcovi. V rámci vojenských zmlúv udelených HSY sa však štát nikdy nesprával spôsobom prijateľným pre

súkromný podnik, ktorý chce kúpiť tovar. Konkrétne, súkromný podnik by sa snažil zaplatiť najnižšiu možnú cenu posúdením všetkých potenciálnych dodávateľov na svete. Na druhej strane, Grécko vždy obmedzovalo svoju voľbu na dodávateľov pôsobiacich v Grécku (alebo na konzorcia, z ktorých jeden člen pôsobí v Grécku) s cieľom podporovať zamestnanosť v Grécku a udržať výrobné kapacity na výrobu vojenských výrobkov v Grécku⁽¹⁴⁰⁾. Súkromný podnik by preto neuzatvoril tieto kúpne zmluvy. Navyše súkromný podnik by nesúhlasil s poskytnutím zálohových platieb, ktoré presahujú výšku potrebnú na realizáciu jeho objednávok, ale by sa snažil čo možno najviac obmedziť zálohové platby.

(293) Komisia za týchto okolností považuje tieto nadmerné zálohové platby za bezúročný úver. Z uvedených dokumentov vyplýva, že aspoň počas jedného roka boli tieto finančné prostriedky použité na iné činnosti ako plnenie príslušných zmlúv⁽¹⁴¹⁾. Komisia ich preto považuje za rovnocenné jednoročnému bezúročnému úveru. V súlade s analýzou úverovej schopnosti HSY uvedenou v oddiele 3.1. tohto rozhodnutia sa výška pomoci obsiahnutej v týchto úveroch poskytnutých po 30. júni 1999 rovná referenčnej sadzbe pre Grécko plus 600 základných bodov. Keďže v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy bola pomoc poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

4.15.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

(294) Komisia nenašla základ, na ktorom by sa táto pomoc mohla považovať za zlučiteľnú. Keďže táto pomoc podporuje všeobecnú činnosť lodeníc, predstavuje pravdepodobne prevádzkovú pomoc, ale ako sa už vysvetlilo v posúdení predchádzajúcich opatrení, nemali lodenice v rokoch 1999, 2000 a 2001 nárok na prevádzkovú pomoc.

(295) Keďže pomoc je neoprávnená a nezlučiteľná, musí sa vrátiť.

(296) Pokiaľ ide o oddelenie účtovníctva, Komisia sa bude touto záležitosťou zaoberať na konci tohto rozhodnutia.

4.16. Doložka o poskytnutí náhrady v prospech HDW/Ferrostaal v prípade, že sa od HSY vymôže vrátenie pomoci (opatrenie E18c)

4.16.1. Opis opatrenia

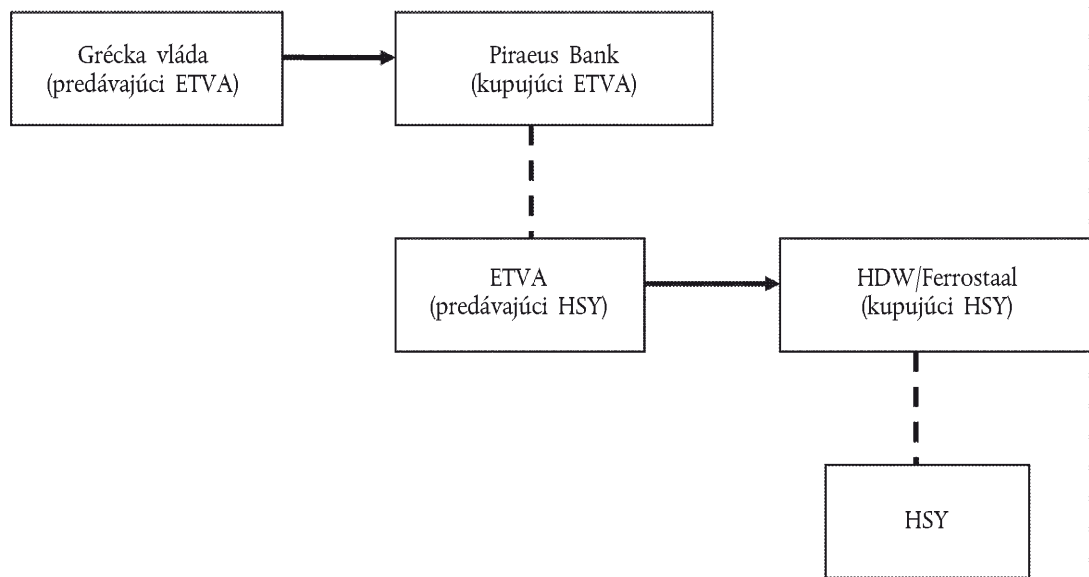
(297) V rozhodnutí o rozšírení konania sa uvádza, že grécky štát sľúbil poskytnúť náhradu kupujúcemu spoločnosť HSY (t. j. HDW/Ferrostaal) v prípade, že sa od HSY vymôže vrátenie nezlučiteľnej pomoci poskytnutej pred privatizáciou a v čase privatizácie. Z právneho hľadiska bola táto záruka poskytnutá prostredníctvom mechanizmu, ktorý pozostáva z dvoch krokov:

— Na jednej strane ETVA poskytla záruku kupujúcemu spoločnosť HSY (t. j. HDW/Ferrostaal). ETVA podľa tejto kompenzačnej záruky poskytne HDW/Ferrostaal náhradu za každú pomoc, ktorú HSY bude musieť vrátiť. V rozhodnutí o rozšírení konania sa zdôrazňuje, že už v dohode o predaji akcií v HSY (ďalej len „HSY SPA“), ktorú uzatvorili ETVA a HDW/Ferrostaal 11. októbra 2001, ETVA, ktorá bola v tom čase ešte

pod kontrolou štátu, sľúbila poskytnúť HDW/Ferrostaal túto záruku. Záruka, ktorú poskytla ETVA, je preto pravdepodobne pripísateľná štátu.

— Na druhej strane štát poskytol záruku kupujúcemu 57,7 % akcií ETVA (t. j. banke Piraeus Bank). Podľa tejto kompenzačnej záruky štát zaplatí Piraeus Bank 100 % sumy, ktorú ETVA zaplatí kupujúcemu spoločnosť HSY v dôsledku kompenzačnej záruky poskytnutej zo strany ETVA kupujúcemu spoločnosť HSY.

(298) V nasledujúcom grafe je znázornená štruktúra dvojkrokovej záruky, ktorá je uvedená v rozhodnutí o rozšírení konania (plnou čiarou sú znázornené toky odškodnenia v každom z dvoch krokov záruky, kým bodkovanou čiarou je znázornené vlastníctvo po uzatvorení predaja spoločnosti HSY a 57,7 % akcií banky ETVA).

4.16.2. Dôvody na začatie konania

(299) V rozhodnutí o rozšírení konania sa uvádza, že súkromný predávajúci by neposkytol takúto záruku, keďže nie je obmedzená časom ani výškou. Akcionár v trhovom hospodárstve by za týchto okolností navyše uprednostnil úpadok alebo likvidáciu HSY pred predajom. Predajná cena, ktorú získal štát, bola v skutočnosti len 6 miliónov EUR, a predpokladané platby náhrad, ktoré by mal štát uskutočniť na základe záruky, boli omnoho vyššie.

(300) Kým právnym príjmom dvojkrokovej záruky je HDW/Ferrostaal, podľa rozhodnutia o rozšírení je

skutočným príjmom celého mechanizmu spoločnosť HSY. Bez tohto ustanovenia o štátnej kompenzácii by žiadny investor nebol ochotný kúpiť HSY. Grécky štát explicitne uznal tento fakt. Preto je pravdepodobné, že bez takejto záruky by sa spoločnosť HSY nepredala, nebola by schopná vyrovnáť sa s finančnými ťažkosťami a dostala by sa do úpadku.

(301) V rozhodnutí o rozšírení konania sa tiež uvádza, že takáto záruka je pravdepodobne sama o sebe nezlučiteľná, keďže zhoršuje praktický účinok („*effet utile*“) akéhokoľvek rozhodnutia o vrátení.

4.16.3. *Pripomienky zainteresovaných strán*

- (302) Spoločnosť Elefsis v súlade s pôvodným posúdením Komisie tvrdí, že žiadny súkromný predávajúci by neposkytol takúto neobmedzenú záruku. Elefsis namieta proti tvrdeniu Komisie, že žiadny investor by nebol ochotný kúpiť lodenice bez takéhoto ustanovenia, keďže Elefsis, ktorá sa podieľala na výberovom konaní a chcela kúpiť HSY, neuložila túto podmienku v svojej ponuke pre HSY a bola ochotná kúpiť HSY bez takejto záruky. Podľa Elefsis bola záruka poskytnutá výhradne konzorciu HDW/Ferrostaal. HDW/Ferrostaal a HSY sú preto príjemcami pomoci vyplývajúcej zo záruky.
- (303) Piraeus Bank, ktorá sa vyjadrila len k tomuto opatreniu, lebo len toto opatrenie sa jej priamo týka, poskytla viaceré dokumenty, ktoré dokazujú, že ETVA privolila prijať doložku o poskytnutí náhrady pre HDW/Ferrostaal už v čase uzatvorenia HSY SPA v októbri 2001, v dobe, keď ETVA ešte bola kontrolovaná štátom. Piraeus Bank predložila zmluvy, dokumenty a tlačové články, ktoré dokazujú, že privatizačný proces spoločnosti HSY bol riadený štátom. V dohode medzi gréckou vládou a Piraeus Bank z 20. marca 2002 sa stanovuje, že aj keby sa stala Piraeus Bank väčšinovým akcionárom ETVA, proces privatizácie HSY bude naďalej riadiť štát. Na záver, Piraeus Bank dokazuje, že už vo výzve na predkladanie ponúk zaslanej potenciálnym uchádzačom v júli 2001 bolo výslovne stanovené, že v prípade, ak sa bude od HSY vymáhať vrátenie pomoci na základe potenciálneho porušenia právnych predpisov EÚ týkajúcich sa štátnej pomoci, uchádzač s najvyššou ponukou nebude zodpovedný za platbu tejto náhrady pomoci.
- (304) TKMS/GNSH uvádzajú, že počas rokovaní s bankou ETVA o kúpe spoločnosti HSY sa ukázalo, že HSY dostala určitú finančnú podporu od gréckeho štátu. Potenciálnym kupujúcim však nebol známy rozsah týchto opatrení ani presné okolnosti, za ktorých boli prijaté. Počas postupu predkladania ponúk dostali kupujúci veľmi málo informácií o rôznych opatreniach, ktoré sú teraz predmetom tohto konania. Inými slovami, kupujúci nemohli kvantifikovať dôsledky štátnej pomoci pre HSY. S cieľom zabrániť vystaveniu sa rizikám vyplývajúcim z minulej alebo súčasnej pomoci trvalo konzorcium HDW/Ferrostaal na tom, aby sa za minulé opatrenia pomoci získalo od Komisie povolenie alebo odporúčací list/negatívny atest. Ak by to nebolo možné, kupujúci navrhne predávajúcemu prijateľnú formu záruky. Po kontaktoch s Komisiou sa ukázalo, že nebude ochotná vystaviť takýto odporúčací list/negatívny atest. V rozhodnutí o koncentrácii, ktorým sa schválilo získanie spoločnosti HSY konzorciom HDW/Ferrostaal, Komisia sama potvrdzuje, že rozsah dotácií nie je známy. Za týchto okolností sa 31. mája 2002 dohodla doložka o poskytnutí náhrady ako dodatok k HSY SPA, v ktorom sa ETVA ako predávajúci spoločnosť HSY zaviazala nahradiť finančnú stratu, ktorú by kupujúci utrpel v prípade vymáhania pomoci od HSY. TKMS/GNSH dospeli k záveru, že žiadny investor by bez takejto záruky nesúhlasil s kúpou HSY. Toto tvrdenie bolo potvrdené aj v druhej správe Deloitte, ktorú predložili TKMS/GNSH v júni 2007.
- (305) TKMS/GNSH zastávajú názor, že opatrenie nie je pripísateľné štátu, keďže ho ETVA poskytla v čase, keď už nebola pod kontrolou štátu. Podľa HSY SPA uzatvorenej v októbri 2001 naozaj neexistovala zmluvná povinnosť ETVA odškodniť GNSH. ETVA sa rozhodla poskytnúť túto záruku až v máji 2002. TKMS/GNSH tiež tvrdia, že ETVA a štát konali ako súkromní predávajúci. Pravdepodobnosť, že záruka sa bude musieť vyplatiť, bola relatívne nízka. Na druhej strane, ak by sa lodenice likvidovali, straty z úverov a záruk poskytnutých pre HSY by predstavovali oveľa vyššie sumy (výpočet, ktorý dokazuje oprávnenosť tohto tvrdenia, bol uvedený v druhej správe Deloitte, ktorú predložili TKMS/GNSH). Navyše TKMS/GNSH zastávajú názor, že v záruke, ktorú štát poskytol pre Piraeus Bank 20. marca 2002, sa stanovuje, že štát zaplatí Piraeus Bank odškodnenie vo výške len 57,7 % akejkoľvek sumy zaplatenej zo strany ETVA kupujúcemu HSY (t. j. HDW/Ferrostaal). Na druhej strane, v záruke, ktorú poskytla ETVA pre HDW/Ferrostaal 31. mája 2002, sa stanovuje, že ETVA zaplatí konzorciu HDW/Ferrostaal odškodnenie vo výške 100 % akejkoľvek pomoci, ktorej vrátenie bude vymáhané od HSY. TKMS/GNSH dospeli k záveru, že záruka poskytnutá zo strany ETVA 31. mája 2002 je rozsiahlejšia ako záruka, ktorú dostala Piraeus Bank 20. marca 2002. Preto to nemôže predstavovať jeden záručný mechanizmus a skutočnosť, že ETVA poskytla rozsiahlejšiu záruku, dokazuje, že konala ako ktorýkoľvek súkromný predávajúci.
- (306) TKMS/GNSH nerozumejú, prečo by takáto doložka o poskytnutí náhrady mohla predstavovať obídienie vrátenia pomoci. Ak by sa pomoc vymáhala od HSY, štát by v skutočnosti neodškodnil HSY, ale kupujúceho HSY (t. j. TKMS/GNSH, ktoré sú následníkom HDW/Ferrostaal).
- (307) TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ zastávajú tiež názor, že záruka poskytnutá štátom v prospech Piraeus Bank by mohla predstavovať pomoc pre Piraeus Bank a ETVA.

4.16.4. *Pripomienky Grécka*

(308) Podľa Grécka a HSY doložka o poskytnutí náhrady nepredstavuje pomoc. Po prvé, nie je pripísateľná štátu, keďže ju poskytla banka ETVA v čase, keď už nebola pod kontrolou štátu. Po druhé, Grécko a HSY tvrdia, že grécky štát konal ako trhový investor, keď predal svoj podiel v HSY v postavení ako hlavný akcionár ETVA. Záruka, ktorú kupujúcemu poskytli predávajúci HSY, je formálnou a bežnou podmienkou v obchodných dohodách. Grécko pripomína, že neposkytlo záruku pre HSY v súvislosti s povinnosťou vrátiť neoprávnenú štátnu pomoc, ale kupujúcemu HSY. Takéto odškodnenie je pre kupujúceho záťaž bez ohľadu nato, či je zahrnuté ako doložka v obchodnej dohode. Vyjadrenie Komisie, že grécky štát vedel alebo mal vedieť o značnom množstve ďalších potenciálne neoprávnených a nezlučiteľných opatrení štátnej pomoci a že tieto sumy sa budú musieť aktivovaním doložky o poskytnutí náhrady vrátiť, nie je podložené. V období, v ktorom bola prijatá doložka o poskytnutí náhrady, neexistovalo žiadne rozhodnutie Komisie v tom zmysle, že HSY dostala neoprávnenú štátnu pomoc. Zatvorenie a likvidácia HSY by navyše boli pre štát nákladnejšie, ak sa zohľadnia spoločenské náklady.

(309) Spoločnosť HSY okrem toho nechápe, ako by mohla získať finančný prospech zo záruky, ktorá bola dohodnutá medzi bankou ETVA Bank a konzorciom HDW/Ferrostaal, alebo zo záruky dohodnutej medzi gréckym štátom a Piraeus Bank. Aj keby konzorcium HDW/Ferrostaal malo dostať náhradu, nemá povinnosť vložiť túto sumu do HSY. Komisia preto tiež nepreukázala, prečo by doložka o poskytnutí náhrady neutralizovala rozhodnutie o vrátení. Prijemca pomoci splatením pomoci stráca podľa judikatúry súdov výhodu a situácia pred poskytnutím pomoci môže byť obnovená.

(310) Napokon, ak by Komisia dospela k záveru, že doložka o poskytnutí náhrady predstavuje štátnu pomoc, Grécko tvrdí, že by boli uplatniteľné články 296 až 298 Zmluvy o ES. V súvislosti s tým HSY uvádza, že keďže grécke námorníctvo bolo vždy najdôležitejším zákazníkom lodeníc, postup a podmienky privatizácie, vrátane nadobudnutia účinnosti zákona č. 2941/2001, by sa mali skúmať z pohľadu štátu konajúceho ako zákazník, ktorý je z národno-bezpečnostných dôvodov zainteresovaný na udržaní činnosti a ziskovosti lodeníc. V tomto prípade prijal grécky štát opatrenia, ktoré by prijal každý

súkromný podnik, ktorého záujmy sú spojené so ziskovosťou iného podniku. Okrem toho má toto posúdenie ešte väčší význam, keď je štát nútený znášať záťaž a straty zo zrušenia a likvidácie podniku, čo by bolo nákladnejšie a neprineslo by žiaden zisk.

4.16.5. *Posúdenie*4.16.5.1. *Článok 296 zmluvy*

(311) Komisia zastáva názor, že toto opatrenie nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy. Mechanizmus poskytnutia náhrady sa uplatňuje v prípade vymáhania vrátenia štátnej pomoci od HSY. Ako tvrdilo Grécko a zhodne akceptovala Komisia⁽¹⁴³⁾, vojenské činnosti HSY sú podstatné pre bezpečnosť Grécka a patria do pôsobnosti článku 296; pravidlá štátnej pomoci sa preto na ne neuplatňujú. Keďže všetka štátna podpora poskytnutá pre vojenské činnosti HSY je vyňatá z pravidiel štátnej pomoci, každé vrátenie štátnej pomoci môže predstavovať len vrátenie štátnej podpory poskytnutej civilným činnostiam HSY. Táto záruka sa preto priamo a výhradne týka civilných činností HSY.

(312) Niektoré zainteresované strany tvrdia, že bez tejto záruky by žiadny investor nekúpil HSY a lodenice by sa pravdepodobne dostali do úpadku. Toto opatrenie, aj keď sa týka výhradne civilných činností HSY, bolo preto nevyhnutné na zabezpečenie prežitia vojenských činností HSY, a preto patrí do pôsobnosti článku 296. Komisia nemôže prijať tento argument. Grécko mohlo na základe článku 296 poskytnúť vojenským činnostiam finančnú podporu, ktorú potrebovali na zabezpečenie svojho pokračovania. Grécko by tým zabránilo zániku vojenských činností. Ako ďalšiu možnosť mohlo Grécko poskytnúť finančnú podporu potrebnú na to, aby sa vojenské činnosti stali zaujímavé pre potenciálneho investora, takže tieto vojenské činnosti by boli kúpené, a tým by bolo zabezpečené ich pokračovanie. Investor kupujúci vojenské činnosti by nepotreboval záruku, ako je táto, keďže, ako sa už vysvetlilo, z vojenských činností HSY by sa nemohlo vymáhať vrátenie žiadnej pomoci. Toto opatrenie bolo preto potrebné výlučne na nájdenie kupujúceho pre celé HSY, t. j. vrátane civilných činností. Zámerom tohto opatrenia bolo preto umožniť najsť kupujúceho pre civilné činnosti HSY, a tým zabezpečiť pokračovanie týchto činností. Nebolo potrebné na zabezpečenie pokračovania vojenských činností. Preto nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy.

4.16.5.2. Existencia pomoci

(313) Keďže niektoré zainteresované strany namietajú, že tieto dve záruky (t. j. záruka poskytnutá štátom pre Piraeus Bank a záruka poskytnutá bankou ETVA pre HDW/Ferrostaal) predstavujú jeden záručný mechanizmus a že HSY je príjemcom týchto dvoch záruk, Komisia najprv posúdi osobitne záruku, ktorú ETVA poskytla konzorciu HDW/Ferrostaal, a dokáže, že predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy.

(314) Aby opatrenie predstavovalo štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy, musí byť pripísateľné štátu. Niektoré zainteresované strany namietajú, že záruka, ktorú banka ETVA poskytla konzorciu HDW/Ferrostaal, je pripísateľná štátu. Tvrdia, že rozhodnutie poskytnúť túto záruku prijala ETVA nezávisle a slobodne. Tvrdia najmä, že záruka bola poskytnutá 31. mája 2002 prostredníctvom dodatku k HSY SPA, k dátumu, keď ETVA už nebola pod kontrolou štátu, ale pod kontrolou Piraeus Bank. Komisia odmieta toto tvrdenie a zastáva názor, že existuje dostatočné množstvo dôkazov, že opatrenie je pripísateľné štátu:

— Po prvé, počas procesu privatizácie HSY sa táto záruka uvádzala v dokumentoch predložených potenciálnym uchádzačom⁽¹⁴⁴⁾. Inými slovami, už počas procesu privatizácie bolo sľúbené, že kupujúci spoločnosť HSY dostane odškodnenie za štátnu pomoc vymoženú od HSY. ETVA sa okrem toho 14. septembra 2001 výslovne a jednoznačne zaviazala poskytnúť túto záruku v prospech HDW/Ferrostaal, ak by Európska únia vydala atest týkajúci sa minulej a súčasnej štátnej pomoci poskytnutej HSY⁽¹⁴⁵⁾. V odseku 1.2.3. HSY SPA podpísanej 11. októbra 2001 sa výslovne odkazuje na dokument podpísaný 14. septembra 2001. Diskusia o presnom znení záruky pokračovala v nasledujúcich mesiacoch⁽¹⁴⁶⁾. Keďže Komisia neposkytla odporúčací list/negatívny atest týkajúci sa minulých a súčasných opatrení pomoci v prospech HSY, ETVA musela 31. mája 2002 vydať záruku pre HDW/Ferrostaal, ako bolo dohodnuté zmluvnými stranami 14. septembra 2001 a v odseku 1.2.3. HSY SPA. Uvedené skutočnosti dokazujú, že aj keď bol dodatok obsahujúci záruku v prospech HDW/Ferrostaal podpísaný 31. mája 2002, ETVA sa zaviazala poskytnúť

túto záruku (ak by EÚ neposkytla atest na minulé a súčasné pomoci) v čase, keď ETVA ešte bola pod kontrolou štátu. Inými slovami, dodatok z 31. mája 2002 predstavuje plnenie zmluvy, ktorú ETVA uzatvorila, keď ešte bola pod kontrolou štátu. Ako vyplýva z oddielu 3.2. tohto rozhodnutia, keď ETVA bola pod kontrolou štátu, všetky kroky, ktoré prijímala voči HSY, možno považovať za pripísateľné štátu⁽¹⁴⁷⁾. Grécko všetky tieto skutočnosti potvrdilo listom z 23. mája 2005⁽¹⁴⁸⁾.

— Po druhé, aj keby sa dospelo k záveru, že na základe uvedených dokumentov, ktoré ETVA uzatvorila, keď bola pod kontrolou štátu (t. j. do konca marca 2002), neexistovala zmluvná povinnosť ETVA poskytnúť túto záruku v prospech HDW/Ferrostaal, opatrenie jednako bude pripísateľné štátu. Komisia uvádza, že Grécko pokračovalo v riadení predaja HSY aj po predaji ETVA v prospech Piraeus Bank. V článku 8.2.2. dohody z 20. marca 2002 medzi štátom a Piraeus Bank sa stanovuje, že ETVA nebude zodpovedná za proces predaja HSY, ktorý bude ďalej riadiť štát. V článku 8.2.2. písm. b) sa napríklad stanovuje, že štát „preberie kontrolu, starostlivosť a zodpovednosť nad činmi a rokovaniami s tretím kupujúcim podielu v Helénskech lodeniariach“. Piraeus Bank v súlade s článkom 8.2.2 dohody z 20. marca 2002 požiadala listom z 28. mája 2002 o súhlas štátu v súvislosti so zárukou, ktorú ETVA plánovala poskytnúť v prospech HDW/Ferrostaal. Štát vydal súhlasné stanovisko listom z 31. mája 2002. To všetko dokazuje, že poskytnutie záruky je pripísateľné štátu.

— Po tretie, aj keby sa zamietli predchádzajúce dva body, záruka by aj tak bola pripísateľná štátu. Komisia uvádza, že štát sa rozhodol sprivatizovať HSY⁽¹⁴⁹⁾. Keď Piraeus Bank prevzala kontrolu nad ETVA, bola preto zo zákona povinná privatizovať HSY. Ako uznali samotné TKMS/GNSH, konzorcium HDW/Ferrostaal by nekúpilo HSY, ak by nezískalo takúto záruku. Keďže štát rozhodol, že HSY sa musí predať, a keďže poskytnutie záruky bolo nevyhnutné pre predaj HSY, možno dospieť k záveru, že štát dostal ETVA do situácie, v ktorej bola nútená vydať záruku. Preto aj keby sa prijal záver, že sa ETVA rozhodla poskytnúť záruku v máji 2002 bez priameho zapojenia štátu, opatrenie zostane pripísateľné štátu.

- Po štvrté, aj keby boli všetky predchádzajúce body zamietnuté, mal by sa prijať záver, že ETVA pristúpila k poskytnutiu záruky 31. mája 2002 len z dôvodu, že jej vlastník kontrolného balíka akcií (t. j. Piraeus Bank) dostal od štátu záruku na ochranu proti akejkolvek finančnej škode vyplývajúcej z tejto záruky. Ako sa ďalej uvádza, investor v trhovom hospodárstve by nikdy neposkytol takúto záruku bez toho, aby dostal protizáruku od štátu. Záruka bola poskytnutá len z dôvodu, že štát chránil hospodársky subjekt (t. j. skupinu) poskytujúcu záruku pred akýmkoľvek negatívnym dôsledkom (poskytnutím protizáruky). V takom prípade, keď podnik jednoducho prevedie pomoc na druhý podnik, je poskytnutie opatrenia pripísateľné štátu.
- (315) Na to, aby opatrenie predstavovalo štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy, musí byť financované zo štátnych zdrojov. V oznámení o zárukách sa uvádza, že „pomoc je poskytnutá v tom čase, keď sa záruka poskytne, nie v čase, keď sa záruka uplatní, ani v čase, keď sa realizujú platby na základe podmienok záruky. Posúdenie, či záruka predstavuje štátnu pomoc [...] sa musí vykonať v čase, keď je záruka poskytnutá.“ Ako sa už uviedlo, Komisia zastáva názor, že ETVA sa zmluvne zaviazala poskytnúť túto záruku v prospech HDW/Ferrostaal v čase, keď štát ešte vlastnil väčšinu akcií ETVA. Keďže v oznámení o zárukách sa uvádza, že existencia pomoci sa musí analyzovať v čase poskytnutia záruky, a nie neskôr, keď je záruka uplatnená, možno prijať záver, že štát prijatím záväzku poskytnúť záruku vystavil riziku štátne zdroje, a záruka sa preto týka použitia štátnych zdrojov. Skutočnosť, že ETVA bola predaná v prospech Piraeus bank krátko na to, nemá vplyv na tento záver. Ak štát správne informoval uchádzačov o zmluvných povinnostiach ETVA (vrátane tohto záväzku banky ETVA poskytnúť záruku pre HDW/Ferrostaal, ak Komisia nevydá odporúčací list), uchádzači museli prihliadať na tento záväzok ETVA. Museli preto revidovať cenu, ktorú boli ochotní zaplatiť za získanie ETVA, smerom dolu. To znamená, že štát predal ETVA za nižšiu cenu, a tým stratil zdroje. Ako sa už uviedlo, aj keby sa prijal záver, že v čase, keď ETVA bola ešte vo vlastníctve štátu, sa zmluvne nezaviazala vydať záruku, Komisia zastáva názor, že rozhodnutím o privatizácii HSY v januári 2001 (v čase, keď ETVA ešte bola vo vlastníctve štátu) štát dostal ETVA do situácie, v ktorej bola nútená vydať takúto záruku, keďže táto záruka bola nevyhnutná pre nájdenie kupujúceho HSY. To znamená, že keď uchádzači predkladali ponuky na kúpu ETVA, museli zohľadniť fakt, že ETVA bude musieť vydať túto záruku. Preto ponúkli nižšiu cenu za kúpu ETVA, čo tiež vedie k záveru, že došlo k strate štátnych zdrojov.
- (316) Aj keby sa prijal záver, že keď štát predal ETVA, neexistovala povinnosť (zmluvná ani *de facto*) vydať túto záruku, stále je možné dokázať, že zárukou poskytnutou zo strany ETVA došlo k použitiu štátnych zdrojov. Štát v skutočnosti poskytol kupujúcemu banku ETVA (t. j. Piraeus Bank) záruku, ktorou sľúbil vrátiť Piraeus Bank 100 % sumy, ktorú by ETVA musela zaplatiť na základe záruky, ktorú ETVA vydá v prospech HDW/Ferrostaal. Táto protizáruka bola poskytnutá v nasledujúcich zmluvách. V dohode z 18. decembra 2001 medzi štátom a Piraeus Bank o predaji 57,7 % ETVA sa štát zaviazal zaplatiť v prospech Piraeus Bank 57,7 % akejkolvek sumy, ktorú by ETVA zaplatila kupujúcemu HSY. V dohode z 20. marca 2002 medzi tými istými stranami, ktorou bola zmenená a doplnená dohoda z 18. decembra 2001, sa štát zaviazal zaplatiť v prospech Piraeus Bank 100 % akejkolvek sumy, ktorú by ETVA musela zaplatiť kupujúcemu HSY⁽¹⁵⁰⁾. V liste z 31. mája 2002 adresovanému pre Piraeus Bank štát potvrdil, že jej nahradí 100 % akejkolvek sumy, ktorú by ETVA zaplatila kupujúcemu HSY⁽¹⁵¹⁾. Inými slovami, keď ETVA podpísala dodatok k HSY SPA 31. mája 2002, Piraeus Bank dostala záruku od štátu, v ktorej sa stanovuje, že dostane náhradu vo výške 100 % za akúkoľvek sumu, ktorú by ETVA musela zaplatiť ako dôsledok plánovaného poskytnutia záruky v prospech HDW/Ferrostaal⁽¹⁵²⁾. Z toho vyplýva, že akákoľvek suma zaplatená zo strany ETVA bude nakoniec financovaná zo štátneho rozpočtu a že záruka zahŕňa štátne zdroje.
- (317) Na účel preukázania existencie štátnej pomoci v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy je potrebné dokázať, že štát sa nesprával tak, ako by sa za podobných okolností správal investor v trhovom hospodárstve. V tejto súvislosti Grécko, HSY a TKMS/GNSH tvrdia, že investor v trhovom hospodárstve by za podobných okolností pristúpil k vydaniu tejto záruky v prospech HDW/Ferrostaal. Tvrdia, že zásada investora v trhovom hospodárstve by sa mala uplatniť na úrovni ETVA, ktorá bola právnickou osobou, ktorej bola spoločnosť HSY predaná, a na úrovni gréckej vlády, ktorá banku ETVA predávala.
- (318) Komisia pripomína, ako bolo uvedené v oddiele 3.2., že keď ETVA kúpila spoločnosť HSY a hneď nato vložila kapitál, aby ju udržala pri živote, nekonala ako investor v trhovom hospodárstve, ale ako verejný orgán, ktorý poskytuje pomoc na záchranu spoločnosti, ktorá sa považuje za dôležitú pre grécke hospodárstvo. Žiadny investor v trhovom hospodárstve by sa preto nebol ocitol

v postavení banky ETVA. Žiadny investor v trhovom hospodárstve by sa neocitol v takej situácii, aby predával tieto akcie HSY. Komisia preto zastáva názor, že zásadu investora v trhovom hospodárstve nie je možné v tomto prípade použiť na odôvodnenie faktu, že štát vystavil riziku dodatočné štátne zdroje (poskytnutím záruky).

(319) Aj keby sa napriek tomu prijal záver, že zásada investora v trhovom hospodárstve by sa mala uplatniť, Komisia zastáva názor, že v prípade, ak by bol štát súkromným podnikom, ktorý pôsobí za bežných trhových podmienok, nesúhlasil by s poskytnutím tejto záruky. Na dôkaz toho stačí pripustiť jeden z týchto argumentov.

(320) Po prvé, Komisia uvádza, že ETVA (a štát prostredníctvom ETVA), hoci mala len 51 % majetkovú účasť v HSY [zostávajúci 49 % vlastnili zamestnanci⁽¹⁵³⁾], sľúbila zaplatiť kupujúcemu spoločnosť HSY (t. j. HDW/Ferrosstaal) 100 % pomoci, ktorú by HSY musela vrátiť. Investor v trhovom hospodárstve by nepristúpil k plnému 100 % krytiu strát predávaného podniku. Investor v trhovom hospodárstve môže za určitých okolností pristúpiť k prevzatíu zodpovednosti za určité budúce záväzky predávaného podniku, ale len v pomere rovnajúcom sa jeho majetkovej účasti, ktorá predstavovala v tomto prípade 51 %. Investor v trhovom hospodárstve by požiadal, aby za zostávajúci 49 % príslušných záväzkov prevzali zodpovednosť ostatní akcionári. Keď ETVA pristúpila, že bude znášať 100 % potenciálne obrovských záväzkov predávaného podniku (je potrebné pripomenúť, že v zmluve nie je určená maximálna výška platieb náhrady), poskytla dar ostatným akcionárom HSY (t. j. zamestnancom). Investor v trhovom hospodárstve by nepristúpil k poskytnutiu takéhoto daru prevzatím potenciálne obrovských záväzkov predanej spoločnosti v pomere, ktorý vysoko presahuje jeho majetkovú účasť. Preto zo samotného faktu, že kompenzačná záruka, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrosstaal, predstavuje 100 % (t. j. namiesto 51 %) pomoci, ktorú by HSY musela vrátiť, možno dospieť k záveru, že žiadny investor v trhovom hospodárstve by takúto záruku neposkytol.

(321) Po druhé, Grécko, HSY a TKMS/GNSH tvrdia, že čisté príjmy (t. j. výnosy mínus náklady) boli vyššie v prípade predaja HSY – vrátane očakávaných platieb splatných na základe záruky – ako keby sa HSY zlikvidovala. TKMS/GNSH opierajú svoje tvrdenie o druhú správu Deloitte. V tejto správe sa porovnávajú čisté

náklady v dvoch scenároch. Táto analýza sa uskutočňuje na úrovni ETVA a potom na úrovni štátu. Komisia zastáva názor, že uplatnenie testu na úrovni ETVA predstavuje chybné použitie tohto testu. Ako sa uvádza v oddiele 3.2., o privatizácii rozhodla a finančne ju podporovala vláda – pozri napríklad štátnu pomoc zahrnutú v zákone č. 2941/2001⁽¹⁵⁴⁾ – a ETVA nikdy nebola v pozícii nezávislého hospodárskeho subjektu, ktorý by mohol organizovať predaj HSY spôsobom maximalizujúcim svoje tržby a minimalizujúcim svoje straty. Preskúmať sa preto musí zásah štátu ako celku, nie správanie jednej z jeho častí.

(322) Ak by sa test predsa len vykonal na úrovni ETVA, musia sa porovnať čisté príjmy (t. j. výnosy mínus náklady) banky ETVA v prípade likvidácie HSY a v prípade predaja HSY. V prípade likvidácie HSY je potrebné zistiť, aké náklady by vynaložila ETVA. TKMS/GNSH tvrdia, že strata by sa rovnala aspoň úverom a zárukám, ktoré ETVA poskytla v prospech HSY a na ktoré štát neposkytol protizáruky. Komisia však uvádza, že žiadny z týchto úverov a záruk nepredstavuje bežné náklady na likvidáciu podniku⁽¹⁵⁵⁾. Všetky tieto úvery a záruky poskytla ETVA ako verejný orgán, keďže predstavovali buď štátnu pomoc pre civilné činnosti alebo opatrenia na ochranu národnej bezpečnosti Grécka v súlade s článkom 296 zmluvy⁽¹⁵⁶⁾. Tieto úvery a záruky nie je možné preto zohľadňovať pri uplatnení testu predávajúceho v trhovom hospodárstve. Z toho preto vyplýva, že ETVA ako subjekt v trhovom hospodárstve by v prípade likvidácie HSY nemala znášať výrazné náklady. V prípade predaja HSY by ETVA dostala predajnú cenu vo výške 6 miliónov EUR. Pokiaľ ide o náklady vynaložené v prípade predaja HSY, ETVA musela vydať záruku, ktorá sa teraz analyzuje a ktorej veľkosť nebola obmedzená, a preto znamenala potenciálne platby desiatok až stoviek miliónov eur. Z porovnania oboch scenárov vyplýva, že investor v trhovom hospodárstve by uprednostnil likvidáciu lodeníc⁽¹⁵⁷⁾. ETVA sa preto nesprávala ako investor v trhovom hospodárstve. Ak sa porovnanie medzi predajom HSY a likvidáciou HSY vykoná na úrovni štátu, vedie k úplne rovnakým záverom. V prípade likvidácie HSY by štát nemal veľké náklady v postavení podnikateľa/vlastníka, keďže všetky úvery a záruky, ktoré štát poskytol (priamo alebo prostredníctvom ETVA) v prospech HSY, poskytol ako verejný orgán, keďže predstavovali buď štátnu pomoc pre civilné činnosti alebo opatrenia na ochranu národnej bezpečnosti Grécka v súlade s článkom 296 zmluvy. V prípade predaja HSY by štát dostal len niekoľko miliónov eur, zatiaľ čo by sa poskytnutím záruky vystavil riziku, že bude musieť zaplatiť desiatky alebo stovky miliónov eur. Štát preto nekonal spôsobom prijateľným pre súkromný podnik za podobných okolností.

- (323) Grécko, HSY a TKMS/GNSH tvrdia, že HSY sa vystavila len veľmi obmedzenému riziku, že bude musieť vrátiť štátnu pomoc, keďže Komisia v tom čase nezačala žiadne konanie vo veci formálneho zisťovania. Tvrdia preto, že riziko, že ETVA a štát budú musieť zaplatiť odškodnenie na základe záruky, bolo malé. Komisia nemôže takéto tvrdenie prijať. Je podobné tvrdeniu, že Grécko mohlo túto záruku poskytnúť, pretože sa mu počas predchádzajúcich rokov podarilo skrývať neoprávnenosť a nezlučiteľnosť štátnej pomoci v prospech HSY, ako aj zneužitie pomoci, ktorú Komisia už predtým schválila. Ako doplňujúci dôvod Komisia uvádza, že HDW/Ferrosstaal trvalo na získaní tejto záruky a nebolo ochotné podpísať uzatvorenie predaja HSY skôr, než získa záruku. Dôležitosť, ktorú konzorcium HDW/Ferrosstaal prikladalo záruke, dokazuje, že tento súkromný investor zastával názor, že pravdepodobnosť, že HSY bude musieť vrátiť štátnu pomoc, nebola malá. Skutočnosť, že Grécko sa od začiatku procesu privatizácie zaviazalo poskytnúť takúto záruku uchádzačovi s najvyššou ponukou, tiež dokazuje, že Grécko zastávalo názor, že súkromný investor bude považovať takúto záruku za veľmi dôležitú (podmienka *sine qua non* podľa listu Grécka z 23. mája 2005 citovaného v poznámke pod čiarou č. 148 tohto rozhodnutia a podľa druhej správy Deloitte). To nastane len vtedy, ak súkromný investor zastáva názor, že pravdepodobnosť vrátenia pomoci nie je veľmi obmedzená.
- (324) Komisia tiež uvádza, že v tejto situácii, keď bolo ťažké odhadnúť výšku pomoci, ktorá mohla byť spätne vymáhaná od HSY, predávajúci v trhovom hospodárstve, ktorý by predával HSY, by do predajnej zmluvy vložil aspoň maximálny limit potenciálnej platby v prospech kupujúceho. Predávajúci v trhovom hospodárstve by v žiadnom prípade nepristúpil na riziko povinnosti platby stoviek miliónov eur, aj keby sa uznávalo, že pravdepodobnosť takejto vysokej platby môže byť veľmi nízka. Preto skutočnosť, že do záruky nebol vložený maximálny limit, predstavuje ďalší dôkaz, že ETVA a štát sa nesprávajú spôsobom prijateľným pre subjekt v trhovom hospodárstve.
- (325) Po tretie, pri posudzovaní, či štát konal ako investor v trhovom hospodárstve, je potrebné zohľadniť celý zásah štátu. V tomto prípade štát poskytol viaceré veľké sumy pomoci na uľahčenie privatizácie HSY [t. j. štátna pomoc zahrnutá v zákone č. 2941/2001⁽¹⁵⁸⁾]. Predovšetkým splatil pracovníkom HSY sumu 4,3 milióna EUR, ktorú investovali v rámci troch navýšení kapitálu HSY. Toto opatrenie, ktorého cieľom bolo zabezpečiť, aby zamestnanci nebránili predaju HSY, by nebolo prijateľné pre investora v trhovom hospodárstve, okrem iných dôvodov preto, že neexistovala zmluvná povinnosť urobiť tak, a keďže navyše zamestnanci dlhovali ETVA ešte 24 miliónov EUR, ktorá predstavovala kúpnu cenu za akcie. Na záver, štát požiadal uchádzačov, aby zaplatili časť kúpnej ceny HSY vo forme navýšenia kapitálu⁽¹⁵⁹⁾. Všetky tieto skutočnosti dokazujú, že počas predaja HSY sa štát nesprával s cieľom maximalizovať svoje tržby a minimalizovať náklady, ale s cieľom uľahčiť predaj HSY a zabezpečiť pokračovanie činnosti lodeníc. Grécky štát preto počas predaja HSY nekonal ako investor v trhovom hospodárstve.
- (326) Komisia dospela na základe každého z uvedených troch argumentov k záveru, že investor v trhovom hospodárstve by nebol poskytol túto záruku.
- (327) Pokiaľ ide o existenciu výhody a určenie príjemcu, Komisia zastáva názor, že žiadny investor by nekúpil celú spoločnosť HSY (t. j. vrátane civilných činností) bez záruky. Tento záver je potvrdený v druhej správe Deloitte: „Na základe našich skúseností a uvedenej analýzy máme sklon domnievať sa, že žiadny racionálny investor by nebol ochotný nadobudnúť HSY a súčasne prevziať dodatočné riziko spojené so štátnou pomocou (ktorá v tom čase nebola istá a Komisia ju ešte nekvantifikovala) pre podnik, ktorý a) bola viaceré roky vo vlastníctve a pod riadením štátom vlastnenej spoločnosti (ETVA Bank) a súčasne b) mal značnú zápornú pozíciu vlastného imania, spolu s ďalšími prevádzkovými problémami (t. j. nízka produktivita, vysoké prevádzkové náklady, nadbytok pracovníkov atď.).“ Tento záver potvrdzuje aj skutočnosť, že Grécko v očakávaní, že takáto záruka bude potrebná na pritiahnutie pozornosti súkromných investorov, prisľúbilo v dokumentácii verejnej súťaže, že uchádzač s najvyššou ponukou dostane takúto záruku⁽¹⁶⁰⁾. Tento záver, že takáto záruka je potrebná na získanie kupujúceho HSY, je logický, keďže investor, ktorý by vykonal povinnú previerku HSY, by zistil, že HSY využila výhody viacerých opatrení, ktoré mohli predstavovať pomoc, ktorú by Komisia mohla následne žiadať vrátiť⁽¹⁶¹⁾. V rozpore s týmto záverom spoločnosť Elefsis tvrdí, že táto záruka nebola potrebná, a najmä tvrdí, že bola ochotná kúpiť HSY bez tejto záruky, čo dokazuje fakt, že vo svojej ponuke na odkúpenie HSY nestanovila túto záruku ako podmienku pre kúpu HSY. Komisia zastáva názor, že tvrdenie Elefsis nie je vierohodné. Komisia najprv pripomína, že aj keby bola pravda, že Elefsis nepožiadala vo svojej ponuke o takúto záruku, nedokazuje to, že v prípade, ak by bola vybraná ako uprednostnený uchádzač, nepožiadala by o túto záruku v neskoršej etape rokovania

s predávajúcim⁽¹⁶²⁾. Je veľmi pravdepodobné, že Elefsis by o ňu požiadala. V skutočnosti hneď, ako bola spoločnosť HSY predaná v prospech HDW/Ferrostaal, Elefsis začala podávať sťažnosti Komisii, v ktorých tvrdila, že HSY využívala výhody viacerých opatrení pomoci, ktorých vrátenie by Komisia mala vymáhať. Investor, ktorý je presvedčený, že podnik dostal desiatky miliónov eur nezlučiteľnej pomoci, neprijme sám riziko kúpy takéhoto podniku, ak nedostane záruku. Komisia preto odmieta tvrdenie Elefsis a zastáva názor, že bez tejto záruky by žiadny investor v trhovom hospodárstve nebol kúpil HSY ako celok, t. j. HSY vrátane civilných činností. Ako sa už uviedlo, ak by sa HSY nebola predala, Grécko mohlo pokračovať v podpore vojenských činností na základe článku 296 zmluvy. Na druhej strane, podľa článku 87 zmluvy by Grécko nesmeli poskytovať finančnú podporu civilným činnostiam. Komisia poznamenáva, že finančná situácia HSY sa výrazne zhoršila v období od roku 1998 do roku 2002. Aj keď HSY nezverejňuje osobitné účtovné závierky za civilné činnosti, je odôvodnené predpokladať, že tieto činnosti boli počas týchto rokov hlboko stratové. Okrem činnosti týkajúcej sa opravy lodí boli troma hlavnými nevojenskými zmluvami realizovanými počas týchto rokov zmluvy so spoločnosťami ISAP, OSE a Strintzis. Ako sa už vysvetlilo v tomto rozhodnutí (pozri opis a posúdenie opatrenia E12c), zmluvy s ISAP a OSE boli realizované so značným oneskorením, čo nútilo HSY platiť vysoké sankcie a dodávať koľajové vozidlá bezplatne, čo pre HSY tiež znamenalo vysoké náklady. Je preto jasné, že tieto zmluvy boli vysoko stratové. Ako sa už tiež objasnilo v tomto rozhodnutí, zmluva uzatvorená so spoločnosťou Strintzis na začiatku roku 1999 predstavovala pre HSY veľký neúspech. Táto zmluva bola zrušená v roku 2002, HSY musela zaplatiť Strintzis zmluvné náhrady škody a trupy predala v roku 2004 za cenu, ktorá predstavovala len malý zlomok z nákladov vo výške desiatok miliónov eur, ktoré musela HSY vynaložiť na stavbu týchto trupov. Táto zmluva bola preto tiež vysoko stratová. Na koniec, poslednou civilnou činnosťou bola oprava lodí. Ide o činnosť s malým ziskovým rozpätím, keďže medzi lodenicami existuje ostrá hospodárska súťaž. Komisia preto pochybuje, že táto činnosť bola zisková, a v každom prípade určite nebola schopná kompenzovať veľké straty vyplývajúce zo zmlúv s ISAP, OSE a Strintzis. Je preto odôvodnené predpokladať, že civilné činnosti boli do roku 2002 vysoko stratové. Ako bolo preukázané v tomto rozhodnutí, tieto činnosti boli neustále podporované pomocou, ktorej časť sa teraz musí vrátiť. Predovšetkým neschopnosť riadneho plnenia zmlúv so spoločnosťami ISAP, OSE a Strintzis dokazuje, že civilné činnosti by zostali stratové, pokiaľ by nedošlo k ich odkúpeniu veľkým podnikom a pokiaľ by nemohli profitovať z technických skúseností tohto podniku a jeho skúseností s riadením projektov. Druhá správa Deloitte potvrdzuje, že HSY mala „prevádzkové problémy (t. j. nízku produktivitu, vysoké prevádzkové náklady, nadbytok pracovníkov atď.)“. Ak by preto civilné činnosti neboli predané, rýchlo by zanikli (iba ak by Grécko pokračovalo v poskytovaní neoprávnenej a nezlučiteľnej pomoci pre tieto činnosti). V zhrnutí možno povedať, že Komisia v tomto odseku dokázala, že bez záruky by žiadny investor nebol kúpil civilné činnosti HSY, a ak by tieto činnosti neboli kúpené, rýchlo by zanikli. Komisia dospela k záveru, že príjmom záruky je HSY a výhodou je umožnenie pokračovania civilných činností.

(328) Spoločnosť Elefsis nesúhlasí s predchádzajúcim záverom týkajúcim sa určenia príjemcu. Elefsis tvrdí, že príjmom záruky poskytnutej zo strany ETVA bolo okrem spoločnosti HSY aj konzorcium HDW/Ferrostaal. Komisia s týmto tvrdením nesúhlasí. Ako bolo preukázané, už v dokumentácii verejnej súťaže predloženej uchádzačom bolo uvedené, že dostanú náhradu, ak by HSY musela vrátiť štátnu pomoc. To znamená, že keď HDW/Ferrostaal vypracovalo svoju ponuku na odkúpenie HSY, predpokladalo, že v prípade, ak by HSY musela vrátiť akúkoľvek pomoc, dostane od ETVA zodpovedajúcu náhradu⁽¹⁶³⁾. Inými slovami, kúpna cena, ktorú navrhlo HDW/Ferrostaal, už zohľadňovala záruku na odškodnenie. Takže pre HDW/Ferrostaal neplynula zo záruky žiadna výhoda.

(329) Komisia dospela k záveru, že záruka, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrostaal, predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 zmluvy a príjmom tejto pomoci je HSY. Keďže pomoc bola v rozpore s požiadavkou stanovenou v článku 88 ods. 3 zmluvy poskytnutá bez predchádzajúcej notifikácie, predstavuje neoprávnenú pomoc.

(330) Pokiaľ ide o záruku, ktorú grécky štát poskytol Piraeus Bank, tiež predstavuje pomoc. Ide o selektívne opatrenie financované zo štátnych zdrojov. Investor v trhovom hospodárstve predávajúci ETVA by neposkytol takúto záruku. V skutočnosti, jediným dôvodom poskytnutia tejto záruky bola skutočnosť, že ETVA poskytla záruku konzorciu HDW/Ferrostaal. Ak by ETVA túto záruku konzorciu HDW/Ferrostaal neposkytla, nebolo by potrebné poskytnúť záruku v prospech Piraeus Bank. Keďže, ako sa už vysvetlilo, žiadny investor v trhovom hospodárstve by neposkytol záruku, akú poskytla banka ETVA a ktorá predstavuje štátnu pomoc, žiadny investor v trhovom hospodárstve by neposkytol záruku v prospech Piraeus Bank (keďže táto

záruka by nebola potrebná, t. j. bola by irelevantná). Pokiaľ ide o určenie príjemcu záruky poskytnutej štátom v prospech Piraeus Bank, Komisia pripomína, že toto konanie sa týka potenciálnej štátnej pomoci pre HSY. V rozhodnutí o rozšírení konania sa neuvádza žiadny ďalší potenciálny príjemca. V rámci tohto konania možno preto prešetrovať len pomoc pre HSY. Ak by záruka, ktorú štát poskytol Piraeus Bank, mala predstavovať pomoc pre HSY, nepredstavovala by dodatočnú štátnu pomoc navyše k štátnej pomoci obsiahnutej v záruke, ktorú ETVA poskytla konzorciu HDW/Ferrostaal. V skutočnosti vďaka tejto druhej záruke súkromný investor pristúpil ku kúpe HSY, a tým sa zachránili civilné činnosti HSY. Inými slovami záruka, ktorú štát poskytol pre Piraeus Bank, neposkytuje dodatočnú výhodu pre HSY, a preto nemôže predstavovať dodatočnú pomoc pre HSY – všetku výhodu pre HSY poskytuje záruka, ktorú ETVA poskytla konzorciu HDW/Ferrostaal. Komisia preto v tomto konaní, ktoré sa týka potenciálnej štátnej pomoci pre HSY, nemusí zaujať konečné stanovisko k totožnosti príjemcu záruky, ktorú grécky štát poskytol v prospech Piraeus Bank, a Komisia nemusí ďalej prešetrovať túto záruku. Stačí prešetriť prvú záruku – záruku ETVA konzorciu HDW/Ferrostaal – a zrušiť ju, ak predstavuje nezlučiteľnú pomoc pre HSY.

4.16.5.3. Zlučiteľnosť so spoločným trhom

- (331) Pokiaľ ide o záruku, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrostaal, Komisia nerozumie, ako by sa mohla táto pomoc považovať za zlučiteľnú podľa článku 87 ods. 2 a 3 zmluvy. Pokiaľ ide o článok 87 ods. 3 písm. c) zmluvy, Komisia poznamenáva, že HSY mala ťažkosti. Komisia už uviedla, že pomoc pre lodné staviateľstvo bola od 1. januára 1999 upravená nariadením Rady (ES) č. 1540/98. V článku 5 sa uvádza, že pomoc na reštrukturalizáciu „sa môže výnimočne považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom za predpokladu, že dosahuje súlad s usmerneniami Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach“. Usmerneniami uplatniteľnými v čase poskytnutia záruky boli usmernenia na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999. Záruka zjavne nespĺňala všetky podmienky pre povolenie pomoci stanovené v oddiele 3.2.2. týchto usmernení. Napríklad podľa podmienky b) „Obnovenie ziskovosti“ musí byť poskytnutie pomoci „podmienené realizáciou plánu reštrukturalizácie, ktorý musí Komisia schváliť pri všetkých individuálnych opatreniach pomoci“. Komisia poznamenáva, že poskytnutie záruky nebolo podmienené realizáciou plánu reštrukturalizácie. Keďže navyše tento plán nebol predložený Komisii, nebol ňou schválený. V usmerneniach sa tiež uvádza, že „plán musí byť predložený Komisii so všetkými dôležitými podrobnosťami“. Táto predchádzajúca konzultácia s Komisiou bola v tomto prípade zvlášť potrebná, keďže Komisia už v roku 1997 schválila plán reštrukturalizácie, ktorým sa nepodarilo obnoviť ziskovosť HSY. Zárukou sa porušila aj zásada jednorazovej pomoci stanovená v oddiele 3.2.3. usmernení na záchranu a reštrukturalizáciu z roku 1999.

Rozhodnutím N 401/97 Komisia povolila investičnú pomoc podľa smernice Rady 90/684/EHS, ktorá predstavovala druh pomoci na reštrukturalizáciu⁽¹⁶⁴⁾. Ako sa uvádza v analýze opatrenia P1, štát poskytol túto pomoc v decembri 1997 (ale nevyplatil ju). Ako bolo preukázané v tomto rozhodnutí, spoločnosť dostala viaceré nenotifikované a nezlučiteľné pomoci aj v rokoch pred privatizáciou uskutočnenou v rokoch 2001 – 2002. Pomoc na reštrukturalizáciu povolená rozhodnutím C 10/94 bola lodeniciam poskytnutá, ale podmienky pripojené k jej schváleniu neboli dodržané.

- (332) Keďže záruka, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrostaal, predstavuje nezlučiteľnú pomoc pre HSY, Komisia dospela k záveru, že sa musí okamžite ukončiť.

4.16.5.4. Zákaz záruky ako takej (*per se*)

- (333) Ako sa uvádza v rozhodnutí o rozšírení konania, záruka poskytnutá v prospech HDW/Ferrostaal je nezlučiteľná so spoločným trhom z druhého dôvodu. Komisia zastáva názor, že je nezlučiteľná *per se*, keďže zabránením účinku („*effet utile*“) vrátenia pomoci od HSY zabráňuje uplatňovaniu pravidiel štátnej pomoci.
- (334) TKMS/GNSH a HSY namietajú proti tomuto stanovisku. Konkrétne pripomínajú, že HSY nie je príjemcom platby náhrady. Záruka vydaná bankou ETVA v skutočnosti zabezpečuje HDW/Ferrostaal a nie HSY. Preto v prípade, že by Komisia nariadila vrátenie pomoci, HSY by musela túto pomoc vrátiť, a tým by sa obnovila pôvodná situácia. TKMS/GNSH nerozumejú, prečo by poskytnutie náhrady v prospech TKMS/GNSH (ako následníkovi HDW/Ferrostaal) vyvracalo platnosť tohto záveru. V skutočnosti neexistuje povinnosť, aby TKMS/GNSH reinvestovali získanú náhradu do HSY.
- (335) Komisia uvádza, že 100 % akcií HSY kúpilo konzorcium HDW/Ferrostaal a v súčasnosti ich vlastní TKMS/GNSH. To znamená, že aj keď sú HSY a ich akcionár dve rôzne právnické osoby, tvoria jeden hospodársky subjekt. Vďaka tejto záruke dostane tento hospodársky subjekt 100 % náhradu za každú pomoc, ktorú by musel splatiť štátu. Komisia preto zastáva názor, že to predstavuje odstránenie účinku („*effet utile*“) akéhokoľvek rozhodnutia o vrátení.

- (336) Pokiaľ ide o absenciu právneho ustanovenia, ktoré by nútilo TKMS/GNSH opätovne vložiť prijatú náhradu do HSY, Komisia nerozumie, ako by to vyvracalo platnosť predchádzajúceho záveru. Komisia navyše uvádza, že pokiaľ neexistuje povinnosť tohto úkonu, nemôže existovať ani jeho zákaz. TKMS/GNSH by preto mohli vložiť prijatú náhradu do HSY. Navyše možno odôvodnene predpokladať, že keďže TKMS je úspešnou súkromnou skupinou podnikov, jej finančné zdroje sú optimálne rozdelené medzi rôzne právnické osoby tejto skupiny. Preto je odôvodnené predpokladať, že v prípade, ak jedna právnická osoba tejto skupiny musí zaplatiť pokutu a druhá právnická osoba dostane náhradu za túto pokutu, manažment skupiny rozhodne previesť túto sumu na prvú právnickú osobu, čím znovu zavedie optimálne rozdelenie zdrojov medzi rôzne právnické osoby skupiny. Inými slovami, aj keď TKMS/GNSH nemajú povinnosť opätovne vložiť finančné prostriedky do HSY, zdá sa pravdepodobné, že manažment sa tak rozhodne urobí.
- (337) Komisia dospela k záveru, že záruka, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrostaal, je *per se* nezlučiteľná s pravidlami štátnej pomoci.

5. ZÁVER

- (338) Komisia rozhodla, že zo šestnástich opatrení, ktoré boli predmetom konania vo veci formálneho zisťovania, niektoré nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1, niektoré predstavujú zlučiteľnú pomoc, viaceré predstavujú nezlučiteľnú pomoc a viaceré opatrenia pomoci schálené Komisiou v minulosti boli zneužitú. V prípadoch nezlučiteľnej pomoci poskytnutej v rozpore s ustanoveniami článku 88 ods. 3 zmluvy a v prípadoch zneužitia pomoci dospela Komisia k záveru, že pomoc sa musí vrátiť.
- (339) Komisia zastáva názor, že ďalej uvedený problém by mohol brániť účinnému vráteniu tejto pomoci a že je potrebné uložiť dodatočné podmienky, aby tomu zabránili. Vysvetlenie sa uvádza v nasledujúcom oddiele.

5.1. Potreba zabezpečiť, aby splatenie pomoci poskytujúcej výhody pre civilné činnosti HSY nebolo čiastočne financované vojenskými činnosťami

- (340) Ako bolo vysvetlené v oddiele 3.3. a uplatnené na príslušné opatrenia, Komisia akceptovala, že v prípade,

ak bola štátna podpora poskytnutá lodeniciam bez vyčlenenia na financovanie konkrétnej činnosti, možno usudzovať, že 75 % podpory poskytovalo výhody pre vojenské činnosti a 25 % pre civilné činnosti. Tento záver vyplýva zo skutočnosti, že HSY nemá oddelené účtovníctvo, a preto nie je možné jednoznačne stanoviť spôsob použitia finančných prostriedkov.

- (341) Ak však Komisia akceptuje, že 75 % prílevu štátnych peňazí bude financovať vojenské činnosti lodeníc, musí tiež prijať záver, že 75 % odlevu peňazí z lodeníc bude hrađených z vojenských činností HSY. Inými slovami, 75 eurocentov z každého eura, ktoré HSY vráti, je zaplatených z vojenských činností HSY. Žiadosť, aby HSY splatila pomoc, ktorú dostala na civilné činnosti, obnoví pôvodnú situáciu civilných činností lodeníc len vtedy, ak Grécko predloží Komisii spoľahlivé dôkazy, že toto splatenie sa financovalo výhradne z civilných činností lodeníc.

- (342) Inými slovami, keďže väčšina činností HSY sú vojenské činnosti a HSY nevedie oddelené účtovníctvo pre civilné činnosti, existuje zjavné riziko, že splatenie pomoci prijatej pre civilné činnosti bude financované najmä finančnými prostriedkami, ktorými by sa inak financovali vojenské činnosti. Vrátenie pomoci, ktoré by malo úplne zaťažiť civilné činnosti lodeníc, budú znášať najmä vojenské činnosti. Keďže štát poskytoval veľkú a opakovanú finančnú podporu a finančné zdroje pre vojenské činnosti HSY⁽¹⁶⁵⁾, používanie finančných prostriedkov, ktorými by sa inak financovali vojenské činnosti, v prospech civilných činností HSY, je podobné prevodu štátnej pomoci na civilné činnosti lodeníc. Inými slovami, časť finančnej podpory poskytnutej štátom na vojenské činnosti bude v skutočnosti podporovať civilné činnosti HSY (a preto nepatrí do rozsahu pôsobnosti článku 296 zmluvy. Tieto finančné prostriedky nemožno považovať za potrebné na financovanie vojenskej výroby, keďže sa nepoužívajú na tento účel). Pôvodná situácia na civilných trhoch sa preto neobnoví, a navyše bude pre civilné činnosti HSY automaticky poskytnutá dodatočná nezlučiteľná pomoc.

- (343) S cieľom znovu nastoliť situáciu, ktorá by existovala bez štátnej pomoci, a zabrániť poskytnutiu dodatočnej pomoci pre civilné činnosti bude preto Grécko musieť zabezpečiť, aby sa pomoc vrátila výhradne z časti týkajúcej sa civilných činností lodeníc⁽¹⁶⁶⁾,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Pomoc v prospech investičných výdavkov, ktoré vynaložila HSY pred 31. decembrom 2001 a ktoré sa týkali investičného programu uvedeného v rozhodnutí Komisie z 15. júla 1997 vo veci N 401/97 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie P1), patrí do rozsahu pôsobnosti rozhodnutia Komisie z 15. júla 1997.

Žiadna pomoc v prospech ostatných investičných výdavkov, ktoré vynaložila HSY – a najmä investičných výdavkov vynaložených po 31. decembri 2001 – nepatrí do pôsobnosti rozhodnutia z 15. júla 1997 a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Článok 2

Záruka, ktorú Grécko poskytlo v prospech ETVA rozhodnutím z 8. decembra 1999 a ktorá sa vzťahuje na úver vo výške 4,67 miliardy GRD (13,72 miliónov EUR) poskytnutý bankou ETVA v prospech HSY (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie P2), predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Ak doba platnosti tejto záruky k dátumu tohto rozhodnutia ešte neskončila, štátna záruka sa okamžite ukončí. Navyše je potrebné vrátiť pomoc za obdobie od vyplatenia zaručeného úveru v prospech HSY do skončenia doby platnosti záruky.

Pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, sa rovná rozdielu medzi referenčnou sadzbou Grécka zvýšenou o 600 základných bodov a celkovými nákladmi na zaručený úver (úroková sadzba plus prirážka za záruku, ktoré zaplatila HSY).

Článok 3

Úver vo výške 1,56 miliardy GRD (4,58 milióna EUR), ktorý ETVA poskytla v prospech HSY v júli 1999 a ktorý bol splatený v roku 2004 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie P3), predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 Zmluvy o ES a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Za obdobie od vyplatenia úveru HSY do jeho splatenia sa pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, rovná rozdielu medzi referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 základných bodov a úrokovou sadzbou úveru.

Článok 4

Dvojročný úver vo výške 13,75 milióna EUR, ktorý bol uzatvorený 31. mája 2002 medzi ETVA a HSY a nikdy nebol vyplatený v prospech HSY (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie P4), nepredstavuje pomoc.

Článok 5

Pomoc vo výške 54 miliárd GRD (160 miliónov EUR), ktorá bola povolená rozhodnutím Komisie z 15. júla 1997 o štátnej pomoci C 10/94 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E7), bola zneužitá a musí sa vrátiť.

Článok 6

Pomoc vo výške 29,5 milióna EUR, ktorá bola povolená rozhodnutím Komisie z 5. júna 2002 vo veci N 513/01 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E8), bola zneužitá a musí sa vrátiť.

Článok 7

Sedemdesiatpäť percent kapitálovej dotácie vo výške 8,72 miliardy GRD (25,6 milióna EUR), ktorú ETVA vložila do HSY počas rokov 1996 a 1997 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E9), patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy. Zostávajúcich 25 % predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a je zlučiteľná so spoločným trhom.

Článok 8

Kapitálová dotácia vo výške 800 miliónov GRD (2,3 milióna EUR), ktorú ETVA vložila do HSY 20. mája 1998 (toto navýšenie kapitálu, ako aj nasledujúce dve navýšenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E10), nepredstavuje pomoc.

Kapitálové dotácie vo výške 321 miliónov GRD (0,9 milióna EUR) a 397 miliónov GRD (1,2 milióna EUR), ktoré ETVA vložila do HSY v uvedenom poradí 24. júna 1999 a 22. mája 2000, predstavujú pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom. Táto pomoc musí sa vrátiť.

Článok 9

Protizáruky poskytnuté štátom v prospech ETVA na zaručenie záruk, ktoré ETVA vydala v rámci zmlúv, ktoré HSY uzatvorila s Helénskou železničnou organizáciou (OSE) a Elektrickými dráhami Atény – Pireus (ISAP) (tieto opatrenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E12b), predstavujú pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 Zmluvy o ES a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

V prípade protizáruk týkajúcich sa zmlúv s ISAP sa pomoc rovná rozdielu medzi ročným poplatkom vo výške 480 základných bodov (t. j. 4,8 %) a poplatkami, ktoré HSY skutočne zaplatila (t. j. poplatkom za záruku, ktorú zaplatila banke ETVA, plus poplatkom za záruku, ktorú zaplatila štátu). Túto pomoc je potrebné vrátiť za obdobie do skončenia doby platnosti štátnych protizáruk.

Ak sa v prípade protizáruk týkajúcich sa zmlúv s OSE ich doba platnosti ešte neskončila, musia sa okamžite ukončiť. Navyše sa musí vrátiť pomoc za obdobie od začatia účinnosti protizáruk. Pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, sa rovná rozdielu medzi ročným poplatkom vo výške 680 základných bodov (t. j. 6,8 %) a poplatkami, ktoré HSY skutočne zaplatila (t. j. poplatkom za záruku, ktorú zaplatila banke ETVA, plus poplatkom za záruku, ktorú zaplatila štátu).

Článok 10

Plnenie zmlúv existujúcich medzi HSY na jednej strane a OSE a ISAP na druhej strane, ako aj zmien a doplnení zmlúv, ktoré akceptovala OSE, v období rokov 2002 – 2003 (tieto opatrenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E12c), nepredstavuje pomoc.

Článok 11

Úver vo výške 16,9 miliardy GRD (49,7 milióna EUR), ktorý ETVA poskytla v prospech HSY 29. októbra 1999 a ktorý bol splatený v roku 2004 (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E13a), predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Pomoc, ktorú je potrebné vrátiť za obdobie do júna 2001, predstavuje rozdiel medzi referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 základných bodov a úrokovou sadzbou, ktorú HSY skutočne zaplatila v prospech ETVA.

Za obdobie po tomto termíne až do splatenia úveru pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, predstavuje rozdiel medzi referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 400 základných bodov a úrokovou sadzbou, ktorú HSY skutočne zaplatila v prospech ETVA.

Článok 12

Záruky vo výške 3,26 milióna EUR a 3,38 milióna EUR, ktoré poskytla ETVA v uvedenom poradí 4. marca 1999 a 17. júna 1999 a ktoré boli zrušené v roku 2002 (tieto opatrenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E13b), predstavujú pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Pomoc, ktorú je potrebné vrátiť za obdobie do zrušenia záruk, sa rovná rozdielu medzi ročným poplatkom za záruku vo výške 480 základných bodov (t. j. 4,8 %) a poplatkom za záruku, ktorú HSY skutočne zaplatila.

Článok 13

Sedemdesiatpäť percent štátnej záruky poskytnutej 8. decembra 1999 ako záruka na úver vo výške 10 miliárd GRD (29,3 milióna EUR), ktorý ETVA poskytla v prospech HSY (toto opatrenie bolo v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E14), patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy.

Zvyšných 25 % štátnej záruky nepatrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy a predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá

v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy. Suma vo výške 750 miliónov GRD (2,20 milióna EUR) z tejto pomoci bola zlučiteľná so spoločným trhom do 31. marca 2002. Po tomto dátume bolo so spoločným trhom zlučiteľných len 1,32 milióna EUR. Zvyšok pomoci je nezlučiteľný.

Ak doba platnosti štátnej záruky ešte neskončila, časť tejto záruky, ktorá predstavuje nezlučiteľnú pomoc (t. j. 25 % záruky, ktorej doba platnosti ešte neskončila, mínus 1,32 milióna EUR, ktoré sú zlučiteľné), sa musí okamžite ukončiť.

Okrem toho za obdobie od vyplatenia zaručeného úveru HSY do skončenia nezlučiteľnej štátnej záruky je potrebné vrátiť pomoc vo výške rozdielu medzi referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 600 základných bodov a celkovými nákladmi na zaručený úver (úroková sadzba plus poplatok za záruku, ktoré HSY zaplatila).

Táto pomoc sa počíta vo vzťahu k časti štátnej záruky, ktorá predstavovala nezlučiteľnú pomoc.

Článok 14

Sedemdesiatpäť percent úverov vo výške 1,99 miliardy GRD (5,9 milióna EUR), 10 miliónov USD a 5 miliónov USD, ktoré ETVA poskytla v prospech HSY v uvedenom poradí 25. júla 1997, 15. októbra 1997 a 27. januára 1998 (tieto opatrenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E16), patrí do pôsobnosti článku 296 zmluvy.

Zostávajúcich 25 % úverov predstavuje pomoc.

Pomoc obsiahnutá v prvom úvere, ktorý bol denominovaný v drachmách, sa rovná rozdielu medzi referenčnou sadzbou pre Grécko zvýšenou o 400 základných bodov a úrokovou sadzbou, ktorú HSY zaplatila. Pomoc obsiahnutá v druhom a treťom úvere, ktoré boli denominované v amerických dolároch, sa rovná rozdielu medzi sadzbou US LIBOR zvýšenou o 475 základných bodov a úrokovou sadzbou, ktorú HSY zaplatila.

V týchto troch prípadoch bola pomoc poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Túto pomoc je preto potrebné vrátiť.

Článok 15

Dvadsaťpäť percent z 81,3 milióna EUR a zo 40 miliónov EUR, ktoré predstavujú aproximáciu zálohových platieb uskutočnených gréckym námorníctvom v rokoch 2000 a 2001 nad rámec nákladov, ktoré HSY vynaložila pri plnení zodpovedajúcich zmlúv počas daného obdobia (tieto opatrenia boli v preambule tohto rozhodnutia pomenované ako opatrenie E17), predstavuje pomoc počas jedného roka.

Táto pomoc bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom. Pomoc, ktorú je potrebné vrátiť, sa rovná referenčnej sadzbe pre Grécko zvýšenej o 600 základných bodov, ktorú je potrebné počítať počas jedného roka.

Článok 16

Kompenzačná záruka, ktorú ETVA poskytla v prospech HDW/Ferrostaal a v ktorej sa stanoví, že ETVA poskytne HDW/Ferrostaal náhradu za štátnu pomoc, ktorú HSY vráti (toto opatrenie bolo časťou opatrenia pomenovaného v preambule tohto rozhodnutia ako opatrenie E18c), predstavuje pomoc, ktorá bola poskytnutá v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy a nie je zlučiteľná so spoločným trhom. Táto záruka je okrem toho *per se* nezlučiteľná so spoločným trhom. Záruku je preto potrebné okamžite ukončiť.

Článok 17

Keďže pomoc, ktorú je potrebné vrátiť (vymedzená v článkoch 2, 3, 5, 6, 8, 9 a 11 – 15), poskytovala výhody výhradne pre civilné činnosti HSY, musí byť vrátená z civilných činností HSY. V tejto súvislosti musí Grécko poskytnúť podrobné dôkazy – vrátane potvrdenia nezávislej spoločnosti, ktorá vykonáva audit účtovníctva – o tom, že vrátenie bolo financované výhradne z civilných činností HSY.

Článok 18

1. Grécko vyžiada od HSY vrátenie pomoci, ktorú je potrebné vrátiť a ktorá je vymedzená v článkoch 2, 3, 5, 6, 8, 9 a 11 – 15.
2. Sumy, ktoré je potrebné vrátiť, zahŕňajú úroky od dátumu, ku ktorému boli dané HSY k dispozícii, po ich skutočné vrátenie.
3. Úroky sa počítajú na základe zloženého úročenia v súlade s kapitolou V nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 ⁽¹⁶⁷⁾.
4. Vrátenie pomoci sa požaduje okamžite a účinne.
5. Grécko vykoná toto rozhodnutie do štyroch mesiacov od dátumu oznámenia tohto rozhodnutia.

Článok 19

1. Grécko predloží Komisii do dvoch mesiacov od oznámenia tohto rozhodnutia tieto informácie:
 - a) celkovú sumu (istinu a úroky), ktorú je príjemca povinný vrátiť;
 - b) presný opis opatrení, ktoré sa už prijali a ktoré sa plánujú prijať na dodržanie tohto rozhodnutia;
 - c) dokumenty, ktoré preukazujú, že príjemca dostal príkaz vrátiť pomoc.
2. Grécko bude informovať Komisiu o pokroku dosiahnutom v súvislosti s vnútroštátnymi opatreniami, ktoré sa prijali na vykonanie tohto rozhodnutia, kým sa nedokončí vrátenie pomoci. Grécko na požiadanie Komisie bezodkladne poskytne informácie o opatreniach, ktoré sa už prijali a ktoré sa plánujú prijať na dodržanie tohto rozhodnutia. Takisto poskytne podrobné informácie o sumách pomoci a úrokoch, ktoré príjemca už vrátil.

Článok 20

Toto rozhodnutie je určené Helénskej republike.

V Bruseli 2. júla 2008

Za Komisiu
Neelie KROES
členka Komisie

-
- (1) Začatie konania bolo oznámené v Ú. v. EÚ C 202, 10.8.2004, s. 3. Rozšírenie konania bolo oznámené v Ú. v. EÚ C 236, 30.9.2006, s. 40.
- (2) Ú. v. ES C 47, 12.2.1998, s. 3. Rozhodnutie bolo zaslané Grécku 1. augusta 1997 [list SG(97)D 6556].
- (3) Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s. 1.
- (4) Ú. v. EÚ C 202, 10.8.2004, s. 3.
- (5) Pozri poznámku pod čiarou č. 1.
- (6) Pozri poznámku pod čiarou č. 1.
- (7) Pozri poznámku pod čiarou č. 1.
- (8) Je potrebné pripomenúť, že všetky pripomienky zainteresovanej strany sa musia zaslať Grécku na vyjadrenie. Grécko má jeden mesiac na odpoveď. Keďže niektoré pripomienky boli veľmi objemné, Grécko si mohlo vyžiadať viac času na odpoveď. Ak niektoré tvrdenia nie sú solídne podložené, Komisia si môže vyžiadať viac dokumentov na podporu týchto tvrdení. Komisia môže tiež položiť Grécku konkrétne otázky o nových skutočnostiach uvedených v pripomienkach zainteresovanej strany.
- (9) Tento list má 65 strán plus 290 strán príloh, list z 24. apríla má 35 strán plus 900 strán príloh a list z 2. júna má 63 strán plus 1 750 strán príloh.
- (10) Informácie uvedené v tomto oddiele pochádzajú vo veľkej miere z dokumentu „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas“ z marca 2001, ktorý bol zaslaný zainteresovaným uchádzačom. Kópiu tejto správy poskytli TKMS/GNSH v liste z 21. júna 2007.
- (11) Ú. v. ES L 380, 31.12.1990, s. 27. Osobitné ustanovenia týkajúce sa Grécka sú v článku 10.
- (12) Ú. v. ES C 88, 30.3.1993, s. 6.
- (13) Ú. v. ES C 138, 20.5.1994, s. 2.
- (14) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEK(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (15) Ú. v. ES C 68, 6.3.1996, s. 4.
- (16) Ú. v. ES C 80, 13.3.1997, s. 8.
- (17) Ú. v. ES L 148, 6.6.1997, s. 1.
- (18) Ú. v. ES C 306, 8.10.1997, s. 5.
- (19) Komisia povolila koncentráciu na základe rozhodnutia o koncentrácii M.2772 z 25.4.2002 (Ú. v. ES C 143, 15.6.2002, s. 7).
- (20) Komisia povolila koncentráciu na základe rozhodnutia o koncentrácii M.3596 z 10.12.2004 (Ú. v. EÚ C 103, 29.4.2006, s. 30).
- (21) Komisia povolila koncentráciu na základe rozhodnutia o koncentrácii M.3932 z 10.11.2005 (Ú. v. EÚ C 287, 18.11.2005, s. 5).
- (22) Ú. v. ES C 186, 6.8.2002, s. 5.
- (23) Ú. v. EÚ L 75, 22.3.2005, s. 44.
- (24) Grécke orgány potvrdili toto posúdenie listom z 20. októbra 2004.
- (25) Oddiel 2.1. listu z 20. októbra 2004.
- (26) Na hodnotenie vlastných zdrojov podniku je čisté vlastné imanie oveľa dôležitejšie ako akciový kapitál. Čisté vlastné imanie zohľadňuje nerozdelený zisk a straty z predchádzajúcich rokov, ktoré zvyšujú, respektíve znižujú vlastné zdroje podniku.
- (27) Ú. v. ES C 273, 9.9.1997, s. 3.

- (²⁸) Komisia poznamenáva, že spoločnosť HSY sa pokúšala získať úver na trhu za nižšiu sadzbu, ale bez úspechu. Táto skutočnosť vyplýva zo zápisníc z predstavenstva HSY z 1. decembra 1998 a 27. januára 1999, ktorých kópiu poskytli TKMS/GNSH v liste z 21. júna 2007. Pokus získať úver na trhu bol oznámený aj v tlači „Hellenic Shipyards set first euromarket loan“ (Helénske lodenice uzatvárajú prvý úver na európskom trhu), Reuters News, 19. marca 1999].
- (²⁹) Vďaka odpisu dlhu štátom bola spoločnosť HSY takmer bez dlhov, takže výdavky na úroky (t. j. úroková sadzba platená banke poskytujúcej úver) boli v rokoch 1997 a 1998 mimoriadne nízke (výrazne sa zvýšili v nasledujúcich rokoch). Keby sa výška výdavkov na úroky v rokoch 1997 a 1998 pohybovala na bežnej úrovni, finančné výsledky by boli menej priaznivé a s najväčšou pravdepodobnosťou by sa v roku 1998 nezaznamenal žiadny zisk.
- (³⁰) V pláne reštrukturalizácie sa počítalo aj s výrazným zvýšením činností zameraných na prestavbu lodí po roku 1998. Spoločnosť HSY tento cieľ nedosiahla.
- (³¹) To bola v skutočnosti prvá zmluva na stavbu lodí uzatvorená so súkromným podnikom za takmer dve desaťročia.
- (³²) Od prvého roku obsahovalo účtovníctvo HSY opravnú položku na očakávané straty vyplývajúce z realizácie tejto zmluvy. V nasledujúcich rokoch objem týchto opravných položiek každý rok rástol. Okrem toho sa zdá, že tieto opravné položky neboli dostatočné, keďže TKMS/GNSH začali v tejto veci konanie proti predávajúcej HSY. Pokiaľ ide o dôvody uzatvorenia zmluvy, ktorá, ak sa berie osobitne, nie je zisková, Komisia poznamenáva, že manažment zrejme očakával, že uzatvorením tejto zmluvy pokryje časť fixných nákladov lodeníc (kniha zákaziek na stavbu lodí bola v tom čase prázdna), a tým zníži očakávanú stratu lodeníc.
- (³³) Táto zmluva bola oznámená v tlači. Pozri napríklad „Hellenic lands crucial submarine contract“ (Helénske lodenice získali rozhodujúcu zmluvu na ponorky), Lloyd's List International, 30. júla 1999.
- (³⁴) Podľa strany 5 – 12 správy spoločnosti Deloitte Financial Advisory Services (ďalej len „prvá správa Deloitte“), ktorú HSY predložila na podporu svojich pripomienok k rozhodnutiu o rozšírení konania, mala stavba ponoriek začať až v roku 2003.
- (³⁵) Podľa článkov v tlači manažment HSY upozorňoval akcionárov už v októbri 1998 na očakávané ťažkosti (pozri článok v tlači citovaný v poznámke pod čiarou č. 39). Podľa zápisnice predstavenstva HSY z 1. decembra 1998 sa na rok 1999 očakávali straty. Manažment HSY na začiatku decembra 1999 verejne uznal, že lodenice plánujú zaznamenať straty vo výške 10 miliárd GRD (29 miliónov EUR) za rok 1999 a 2000 [„Hellenic boss expects profit in 2001“ (Riaditeľ Helénskych lodeníc očakáva v roku 2001 zisk), Lloyd's List, 6. decembra 1999]. Možnosť takej veľkej straty za rok 1999 bola oznámená v tlači v novembri 1999 [„Brown & Root team ousted from Hellenic“ (Manažment Brown & Root vyhodnený z Helénskych lodeníc), Lloyd's List, 19. novembra 1999].
- (³⁶) Iba ak by štát poskytol dodatočnú (nezlučiteľnú) pomoc na podporu civilných činností lodeníc a veľkú podporu na vojenské činnosti.
- (³⁷) Lodnice preto riskovali, že nedostanú investičnú pomoc sľúbenú gréckymi orgánmi, ktoré pre dokončenie programu stanovili dátum 31. december 1999. Podľa gréckeho práva muselo byť na získanie predĺženia tejto lehoty vynaložených najmenej 50 % nákladov.
- (³⁸) V dokumente „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas“ z marca 2001, ktorý bol zaslaný zainteresovaným uchádzačom (vyhotovenie tejto správy poskytli TKMS/GNSH v liste z 21. júna 2007), sa uvádza tento opis: „V roku 1999 však finančné výsledky spoločnosti boli opäť záporné. Manažment Brown & Root trval na prikrčení k zmenám štruktúry zamestnancov. Tieto zmeny neboli prijaté akcionármi (bankou ETVA a zamestnancami) a zmluva s Brown & Root bola zrušená“ (strana 15). Články v tlači sú ešte explicitnejšie: „Myslíme si, že manažment informoval vlastníkov Helénskych lodeníc už v posledný deň októbra, že tento rok bude zlý, ak sa neprijmú kroky na racionalizáciu štruktúry zamestnancov, ktorí vlastnia lodenice spolu so štátnou bankou. Keď sa prvýkrát za roky vynaložili peniaze na modernizáciu Helénskych lodeníc, nové zariadenia vyostřili oznámený problém s nadbytočným počtom pracovníkov, akcionári však odmietali návrhy na zníženie počtu o minimálne 250 pracovných miest, najmä administratívnych pracovníkov. Manažment sa súčasne snažil zaviesť vyššiu pružnosť pracovných postupov v lodeniach. Zdá sa však, že hlavným výsledkom bolo znepriatenie si predákov odborov, ktorí sa snažili odstrániť osemčlenný manažment dočasne pridelený z britskej firmy Brown & Root pod vedením pána Grovesa.“

- (³⁹) Odôvodnenie 68 rozhodnutia Komisie zo 16. júna 2004 o opatreniach uplatnených Španielskom v prospech spoločnosti Siderúrgica Añón SA (Ú. v. EÚ L 311, 26.11.2005, s. 22); odôvodnenie 42 rozhodnutia Komisie z 11. decembra 2002 o štátnej pomoci uplatnenej Španielskom v prospech spoločnosti Sniace SA (Ú. v. EÚ L 108, 30.4.2003, s. 35).
- (⁴⁰) Pozri poznámku pod čiarou č. 34.
- (⁴¹) Strane 5 – 19 správy.
- (⁴²) Pozri poznámku pod čiarou č. 28.
- (⁴³) Komisia tu opisuje niektoré chyby, ktoré sa nachádzajú v kapitole 5.0 „Úverová schopnosť Helénskych lodení S.A.“ prvej správy Deloitte.
Po prvé, pokiaľ ide o „Realizáciu investičného plánu (stav a vývoj)“, v prvej správe Deloitte sa tvrdí na strane 5 – 4, že 30. júna 1999 „potvrdená suma je vyššia ako 50 % celkovej investície“. V skutočnosti však suma potvrdená 30. júna 1999 predstavovala 18 % celkového investičného programu. Z toho vyplýva, že realizácia investičného plánu bola pomalá. „Stav a vývoj“ plánu bol preto dosť „negatívnym“ faktorom v tabuľke na strane 5-2 správy. Po druhé, pokiaľ ide o kritérium „Dostupnosť majetku, ktorý možno zatažiť“ (strana 5 – 5 a 5 – 6), Komisia zastáva názor, že tento prvok je irelevantný pre posúdenie, či by súkromná banka bola poskytla úvery a záruky, ktoré poskytli ETVA a štát. Úvery a záruky, ktoré poskytli ETVA a štát, neboli v skutočnosti zabezpečené žiadnym záložným právom na majetok. Pri posudzovaní, či úver alebo záruka poskytnuté štátom predstavujú pomoc, sa musí posúdiť, či by presne tá istá transakcia bola akceptovateľná pre súkromného investora. Komisia nemusí posudzovať, či by HSY bola schopná získať úvery a záruky uzatvorením iného druhu zmluvy poskytujúcej viac práv veriteľovi. Komisia poznamenáva, že aj v prípade, ak by existencia majetku, ktorý možno zatažiť, bola relevantná, existujúci majetok bol zatažený sumou 199 miliónov EUR do roku 1998 a sumou 51 miliónov EUR do roku 2003. Potenciálny veriteľ by preto bol schopný dostať prvé záložné právo len na obmedzenú časť majetku. Hmotný investičný majetok HSY mal okrem toho malú likvidačnú hodnotu. To potvrdzuje samotná spoločnosť Deloitte Financial Advisory Services na stranách 8 – 8 a 8 – 9 svojej druhej správy z 18. júna 2007 (ďalej len „druhá správa Deloitte“), ktorú na podporu svojho listu z 21. júna 2007 predložili Komisii TKMS/GNSH. Komisia preto zastáva názor, že „Dostupnosť majetku, ktorý možno zatažiť“ je pri posudzovaní opatrení irelevantná, a aj keby bola relevantná, potenciálny veriteľ by neposúdil tento prvok tak pozitívne, ako Deloitte uvádza v prvej správe Deloitte. Po tretie, „Dostupnosť rozpracovaných stavaných výrobkov, ktoré možno zatažiť“ (strana 5 – 7) neposkytuje veriteľovi solídnu ochranu, ak spoločnosť HSY zbankrotuje a skončí činnosť. Trhová hodnota rozpracovaných výrobkov je zvyčajne malá v porovnaní s finančnými prostriedkami vypožičanými na ich stavbu a v porovnaní so zmluvnou sumou. To dokazujú dva trupy trajektov objednaných spoločnosťou Strintzis lines, ktoré boli predané za malú cenu a až (t. j. nie skôr ako) dva roky po zrušení zmluvy na stavbu lodí. Pokiaľ ide o postúpenie pohľadávok HSY veriteľskej banke, nejde o solídnu ochranu buď preto, že v prípade, ak by lodenice skončili činnosť, kupujúci by nedostal objednaný výrobok a nemusel by preto zaplatiť kúpnu cenu. To znamená, že zabezpečenie by bolo bezcenné práve v scenári, v ktorom by bolo potrebné. Postúpenie pohľadávok týkajúcich sa zmlúv preto v prípade konkurzu HSY neumožňuje veriteľskej banke vymôcť veľa peňazí (pozri napríklad poznámky pod čiarou č. 129 a 132 tohto rozhodnutia). Potenciálny veriteľ by preto neposudzoval tento prvok tak pozitívne, ako uvádza Deloitte v prvej správe Deloitte.
Po štvrté, pokiaľ ide o „Pomer celkových bankových úverov k vlastnému imaniu a stav dlhových záväzkov v danom čase“, „Podpísané zmluvy s klientmi (kniha objednávok HSY)“, „Vývoj dosahovaných výnosov“ a „Vývoj ziskovosti“, Komisia odkazuje na svoje už uvedené pripomienky v tomto rozhodnutí. Komisia okrem iného pripomína, že už v poslednom štvrtroku 1998 bolo možné predpokladať, že spoločnosť HSY vykáže v roku 1999 stratu. V nasledujúcich mesiacoch sa ukázalo, že rozsah tejto straty bude veľký a že veľká strata by sa mala očakávať aj za rok 2000, pri ktorej sa čisté vlastné imanie HSY takmer stratí. Komisia celkovo zastáva názor, že prvá správa Deloitte nezohľadňuje skutočnosť, že negatívne finančné výsledky rokov 1999 a 2000 boli predvídateľné už pred začiatkom príslušného roka.
Po piate a ako posledné, ako sa už vysvetlilo, každý potenciálny veriteľ by okolnosti a dôvody, prečo bol existujúci manažment HSY odvolaný, považoval za negatívny faktor. Komisia preto nemôže prijať klasifikáciu „Nedefinovateľné“ na strane 5 – 2.

- (44) Tento bod sa rozvádza v ďalšom oddiele (oddiel 3.2.), kde Komisia analyzuje pripísateľnosť správania banky ETVA štátu. Jediným mandátom ETVA v tom čase bolo správať sa ako rozvojová banka. Grécke orgány uvádzajú v poznámke pod čiarou č. 63 svoju reakciu na rozhodnutie o rozšírení konania: „ETVA bola jediná rozvojová banka v Grécku, preto nejestvuje spôsob, ako porovnávať jej rozvojovú činnosť s rozvojovou činnosťou iných úverových inštitúcií.“
- (45) Pozri poznámku pod čiarou č. 52.
- (46) Pokiaľ ide o obdobie po 30. júni 1999, Komisia tiež nepozná „hodnotu“ akcie HSY, a teda ani „hodnotu“, ktorú sa ETVA pokúšala zachovať. Finančná situácia bola dokonca taká zlá, že nie je jasné, ako mohli mať akcie vôbec nejakú významnú hodnotu.
- (47) ESD, C-482/99 *Francúzsko/Komisia* („Stardust“), Zb. 2002, s. I-4397, bod 52.
- (48) List z 5. októbra 2006, ods. 156.
- (49) List z 5. októbra 2006, ods. 156.
- (50) Dohoda o kúpe akcií bola podpísaná 18. decembra 2001 a zmenená a doplnená 20. marca 2002, keď sa uzatvoril predaj.
- (51) Existujú viaceré články v tlači, ktoré dokumentujú účasť vlády v tomto rozhodnutí. Pozri napríklad „Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards“ (Konečný termín pre grécke lodenice/ Vláda má rozhodnúť o kúpe Helénskych lodeníc), *Financial Times*, 19. apríla 1985; „According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G. Arsenis, government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry“ (Podľa pána G. Arsenisa, ministra hospodárstva a lodnej dopravy Grécka, je z dôvodu štruktúry gréckeho priemyslu na vládu kladený tlak, aby kúpila Helénske lodenice), *Lloyd's List International*, 29. júna 1985; „Government to buy ailing Greek shipyard“ (Vláda sa chystá kúpiť problémové grécke lodenice), *Financial Times*, 17. júla 1985; „Mr A Drossoyannis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval new building orders will be placed with Hellenic Shipyards“ (Pán A. Drossoyannis, minister národnej obrany Grécka, oznámil, že všetky budúce nové objednávky na stavbu lodí budú zadané Helénskym lodeniciam), *Lloyd's List International*, 26. júla 1985; „Jobless shipyard workers march in Athens“ (Nezamestnaní pracovníci lodeníc v uliciach Atén), *The Wall Street Journal*, 12. júla 1985.
- (52) Listom z 25. novembra 1986 Grécko notifikovalo Komisii kapitálovú dotáciu vo výške 58,3 milióna USD, ktorú ETVA poskytla HSY. Táto vec bola zaevidovaná pod číslom N 230/86. Listom z 20. marca 1987 (referenčné číslo SG (87) D/3738) Komisia informovala Grécko o svojom rozhodnutí, že kapitálová dotácia banky ETVA predstavuje štátnu pomoc, ktorá je však zlučiteľná so spoločným trhom.
- (53) Kapitola E (články 12 – 15) zákona č. 2367/1995.
- (54) V článku 13 zákona č. 2367/1995 sa napríklad ukladá zníženie stavu zamestnancov o 600 a sú v ňom stanovené stimuly pre odchod zo zamestnania. Podľa článku 14 tohto zákona sa tiež odpíše 99 % v tom čase existujúcich dlhov HSY.
- (55) Ako sa už uviedlo, štát začal poskytovať veľké pomoci spoločnosti HSY fakticky hneď, ako ju kúpil.
- (56) Ako sa už preukázalo, HSY nemala prístup k bankám od 30. júna 1999. Keďže HSY nemohla získať úver na trhu a bola v chýlostivej finančnej situácii, v prípade, ak by jej banka ETVA odmietla poskytnúť úver alebo by vyžadovala vyššie úrokové sadzby, zhoršilo by to situáciu HSY (alebo dokonca spôsobilo úpadok), čo by bolo neprijateľné pre štát. ETVA preto nemala vzhľadom na vplyv štátu inú možnosť ako poskytnúť úver, ktorý HSY požadovala.
- (57) Oznámenie Komisie podľa článku 93 ods. 2 Zmluvy o ES ostatným členským štátom a zainteresovaným stranám, týkajúce sa pomoci, ktorú sa Grécko rozhodlo poskytnúť Helénskym lodeniciam plc (Ú. v. ES C 80, 13.3.1997, s. 8).
- (58) ESD, C-482/99 *Francúzsko/Komisia* („Stardust“), Zb. 2002, s. I-4397, bod 56.
- (59) List gréckych orgánov z 18. septembra 2002 (zaevidovaný Komisiou 23. septembra 2002 pod číslom A/36895), zaslaný v rámci veci CP 101/02.
- (60) ESD, C-482/99 *Francúzsko/Komisia* („Stardust“), Zb. 2002, s. I-4397, bod 56.

- (⁶¹) List gréckych orgánov z 20. novembra 2003, zaslaný v rámci veci CP 101/02.
- (⁶²) Dodatočne bolo poskytnuté ďalšie krytie nad rámec účasti ETVA v HSY, takže celková expozícia ETVA voči HSY bola značná. Dôkazom významnosti tejto expozície je, že vo výročnej správe ETVA za rok 2000 sú potvrdené škody, ktoré banke vznikli v dôsledku účasti v Helénskych lodeniach (s. 42 – 43).
- (⁶³) List Grécka z 15. júna 2006 (konanie vo veci vrátenia pomoci má číslo CR 40/02).
- (⁶⁴) V rozhodnutí C 10/94 Komisia neposudzuje odpis dlhov vyplývajúci zo „stavby vojenských plavidiel“, keďže ide o „činnosť, ktorá nepatrí do pôsobnosti Zmluvy o ES“. Podobne v rozhodnutí N 513/01 Komisia neposudzuje 75 % štátnej podpory vo výške 118 miliónov EUR, keďže sa týka stavby vojenských lodí.
- (⁶⁵) Je potrebné pripomenúť, že spoločnosť HSY nevedla počas príslušných rokov samostatné účtovníctvo pre vojenské a civilné činnosti. Opatrenie preto možno považovať za financujúce konkrétnu činnosť, len ak v rozhodnutí o poskytnutí pomoci je presne uvedené, ktorá činnosť je financovaná.
- (⁶⁶) Ú. v. ES C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (⁶⁷) Počas toho istého roku odpis dlhov týkajúcich sa vojenských činností lodení Komisia neposudzovala podľa pravidiel štátnej pomoci.
- (⁶⁸) To je jasné aj zo znenia rozhodnutia C 10/94.
- (⁶⁹) To boli tiež informácie, ktoré boli poskytnuté zainteresovaným uchádzačom počas procesu privatizácie v roku 2001, k čomu možno dospieť zo správy z povinnej previerky („*due diligence*“) z 19. júna 2001, ktorú vypracovala spoločnosť Arthur Andersen pre HDW a Ferrostaal, s. 23 (poskytnutej ako príloha C správy, ktorú predložili TKMS a GNSH v liste z 21. júna 2007).
- (⁷⁰) Komisia pripomína, že nepožadovala privatizáciu v období rokov 2001 – 2002 a už vôbec nie zmrazenie investičného programu počas daného procesu.
- (⁷¹) Oddiel 1.3.b. listu z 20. októbra 2004.
- (⁷²) Suma uvedená gréckymi orgánmi v eurách.
- (⁷³) Tieto informácie sa nachádzajú v oddiele 1.3 a v prílohách 4, 5 a 6 listu Grécka z 20. októbra 2004.
- (⁷⁴) Ú. v. ES C 71, 11.3.2000, s. 14.
- (⁷⁵) Pozri poznámku pod čiarou č. 14 listu Grécka z 20. októbra 2004.
- (⁷⁶) V bode 2.1.2. oznámenia o zárukách sa uvádza, že „ak aj štát nevykoná žiadne platby na základe záruk, môže sa poskytnúť štátna pomoc na základe článku 87 ods. 1 Pomoc sa prideliť hneď po tom, ako sa poskytne záruka, a nie vtedy, keď sa o záruku žiada alebo vtedy, keď sa na základe záruk vykonávajú platby. To, či záruka predstavuje štátnu pomoc, alebo nie a ak áno, aká môže byť suma štátnej pomoci, sa musí stanoviť v tom istom čase, v akom sa poskytne záruka.“
- (⁷⁷) Napríklad spoločnosť „Portugal shipyards“ bola uvedená ako konkurent spoločnosti HSY na strane 10 dokumentu „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/ KPMG/Elias SP. Paraskevas“ z marca 2001 dodaného zainteresovaným uchádzačom. Vyhodenie tejto správy predložili TKMS/GNSH v liste z 21. júna 2007. Komisia tiež poznamenáva, že v rozhodnutí Komisie vo veci koncentrácie COMP/M.2772 – HDW/FERROSTAAL/HELÉNSKE LODENICE sa v nadpise „Určenie geografického trhu“ uvádza, že „účastníci tvrdia, že trh stavania, opráv a prestavby všetkých druhov komerčných plavidiel je z geografického hľadiska celosvetový, keďže dopravné náklady sú pre lode pomerne nízke a neexistujú výrazné prekážky obchodu.“
- (⁷⁸) Komisia tiež poznamenáva, že predchádzajúce rozhodnutia Komisie a Rady týkajúce sa štátnej pomoci poskytnutej HSY sa zakladali na existencii narušenia hospodárskej súťaže a vplyve na obchod. Tieto rozhodnutia neboli nikdy napadnuté. Preto pri posudzovaní opatrení realizovaných počas toho istého obdobia nie je nutné rozsiahle overovanie splnenia týchto dvoch kritérií.

- (⁷⁹) Ú. v. ES L 202, 18.7.1998, s. 1.
- (⁸⁰) Ú. v. ES C 288, 9.10.1999, s. 2.
- (⁸¹) Tieto informácie predložilo Grécko v oddiele 1.3.a, ako aj v prílohe 4 svojho listu z 20. októbra 2004.
- (⁸²) Ak by lodenice skončili činnosť, príslušné kontrolné orgány sa mohli rozhodnúť nevykonať kontroly realizácie plánu, a tým by nebola splnená podmienka pre zaplatenie prvej tranže.
- (⁸³) Grécke orgány v oddiele 1.2.2. „Prvá kontrola vykonaná príslušnými orgánmi“ (anglický preklad) listu z 20. októbra 2004 vysvetľujú, že ministerstvo hospodárstva neskoro vypísalo kontrolné tlačivo, takže sa zmeškal konečný termín 31. december 1999 stanovený v rozhodnutí gréckej vlády o schválení pomoci. V záujme zaplatenia pomoci po tomto dátume plánu museli grécke orgány povoliť predĺženie lehoty na realizáciu investičného plánu. Rozhodnutie o povolení predĺženia predpokladalo predĺženie samotného rozhodovacieho výboru, čo bolo sťažené zmenami v právnych predpisoch.
- (⁸⁴) Ú. v. ES C 368, 23.12.1994, s. 12.
- (⁸⁵) Rozdiel medzi týmito dvoma úrokovými sadzbami sa musí vynásobiť zostávajúcou istinou úveru (t. j. ešte nespлатenou) počas príslušného roka.
- (⁸⁶) Podobne sa v oznámení o zárukách uvádza, že pomoc je poskytnutá v dobe poskytnutia záruky, a nie neskôr (pozri poznámku pod čiarou č. 76).
- (⁸⁷) Trhová hodnota úveru závisí od súčasnej hodnoty budúcich peňažných tokov, ktoré sú diskontované použitím úrokovej sadzby odrážajúcej riziko úveru. Ak je úroková sadzba stanovená v úverovej zmluve nižšia ako úroková sadzba odrážajúca riziko úveru, trhová hodnota sa okamžite zníži pod nominálnu hodnotu úveru.
- (⁸⁸) Ak sa nový vlastník ETVA rozhodol po privatizácii predĺžiť pôvodnú lehotu splatnosti úveru, ktorý nebol zaručený gréckym štátom, neexistuje tu žiadna pomoc, keďže podľa práve vysvetlených argumentov nie sú použité štátne zdroje.
- (⁸⁹) Grécko predložilo tieto informácie v oddiele 1.3. a prílohe 6 svojho listu z 20. októbra 2004.
- (⁹⁰) Pozri poznámku pod čiarou č. 83.
- (⁹¹) Mohla by sa položiť otázka, prečo ETVA podpísala úverovú zmluvu 31. mája 2002, ak nemala zámer vyplatiť spoločnosti HSY zodpovedajúcu sumu. Komisia poznamenáva, že dátum zmluvy je presne ten istý ako dátum podpisu uzatvorenia predaja HSY. Je preto pravdepodobné, že kupujúci HSY vyvinuli na banku ETVA tlak, aby poskytla spoločnosti HSY viac finančných zdrojov, pod hrozbou, že neschvália uzatvorenie predaja. Za týchto okolností ETVA pravdepodobne pristúpila k uzatvoreniu tejto úverovej zmluvy, ale zahrnila do zmluvy ustanovenia, ktoré jej umožnia odmietnuť vyplatiť úver, keď HSY požiada o takúto platbu. Ako sa objasní v posúdení opatrenia E18c, podľa oddielu 8.2.2 zmluvy z 20. marca 2002 sa predpokladalo, že Piraeus Bank pomôže štátu dokončiť predaj HSY. Na základe toho zrejme aj štát vyvíjal na ETVA tlak, aby podpísala túto úverovú zmluvu, s cieľom uľahčiť uzatvorenie predaja HSY.
- (⁹²) Spoločnosť HSY predložila pripomienky k rozhodnutiu o rozšírení konania listom z 30. októbra 2006. V odseku 4 tohto listu sa uvádza, že „vzhľadom na skutočnosť, že HSY úzko spolupracovala s gréckym štátom v súvislosti so svojou odpoveďou pre Európsku komisiu, spoločnosť sa domnieva, že nie je potrebné opätovne predložiť informácie, ktoré už predložil grécky štát, ani uvádzať tie isté argumenty, s ktorých obsahom sa úplne stotožňuje, ale na zabezpečenie úplnosti odpovede a s cieľom pomáhať Komisii pri jej úlohe zhrnie argumenty, ktoré už boli predložené a predloží každý nový dôkaz, ktorý bol získaný počas obdobia, ktoré uplynulo medzi odpoveďou gréckeho štátu a súčasnou odpoveďou, a predloží akékoľvek nové alebo doplňujúce argumenty.“ V tomto rozhodnutí budú preto pripomienky HSY a Grécka k rozhodnutiu o rozšírení konania zlúčené, aby sa argumenty dvakrát neopakovali.
- (⁹³) Podľa smernice 90/684/EHS sa pomoc na reštrukturalizáciu (kapitola III) rozdeľuje na investičnú pomoc (článok 6), pomoc na ukončenie činnosti (článok 7), pomoc na výskum a vývoj (článok 8) a prevádzkovú pomoc na reštrukturalizáciu (články 9 a 10).
- (⁹⁴) List gréckych orgánov z 15. februára 2008, odsek 26.

- (⁹⁵) List gréckych orgánov z 19. marca 2007. To sa zopakovalo v liste z 29. júna 2007, odseky 62 a 63.
- (⁹⁶) Podrobnosti tejto účasti budú uvedené v analýze opatrenia E10.
- (⁹⁷) List gréckych orgánov z 31. marca 2003, výňatok z odpovede na otázku 5.
- (⁹⁸) List gréckych orgánov z 29. júna 2007, výňatok z odsekov 49, 50 a 51.
- (⁹⁹) Komisia nemohla ignorovať a neignorovala, že zamestnanci sledujú určité ciele, ako je napríklad udržanie zamestnania, a preto sa pokúšajú brániť tieto ciele pri riadení svojho podniku. Vysoká kúpna cena však znamenala, že dôležitým cieľom zamestnancov sa stane aj zachovanie a zvýšenie hodnoty akcií.
- (¹⁰⁰) Je potrebné pripomenúť, že platba kúpnej ceny zamestnancami prostredníctvom zrážky z ich mesačných a mimoriadnych plátov bola okrem zmluvy zo septembra 1995 stanovená aj v článku 12 zákona č. 2367/1995.
- (¹⁰¹) Je potrebné pripomenúť, že ETVA mohla uplatniť svoje záložné právo na akcie, ak by zamestnanci nezaplatili kúpnu cenu v súlade s ustanoveniami zmluvy zo septembra 1995.
- (¹⁰²) Je potrebné pripomenúť, že úhrada kúpnej ceny zamestnancami prostredníctvom zrážky z ich mesačných a mimoriadnych plátov bola okrem zmluvy zo septembra 1995 stanovená aj v článku 12 zákona č. 2367/1995.
- (¹⁰³) V zmluve zo septembra 1995 sa jasne uvádza, že zamestnanci budú musieť zaplatiť súčasne kúpnu cenu a podiel na navýšení kapitálu. Táto dvojitá platba preto neznamená niečo neočakávané. Tvorí podstatnú súčasť zmluvy zo septembra 1995. Grécko malo preveriť, či sú základné ustanovenia zmluvy uskutočniteľné, predtým, ako ju prezentovalo Komisii ako privatizáciu. Ak sa ukáže, že základné ustanovenia zmluvy, ktorú samotné Grécko predložilo Komisii, sú nevykonateľné, je treba dospieť k záveru, že rozhodnutie C 10/94 sa zakladalo na zavádzajúcich informáciách Grécka, a malo by sa preto zrušiť.
- (¹⁰⁴) Odseky 59 a 60 listu gréckych orgánov z 29. júna 2007.
- (¹⁰⁵) V odseku 191 listu Grécka z 5. októbra 2006 sa uvádza: „Od 31.12.1998 do času predaja akcií HSY konzorciu HDW/FS (11. 10. 2001) bola zrazená časť plátov zamestnaneckých akcionárov, ako sa už vysvetlilo, ako platba ceny za nákup 49 % akcií v prospech ETVA.“ Podobné vyjadrenie uviedla HSY v odsekoch 35 a 36 listu z 31. októbra 2006. Pred rozhodnutím o rozšírení konania vyslovili grécke orgány podobné tvrdenia v 8. kapitole svojho listu z 26. mája 2005. Okrem toho Grécko vo viacerých listoch uviedlo, že zamestnanci boli vlastníkmí 49 % akcií. Grécko tým budilo dojem, že zmluva zo septembra 1995 sa splnila. Komisia zistila až po začatí konania, že Grécko nedodržiavalo svoj vlastný zákon (t. j. zákon č. 2367/1995), keďže previedlo vlastníctvo 49 % akcií v HSY na zamestnancov, ale nesplnilo zvyšok zmluvy, t. j. nevyžiadalo zaplata kúpnej ceny od zamestnancov. Naopak, grécke orgány listom z 31. marca 2003 nepriamo potvrdili, že (časť) zamestnancov nezaplatila (časť) ročných splátok podľa plánu.
- (¹⁰⁶) List Komisie z 27. apríla 2007 zaslaný Grécku (otázka 3) a list Komisie z 23. augusta 2007 zaslaný HSY.
- (¹⁰⁷) List Komisie z 27. apríla 2007 zaslaný Grécku (otázka 4) a list Komisie z 23. augusta 2007 zaslaný HSY. Tento druhý list bol zaslaný Grécku na vyjadrenie 13. novembra 2007 a poskytol mu možnosť vyjadriť sa druhýkrát.
- (¹⁰⁸) Odseky 2.3.c a 2.4 listu Grécka z 29. júna 2007, list HSY z 9. októbra 2007 a listy Grécka zo 14. decembra 2007 a 15. februára 2008.
- (¹⁰⁹) V súvislosti s opravou lode KEYMAR v prvých mesiacoch roku 2003 Grécko tvrdí, že keďže oprava bola oveľa zložitejšia ako v iných prípadoch, je primerané predpokladať, že percento nepriamych hodín bolo 25 % namiesto 20 %.
- (¹¹⁰) Odsek 144 listu Grécka z 5. októbra 2006.
- (¹¹¹) List Komisie z 27. apríla 2004 (otázka 2.2), na ktorý Grécko odpovedalo listom z 29. júna 2007.

(¹¹²) Tento údaj s najväčšou pravdepodobnosťou vyjadruje, koľko stojí spoločnosť HSY produktívna hodina zamestnancov HSY v danom obchodnom roku. Počet produktívnych hodín odpracovaných pracovníkom je len zlomok počtu hodín, ktoré HSY zaplatila tomuto pracovníkovi. Tento počet závisí od mnohých faktorov, najmä od štruktúry a efektívnosti lodeníc. Na druhej strane medzi subdodávateľmi navzájom prebieha hospodárska súťaž. Preto musia byť konkurencieschopní a pružní. Majú obmedzené fixné náklady (t. j. stáli pracovníci) a ich náklady musia byť nízke. Lodenice používajú subdodávateľov práve preto, že je to lacnejšie, než by mali samy najímať väčší počet pracovných síl.

(¹¹³) Poradca uvádza:

„Počet osobohodín subdodávateľov možno odvodiť z nákladov použitím priemerných nákladov na osobohodinu, ktoré sú porovnateľné medzi subdodávateľmi toho istého odvetvia a krajiny.

Na základe správy „Vývoj plátov v roku 2006“ uverejnenej Európskou nadáciou pre zlepšenie životných a pracovných podmienok sa minimálny mesačný hrubý plat rovná 625,97 EUR v Grécku a 1 254,28 EUR vo Francúzsku.

Priemerná trhová cena na osobohodinu vo Francúzsku sa pri oprave lodí pohybuje od 40 EUR do 50 EUR; použitím pomeru vo výške 2, ktorý existuje medzi Francúzskom a Gréckom pri minimálnom pláte, by sa pre cenu osobohodiny pri oprave lodí v Grécku mohla očakávať cena od 20 EUR do 25 EUR.

Podľa vykonaného prieskumu sa zdá, že na začiatku roku 2007 sa táto sadzba pohybovala od 30 do 36 EUR. Ide o cenu, ktorá sa fakturuje za každú priamu osobohodinu a zahŕňa všetky súvisiace náklady: nepriame hodiny, hodiny na manažment, všeobecné a režijné náklady.

Keďže sme nezistili, aké sú priemerné mzdy v sektore opravy lodí v porovnaní s minimálnymi mzdami v obidvoch krajinách, uprednostňujeme konzervatívne údaje, naše odhady sa budú preto počítať s cenami za osobohodinu od 30 do 36 EUR za hodinu.

Sadzby subdodávateľov za osobohodinu uvedené v prílohe 6 pripomienok Grécka predložených Komisii sú tieto:

(v eurách)

Rok	Priame	Vrátane zisku (15 %) a nepriamych nákladov (20 %), na základe metodiky uvedenej v prílohe 6 pripomienok Grécka
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

Ak počítame počet osobohodín zabezpečených od subdodávateľov na základe nákladov na osobohodinu pohybujúcich sa od 30 do 36 EUR za rok 2006 a získaných z týchto údajov za predchádzajúce roky s použitím eskalačných súčiniteľov uverejnených Eurostatom, dostaneme tieto čísla:

IDNEX: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 mesiacov)	2004	2005	2006
Index EÚ-27	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Index Grécka	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Bilancia subdodávateľskej práce	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Odhad poradcu					
Náklady na osobohodinu (min. hodnota)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Priame osobohodiny subdodávateľov (max. odhad)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Odhad poradcu					
Náklady na osobohodinu (max. hodnota)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Priame osobohodiny subdodávateľov (min. odhad)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
Údaje Helénskeho lodeníc					
Náklady na osobohodinu	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Náklady na osobohodinu + nepriame náklady + zisk	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Priame osobohodiny subdodávateľov	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]"

- (¹¹⁴) List Komisie z 27. apríla 2004 (otázka 2.2.d), na ktorý Grécko odpovedalo listom z 29. júna 2007.
- (¹¹⁵) Vec T-296/97 *Alitalia/Komisia*, Zb. 2000, s. II-3871, body 82 a 84.
- (¹¹⁶) Konkrétne, ETVA nemôže na jednej strane nerealizovať časť zmluvy zo septembra 1995 týkajúcu sa platby kúpnej ceny (t. j. nesnažiť sa získať zodpovedajúce ročné platby) a na druhej strane tvrdiť, že na základe tej istej zmluvy bola povinná podieľať sa na navýšení kapitálu. Inými slovami, keďže ETVA a Grécko sa rozhodli, že nebudú správne vykonávať základné ustanovenia zmluvy, nemôžu sa súčasne selektívne odvolávať na ostatné ustanovenia tejto zmluvy a tvrdiť, že ETVA bola zmluvne viazaná k vykonávaniu určitých úloh (t. j. podieľať sa na navýšení kapitálu).
- (¹¹⁷) Zamestnanci HSY sa podieľali na navýšení kapitálu. Nenachádzali sa však v tej istej situácii ako ETVA. V skutočnosti už porušili zmluvu zo septembra 1995, keďže neplatili banke ETVA kúpnu cenu. Okrem toho boli v inej situácii ako ETVA a investor v trhovom hospodárstve. Boli zainteresovaní na udržaní svojich pracovných miest, čo ich stimulovalo investovať do HSY, aj keby očakávaná finančná návratnosť nestačila nato, aby presvedčila investora v trhovom hospodárstve k investovaniu.
- (¹¹⁸) Grécko poskytlo vyhotovenie tohto zákona ako prílohu 10 k svojmu listu z 5. októbra 2006.
- (¹¹⁹) Z pripomienok predložených Gréckom a HSY (vrátane správy Deloitte) nie je úplne jasné, či poplatok bol stanovený na 0,4 % ročne, ale vyplácaný štvrťročne, alebo na 0,4 % štvrťročne. Hoci je to dôležité v rámci konania vo veci vrátenia pomoci, nemení to nič na závere tohto rozhodnutia.
- (¹²⁰) Tento zoznam bol uvedený na stranách 3 – 11 a 3 – 12 správy, v rámci analýzy úveru vo výške 10 miliárd GRD, ktorý bol krytý štátnou zárukou poskytnutou na základe zákona č. 2322/1995 (opatrenie E14 tohto rozhodnutia).
- (¹²¹) Komisia povolila záručné schémy bez prvkov pomoci pre lodné staviteľstvo v Nemecku (Ú. v. EÚ C 62, 11.3.2004, s. 3), Holandsku (Ú. v. EÚ C 228, 17.9.2005, s. 10), Francúzsku (Ú. v. EÚ C 259, 27.10.2006, s. 14) a Fínsku (Ú. v. EÚ C 152, 6.7.2007, s. 6). Posledné dve schémy explicitne zahŕňajú záruky na zálohové platby.
- (¹²²) Keďže ETVA bola v 100 % vlastníctve štátu, keď poskytovala záruky na preddavky, poplatok za záruku, ktorú HSY zaplatila banke ETVA, vlastne prijímal štát.
- (¹²³) Zmeny a doplnenia boli tieto:
Programová dohoda 33a – SD 33a (dodanie 20 HA/A): sankcie boli vypočítané do 31.12.2002 a zaznamenané v zmenách a doplneniach ako pevne stanovené sumy. Dohodlo sa, že tieto sumy by sa mali zaplatiť v 10 splátkach, pričom prvá splátka je splatná, keď sa dodá prvé vozidlo, a ostatných deväť splátok je splatných, keď sa uskutoční každá zo zostávajúcich deviatich dodávok. Dohodlo sa, že sa vývoj sankcií zastaví od 1.10.2003 za predpokladu, že konzorcium (Siemens AG, Siemens SA a HSY) dodá OSE príslušné koľajové vozidlá. Konzorcium splnilo túto podmienku len čiastočne, preto OSE vypočítala a nárokovala si sankčné sumy za celé obdobie.
Programová dohoda 39 – SD 39 (dodávka 24 elektrických lokomotív): pokuty boli vypočítané do 31.12.2002 a zaznamenané v zmenách a doplneniach ako pevne stanovené sumy. Dohodlo sa, že tieto sumy by sa mali zaplatiť v 10 splátkach, pričom prvá splátka je splatná, keď sa dodá prvé vozidlo, a ostatných deväť splátok je splatných, keď sa uskutoční každá zo zostávajúcich deviatich dodávok. Poskytlo sa obdobie bez platenia pokuty ako predĺženie dodacej lehoty. V prípade PD 39 SD 39 sa neprijalo žiadne ustanovenie týkajúce sa rovnocenných koľajových vozidiel, ale zmenil sa harmonogram dodávok. OSE uplatnila nárok na sumy podľa doložky o sankciách, ktoré boli stanovené do 31.12.2002, a vyinkasovala ich od konzorcia (Siemens AG, Siemens SA a HSY).
Programová dohoda 35 – SD 35 (dodávka 29 koľajových autobusov): obdobie bez platenia sankcií nebolo poskytnuté, preto si OSE uplatnila nárok na sumy podľa doložky o sankciách a vyinkasovala ich. Za obdobie, kedy neboli platené sankčné sumy, boli náúctované a nárokované úroky z omeškania.
- (¹²⁴) Do dátumu listu Grécka z 5. októbra 2006 bola suma 9 932 511,99 EUR zadržaná a suma 826 556 EUR zostala určená na zadržanie.
- (¹²⁵) Konzorcium pre programovú dohodu tvorili HSY, Siemens AG a ABB Daimler-Benz Transportation (od 1. mája 2001 Bombardier Transportation). V rámci tejto dohody pripadlo 22,06 % z celkovej konečnej zaplatenej ceny pre HSY a 77,94 % pre ostatné spoločnosti.

- (¹²⁶) V tejto dohode je ustanovená aj konfigurácia a inštalácia automatického systému ochrany a identifikácie vlakov v päťdesiatich viacvozových jednotkách. V harmonograme bolo dokončenie práce stanovené na január 2004. Predstavenstvo v rozhodnutí č. 578/4/4-9-2002 jednomyseľne rozhodlo predĺžiť dodáciu lehotu do 19. mája 2004 vzhľadom na skutočnosť, že konzorcium neneslo vinu za oneskorenie. Práca bola napokon dokončená 4. júna 2004. Podľa odseku 14 programovej dohody sankcie za nedodržanie dohodnutej dodacej lehoty mali začať štyridsať dní po zmluvnom dátume dodania, a len ak dodávateľ niesol vinu za nedodržanie. Preto neexistoval dôvod uložiť sankcie a úroky za toto meškanie.
- (¹²⁷) Z pripomienok predložených Gréckom a HSY (vrátane prvej správy Deloitte) nie je jasné, či úver bol pôvodne denominovaný v drachmách alebo v eurách. V odpovedi Grécka na rozhodnutie o začatí konania sa uvádzajú sumy len v eurách a úroková sadzba sa uvádza na základe trojmesačnej Euribor. Na druhej strane sa v prvej správe Deloitte uvádza, že úver predstavoval 16,92 miliardy GRD a úroková sadzba sa zakladala na Libor. Tento sporný bod možno spresniť v rámci konania týkajúceho sa vrátenia pomoci.
- (¹²⁸) TKMS a GNSH predložili v liste z 21. júna 2007 druhú správu Deloitte. Dodatok C tejto správy má názov „Správa z povinnej previerky Helénskych lodení S.A. - Kópia na uverejnenie a zhrnutie vypracované spoločnosťou Arthur Andersen z 19. júna 2001“. Na strane 7 tejto správy z povinnej previerky sa analyzujú pohľadávky HSY a uvádza sa, že obchodný dlh spoločnosti Strintzis Lines „možno zinkasovať až pri dodávke plavidiel v roku 2002“. To potvrdzuje, že okrem obmedzených zálohových platieb, ktoré boli v tom čase vlastne už zaplatené, a preto už nešli zinkasovať, zvyšok kúpnej ceny nebol disponibilný pred dodaním plavidiel.
- (¹²⁹) Grécke orgány listami z 21. októbra 2004 a 17. decembra 2004 vo veci CP 71/2002 potvrdili, že spoločnosť HSY požiadala o získanie prevádzkovej pomoci vo výške 9 % pre dve lode, ktorú príslušné ministerstvo schválilo. Grécke orgány však potvrdili, že napokon nebola vyplatená žiadna pomoc, keďže HSY nedokončila stavbu lodí. Rozhodnutia o poskytnutí pomoci boli nakoniec zrušené. Touto témou sa zaoberá opatrenie 13c rozhodnutia o rozšírení konania.
- (¹³⁰) Pozri poznámku pod čiarou č. 127.
- (¹³¹) Pokiaľ ide o možnosť vyinkasovania príjmov počas realizácie zmluvy (t. j. pred dodaním), Komisia opäť odkazuje na dokument citovaný v poznámke pod čiarou č. 132 tohto rozhodnutia, v ktorom sa uvádza, že 31. decembra 2000 obchodný dlh spojený so zmluvou s OSE predstavoval len 0,5 milióna EUR. V dokumente sa ďalej uvádza, že „tieto pohľadávky budú kompenzované s príslušnými prijatými zálohami“. To dokazuje, že v tom čase nebolo možné od OSE vyinkasovať žiadne peniaze.
- (¹³²) Pôvodné rozpätie je 25 bázičných bodov, ktoré sa od 1. apríla 2000 zvýšilo na 125 bázičných bodov. Komisia vychádza z prvej správy Deloitte.
- (¹³³) Nasledujúci článok v tlači potvrdzuje, že činnosť opravy lodí nebola výrazne narušená: „Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake“ (Zmluvy – Helénske lodenice uvádzajú, že po zemetrasení v Aténach pracujú ako zvyčajne), Lloyd's List International, 14. septembra 1999.
- (¹³⁴) Ide o list, ktorým Grécko zaslalo pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania.
- (¹³⁵) Tento údaj sa uvádza v liste Grécka z 29. júna 2007.
- (¹³⁶) Táto úverová linka bola 19. mája 1999 prevedená z USD na EUR.
- (¹³⁷) Pokiaľ ide o možnosť vyinkasovania peňazí pred dodaním výrobkov, Komisia odkazuje na dokument citovaný v poznámke pod čiarou č. 132, na ktorý odkazuje aj poznámka pod čiarou č. 124. Táto správa z povinnej previerky sa týka obdobia po splatení úverov, ktoré sa práve posudzujú. Je však užitočné preukázať, že pred dodaním výrobku nie je možné vyinkasovať takmer žiadne peniaze. Z tejto správy z povinnej previerky predovšetkým vyplýva, že 31. decembra 2000 nebolo možné vyinkasovať takmer žiadne peniaze od spoločnosti Strintzis, gréckeho námorníctva, OSE ani ISAP.
- (¹³⁸) Pozri oznámenie Komisie o metóde určenia referenčnej sadzby a diskontnej sadzby (Ú. v. ES C 273, 9.9.1997, s. 3).
- (¹³⁹) Táto súvaha sa nachádza v dokumentoch, ktoré predložili TKMS a GNSH a ktoré sú opísané v poznámke pod čiarou č. 128 tohto rozhodnutia.
- (¹⁴⁰) V prípade ponoriek podmienky stanovené gréckym štátom vedú k výsledku, že prvá ponorka bude úplne dokončená v Kiele (Nemecko), kým nasledujúce dve budú zmontované v HSY (pozri odôvodnenie 44 tohto rozhodnutia). S najväčšou pravdepodobnosťou by bolo lacnejšie a efektívnejšie vyrobiť všetky tri ponorky v Nemecku. Bolo by tiež rozumnejšie nezahrnúť do konzorcia spoločnosť HSY, ktorá bola podnikom v ťažkostiach a okrem toho nemala skúsenosti s ponorkami.

- (¹⁴¹) Tieto finančné prostriedky sa v určitom čase museli stať potrebné na úhradu nákladov vyplývajúcich z plnenia príslušných vojenských zmlúv. Finančné prostriedky v tom čase už neboli k dispozícii na financovanie iných činností HSY. Inými slovami, v tom čase bola časť výhody poskytnutej štátom odstránená. Zostávajúcou výhodou bolo, že počas predchádzajúcich štvrtrokov mali lodenice bezplatne k dispozícii finančné prostriedky, keďže si nemuseli vypožičať tieto peniaze z banky.
- (¹⁴²) Strana 30 listu z 30. októbra 2006.
- (¹⁴³) Napríklad, veľmi rozsiahly odpis dlhov súvisiacich s vojenskými činnosťami bol uvedený v rozhodnutí C 10/94, neposudzoval sa však podľa pravidiel štátnej pomoci, výdavky spojené s ukončením vojenských činností boli uvedené v rozhodnutí N 513/01, neposudzovali sa však podľa pravidiel štátnej pomoci, a tak isto sa postupovalo s viacerými opatreniami v rozhodnutí o rozšírení konania.
- (¹⁴⁴) Vo výzve na predkladanie záväzných ponúk na získanie akcií Helénskych lodeníc S.A. z 2. júla 2001 sa napríklad uvádza, že „je stanovené, že v prípade uloženia pokuty na základe potenciálneho porušenia právnych predpisov ES týkajúcich sa štátnej pomoci nebude uchádzač s najvyššou ponukou zodpovedný za platbu takejto pokuty. Toto ubezpečenie bude mať prednosť pred prevodom akcií.“
- (¹⁴⁵) V zápisnici zo stretnutia uskutočneného 14. septembra 2001, ktorá bola podpísaná stranami, sa uvádza: „Dohodlo sa, že atest EÚ bude nutnou podmienkou na uzavretie zmluvy po jej podpise. Alternatívne v prípade, že EÚ posunie takéto rozhodnutie [...] alebo nebude uspokojivé, strany sa dohodli, že banka ETVA splní záväzok poskytnúť konzorcium HDW-Ferrostaal záruku v súvislosti s akýmikoľvek nedoriešenými bodmi týkajúcimi sa EÚ v súvislosti s minulými a súčasnými štátnymi dotáciami týkajúcimi sa HSY.“
- (¹⁴⁶) Napríklad v liste zo 6. decembra 2001, ktorý Alpha Finance, poradenská spoločnosť štátu a banky ETVA, adresovala spoločnosti HDW a ktorého kópiu zaslala spoločnosti Ferrostaal sa uvádza: „Dostali sme pokyny z Ministerstva pre rozvoj a banky ETVA, aby sme vám v prílohe poskytli znenie, ktoré navrhla banka ETVA pre [...] záručný list, ktorý ETVA poskytne konzorciu HDW/Ferrostaal v prípade, že nebude splnený odsek 12.3 dohody.“ HDW zaslala spoločnosti Alpha Finance pripomienky týkajúce sa presného znenia záruky vo faxových správach z 23. januára 2002, 31. januára 2002 a 8. marca 2002.
- (¹⁴⁷) Bank Piraeus predložila viaceré tlačové články týkajúce sa obdobia od októbra 2001 do mája 2002, ktoré dokazujú, že vláda bola priamo zapojená do procesu privatizácie HSY.

(¹⁴⁸) V liste z 23. mája 2005 sa uvádza:

„Predaj HSY bol vykonaný procesom odštátnenia (zákon č. 2001/1990). Proces vyhlásenia verejnej súťaže, ktorý predchádzal uzatvoreniu – pôvodne príslubovej zmluvy z 11.10.2001 a následne vykonávacej zmluvy (31.5.2002) – obsahoval všetky podstatné podmienky prevodu, a tiež dodanie analytickej správy finančného poradcu (z apríla 2001) a predloženie ponúk. Podmienka záruky bola stanovená počas všetkých týchto etáp, v ktorých mali k informáciám prístup všetky zainteresované strany (vrátane navrhovateľa).

Preto, ako sa zdôrazňuje aj v liste zo 17.12.2004, ide tu nielen o právne a finančne bežnú podmienku, ale aj o podmienku, ktorá je zahrnutá v rokovaniach o privatizácii lodeníc od začiatku, a najmä vo forme nevyhnutnej podmienky (*sine qua non*), bez ktorej by dokončenie predaja akcií HSY nebolo možné. Je charakteristické, ako sa už uviedlo, že táto podmienka, s rôznymi formuláciami, ale vždy s tým istým cieľom, t. j. primeraným uľahčením transakcie v rámci trhových pravidiel, sa nachádza od začiatku procesu privatizácie v týchto textoch:

- vyhlásenie poradcu,
- výzva na predkladanie záväzných ponúk,
- ponuka spoločného nákupného podniku (bez toho, aby bola osobitne zahrnutá vo vyhlásení o ukončení jej podmienky),
- V textoch rokovanií, a napokon
- v dohode o kúpe akcií z 11. októbra 2001.

Vyhlásenie o záruke, ktoré je zahrnuté v dodatku k záručnej zmluve z 31.5.2002, bolo teda adresované potenciálnemu uchádzačovi od začiatku, a preto nepredstavuje štátnu pomoc pre konečného kupujúceho. Tá istá podmienka by bola platná pre každého uchádzača, keďže, ako už bolo uvedené, bola zahrnutá v procese odštátnenia. Je tiež samozrejmé, že keďže proces odštátnenia začal vo februári 2001 (v čase, keď hlavným akcionárom banky ETVA, ktorá sa v tom čase predávala, bol grécky štát), štát, ako predávajúci banku ETVA v prospech Bank Piraeus, mal tiež poskytnúť, a skutočne poskytol, vlastnú záruku kupujúcemu svojich akcií v ETVA (Bank Piraeus) v súvislosti s majetkom, ktorý bol na predaj, t. j. lodenicami, pretože predávajúci musel poskytnúť takúto záruku. Tieto záruky, ktoré, ako bolo zdôraznené, sú zahrnuté s absolútnou transparentnosťou a jasnosťou vo všetkých zmluvných textoch týkajúcich sa odštátnenia, a najmä v príslubovej zmluve z 11.10.2001, sa týkajú charakteru transakcie (predaj určitého majetku), sú platné pre všetkých uchádzačov a neprinášajú nikomu žiadnu dodatočnú výhodu. Na základe uvedeného je dokázaná skutočná povaha tejto záruky (ako podmienka nutná pre transakciu a bežná podľa trhových pravidiel), ako aj jej záväzný charakter, na základe všetkých procesov predchádzajúcich privatizácii, ale aj na základe samotnej zmluvy o kúpe a predaji akcií HSY z 11.10.2001, za ktorou nasledovala zmluva o kúpe a predaji akcií ETVA z 18.10.2001 a prvý zákon o zmene a doplnení z 18.3.2002 medzi ETVA a gréckym štátom. Základným bodom však je – a to je osobitne zdôraznené – že podmienka záruky je zahrnutá v celom procese odštátnenia a neustanovuje sa prvý raz po uzatvorení zmluvy. Nepredstavuje preto, ako sa navrhovateľ snaží dokázať „nápad“ na poslednú chvíľu, ktorého cieľom je obísť predpisy Spoločenstva týkajúce sa oprávnenosti štátnej pomoci.

Grécky štát ako predávajúci akcie banky ETVA by mal, nielen v čase zmluvy z 18.10.2001, ale aj podľa zákona, previesť na Bank Piraeus svoje akcie v ETVA bez akejkoľvek záťaže alebo záväzku. Vzhľadom na to, že Piraeus Bank sa nepodieľala na procese odštátnenia HSY, mala by byť, podľa zákona a zvykov uplatňovaných pri transakciách, zabezpečená proti akémukoľvek záväzku vyplývajúcejmu zo zmluvy o prevode HSY, na ktorej sa nepodieľala. A práve toto zabezpečenie jej poskytuje záruka gréckeho štátu z 18.3.2002. Táto záruka bola samozrejme a právoplatná. Grécky štát ju poskytol v rámci zmluvného záväzku a vystupoval voči Piraeus Bank ako zmluvná strana, t. j. ako zástupca štátnej pokladnice, a nie ako zástupca verejnej moci.“

Komisia pripomína, že v čase daného listu Grécko, vyjadrujúce sa k tvrdeniu Elefsis, že záruka predstavovala pomoc pre HDW/Ferrostaal, chcelo dokázať, že táto záruka nepredstavovala výhodu selektívne poskytnutú v prospech HDW/Ferrostaal, ale že bola poskytnutá všetkým uchádzačom (vrátane spoločnosti Elefsis), ktorí sa zúčastnili v procese privatizácie HSY. Keď si Grécko uvedomilo, že Komisia by mohla túto záruku pokladať za pomoc pre HSY, v nasledujúcich pripomienkach predložených Komisii sa snažilo spochybniť pripísateľnosť opatrenia štátu tvrdením, že záruka bola uzatvorená až v máji 2002, čo je v úplnom rozpore s tvrdeniami uvedenými v liste z 23. mája 2005.

(¹⁴⁹) Ako sa uvádza v odôvodnení 59 tohto rozhodnutia, o privatizácii sa rozhodlo rozhodnutím č. 14/3-1-2001 príslušného medzirezortného privatizačného výboru.

- (¹⁵⁰) Komisia uznáva, že znenie a štruktúra dohody z 20. marca 2002 sú zavádzajúce. V článku 8.2.4. dohody z 20. marca 2002 sa stanovuje, že v súvislosti s pomocou ustanovenou v článkoch 3 až 6 zákona č. 2941/2001 (pre opis tohto zákona pozri odôvodnenie 33 tohto rozhodnutia) štát zaplatí Piraeus Bank 100 % sumy, ktorú by ETVA zaplatila konzorciu HDW/Ferrostaal. V prípade vrátenia pomoci, ktorá sa neustanovuje v článkoch 3 až 6 zákona č. 2941/2001, sa však článok 8.2.4. dohody z 20. marca 2002 neuplatňuje. Preto by bol uplatniteľný článok 8.2.1. V tomto článku sa stanovuje, že štát zaplatí v prospech Piraeus Bank len 57,7 % sumy, ktorú by ETVA zaplatila konzorciu HDW/Ferrostaal. Komisia však poznamenáva, že v článku 8.2.2. dohody sa uvádza, že napriek predaju väčšiny akcií ETVA v prospech Piraeus Bank má priebežný predaj HSY riadiť štát, a nie Piraeus Bank/ETVA. V tomto článku, a najmä v bode 8.2.2. písm. d) sa uvádza, že štát sa zaväzuje, že kupujúci (t. j. Piraeus Bank) neutrpí žiadnu škodu v súvislosti s privatizáciou Helénskych lodeníc. Keďže podľa článku 8.2.4. (a článku 7.4 dohody z 18. decembra 2001) dohoda vychádzala z predpokladu, že Piraeus Bank a ETVA sa čoskoro zlúčia, záväzok poskytnutý štátom v článku 8.2.2. by nebol dodržaný, ak by štát zaplatil v prospech Piraeus Bank len 57,7 % sumy, ktorú by ETVA zaplatila konzorciu HDW/Ferrostaal. Inými slovami, s cieľom splniť záväzok poskytnutý v odseku 8.2.2 – a to zabezpečiť, aby Piraeus Bank neutrpela škodu z predaja HSY – sa mechanizmus stanovený v článku 8.2.4. musí vzťahovať na všetky prípady vrátenia pomoci, nielen na prípady vrátenia pomoci vyplývajúce zo zákona č. 2941/2001.
- (¹⁵¹) Listom z 28. mája 2002 Piraeus Bank prekonzultovala s vládou znenie záruky, ktorú mala ETVA v úmysle poskytnúť v prospech HDW/Ferrostaal, a požiadala o potvrdenie, že v prípade uplatnenia tejto záruky sa bude uplatňovať to, čo je stanovené v článku 8.2.4. dohody z 20. marca 2002. Vláda listom z 31. mája 2002 poskytla súhlas, že ETVA vydá túto záruku, a potvrdila, že v prípade jej uplatnenia sa bude uplatňovať to, čo je stanovené v článku 8.2.4. To znamená, že aj keby, v rozpore s predchádzajúcim záverom, dohoda z 20. marca 2002 zaväzovala štát zaplatiť Piraeus Bank len 57,7 % sumy, ktorú by ETVA zaplatila v prospech HDW/Ferrostaal, toto bolo pozmenené listom vlády z 31. mája 2002, v ktorom sa jednoznačne stanovuje, že sa uplatňuje mechanizmus stanovený v článku 8.2.4. dohody z 20. marca 2002 (t. j. 100 % náhrada).
- (¹⁵²) V odpovedi na konkrétnu otázku Komisie zaslanú listom z 12. februára 2008 Grécko svojim listom z 3. marca 2008 potvrdilo, že by bolo povinné zaplatiť Piraeus Bank úplnú sumu (t. j. 100 % a nie 57,7 %), ktorú by ETVA zaplatila konzorciu HDW/Ferrostaal.
- (¹⁵³) Ako sa uvádza v posúdení opatrenia E7, zamestnanci boli vlastníkami týchto akcií, ale neuhradili kúpnu cenu, ktorú mali zaplatiť banke ETVA.
- (¹⁵⁴) Pre opis tohto zákona pozri odôvodnenie 33.
- (¹⁵⁵) Vec C-334/99 *Spolková republika Nemecko/Komisia*, body 133 – 141.
- (¹⁵⁶) Komisia okrem toho uvádza, že podľa jej informovanosti žiadny z úverov a záruk, ktoré patria do pôsobnosti článku 296, nespĺňa podmienky stanovené v odseku 3.1 tohto rozhodnutia. Pre investora v trhovom hospodárstve by preto neboli prijateľné.
- (¹⁵⁷) Keď prihliadneme na neochotu hospodárskych subjektov niesť riziko, predaj spoločnosti HSY by bol prijateľnejší než jej likvidácia, len ak by štatistická pravdepodobnosť platieb vyplývajúcich zo záruky bola výrazne nižšia ako 6 miliónov EUR.
- (¹⁵⁸) Pre opis daného zákona pozri odôvodnenie 33.
- (¹⁵⁹) Komisia to analyzovala už v rozhodnutí o rozšírení konania, najmä v opise a posúdení opatrenia 18a. Komisia tiež poznamenáva, že v druhej správe Deloitte sa uvádza: „Uvedená klauzula d) týkajúca sa rozdelenia protihodnoty medzi sumu určenú na navýšenie akciového kapitálu a cenu poskytnutú za získanie existujúcich akcií ako pevný pomer 2 : 1, nie je podľa našich skúseností s podobnými transakciami veľmi bežnou podmienkou. Keď však prihliadneme na značné prevádzkové problémy a zhoršujúcu sa finančnú pozíciu spoločnosti, domnievame sa, že rozhodnutie prijaté predávajúcimi (a ich poradcami) stanoviť takéto podmienky, bolo racionálne, ako aj primerané.“ (strana 9 – 2). Podľa výkladu Komisie sa týmto citátom potvrdzuje, že daný spôsob rozdelenia kúpnej ceny predstavoval racionálnu a primeranú požiadavku štátu, za predpokladu, že jeho cieľom bolo zabezpečiť pokračovanie činnosti HSY v dlhodobom horizonte (cieľ verejného orgánu), a nie maximalizovať tržby z predaja (cieľ investora v trhovom hospodárstve).
- (¹⁶⁰) Pozri poznámku pod čiarou č. 148.
- (¹⁶¹) Komisia netvrdí, že povinná previerka by umožnila zistiť všetky opatrenia pomoci, ktoré sa musia vrátiť podľa tohto rozhodnutia, ale umožnila by zistiť niektoré z nich. TKMS/GNSH listom z 21. júna 2007 predložili niektoré správy z povinnej previerky, ktoré vypracovala v roku 2001 spoločnosť Arthur Andersen v mene HDW/Ferrostaal. Arthur Andersen uvádza v týchto správach, že nie je vylúčené, že HSY dostala štátnu pomoc, ktorá sa v budúcnosti bude musieť vrátiť.

- (¹⁶²) Konkrétne, keďže ETVA a Grécko sľúbili poskytnúť túto záruku v dokumentácii verejnej súťaže predloženej uchádzačom, skutočnosť, že táto záruka nebola uvedená ako podmienka v ponukovej dokumentácii, ktorú predložila spoločnosť Elefsis, by jej nebránila vyžadovať ju neskôr v procese rokovania.
- (¹⁶³) Tento bod je zdôraznený v druhej správa Deloitte, v ktorej sa uvádza, že v prípade, ak by malo HDW/Ferrostaal znášať riziko povinnosti vrátiť štátnu pomoc, ktorú spoločnosť HSY dostala v predchádzajúcich rokoch, nebolo by kúpilo HSY.
- (¹⁶⁴) To je jasné z textu siedmej smernice o lodnom staviteľstve a z jej štruktúry, v ktorej je „investičná pomoc“ časťou „kapitoly III Pomoc na reštrukturalizáciu“.
- (¹⁶⁵) Pozri veľmi rozsiahly odpis dlhov uvedený v rozhodnutí C 10/94, krytie nákladov na ukončenie činnosti uvedené v rozhodnutí N 513/01 a všetky finančné podpory poskytnuté štátom a patriace do pôsobnosti článku 296, ktoré boli uvedené v rozhodnutí o rozšírení konania.
- (¹⁶⁶) Pokiaľ ide napríklad o štátnu finančnú podporu, ktorá bola poskytnutá v prospech HSY bez vyčlenenia na financovanie konkrétnej činnosti, Komisia dospela k záveru, že len 25 % štátnej podpory poskytovalo výhody pre civilné činnosti. Ak by však bolo vrátených len 25 % štátnej podpory, v skutočnosti by z civilných činností bolo vrátených len 6,25 % (t. j. 25 % z 25 %) štátnej podpory. To neobnoví pôvodnú situáciu civilných činností HSY, pretože dostali 25 % štátnej podpory a splatili by len 6,25 %.
- (¹⁶⁷) Ú. v. EÚ L 140, 30.4.2004, s. 1.
-